

BIBLIOTÉKA POUČNÁ A ZÁBAVNÁ,
vycházející
„Dědictvím sv. Cyrilla a Methoděje“.

Veškerých Dědictvím vydaných spisů č. 78. na rok 1923.

KRÁSNÉ POSELSTVÍ A DOZVUK JEHO.

(SV. EVANGELIA A SKUTKY APOŠTOLSKÉ.)

DRUHÉ VYDÁNÍ.

Upravil Rev. TOMÁŠ BALLON, kněz arcidioecese
dubuqueské ve Spojených Státech amerických.

V B R N Ě 1 9 2 2.

V komisi v knihkupectví Občanské tiskárny v Brně
a v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (Gustava Francla) v Praze.
Tiskem Občanské tiskárny v Brně.

KRÁSNÉ POSELSTVÍ A DOZVUK JEHO.

(SV. EVANGELIA A SKUTKY APOŠTOLSKÉ.)

DRUHÉ VYDÁNÍ.

Upravil Rev. TOMÁŠ BALLON, kněz arcidioecese
dubuqueské ve Spojených Státech amerických.

Spis tento církevně schválen
vynesením biskupské konsistoře
ze dne 28. června 1922. Č. 4585.

Dr. Karel Skoupý,
censor.

Dr. Jakub Hodr,
kanclér.

Slovo k čtenáři.

Světová válka vznítla v srdcích touhu po vyšší útěše, kterou skýtá čtení Písma svatého. Muži v zákopech poznali, jak matnými byly všecky bludičky, za kterými se honila zpozdlá mysl lidská v pohodlných dobách míru.

Ale důmyslní muži katoličtí prozírali ještě dál a předpovídali, že po skončeném zápase na bojištích nastane jiná válka, osudnější ještě zápas, dávno chystaný boj duchů o duše, světová vojna o nejdražší statek lidstva — o náboženství.

Varovná jejich výstraha pobídla mne již v r. 1917, abych zavčas vtiskl svým českokatolickým krajanům v Americe nějakou zbraň do ruky proti hrozícímu nebezpečství.

Předložil jsem svůj válečný plán nejd. panu biskupovi Jos. M. Koudelkovi v Superioru, Wis., a od něho jsem dostal tehdy tuto odpověď: „S radostí Vám uděluji biskupské schválení k práci té bohumilé a plodné. Budiž ono dílo pravým apoštolem našemu lidu. Pán Bůh žehnej Vašemu podniku!“

Dáno v Superioru, Wis., na den sv. apoštola Ondřeje r. 1917.

† **Jos. M. Koudelka,**
biskup diecese Superiorské.
(Dnes již odpočívá na sv. poli v Clevelandě v pokoji po boji.)

Co lepšího jsem mohl svým bratřím v zámoří vtisknouti v dlaň jako zbraň do boje o spásu časnou i věčnou, než slova samé vtělené Moudrosti Boží a zářivý příklad Syna Božího, jak nám je podává Evangelium čili Krásné poselství Jeho?

Než i všichni bludaři hledali a našli v Písmě sv. důvod a ospravedlnění pro své poblouzení, protože si je vykládali podle svého rozumu a podle svého přání. A proto naše církve přísně předpisuje, aby Písmo sv. určené pro lid bylo opatřeno potřebnými poznámkami. Není to rozkaz nějaké libovůle, nýbrž příkaz rozumu a moudrosti. Vždyť jak my dnešní lidé a ve své vlasti mohli bychom vždy správně porozuměti smyslu slov, která byla napsána již před 19 stoletími a to v daleké zemi a pro jiné lidské plémě a za docela rozličných poměrů životních, než jsou naše nynější? Proto je moudrým požadavkem, abychom se tázali o radu svatých Otců, kteří žili oné době blíže než my, aneb učených mužů, kteří bádavě zkoumají všechny poměry oněch dávných dob. Proto podle rozumného přání církve má každé lidové vydání Písma svatého býti opatřeno správnými poznámkami, které by se srovnávaly i s věrou i s vědou.

Pozoroval jsem však ze zkušenosti, jak obtížným jest obyčejnému čtenáři hledati obvyklé poznámky — pod čarou. I přišel jsem na nápad vsunouti vysvětlivky hned do textu, ale zároveň tak, aby původní znění sv. Evangelia zůstalo čtenáři patrným. Vkládám je tedy do (závorek.)

Některá událost ze života Páně vypravuje

se jenom u jednoho evangelisty, jiná však u dvou, tří aneb u všech čtyř. Takové několikeré vylicení stáhl jsem vždy v jediný článek (= evangelní harmonie), ale hleděl jsem opatrně, abych nevynechal ani slovíčka ze všech vypravování.

Ale ještě jedna věc zajímala bádavou zvědavost křesťanů již od 2. století po Kristu: v jakém totiž časovém pořádku následovaly události v jeho životě pozemském, jak o nich čteme na různých místech u čtyř evangelistů. V časovém sledu událostí snažil jsem se následovat badatelů novějších v tom mínění, že ti mohli ještě zdokonaliti, co přejali již od starších.

Stejně postupoval jsem ve výkladu Skutků Apoštolských, které jsem nazval Dozvukem Krásného Poselství, protože v životě apoštolův a prvních vyznavačů Kristových odráží se hlas božského učení nebeského jejich Mistra.

Doufám, že zvláště mapka Palestiny a její vysvětlení na konci I. části knihy bude úspěšnou pomůckou bedlivému čtenáři.

2000 výtisků prvního vydání, které vyšly z katolické tiskárny týdeníku „Vlastence“, v La Crosse, Wis., rozešlo se za dva měsíce. Přes 600 posledních objednávek jsem již nemohl vyřídit. Proto jsem hned tehdy pomýšlel na vydání druhé, rozšířené a zlepšené. Ochotou Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje byl mi teď tento odvážný krok umožněn.

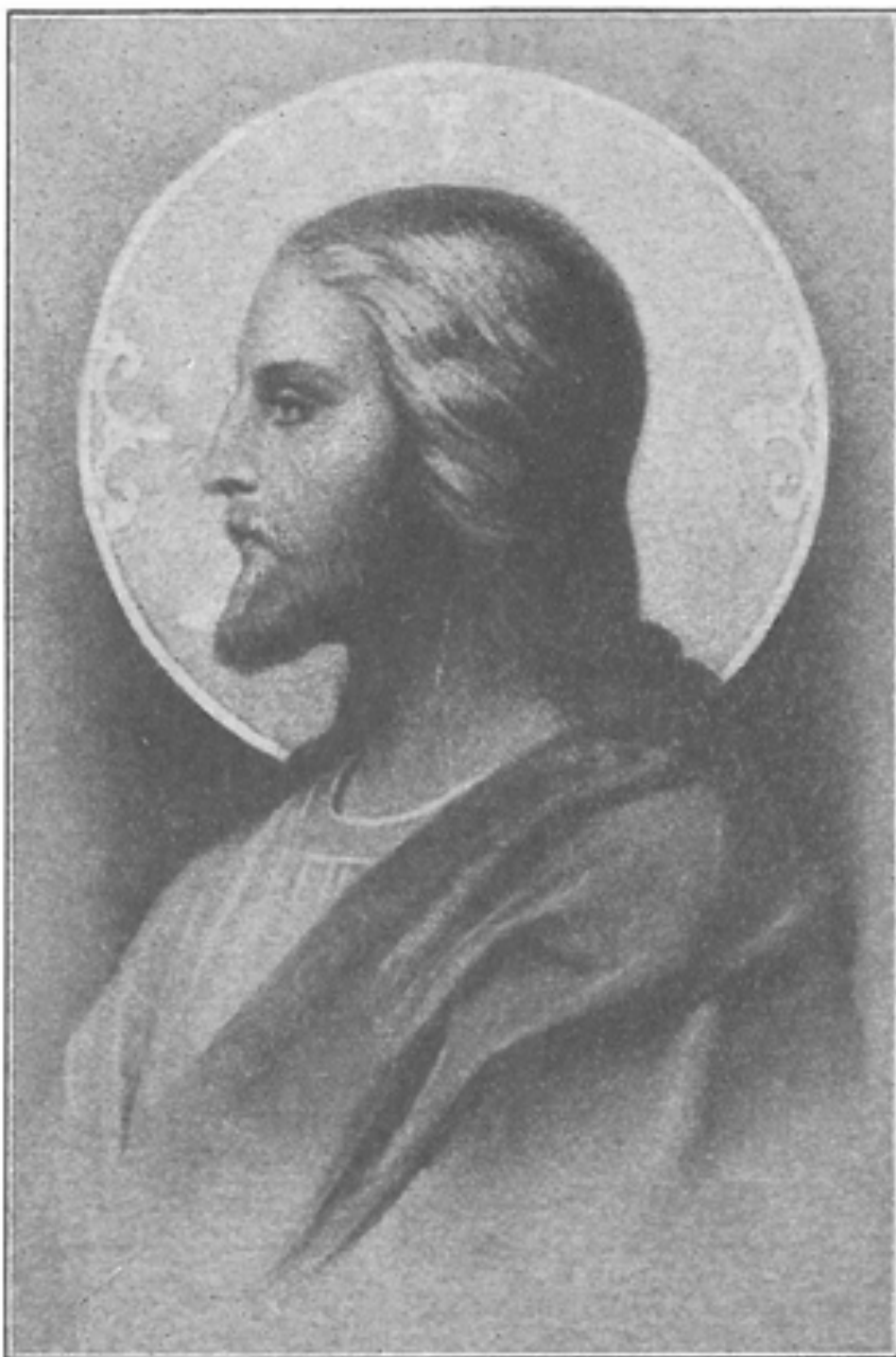
Kéž knížka tato dosáhne i v mé staré otčině toho účelu, za kterým byla psána za mořem: aby osvětila rozum, potěšila srdce, nadchla vůli mých drahých krajanů, by následováním svého

Božského Mistra a Spasitele pracovali o spásě
časné i věčné své vlastní i svých bližních. Obsah
díla jest Jeho, jen chyby jsou moje.

V Písku v Severní Dakotě, dne 15. dubna
roku 1922.

L. P. 1922.

Váš krajan T. B.

JEŽÍŠ KRISTUS,
SYN BOŽÍ,
UČITEL A VYKUPITEL LIDSTVA.

Předmluva.

Poněvadž mnozí podjali se toho, aby uspořádali vypravování těch věcí, které se mezi námi naplnily, jakož nám je podali ti, kteří byli od počátku očitými svědky a přísluhovateli slova, vidělo se i mně, který jsem od počátku vyzvěděl vše důkladně, pořádkem (časovým) o tom psáti tobě, (český) Bohumile, abys poznal pravdu těch věcí, kterým si byl vyučen ústně (od svých zbožných rodičů křesťanských).

Dle sv. Lukáše (I., 1-4).

ČÁST I.

EVANGELNÍ HARMONIE.

1. Plnost času.

Počátek evangelia (čili blahé zvěsti) Ježíše Krista, Syna Božího. (Hle, tak Ho lidstvu předvádí evangelista Marek, současník Jeho.)

Za dnů Heroda, prvního (prvního cizáckého) krále Judského, (který panoval z milosti Římanů v Jerusalemě od r. 37. před Kr. až do r. 2. po Kr.), žil (ve Svaté zemi) jistý (židovský) kněz, jménem Zachariáš (= Rozpomenuť se Jahve = Hospodin) z (kněžské) třídy Abiášovy. (Kněžských tříd bylo 24 a všechny měly jména podle prvních kněžských náčelníků z Davidových dob. Abiášova třída byla osmá.)

A manželka jeho byla z dcer Áronových (po meči a z potomstva Davidova po přeslici) a její jméno bylo Alžběta (= Bohuslava).

Oba pak byli spravedliví před Bohem (vševědoucím a ne snad jen v očích lidí), chodíce ve všech přikázáních a předpisech Páně bez úhony. Ale neměli žádného dítěte, neboť Alžběta byla neplodná; a oba byli již pokročilí ve svém věku.

Stalo pak se, když Zachariáš podle pořádku své třídy vykonával (v jerusalemském chrámě) úřad kněžský před Bohem, že podle (předpisu) řádu kněžského připadlo naň losem, aby (s ve-

černím soumrakem) vešel (bosýma nohama) do svatyně Páně a zapálil (na zlatém oltáři) v oběť kadidlo (jako obraz k nebi vystupující bohulibé modlitby lidu shromážděného na nádvoří chrámovém, jakož předepsal Mojžíš v Ex. 30. — Jiný kněz byl vylosován, aby přinesl krvavou oběť, jiný opět, aby přinesl Bohu nekrvavé oběti, jiný zase, aby se staral o posvátné nádobí, jiný pak, aby udržoval světlo na sedmiramenném svícnu a p., jiný konečně taky, aby přinesl oběť za svrchovaného pána země, za císaře římského). A všecko množství lidu (protože byl asi sváteční den sobotní), se modlilo venku (na nádvoří chrámovém pod širým nebem) v hodinu zápalu.

I ukázal se mu anděl Páně, stoje na pravé straně oltáře kadidlového. (Pravá strana znamenala u židů vždy něco šťastného. Sv. evangelista Lukáš zvěděl i toto podrobné určení místa patrně z rodiny Zachariášovy.) A užřev jej Zachariáš ulekl se a bázeň připadla na něho. I řekl mu anděl: „Neboj se, Zachariáši, neboť vyslyšena je (dávna) modlitba tvá: manželka tvá Alžběta porodí ti syna a nazveš jméno jeho Jan (= Bohdan, t. j. od Boha daný). I budeš mítí radost (z něho) a potěšení, a mnozí se budou radovati z jeho narození. (Zrození jeho bude tedy nejen rodinnou radostí, nýbrž ke štěstí celého národa.) Neboť bude velikým před Pánem Bohem. Vína pak ani (jiného) opojného nápoje (ovocného) pítí nebude (= povede přísný život božích zasvěcenců, t. zv. nazirejců, podle návodu Mojžíšova v Num. 6., 1.—21.). A ještě v životě matky

své bude naplněn Duchem svatým (jak potom ona sama dosvědčila při shledání se s Pannou Marií). A mnohé ze synů israelských (= židovských) obrátí k Bohu, Pánu jejich. A předcházeti Mu bude v (horlivém) duchu a v (kazatelské) moci Eliášově, aby (dle slov proroka Malachiáše 4. 5.) obrátil srdce otců k synům (nápravou života rodinného) a nevěřící (lidi) ke smýšlení spravedlivých (v životě společenském), by (tak) připravil (či přesněji řečeno: zkroutil) Pánu (tvrdošíjný vždy židovský) lid, (aby byl) hotov (= ochoten přijati Vykupitele. — Předchozí slova podle některých vykladačů mohou mítí taky tento smysl: Bůh pošle Jana, „Předchůdce Páně“, aby vnesl horlivého náboženského ducha předků židovských v nábožensky pochablé již pokolení oné doby před Kristem).

I řekl (nedůvěřivě) Zachariáš k andělovi: „Po čem to poznám? (Co mi bude znamením?) Neboť (i já) jsem již stár i manželka má je pokročilá věkem. A anděl odpovídaje mu řekl: „Já jsem Gabriel (= Boží muž), který stojím (= sloužím) před Bohem. (Týž archanděl Gabriel jednal též před 800 lety s Danielem o budoucí spáse lidstva.) A já jsem poslán, abych promluvil s tebou a ty věci ti zvěstoval. A (po čem že to poznáš?) Hle, budeš němým (za trest své malověrnosti i na znamení velikého jeho budoucího významu) a nebudeš moci mluvit až do dne, ve kterém se ty věci stanou, protože jsi neuvěřil mým slovům, která se (však jistě) naplní časem svým.“

(To jest ona sv. apoštolem Pavlem nazvaná „plnost času“, kterou již stařícký arciolec Jakub prorocky předpověděl svému čtvrtému synovi Judovi, že až knížecí vláda bude jeho rodu odňata, tenkrát přijde Ten, který přijíti má a jest očekáván od všech národů, t. j. Spasitel světa. A teď právě Herodes, lichotně Velikým, ale po zásluze Ukrutným zvaný, byl první judský král z cizího pohanského rodu Idumejců, vnucený židům od Římanů.)

A lid (v nejistotě a s obavou) očekával Zachariáše (před svatyní, kam jenom kněz měl přístup) a divili se, že prodlévá ve svatyni (déle, než bylo denním obyčejem). Když pak vyšel, nemohl k nim mluvit (obvyklá slova trojího požehnání). I poznali, že měl (nějaké) vidění ve svatyni. A on kynul jim (jenom) a zůstával němý.

I stalo se, když se skončili (5) dnové služby jeho, že odešel do svého domova (do města Hebrona, jižně od Jerusalema asi 7 hod., podle mínění jiných do městečka dnes Ain Karin zvaného, přes hodinu na západ od Jerusalema vzdáleného. Kněží totiž žili rozsazení ve 45 městečkách mezi národem po celé zemi židovské a dvakrát do roka šli na týden do Jerusalema sloužit v chrámě.)

A po těch dnech počala Alžběta, manželka jeho. I tajila se po pět měsíců říkajíc (vděčně sama pro sebe): Takto mi učinil Pán ve dnech (mého stáří), v nichž shlédl (na mne ubohou), aby odňal moji pohanu mezi lidmi. (Bezdětnost byla totiž pokládána u židů za hanbu v národě a jakoby za kletbu Boží, protože z takového man-

želství nemohl již vyjít zaslíbený a očekávaný Messiáš.)

(Velmi zajímavým je tento objev biblických badatelů: Při zboření chrámu Jerusalemského dne 5. srpna r. 70. po Kr. sloužila podle židovského dějepisce Josefa Flavia kněžská třída Jojarib. A když čítáme dle 24 tříd zpět až ke službě třídy Abiášovy, ke které náležel Zachariáš, dojdeme k počátku měsíce října v 2. roce před narozením Páně. Poněvadž pak Jan Křtitel byl asi o půl roku starší, než Pán Ježíš, vidíme, že naše data svátků Zvěstování Panny Marie dne 25. března a pak po 9 měsících Narození Páně 25. prosince úplně odpovídají událostem samým.)

2. Posel s nebe.

* Měsíce pak šestého (po zvěstování narození Janova týž) anděl Gabriel byl poslán od Boha do (roztomilého horského a tichého venkovského) města galilejského, jemuž jméno Nazaret (= město květin), k panně, zasnoubené muži, jemuž bylo jménem Josef, z (královského, tehdy však zchudlého) rodu Davidova. A jméno panny (té bylo) Maria (= Paní, podle jiných Boha milující a Bohem milovaná).

(Zasnoubení trvalo u Židů nejméně rok, aby snoubenci mohli vzájemně si prozkoumat povahu, zda se k sobě hodí čili nic, a závazek zasnoubení byl skoro roven hotovému manželství.)

A vešed k ní anděl řekl: Zdrávas, milosti (všeliké) plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami (jak pannami, tak matkami). * Ona pak slyšíc to, užasla nad řečí jeho a přemýšlela

(v rozpacích), jaké by to bylo pozdravení (jaký jest jeho význam a dosah). I řekl jí anděl: Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha: aj, počneš v životě a porodíš syna a nazveš jméno jeho Ježíš (= Spasitel). Ten bude veliký (= slavný) a Synem Nejvyššího slouti bude (jak Ho nazval již prorok Is. 9. 6.). A dá mu Pán Bůh trůn Davida, otce jeho, (podle slibu v 2. Král. 7. 13.), a bude kralovati v domě Jakubově (= v království vyvolených Božích, v církvi Své) na věky a království Jeho nebude konce (= panování Jeho bude věčné podle Dan. 7. 14.).

I řekla Maria k andělu: Kterak se to stane, když muže nepoznávám? (To řekla poslovi vševědoucího Boha, ač byla již zasnoubena, z čehož usuzují sv. Otcové, že Panna Maria zavázala se Bohu slibem `ustavičné čistoty.) A odpověděv anděl, řekl jí: Duch svatý sestoupí v tebe a moc Nejvyššího zastíní tě. Proto taky to svaté (dítě), co se z tebe narodí, slouti bude Syn Boží. A aj, (zde znamení): Alžběta, příbuzná (teta) tvá, i ona počala syna ve starobě své. A nyní jest již v šestém měsíci, ač slove neplodná, neboť u Boha není nemožná ni žádná věc. I řekla Maria: Aj já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého! (A s tímto pokorným jejím svolením nastalo vtělení Syna Božího).

(V té chvíli se naplnilo zaslíbení Hospodino u Is. 7. 14.: Aj, panna počne a (panna) porodí syna a nazváno bude jeho jméno Ěmanuel, t. j. Bůh s námi, Bůh mezi námi.)

(Celou tu rozpravu mezi archandělem Gabrielem a nastávající matkou Syna Božího mohl

patrně sv. ev. Lukáš zvědět později jen od Panny Marie samé, protože jiných svědků při ní nebylo).

3. Vzácná návštěva.

Maria pak se vypravila (s ochotou) v těch dnech (posloužit své tetě) a odešla s (radostným) chvátáním na hory do města Judova (do kněžského městečka Hebrona, od Nazareta asi 150 km čili skoro 5 dní cesty vzdáleného aneb jak jiní míní, do Clinkarinu, zvaného nyní také „sv. Jan v Horách.“ — Ženy na cestách závojem zastřené, těšily se u Židů zvláštní úctě a ochraně). Když pak vstoupila do domu Zachariášova, pozdravila (tetu) Alžbětu.

I stalo se, jak uslyšela Alžběta pozdravení Mariino, že zaplesalo dítě v životě jejím (jak archanděl byl naznačil ve čl. 2.) a Alžběta byla naplněna Duchem svatým. (Sv. Otcové míní, že tak bylo děťátko Jan posvěceno a očištěno od hříchu dědičného i uzpůsobeno zvěstovat po první přítomnost Syna Božího.) I zvolala hlasem velikým (v prorockém nadšení) a řekla: Požehnaná ty mezi ženami! (Jen vyšším vnuknutím se dá vysvětliti, kterak to, že přesně opakovala slova Gabrielova.) A požehnaný plod života tvého! A odkud mi to (uctění), že matka Pána mého přišla ke mně? Neboť aj, jak zazněl hlas pozdravu tvého v uších mých, zaplesalo radostí děťátko v životě mém. (Tento výjev bychom mohli nazvati prvním zázrakem v pozemském životě Syna Božího.) A blahoslavená jsi, že jsi uvěřila, neboť se splní ty věci, které ti byly pověděny od Pána.

I (poznala Mariã, že jenom z vnuknutí Božího může teta vědět, co se s ní přihodilo, a proto v prorockém nadšení) řekla: Velebí duše má Hospodina, a duch můj zplesal v Bohu, Spasiteli mém, že shlédl na poníženou služebnici svou. Neboť aj, od této chvíle blahoslaviti mne budou všichni národové. (Hle, jak se proroctví Její během všech věků vždy plnilo! Kdo spočítá vsecky „zdrávasy“, jimiž od té doby lidstvo Pannu Marii pozdravilo?) Veliké zajisté věci učinil mi Ten, jenž jest mocný a svaté jest jméno jeho, a milosrdenství jeho (trvá) od pokolení do pokolení mezi těmi, kdož se Ho bojí. On učinil mocné věci ramenem svým: (1.) rozptýlil pyšné smýšlením (vlastního) srdce jejich (jako třeba vojenské druhy Goliášovy), (2.) sesadil mocné s trůnu (jako krále Antiocha) a (3.) povýšil nízké (jako třeba krále Davida), (4.) lačné nakrmil dobrými věcmi (jako židovské předky na poušti) a (5.) bohaté propustil prázdné (jako na př. voje Holofernovy. — To stejně dosvědčují i dějiny národů pohanských). Ujal se (však) Israele, (věrného) služebníka svého, aby byl pamětliv svého milosrdenství, jakož byl mluvil k otcům našim vzhledem k Abrahamovi a potomstvu jeho na věky, (že jim totiž pošle Vykupitele).

(Panna Maria opakovala v tomto velebném chvalozpěvu „Magnificat“ mnohá slova zbožných žen starozákonních, jak je znala z Písma sv., ale vdechla jim vznešenějšího ducha.)

(Chybujeme-li my katolíci podle výtky jinověrců, že s andělem denně pozdravujeme Matku

Páně, pak podle lidské logiky vzato, byl by musil chybiti prvně Pán Bůh, že jí ten pozdrav s nebe po andělovi vzkázal, pak chybil archanděl, že jí takový pozdrav vyřizoval, a chybila její svatá teta, že jej tak opakovala, jak čtou přece i oni zaznamenaná v Písmě sv.)

4. Maličký velíkán.

Alžbětě pak se naplnil čas, aby porodila. I porodila syna. A uslyšeli sousedé i příbuzní její, jak veliké milosrdenství prokázal jí Hospodin, i radovali se s ní.

A stalo se v den osmý, že (podle předpisu zákona Mojžíšova) přišli (k nim do domu), aby brali účast na (posvátném) obřadu obřezání dítěte. (Nejméně osm svědků mělo býti přítomno při přivtělení novorozence k pokolení Abrahmovu.) A (zároveň) nazývali dítě podle jména otce jeho Zachariášem. Ale matka jeho odpírajíc pravila (rozhodně): Nikoli (tak), nýbrž slouti bude Jan. I řekli jí: Ale vždyť není nikoho v tvém příbuzenstvu, jenž by se tímto jménem nazýval. (Židé rádi dávali jména předků ať z otcovy či z matčiny strany; odtud ten spor.) I pokynuli (hluchoněmému teď) otci jeho, jak by chtěl, aby se (dítě) jmenovalo. On pak požádav (dřevěnou, povoskovanou) tabulku, napsal (rydlem) na ní: „Jan jest jméno jeho“ I podivili se všichni (té shodě v projevu obou manželů).

A hned se otevřela ústa jeho a (zázračně se rozvázal) jazyk jeho (podle slova andělova v čl. I.), i mluvil, velebě Boha. Připadla tedy (posvátná) hrůza na všechny sousedy jejich a

po všech horách judských rozhlásila se celá ta událost. A všichni, kteří o tom slyšeli, vštípili si to do srdce a říkali: Čím asi bude toto dítě? Neboť (patrná) byla ruka Páně (= řízení Boží) s ním.

Zachariáš pak, otec jeho, byl naplněn Duchem svatým a (v nadšení) prorokoval řka: (1.) Požehnaný buď Hospodin (jediný) a pravý Bůh israelský, že navštívil (milostí Svou) a vykoupení zjednal lidu svému a (že) vyzdvihl nám roh spásy (roh jest znamením síly) v domě Davida, svého služebníka, jakož sliboval ústy svatých svých proroků od věků (počínaje od prvního Samuela až k poslednímu Malachiášovi), vysvobození totiž od nepřátel našich a z ruky všech, kteří nás nenávidí, aby (tak) učinil milosrdenství s našimi otci a (ukázal, že) byl pamětliv svaté úmluvy své, přísahy to, kterou se byl zapřisáhl Abrahamovi, praotci našemu, že nám (v jeho potomkovi totiž) dá, abychom vysvobození jsouce z rukou nepřátel (své spásy), beze strachu Jemu sloužili (a to) ve svatosti a spravedlnosti po všechny dny života svého. (2.) Ty pak, synáčku, prorokem Nejvyššího slouti budeš, neboť půjdeš před Pánem připravovat cesty Jeho, abys dal lidu jeho známost o (nastávající) spáse odpuštěním (totiž) jejich hříchů pro srdečné milosrdenství Boha našeho, v němž nás navštívil vyšed (jako jasné slunce) s výsosti, aby osvítil ty, kteří sedí v tmách (bludů a nevědomosti) a ve stínu smrti (mravní), aby řídil kroky naše na cestu pokoje.

(Tento chvalozpěv Zachariášův, podle počáteč-

ního slova „Benedictus“ nazvaný, modlí se církev každodenně v kněžských hodinkách.)

Chlapeček pak rostl a sílil v Duchu svatém a žil na poušti (= o samotě) až do dne, kdy se ukázal lidu israelskému (ve zralém mužném věku 30 let).

I zůstala Maria s Alžbětou (celkem) asi tři měsíce a (pak) se navrátila do svého domova (v Nazaretě).

5. Veliké rozpaky.

* Když (tedy Kristova) matka Maria byla zasnoubena Josefovi, (jak řečeno bylo v čl. 2.,) prve než se sešli (ve společné domácnosti po návratu od tety Alžběty), shledalo se, že počala v životě z (tvůrčí moci Boha) Ducha svatého. (Snoubenka zůstávala u Židů ještě i rok v domě otcovském, a pak teprve si ji ženich odvedl a slavnostně uvedl do domu svého, což zváno bylo svatebním veselím. Ale před lidmi i před zákonem byli snoubenci již jako manželé, což konečně u některých národů, hlavně románských, platí tak až podnes.)

Josef pak, její muž jsa (jednak) spravedlivým (v zachovávání zákona Mojžíšova) a (jinak opět) nechtě ji (na manželském soudu) vydati pohaně (a trestu jako nějakou ženu pokleslou), hleděl ji tajně (= soukromě) propustiti (ze závazku snubního a dáti jí propouštěcí listinu podle zákona Mojžíšova v 5. knize 24. 1.) Když však na to myslil, hle, anděl Páně (asi opět

Gabriel) ukázal se mu ve snách, řka: Josefe, synu Davidův (víš, jak veliký jest úkol rodu Davidova ve vyvoleném národě, že z něho má vyjítí budoucí Mesiáš), neboj se (tedy) přijati (do svého domu) Marii, svou manželku (navždy). Neboť co v ní je zplozeno, z Ducha svatého jest. Porodí pak syna a (jako hlava rodiny dle zákonného zvyku) nazveš jméno jeho Ježíš (= Vysvoboditel = Vykupitel = Spasitel), neboť on vysvobodí lid svůj od jejich hříchů. (Osvo-bodí-li se pak lidstvo od hříchův a neřestí, vy-maní se tím i z mnohých útrap a útisků vezdejších, které bývají následkem hříchův.) *

Toto pak všecko se stalo (upozorňuje sv. evangelista Matouš), aby se naplnilo, co bylo pověřeno od Pána ústy proroka (Is. 7. 14.) řkoucího: (Sám Pán dá vám znamení:) Aj, panna počne a (panna) porodí syna a nazvou jméno jeho (po hebrejsku) Emmanuel, což se vykládá (po našem): Bůh s námi (= Bůh mezi námi. — Kolikráte později po úchvatných kázáních nebo podivuhodných zázracích Páně Židé skutečně volali: Bůh sám navštívil lid svůj!)

Povstav tedy Josef ze sna, učinil, jak mu anděl přikázal, (aby měla matka Páně zákonitého ochránce a Božské dítě živitele). I přijal (se slavnostními obřady svatebními) svou manželku, ale nepoznal ji (tělesně), až porodila svého syna prvorozeného, a nazval jméno jeho Ježíš (jak mu anděl byl přikázal).

(Výrazu „prvorozeného“ chytla se zlomy-slná kritika bludařův a z pouhého slova nedobře

pochoopeného odvozovala daleký důsledek věcný, že zval-li se Kristus Pán prvorozeným, pak měl jistě ještě mladší bratry nebo sestry. Předně měli a mohli takoví rozumové vědět (na př. z Josue 17. 1.), že „prvorozenec“ byl v zákoně Mojžíšově výraz právní a označoval dědice všech práv otcovských a majetku rodinného, ať už potom měl více sourozenců anebo neměl. — Pak známo je z mnoha míst v Písmě svatém, že příbuzní, jako strýc a synovec, bratraci, příslušníci téhož pokolení i j. pravidelně se vzájemně nazývali bratřími a sestrami. — Pak všichni ti, kteří se zovou v evangeliu „bratřími Páně“, jsou nám přesně známi svým původem jak po otci tak po matce. „Bratří jeho: Jakub, Josef, Šimon, Judas“ u sv. Matouše 13. 56. uvedení jsou blíže určeni u téhož Mat. 27. 55., u Marka 15. 40., u Luk. 24. 10. a u Jana 19. 25. jako synové matky Marie, příbuzné Panny Marie, a otce Kleofáše čili Alfea, pravděpodobně bratrance sv. Josefa z Kány Galilejské. — Důmyslně podotýká již sv. Jan Zlatoústý, že by Kristus Pán, vise na kříži, nebyl odporučoval svou panenskou matku cizímu Janovi, synu rybáře Zebedea a manželky jeho Salomy, kdyby byla měla ještě čtyři vlastní syny a nejméně dvě dcery, jak básní nevěra. — Někteří ve své krtčí podráývané snaze zašli až tak daleko, že se titěrně chytají slovíčka „až“ a rozumují takto: Josef prý jí nepoznal, až porodila. Tedy poznal prý ji, až porodila svého prvorozence. Takovým rozumářům vtipně odpovídá sv. Jeronym, který znal výtečně ducha řečí semitských: Kdo tak

mluvíš, přečti si verš 23. v 6. hl. v 2. knize Král.: Protože Michol, dcera Saulova, potupila manžela svého, krále Davida, za trest nenarodil se jí syn, až umřela. A tak tedy, až umřela, potom se jí podle tvého rozumování syn narodil? — Proto i Mohamed prohlásil takové tupení matky Ježíšovy za rouhání Bohu samému. Ale i Turek je někdy lepší než — poturčenec).

6. Rozhraní věkův.

Kristovo pak narození událo se takto:

* Stalo se v oněch dnech (před Jeho narozením), že vyšlo nařízení od císaře (Caesara Oktaviana) Augusta, (který vládl v Římě od r. 31. před Kristem až do r. 14. po Kristu), aby byl popsán veškeren svět. (V celé říši římské, ku které tenkrát náležel takřka celý tehdy známý svět, bývalo občasné sčítání lidí i popis majetku za příčinou odhadu dvojí daně: 1. z hlavy a 2. z majetku.) Toto první popsání stalo se za syrského vladaře (s titulem legáta) Kvirinia (Druhé takovéto sčítání bylo podniknuto mezi Židy asi 10 let později, když Herodův syn Archelaus byl pro svou mstivou ukrutnost od Římanů s trůnu sesazen a Judsko se Samarií byly prohlášeny za římské území s podúřednickým vladařem se sídlem v Caesareji Přímořské.) Šli tedy všichni, aby se přiznávali, každý do svého města (otcovského. — Soupis v židovské zemi se děl podle 12 pokolení a podle rodův).

Šel pak i Josef z Galileje. (ze severní třetiny Palestiny) z města Nazareta (přes 120 km) do Judska (do jižní třetiny Svaté země) do (rodného)

města Davidova (podle 1. Král. 14. 4.), které slove (prorocky) Betlehem (= „Dům chleba“, asi 9 km jižně od Jerusalema), protože byl z (královského) domu a z (ochuzené) čeledi Davidovy, aby se přiznal (i ke své příslušnosti i ku svému nepatrnému podílu na rodovém majetku), s Marií, zasnoubenou sobě manželkou, těhotnou. (Židé dosud ještě byli hrdi na 12 svých praotců a úzkostlivě zaznamenávali příslušnost každého novorozence podle dvanáctera pokolení i podle rodu, ze kterého kdo vyšel. Mimo to majetkové právo a nárok na podíl z rodových pozemků se dosud řídily dle starého zákona Mojžíšova. Maria jako jediná dcera bez sourozenců byla též dědičkou rodového podílu v Betlemě a proto musila také k zápisu daňových poplatníků.)

Stalo pak se, když tam (v Betlemě) byli, že naplnili se jí dnové, aby porodila (v jedné z četných tam jeskyní, které sloužily zároveň pastýřům za stáje). I porodila (bez bolestí) syna svého prvorozeného. (Podle pradávného křesťanského podání bylo to 25. prosince.) A ovinula jej plénkami a položila ho do jeslí, protože neměli (za takových okolností) místa v hospodě čili v („khaně“, který vlastně byl a jest dosud na Východě jenom dvůr pro cestovní velbloudy s okolním podloubím pro cestující lidi).

(Místo narození Páně jest označeno stříbrnou hvězdou, zasazenou do mramorové desky, ležící na zemi s latinským nápisem kolem hvězdy se vinoucím: Zde z Panny Marie Ježíš Kristus se narodil.)

(Dle prorockých slov Is. I. 3.: „zná vůl hospodáře svého a osel jesle pána svého, ale lid můj mne nepoznal,“ vznikla hned v pradávnu pověst, že volek a osílek zahřívají Ježíška, a křesťanské umění malířské i sochařské chopilo se této myšlenky s takovou houževnatostí a důsledností, že bez jmenovaných dvou zvířat jsou teď jesličky nemyslitelné, ač v evangeliu není o nich zmínky.)

(Narození Syna Božího jako nejdůležitější příběh v dějinách lidstva stalo se mezníkem věků a nyní u všech křesťanských národů se udává čas nějaké dějinné události s bližším určením, zda se sběhla před či po Kristu Pánu, t. j. před anebo po Jeho narození. Ale tak se počítá teprve od roku 532 po Kr., kdy učený římský opat Dionysius Exiguus stanovil narození Páně na rok 753 po založení města Říma.)

7. První ctitelé.

Byli pak pastýři v té krajině (u Betlemě), ponocující a noční stráž (proti zvěři neb i zlodějům) mající nad svým stádem. (V Palestině nezapadají pastvy v zimě sněhem jako u nás. Tam v zimě leda prší. — Z pastýřské krajiny betlemské byli ponejvíce bráni obětní beránci ke krvavým obětem v chrámu jerusalemském.)

A hle, anděl Páně (asi opět Gabriel) stanul vedle nich a jasnost nebeská je obklíčila. I báli se náramně. Řekl jim tedy anděl: Nebojte se, neboť, hle, zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidstvu. Neboť narodil se vám (lidem) dnes (i.) Spasitel (= Vykupitel), jenž jest

(2.) Kristus (= Pomazaný Páně) a (3.) Pán (= Bůh) v „Davidově městě“ (= v Betlemě). A toto vám bude znamením (po kterém Ho poznáte): Naleznete (hle, tam v té jeskyni — ne královského prince podle výkladů zákoníků, nýbrž jen slabé) dítě (a to) ovinuté (chudičkými) plénkami a (jen) položené v jeslích.

A hned bylo s andělem (Gabrielem) množství nebeského vojska, chválících Boha a řkoucích (Gloria!): *Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!* *

* I stalo se, když odešli od nich andělé (zpět) do nebe, pastýři řekli si vespolek: Pojdme do Betlema (asi půl hodinky odtud směrem západním) a vizme tu věc, která se stala, jakož nám Pán zjevil. I přišli s chvatem a našli Marii i Josefa a dítě položené v jeslích. A spatřivše je, vypravovali, co jim bylo pověřeno o tom dítěti.

I divili se všichni, kteří to slyšeli, těm věcem, které jim byly pověřeny od pastýřů.

I navrátili se pastýři velebíce a chválíce Boha za vše, co viděli a slyšeli, jakž jim bylo pověřeno od anděla). *

Maria však zachovávala všechna ta slova, ukládajíc je v srdci svém, (takže později po letech mohla je svědčiti zas apoštolům a prvním vyznavačům svého Syna).

8. Královský potomek.

* A když se naplnilo osm dní, aby (podle předpisu v 1. Mojž. 17. 12.) obřezáno bylo dítě (a tak přivtěleno bylo k vyvolenému národu podle

smlouvy Boha s Abrahamem), nazváno jest jeho jméno Ježíš (= Vysvoboditel, Vykupitel, Spasitel), kterým bylo pojmenováno (podle rozkazu samého Otce nebeského) od anděla (Gabriela), prve než se v životě počalo (jak vyprávěl čl. 2.). *

(Každé narození u Židů, ale zvláště v rodě královském a kněžském, zaznamenávalo se až s úzkostlivou přesností. Z oněch pak úředních záznamů = národních matrik opsali sv. Matouš a Lukáš rodokmen Páně.)

Kniha (= písemný záznam) rodu (čili rodokmenu) Ježíše Krista, syna (= potomka) Davida (a až) syna Abrahamova:

(1.) Abraham měl syna (jednorozeného) Isáka. (2.) Isák pak měl syna Jakuba (a Esaua). (3.) Jakub měl pak syna Judu a jeho (11) bratří (dvanácte to praotcův a zakladatelů dvanáctera pokolení israelských). (4.) Juda pak měl syny Faresa a Zaru s Thamarou (všeobecně Židům známou svým pohnutlivým životem). (5.) Fares pak měl syna (prvorozeného) Esrona. (6.) Esron pak měl (nejstaršího) syna Arama. (7.) Aram pak měl (prvního) syna Aminadaba. (8.) Aminadab pak měl syna Nasona. (9.) Nason pak měl syna Salmona. (10.) Salmon pak měl syna Boza (s pohankou) Rahabou. (11.) Boz pak měl syna Obeda s (Moabítkou) Ruth. (12.) Obed pak měl syna Jesse. (13.) Jesse pak (v Betlemě) měl syna Davida, (pozdějšího) krále (= 14.).

(1.) David pak král měl syna (moudrého) Šalomouna s tou (ženou), která bývala (dříve manželkou) Uriášovou. (2.) Šalomoun pak měl (pošetilého) syna Roboama. (3.) Roboam pak

měl syna Abiáše. (4.) Abiáš pak měl syna Asu. (5.) Asa pak měl syna Josafata. (6.) Josafat pak měl syna Jorama. (7.) Joram pak měl syna Oziáše. (8.) Oziáš pak měl syna Joatama. (9.) Joatam pak měl syna Achaza. (10.) Achaz pak měl syna Ezechiáše. (11.) Ezechiáš pak měl syna Manasa. (12.) Manases pak měl syna Amona. (13.) Amon pak měl syna Josiáše. (14.) Josiáš pak měl syna Jechoniáše a jeho bratry za (doby) babylonského zajetí (od r. 586—537 př. Kr. P.).

A po babylonském zajetí (1.) Jechoniáš měl (ještě) syna Salatiele. (2.) Salatiel měl syna Zorobabele. (3.) Zorobabel pak měl syna Abiuda. (4.) Abiud pak měl syna Eliakima. (5.) Eliakim pak měl syna Azora. (6.) Azor pak měl syna Sadoka. (7.) Sadok pak měl syna Achima. (8.) Achim pak měl syna Eliuda. (9.) Eliud pak měl syna Eleazara. (10.) Eleazar pak měl syna Matana. (11.) Matan pak měl syna Jakoba. (12.) Jakob pak měl syna (13.) Josefa, (zasnoubeného) muže Marie, z níž se narodil Ježíš, jenž slove Kristus (= 14).

(Kristus, z řeckého slova Xristos vzato, znamená „pomazaný Páně“, tedy 1. kněz, 2. prorok, 3. král. Vším tím trojím osvědčil se pak Pán Ježíš.)

A tak bylo všech rodů. (s dlouhým ještě lidským věkem) od Abrahama až do Davida (během asi 950 let) čtrnáct, od Davida pak až do babylonského zajetí (během asi 470 let) rodů (s kratším již věkem) čtrnáct, a od zajetí babylonského až do Krista (během nějakých 530 let) rodů (opět) čtrnáct. (Čtrnáctka byla Židům

číslem mesiánským, neboť $4+6+4$ se psalo hebrejskými písmenami $d+v+d$. Z týchž souhlásek sestaveno bylo i jméno David, z jehož potomstva měl Messiáš vyjíti.)

(Sv. Matouš napsal své evangelium pro palestinské křesťany a účelem jeho bylo dáti jim do ruky zbraň proti útokům učitelů židovských, kteří zvláště v té době (po r. 40. po Kr. P.) pokusili se znova s pomocí potměšilého krále Agrippy utlouci mladou církev křesťanskou jak násilným pronásledováním (na př. stětí sv. Jakuba St.), tak vynalézavým dokazováním, že skromný a proto od nich nenáviděný Ježíš z Nazareta nebyl ještě zaslíbeným Mesiášem. Tudíž na prvním místě jim evangelista veřejnými záznamy matričnými dokazuje, že On byl potomkem Abrahamovým i Davidovým. A těm dvěma vynikajícím mužům Hospodin přece přislíbil, že z jejich krve vyjde Mesiáš. Dále pak krok za krokem jim ukazuje, kterak všechna proroctví o zaslíbeném Vykupiteli právě na Ježíši z Nazareta navlas se vyplnila.)

(Sv. Lukáš však, kráčeje ve šlépějích učitele svého Pavla, „apoštola pohanů“, napsal své evangelium v Římě pro křesťany z pohanstva a proto chtěl jim ukázati a potěšiti je, že Syn Boží jako „druhý lepší Adam“ přišel pro spásu všech lidí ze všech národů, a tudíž pokračuje od Abrahama zpět až k prvnímu Adamovi, praotci veškerého lidstva, tímto způsobem):

Abraham byl (synem) Thareovým, ten pak Nachorovým, ten (Nachor totiž) byl (synem) Sarugovým, ten (synem) Ragaovým, ten (pak) Fale-

govým, ten Heberovým, ten Saleovým, ten Kainanovým, ten Arfaxadovým, ten Semovým, ten (jak všem známo, zdárným synem) Noemovým, ten Lamechovým, ten Methusalemovým, ten (svým vysokým věkem proslavený byl synem) Enochovým, ten Jaredovým, ten Malaleelovým, ten Kainanovým, ten Enosovým, ten Setovým, ten (zdárným synem) Adamovým a ten (bezprostředním tvorem) Božím.

(Sv. Matouš sestupně stopuje rodokmen sv. Josefa, před světem zákonitého otce a pěstouna Božího Syna, kdežto sv. Lukáš pokračuje naopak — vzestupně a vypisuje nám rodokmen Panny Marie, dcery z královského rodu Davidova. A tak se vzájemně doplňují. Neboť sv. Josef byl nejen chotěm Panny Marie, nýbrž i jejím příbuzným, který si ji vzal dle zákona Mojžíšova, aby skrovný rodový majetek byl potomstvu Davidovu zachován.)

9. Požehnané stáří.

* A když se naplnilo (40) dní Mariina očišťování podle zákona Mojžíšova (3. kn. 12. 2.), nesli (rodiče) Ježíška do Jerusalema, aby jej (v chrámě) představili Hospodinu (jako Jemu zasvěceného), jakož je psáno v zákoně Páně (2. Mojž. 13. 2.), že každý pacholík otvírající život (= prvorozený) svatým Pánu slouti bude (a má se tedy vlastně zasvětit pro celý život službě Boží. Ale z tohoto závazku mohl býti vykoupen pěti stříbrnými sikly = asi 20 předválečnými korunami — dnešními 200 — ve prospěch kněžského pokolení Levi. Protože však

Panna Maria byla po přeslici pravděpodobně z pokolení kněžského, jak ukazuje její blízké příbuzenství s Alžbětou, potomkyní Aaronovou, (srov. čl. 1.), nemusila podle 4. Mojž. 18. 5. zmíněnou výkupnou daň zapraviti, nýbrž ji zákon zavazoval pouze, aby dala oběť (chudých jenom matek), jak je řečeno v zákoně Páně (3. Mojž. 12. 8.): dvě hrdliček anebo dvě holoubátek.

A hle, byl v Jerusalemě člověk (stařec), jemuž bylo jménem Simeon. (Dle staré, ale nezaručené pověsti byl prý to syn velikého rabbina Hillela a otec moudrého Gamaliela.) A člověk ten bohabojný a spravedlivý očekával potěšení israelského (čili Mesiáše), a Duch svatý byl v něm. A on dostal zjevení od Ducha svatého, že neužří smrti, leč by dříve uzřel Krista (= Pomazaného) Páně. I přišel v Duchu (= z vnuknutí Božího) do chrámu.

A když uváděli rodiče dítě Ježíše, aby učinili zaň podle obyčeje zákona, tedy vzal jej na své lokty a chvále Boha řekl: Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle svého (vnuknutého mně) slova v pokoji. Neboť viděly mé (vlastní) oči Tvou spásu, kterou jsi připravil před očima všech lidí: světlo k osvětlení národů a slávu tvého lidu israelského. * (Spasitelem se stal nepatrný národ židovský známým všem lidem na světě. Jak nepoměrně málo víme o jiných daleko větších národech! — Onen chvalozpěv Simeonův „Nunc dimittis“ modlí se církev naše denně v kněžských hodinách večerních jakož i chvalozpěv Panny Marie „Magnificat“ v čl. 3.).

* Otec (jeho zákonitý) pak a matka jeho (rodná) divili se těm (všem) věcem, které (dosud) byly řečeny o něm. I požehnal jim Simeon a řekl Marii, jeho matce: Hle, postaven jest tento (jako hraniční kámen dle Is. 5. 14.) k pádu (nevěřícím) a k povstání mnohých (věřících) v Israeli (= v národě vyvoleném) a za znamení (všem zřejmě viditelné), jemuž (však) bude odpíráno. (Tím doplnil stařeček předpověď Gabrielovu v čl. 2. a naznačil bolestný směr, jakým se bude brát Jeho pozdější život), aby zjevena byla smýšlení mnohých srdcí (zda lnou k dobrému či ke zlému). (Kristus Pán je jako kamenný sloup na rozcestí, u kterého se lidé nezbytně rozcházejí ve dva tábory: pro Boha a proti Bohu). A tvou vlastní duši (matko), pronikne meč“ (sedmerých = četných a nevyslovitelných bolestí).

Žila tam (tehdy) taky prorokyně (= boho-naděšená žena), Anna, dcera Fanuelova, z pokolení Aserova. (Ač pokolení Aserovo bylo mezi těmi desíti, která odpadla po smrti Šalomounově od království judského, neměla stará politická roztržka účinku na její hluboké a pravověrné smýšlení náboženské: Anna zůstala věrna svatému městu Jerusalemu.) Ta byla sestárlá ve mnohých dnech. A živa byla s mužem svým sedm let od panenství svého. A byla vdovou až do let osmdesáti a čtyř. (Za chválu jí sv. Lukáš přičítá, že se po druhé nevdávala, ač při smrti mužově měla podle tehdejších a tamních poměrů nějakých 22 roků.) Ta nevycházela (takřka) z chrámu, sloužíc Bohu posty a modlitbami dnem i nocí.

A ta přišedši v touž hodinu chválila Pána a mluvila o něm (totiž o Ježíškovi) všem, kteří očekávali vykoupení israelského. (Tak se splnilo proroctví Malachiášovo (3. 1.): Přejde do chrámu svého panovník a anděl (= zvěstovatel) zákona, kterého hledáte.)

A když dokonali všecko (řádně) podle zákona Páně, vrátili se do Galileje, do svého města Nazareta, (aby tam uspořádali své záležitosti a potom aby přesídlili trvale do otcovského městečka Betlema, kde měli podíl na rodovém majetku. S tímto vysvětlením souhlasí taky původní úmysl Josefův, později po návratu z Egypta se usadit trvale v Betlemě, jak se dočteme dále ve čl. 12.).

Dítě Ježíš pak rostlo a nabývalo síly (na zevnějšek jako jiné děti, ale uvnitř) bylo plno moudrosti, a milost Boží byla (očividně) v něm. (Ale nápadného nic chlapeček Ježíš nečinil. Zázrakem bylo, praví sv. Bonaventura, že žádných zázraků nečinil.) *

10. Vznešení cizinci.

* Když se tedy narodil Ježíš v Betlemě Judově za dnů krále Heroda (jak bylo vypravováno ve čl. 6.), hle, mudrci od východu (z Arabie anebo spíše z Persie) přijeli do Jerusalema (jakožto sídla královského).

(Mudrci ti slují taky králové, protože mohli býti též pohlaváry či knížaty malých tamějších pastevských národů. Takoví pak tehdy tam se zálibou zabývali se hvězdopravectvím. Podle

té starověké „vědy“ narození znamenitých mužů vždy bylo spojováno s objevením nějaké význačné hvězdy. A v těch právě končinách prorokoval kdysi pohan Balaam (4. Mojž. 24. 17.) o hvězdě, která vzejde z Jakoba. Tak vzbuzeno tam bylo očekávání velikého krále židovského, osvoboditele lidstva ze všeobecného tehdy úpadku světa, jehož narození oznámí neobyčejná hvězda. Vypravování pak Židů v zajetí mnohem více očekávání to mezi pohany potvrdilo.

I pravili: Kde je ten (všeobecně očekávaný) novorozený král židovský? Neboť jsme viděli jeho hvězdu (u nás) na (dálném) východě (zářiti na nebi západním) a přijeli jsme se mu poklonit. Uslyšev pak to král Herodes, zarmoutil se, i všecken Jerusalem s ním (ze strachu před jeho zuřením i před násilnými převraty. — Ostatně jerusalemským dělníkům, řemeslníkům a obchodníkům vedlo se za rušné vlády podnikavého Heroda hmotně velmi dobře. Bylať celá strana v národě tak zv. Herodianův, která byla s ním docela spokojena. Ano, dala mu i lichotivý název „Velikého“). A král svolav všechna (24) kněžská knížata (pod vedením tehdejšího velekněze Šimona Hasmoneovce) a učitele lidu (zákoníky totiž), tázal se jich, kde by se Kristus měl naroditi. (Sám se nevyznal v Písmě sv., jsa idumejského původu pohanského.) Oni pak mu (ihned) pravili: V Betlemě Judově. (Byl totiž ještě jiný Betlem v území Zabulonově v Galileji.) Neboť tak stojí psáno u proroka (Mich. 5. 2.): „A ty Betleme v kraji judském, nikterak nejsi

ty nejmenším mezi knížecími městy judskými, neboť z tebe vyjde vládce, který bude mi spravovati lid můj israelský.“ (Znali zajisté mesianská proroctví zpaměti.)

Tehdy Herodes, povolav mudrce tajně (aby předešel dalšímu a většímu rozruchu v městě), pilně se jich vyptával na čas hvězdy, která se jim ukázala (aby tak přibližně aspoň odhadl Jeho věk). A když je propouštěl do Betlema, přikazoval jim: Jděte a vyptejte se pilně na dítě. A když je naleznete, oznamte mi, abych i já přijda poklonil se mu. I vyslechli krále a odjeli. (Cestování na velbloudech v těch teplých krajích raději se podniká za chladné noci než za parného dne.)

A hle, hvězda, kterou viděli na východě, předcházela je, až konečně zastavila se nad místem, kde bylo dítě Ježíš. Uzřevše hvězdu, zaradovali se radostí velmi velikou. I vešedše do příbytku, našli dítě s Marií, jeho matkou, a padše (na kolena) klaněli se jemu. A otevřevše poklady své (jak bývalo tenkrát zvykem před králem), obětovali mu (nejdrahocennější tehdejší dary:) zlato (jako králi), kadidlo (jako Bohu) a (jako spolu pravému člověku) myrrhu. (Byla to vzácná vonná mast k mazání hlavně mrtvol.) Dostavše pak napomenutí ve snách, aby se nevraceli k Herodovi (9 km zpět na sever), jinou cestou (přímo na východ) vrátili se do své vlasti. *

(Podle oněch tří darů soudilo se vždy, že byli tři, a podání křesťanské udává je jména:

Kašpar, Melichar a Balthasar. Pozdější podání praví, že se stali žáky sv. apoštola, který do jejich vlasti přišel kázat, a že umřeli smrtí mučednickou za víru Kristovu. Ostatky jejich přeneseny byly nejprve do Cařihradu, odtud před přívalem Turků byly zachráněny do Milána a odtud převezeny od císaře Rudovousa do Kolína nad Rýnem. Svátek sv. Tří králů slavíval se v první církvi s velikou okázalostí a zván jest přiměřeně Zjevením Páně, ježto se Kristus Pán zjevil třem králům jakožto prý zástupcům trojího lidského plemene: Semitů, Chamitův a nás Jafetitův.)

11. Útěk do ciziny.

* Když pak odjeli, hle, anděl Páně ukázal se Josefovi ve snách řka: Vstaň a vezmi dítě i jeho matku a utec do Egypta a pobuď tam, až ti zase povím, neboť Herodes bude hledati dítě, aby je zahubil. On tedy vstal a vzal dítě i matku jeho (ještě) v noci a prchl do Egypta (asi 5—6 dní vzdáleného směrem jihozápadním) a pobyl tam až do smrti Herodovy, aby se naplnilo, což bylo pověděno od Pána prorokem (Os. 11. 1.) řkoucím: „Z Egypta povolal jsem svého syna.“ (Egypt byl od pradávna útočištěm židovských uprchlíků, kde žilo již skoro milion jejich krajanův. Podle starého podání usadila se sv. rodina v severním Egyptě u delty Nílské v místě Matarea zvaném poblíž nynějšího města Kahýry.)

Tehdy (po několika dnech) poznav Herodes, že byl od mudrců oklamán, rozhněval se náramně

(jak jeho panovačné a mstivé povaze bylo vrozeno), a poslav (biřice), dal povraždit všechna pacholátka, která byla právě v Betlemě a v celém jeho okolí (počítaje pro jistotu) od dvouletých a níže, podle času, na který se od mudrců (byl bedlivě tehdy) vyptal. (Pochopíme tento ukrutný čin u něho, když vyslechneme dějepisce Josefa Flavia, který praví, že Herodes svou vlastní manželku Mariamnu a dva vlastní své a její syny Aristobula a Alexandra dal popravit v návalu šílené žárlivosti, protože ona byla z posledního domácího rodu královského Hasmoneovců, neteř velekněze Hyrkana II., kterého dal taky popravit, ač už byl stařeček nad hrobem. Celkem spáchal 12 vražd ve vlastní rodině.) Tenkrát se naplnilo, co bylo pověděno od proroka Jeremiáše řkoucího (31. 15.): „Hlas v Rámě (nedaleko od Jerusalema) jest slyšen, pláč (to) a kvílení mnohé: (pramáti a představitelka židovských matek) Ráchel (jakoby tam ve svém hrobě) plačící nad svými dětmi nedala se upokojiti, protože jich více není.“ (Trest na Heroda Ukrutného přikvačil do dvou let. Josefus Flavius praví, že měl více nemocí a bolestí, než obyčejný člověk by mohl snést, až všeobecným rozkladem těla, s hroznými výčitkami svědomí, opuštěn od vlastní své čtvrté manželky i od vlastních dětí, hladem a žízní i bolestmi dokonal bídne v zimním svém sídle v Jerichu u věku 70 let.) *

12. Návrat do vlasti.

* Když tedy umřel Herodes (po 2 letech), hle, anděl Páně ukázal se Josefovi (opět) ve

snách v Egyptě řka: Vstaň a vezmi pachole i matku jeho a jdi do země israelské, neboť zemřeli ti (Herodes totiž a jeho oddaní dvořané), kteří hledali bezživotí dítěte. I vstal, a vzal dítě i matku jeho a přišel do země židovské. (Ta byla zatím po smrti krále Heroda rozdělena na čtvero knížectví: ukrutný Archelaus zdědil Judsko, Samařsko a Idumeu. Lehkomyslný bratr jeho Herodes Antipas dostal údělem Galileu a celé Zajordánsko. Mírný Filip obdržel Itureu, Gaulanitis a Trachonitis, severně od Desítiměstí. Celkem neznámý nám Lysaniáš dostal Abilenu, zemičku na východním svahu libanonských hor severně od území předešlého.) Všecky ty kraje dohromady zabíraly plochu o málo větší než je Morava.)

Když tedy Josef uslyšel, že Archelaus (otci ne sice důmyslem, ale ukrutností úplně podobný) kraluje v Judsku po otci svém Herodovi, obával se tam (do judského Betlema) jíti. A byv napomenut (opět) ve snách, obrátil se (na sever) do krajiny galilejské. A přišed, bydlil (zase) v městě, jež slove Nazaret, by se naplnilo, co bylo pověděno od proroků (na př. Is. 53. 3.), že (Ježíš) bude slouti Nazaretským. (Pohrdaným totiž bude jako všecko, co bylo z Nazareta podle Jana 1. 46.) *

(Pak nevíme z mládí Páně ničeho více, až teprve následující událost, která se sběhla, když Mu bylo 12 let, věk to, kdy chlapec se stával „synem zákona“, jak Židé říkali, a byl již nabádán k postům, poutím a všem pobožnostem.)

13. Naděje lidstva.

I chodívali (oba) rodiče jeho každého roku do Jerusalema (přes 112 km daleko) na velkonoční slavnost (ač ženy podle 5. Mojž. 16. 16. k tomu zavázány nebyly. Židé měli doma v obcích jen synagogy čili modlitebny nebo sbornice, kde scházivali se k pobožnostem třikrát týdně, hlavně ovšem ve sváteční den sobotní. Ale jediný chrám Hospodinův pro celý národ byl v Jerusalemě, kamž všichni muži měli putovati podle 2. Mojž. 34. 23. třikrát do roka: 1. o velikonocích na památku vysvobození z egyptského otroctví, 2. o letnicích na památku, že Hospodin dal jim zákon na hoře Sinaj, 3. o slavnosti stánků na památku putování otců jejich po poušti. Pak bylo ještě šest jiných velikých náboženských a spolu národních slavností, ale bez závazného putování do svatého města.)

(Jedna cesta pouti z Nazareta do Jerusalema trvala přes tři dny. První nocleh byl v háji u Engannimů na pomezí galilejsko-samařském. Druhý nocleh byl u studnice Jakubovy mezi horami Ebbalem a Garizimy ve středu Samařska. Třetí nocleh byl u horských pramenů nedaleko městečka Birehu na hranicích samařsko-judských. Čtvrtý den dopoledne octli se Nazaretští v branách svatého města.)

* A když byl Ježíš ve dvanácti letech, šli (rodiče s ním) do Jerusalema k svátkům podle obyčeje. A když (úplně) vykonali (všech 8, ale dostačovaly dle zákona také jenom 3) dny, navraceli se (z pouti). Zůstal pak chlapec Ježíš (úmyslně) v Jerusalemě, ale rodičové jeho ne-

pozorovali toho. Domnívali se, že je v (poutním) zástupu. (I jinak byli zabráni do zpěvu žalmů a jiných chvalozpěvů, které se cestou zpívaly.) A když ušli (první) den cesty, hledali ho mezi příbuznými a známými. (První nocleh býval v Birehu, jenom 16 km severně od Jerusalema, protože poutníci se vraceli k domovu až po vykonaných velkolepých slavnostech na rozloučenou.) A když ho nenalezli, vrátili se do Jerusalema a hledali ho (v tom velikánském městě s úzkými ulicemi plnými tisícův a tisíců poutníků z celého světa).

I stalo se, že třetího dne našli jej v chrámě (v podloubí), kde seděl (na zemi s jinými chlapci) mezi učiteli, poslouchaje jich a (dokonce též) otazuje se jich. Žasli pak všichni (jak učitelé, tak kolem stojící zvědavci), kteří jej slyšeli, nad rozumností a odpověďmi jeho. (Tak se splnila předpověď proroka Is. 11. 2.: A spočine na Něm duch moudrosti a rozumu.) A uzřevše, divili se (i rodiče, jaký asi význam má míti jeho prodlévání mezi učiteli národa).

I řekla matka jeho k němu (tázajíc se ho): Synu, proč jsi nám (právě) toto učinil? (Neboť znala již, že nečiní ničeho bez vyššího důvodu.) Hle, tvůj otec a já s bolestí jsme tě hledali. I řekl jim (první nám známé slovo z božských Jeho úst): Proč jste mne hledali? Zda jste nevěděli, že já v tom, co jest mého (nebeského) Otce, musím býti? (Tak tajemně mluví 12leté pachole! A nad to Židé nikdy se dosud neopovážili zváti důvěrně Boha svým otcem.) A oni neporozuměli (tehdy ještě dosahu) slova, které k nim mluvil.

Šel tedy s nimi a přišel do Nazareta. A byl jim poddán (po 18 následujících let, pomáhaje se jim živiti tesařstvím, až vystoupil v 30. roce jako čekáný učitel lidstva. — O sv. Josefovi se více žádné zmínky nečiní, z čehož se dá souditi, že zemřel ještě před veřejným vystoupením Páně).

A matka jeho zachovávala všechna slova ta ve svém srdci. (Už podruhé táž významná poznámka z pera sv. Lukáše, jako dříve na konci čl. 7. Z toho usoudili sv. Otcové, že od Panny Marie samé slyšel třetí evangelista o všech zde vypravovaných událostech z mládí Páně.)

A Ježíš prospíval (jako člověk) moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidu (neboť jako Bůh byl od věčnosti plný moudrosti a všech ostatních dokonalostí). *

(U Židů bylo zvykem, že otec vyučil syna svému řemeslu. Poněvadž pak tesařství v té době bylo zaměstnáním velmi obtížným a pro jednotlivce takřka nemožným, vstoupil podle všeho Kristus Pán po smrti pěstouna Josefa do společnosti se svými čtyřmi příbuznými mladými muži. K vůli úspoře v živobytí bydlily obě rodiny v jednom domě a tak se potom zvali podle tehdejšího zvyku jako členové jedné domácnosti bratřími, jak už bylo blíže vysvětleno na konci článku pátého.

A tak živil Pán Ježíš sebe a svou svatou matku až do třicátého roku svého věku, kdy teprve bylo u Židů dovoleno konati veřejně úřad učitelský.)

14. Lev na poušti.

Zatím co starý svět prožíval bouřlivý rok 1848. a Evropa se svíjela v revolučních záchvatech, mírumilovná společnost amerických učenců ze Spoj. Států, vyzbrojená všemi tehdejšími vědeckými přístroji, pod vedením lodního kapitána W. F. Lynche vypravila se do Palestiny, aby prozkoumala tok Jordánu, který sice odjakživa byl lidem řekou podle jména nejznámější a nejzajímavější, ale přece teprve od doby onoho amerického vědeckého podniku dovedeme si ji správně a zevrubně na mapě naznačiti.

Název „Jordán“ by se dal asi nejlépe vystihnouti naším slovem „Bystřina“, neboť tok jeho jest nápadně prudký při neobyčejně náhlém spádu řečiště. Kdežto tři jeho prameny vyvěrají z jeskyní na Hermonských horách severně od palestinských hranic ve výši asi 1800 stop nad hladinou mořskou, vtok jeho do Mrtvého moře jest kolem 1200 stop pod hladinou Středozemního moře a tento prudký spád 2700 stop připadá na vzdálenost ve vzdušné čáře 228 km. Ale Jordán tvoří tolik oklik a zátočin při svém běhu, že skutečný tok jeho obnáší 348 km a celkem činí dojem páteře, která pojí k sobě žebra koryt tekoucích i vyschlých vod z východu i ze západu. (Stopa je asi $\frac{1}{3}$ metru.)

Brzo po svém spádu s hor do roviny protéká jezerem Meromským hruškovité podoby, které by se však spíše mělo zváti bařinou než jezerem, jsouc jen v době jarní oblevy, hlavně v dubnu, naplněno vodou, jinak však po celý rok páchne bahnem a ve svém bujném rákosí poskytuje bez-

pečný úkryt divokým psům a šakalům. Po výtoku z této bařiny spěchá Jordán přímo k jihu a na cestě pouhých 16 km seskočí o celých 640 stop níže do jezera Genezaretského čili Tiberiadského.

Rozkošné toto jezero s čistou a pitnou vodou zaslouží si lichotivého názvu „rajský koutek“. V modravé hladině jeho zrcadlí se odlesk sněhobílých vrcholů Hermonských. Zelené břehy jeho jsou hustě porostlé keři červeného oleandru, mezi nimiž vyčnívají stromy fíkové, olivové a palmové. Voda jeho je vlašná a na některých místech 120 až 180 stop hluboká, příhodná to posada pro četné a chutné ryby. Což divu, že v dobách dávno minulých až 1200 rybářů žilo v městečkách roztroušených hlavně po západním břehu a všichni našli slušnou obživu rybolovem. Poněvadž toto vnitrozemní jezero jest od severu k jihu 22 km dlouhé a od východu k západu 12 km široké, hrdě zvali je staří domorodí Galilejčané „mořem“. Kdežto krajina na západním pobřeží je nižší a jen pozvolna vystupuje do kopců, jest břeh východní velmi příkrý, a až do výšky 1000 stop nad hladinou vodní zdvihají se vrchy prorvané četnými roklemi ústíciemi k vodě od severu, východu i jihu.

Při výtoku z „moře galilejského“ má řečiště Jordánu již šířku 10 m při hloubce 2 m, ale při dalším běhu má tolik zátočin a vodopádů, někdy až 3 m vysokých, že obvyklá cesta čtyř hodin pěšky po břehu vyžádala si u společnosti kapitána Lynche právě půl druhého dne. Jen pevné dva měděné čluny mohly odolati nebezpečným nárazům při prudkých 27 spádech vody. Po

obou březích pozorovali mnohé křoví a stromoví plné vodního i zpěvného ptactva. S holých skal v malé vzdálenosti od obou břehů zvědavě na ně shlížely černooké gazely. Jinde prchali před nimi od vody do křovin chrochtaví divocí kanci. Nápadnými jim byly četné jeskyně hlavně na pravém břehu s otvory nahoře očazenými, znamená to, že tam v těžkých dobách hledali lidé útulek anebo poustevníci klid, jehož jim svět dáti nemohl.

Východně od města Jericha rozšiřuje se řečiště Jordánu a voda se rozlévá v brod až 150 stop široký. To jest ono místo, kde přešel lid israelský do Země zaslíbené na své cestě z pouště Sinajské. Tudy braly se ořchodní karavany z dalekého Východu do Jerusalema a dále do Egypta. Tudy brodili se chodci z Palestiny do krajiny Zajordánské, kterou zvali Perea. Jihovýchodně od Jericha na protějším levém břehu ležela první vesnice Bethabara čili Betania, kam podle svědectví církevního učitele sv. Jeronýma hrnula se v prvních dobách křesťanských celá procesí horlivých vyznavačů Kristových, aby přijímali křest aneb obnovovali křestní slib na místě, kde On sám se dal od Jana pokřtiti. Tak činí poutníci i dnes. Jižně od toho místa v dálce asi 10 km mizí vůčihledě bujná květena po obou březích a nahrazuje ji jen rákosí s vytáhlou třtinou větrem se klátící. Úplná pak pustina nastupuje při posledních 8 km před vtokem do moře Mrtvého.

Mrtvé moře! Právý to název. Špinavě tmavá voda s olověným nádechem jakoby z černé tůně

hlásá lidstvu trestající spravedlnost Nejvyššího nad proklatými nemravnými městy Sodomou a Gomorhou. Nikde nezaslechneš cukrování hrdličky ani klokotu slavíka jako na březích Jordánských, žádná vlaštovka tam nezalítne a neotře svého křídélka o hladinu vodní, ani rybka nerozčeří jejího zamženého zrcadla. Jen holé okolní kopce vrhají černé stíny na vodu. Je to hluboká kotlina 1200 stop pod hladinou Středozemního moře propadlá v délce 76 km a v šířce 16 km a zalitá hořkou vodou. Tato je smrtícím jedem každé rybce, která by ubohá do ní z Jordánu zabloudila. Obsahuje mimo asfaltu plných 38 procent soli, tedy sedmkrát více než jiná voda mořská. Již její výpary působí omámitivě na člověka a přivádějí ho do velké ospalosti.

Bouře, která z nenadání se přihnala horskými rozsedlinami od východu z pouště arabské, překvapila v pozdní večer americkou výpravu. Těžká solná voda tloukla prý jako kladivy o boky měděných člunů a pěna její rozežírala ruce veslařů. Hrozná noc! Jakoby peklo bylo vychrlilo svůj vztek proti smrtelníkům, kteří se opovážili rušití mrtvý klid proklaté jeho říše. Ale jako náhle se bouře přihnala, tak zase zkrátka umlkla. A z postranního údolí od západu dolétal k nim zvuk klášterního zvonku, který svolával mnichy k půlnoční pobožnosti a jako nebes posel zval utýrané naše plavce pod útulnou střechu kláštera sv. Šaby. Tak šťastně skončila plavba asi 296 km, která zabrala právě týden. Vzdušná čára mezi Galilejským a Mrtvým mořem je však jenom 112 km dlouhá,

Ale hlavní myšlenka, která celou cestu je provázela a zvláště u Betanie silně na dveře duší cestovatelů našich bušila, byla vzpomínka do dávné minulosti před 1800 lety: „Zde tedy působil ten podivný muž, veliký kazatel, ten — lev na poušti.“

* Roku (totiž) patnáctého panování císaře Tiberia, (který vládl v Římě od r. 14. do 37. po nar. Kr. P.), když Pontský Pilát (jako pátý v řadě 7 vladařů římských) spravoval Judsko (od r. 26. do r. 36.) a když Herodes (zvaný Antipas, syn krále Heroda Ukrutného), byl vládcem v Galileji (i v Pereji), Filip pak, (nevlastní) bratr jeho, byl vládcem krajiny Iturejské a Trachonítské (ležící východně od horního toku jordánského) a když (málo známý) Lysaniáš byl vládcem Abilinským (severně od předešlého na svahu hor Hermonských), za nejvyššího (sesazeného) kněze Annáše, (který byl dosazen za velekněze od vladaře římského Kvirinia v r. 7. ale pak sesazen byl od vladaře Valeria Grata v r. 15., u lidu židovského však si zachoval stále i titul i veliký vliv, poněvadž dle zákona Mojžíšova důstojnost velekněžská byla doživotní), a za (úřadujícího) velekněze Kaifáše (zetě to Annášova), stalo se slovo Hospodinovo k Janovi, synu Zachariášovu, na poušti (na samotě, kde žil asi do 30 roků). I chodil po veškeré krajině Jordánské (hlavně po levém břehu), a kázal křest pokání na odpuštění hříchů řka: „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské!“ Jan je zajisté ten, který byl předpověděn od proroka Malachiáše slovy: „Aj, já posílám anděla (= posla) svého před tváří

tvou, který připraví cestu tvou před tebou (Mal. 3. 1.). Hlas (jeho je hlas) volajícího na poušti: Připravte cestu Páně, přímé činite stezky jeho. Každé údolí (pokleslosti) budiž vyplněno a každá hora (pýchy) i každý pahrbek (hrdosti) budiž ponížen a místa křivá (nepoctivosti) buďtež přímými a místa drsná (bezcitnosti) buďtež cestami rovnými. A všelike tělo uzří spásu Boží. (Isaiáš 40, 3.) * (Oznamoval jako hlasatel příchod krále a proto se zove „Předchůdce Páně“.) Byl pak Jan oděn rouchem ze srsti velbloudí a nosil pás kožený kolem beder svých (jako jeho vzor prorok Eliáš) a jídal kobylinky (potravu to nejchudších až podnes) a med (ze stromů) lesních. („Svatojanský chléb“ s tamějších stromů nese dosud jeho jméno.)

I vycházel k němu lid z Jerusalema a z celého Judska i z veškeré krajiny kolem Jordánu a byli křtěni od něho v Jordáně ti, kdo se vyznávali z hříchů svých. (Proto tento Jan se nazývá „Křtitel“.) Když však uzřel mnohé z farizeův (náboženských pokrytců) a ze saduceů (židovských to svobodářů oné doby) ani přicházejí ke křtu jeho, řekl jim: „Pokolení hadí, kdože vám ukázal, kterak byste utekli budoucímu hněvu? Přinášejte tedy hodné ovoce pokání. A nehonoste se v srdci říkajíce: Za otce máme Abrahama! (To byla největší hrdost pravověrného žida.) Neboť pravím vám, že Bůh může z těchto kamenů (od Josua zde do řečiště zasažených) syny vzbuditi (praotci) Abrahamovi. Již zajisté přiložena je sekera ke koření stromů. Každý tedy strom, který nenese ovoce dobrého, vyřát a na oheň uvržen bude.“

I tázali se ho zástupové: „Co tedy máme činiti?“ On pak odpovídaje jim řekl: „Kdo má dvě sukně, dej jednu tomu, který nemá žádné, a kdo má dost pokrmů, učiň podobně.“

Přišli pak i celníci (podřízení to úředníci, kteří vybírali clo ze zboží dováženého i vyváženého a při tom často lid šidili, aby si tak nahradili vysoké nájemné, které musili římské vládě zapraviti za svěření toho úřadu. Za to byli od lidu nenáviděni a pohrdáni jako veřejní hříšníci) I ti chtěli býti pokřtěni a tázali se: „Mistře, co my máme činiti?“ A on jim odpověděl: „Nic více nevybírejte, než co je vám (zákonitou sazbou) ustanoveno.“

Tázali se ho pak i vojáci řkouce: „Co máme činiti také my?“ I řekl jim: „Nikoho netrýzněte, ani mu nekřivděte a buďte spokojeni se svým platem.“

A tak napomínaje, i mnoho jiných věcí kázal lidu.

(Poněvadž pak jeho slova měla tak mocný účinek na jeho posluchače, jako řev lva naplňuje bázní ostatní zvířata, proto je přirovnáván sv. Jan Křtitel ke lvu na poušti.)

15. Časová otázka.

* Když (obecný) lid očekával a všichni (tedy i vzdělané třídy národa) ve svých srdcích myslili o Janovi, není-li on snad Kristus, (který dle splněných prorockých předpovědí všeobecně již byl očekáván), poslali k němu židé (71členná velerada čili Sanhedrin) z Jerusalema kněze a levity, (pomocníky to kněžské ve službě chrá-

mové z pokolení Levi), aby se ho otázali: „Ty, kdo jsi?“ I vyznal a nezapřel a (slavně) vyznal: „Já nejsem Kristus.“ I otázali se ho: „Co tedy? Eliáš jsi ty?“ (Ten dle mylného výkladu rabinův o proroctví Malachiášově 4, 5. byl od židů očekáván před prvním Kristovým příchodem na svět, kdežto prorok mluví o příchodu jeho druhém „v den ten velký a hrozný“ na konci světa.) I řekl: „Nejsem.“ „Prorok (onen veliký od Mojžíše V., 18. 15. předpověděný) jsi ty?“ A odpověděl: „Ne.“ Řekli tedy jemu: „Kdo jsi tedy? Ať můžeme donést odpověď těm, kteří nás (úředně) vyslali. Co pravíš sám o sobě?“ I odpověděl: „Já jsem (jenom) hlas volajícího na poušti: „Spravte cestu Páně!“, jakož pověděl Isaiáš prorok (40, 3.). A ti vyslaní byli z fariseův (a tedy dobře asi znali proroctví Ezechielovo 36, 25. o křtu Mesiášově). I otázali se ho řkouce: „Proč (a jakým právem) tedy křtíš, když nejsi ani Kristus ani Eliáš ani (onen) prorok?“ Jan odpovídaje jim řekl: „Já křtím vás (pouze zevně) vodou, ale uprostřed vás stojí (= již mezi vámi žije zde), jehož vy neznáte. (O mne se staráte, ale o Něho se nezajímáte.) To jest ten, který po mně přijíti má, ač přede mnou jest (jako člověk o 6 měsíců mladší, ale jako Bůh přede mnou od věčnosti), který mocnější jest než já, (proto též Jan Křtitel neučinil ani jediného zázraku, ačkoli dřívější proroci je konali), jemuž já nejsem hoden rozvázatí řeménky u obuvi (podešví) jeho, (ač to činiti jest úkolem nejposlednějšího otroka). Ten vás bude křtíti Duchem svatým a ohněm (uvnitř, jako oheň proniká kov skrz naskrz a jej pročisťuje; to

se skutečně pak ukázalo o slavnosti Letnic). Jeho věječka (či lopata na čistění obilí větrným průvanem) jest již v ruce jeho. I vyčistí mlat svůj (= svět) a shromáždí pšenici (= dobré) do své obilnice (= do nebe), plevy (= zlé) však bude páliti ohněm neuhasitelným (v pekle).“

Toto se stalo v Betanii (či u Bethabary) na druhém (východním) břehu jordánském, kdež Jan křtil. (Šv. evangelista Jan označuje určité místo té události, poněvadž jako dosavadní učení Jana Křtitele byl patrně svědkem oné rozpravy s farizeji.) *

16. Slavný zjev.

Stalo se pak, když všechen lid dal se křtíti (na znamení mravní očisty a nápravy života), v oněch dnech přišel i Ježíš z Nazareta galilejského (z dálky asi 115 km) na Jordán k Janovi, aby byl pokřtěn od něho. Ale Jan bránil mu řka: „Já mám potřebí býti pokřtěn. od tebe! A ty jdeš ke mně?“ Odpovídaje mu Ježíš řekl: „Nechej nyní. Neboť tak sluší nám vyplniti všelikou spravedlnost, (co Boží spravedlnost vyžaduje od lidí, a k tomu náleží též Janův křest jako projev pokání). Připustil ho tedy. A když byl Ježíš pokřtěn, vystoupil ihned z vody a modlil se. A hle, otevřela se nad ním nebesa. I viděl (Jan) Ducha svatého jako holubici sestoupiti a vznášeti se nad ním. (Jako za dnů Noemových byla tu holubice znamením pokoje a smíru mezi Bohem a tvorstvem.) A aj, hlas s nebe zazněl: „Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo.“

A ten Ježíš, když začínal (svůj úřad), byl asi ve třicíti letech, (kdy u židů začínala plnoletost a právo k vyučování), a byl považován (od lidí) za syna Josefova. (Těmito význačnými slovy sv. evangelista Lukáš, dle mínění sv. Otců od samé Panny Marie ve mnohém poučený, vyslovil jasně pravdu, že ve skutečnosti Ježíš synem Josefovým nebyl, nýbrž byl synem Toho, který hlasem s nebe Synem svým právě Ho ohlásil.)

17. Divoká samota.

* Ježíš pak ihned (bez odkladu) jsa pln Duchu svatého, vrátil se (po téže silnici, po které tam přišel) od Jordánu a byl veden Duchem (Božím) na poušť (do samoty v divokých horských roklích), aby pokoušen byl od ďábla, (aby nám tak ukázal, jaké trojí pokušení: 1. žádost očí, 2. žádost těla a 3. pýcha života budou dorážeti vždy i na jeho vyznavače a kterak ještě třeba je přemáhati). I bydlel na poušti (zvané Kvarantania, severozápadně od Jericha) mezi divokou zvěří, (které tam tehdy ještě mnoho pobíhalo). A postiv se čtyřicet dní a čtyřicet nocí (jako kdysi Mojžíš v Zákoně Starém), potom zlačněl. (Jen z božské moci mohl vydržeti tak dlouhý půst, potom však jako člověk zemdlel).

1. I přistoupil k němu pokušitel (jako druhdy k prvním rodičům) a řekl jemu: „Jsi-li Syn Boží, rci, ať z kamení tohoto chlebové jsou.“ (Zajímavé je tvrzení cestovatelův, že kameny v tom okolí mají skutečně podobu bochníkův.) On pak odpovídaje řekl: „Psáno jest (Deut. 8, 3.): Ne samým chlebem živ je člověk, nýbrž každým

slovem, které vychází z úst Božích.“ (Sami zakoušíme tuto pravdu, že všechna úroda světa nestačí k obživě lidstva, jestli náboženství ne-
íídí svědomí a nevede rky lidské, která dovede
zašantročiti anebo zničiti, co Boží štědota na-
dělila.)

2. Tu pojal ho ďábel do svatého města (Jerusalema) a postavil jej na vrch chrámu (pravdě-
podobně na cimbuří opevnění chrámového nad
údolím Josafat, kde dle dějepisce Josefa Flavia
zela propast 740 stop hluboká), a řekl jemu:
Jsi-li Syn Boží, spust' se dolů, neboť psáno jest
(Ž. 90, 11.): „Andělům svým přikázal o tobě,
aby tě ostříhali. A na ruce své uchopí tebe, abys
snad neurazil o kámen nohy své.“ (Jakoby Ho
chtěl navnaditi, že tím krkolomným skokem by
sobě mohl rázem získati četné stoupence.) Dí
mu Ježíš: Také však psáno jest (Deut. 6, 16.):
„Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého.“

3. Opět pojal ho ďábel na horu vysokou
velmi (hora Hazor při svých 3400 stopách výšky
převyšuje skutečně celé horstvo Kvarantanské
a skýtá široký rozhled na všechny strany světa)
a ukázal mu v okamžiku (snad jako nějaké
„fata morgana“ = vzdušný přelud) všechna
království světa i slávu jejich a řekl: Dám tobě
všecka panství tato i slávu jejich, neboť mně
jsou dána a dávám je, komu chci. (Hodná to lež
„lháře od počátku“!) Pokloníš-li se tedy přede
mnou, všechno to bude tvé. Tu řekl mu Ježíš:
Klid' se, satane! Neboť psáno jest (Deut. 6, 13.):
„Pánu Bohu svému se budeš klaněti a Jemu
jedině poctu božskou vzdávati budeš.“

I dokonav d'ábel všeliké pokušení, opustil ho až do času, (kdy vešel do Jidáše a ostatních nepřátel Jeho.) A hle, andělé přistoupili a sloužili jemu.*

(Dle příkladu Páně i my 40 dní před velikonoce se postíme.)

18. Hodnověrný svědek.

Druhého dne Jan uzřel Ježíše, an jde k němu. I řekl (svým posluchačům): Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa, (jako velikonoční smírná oběť Bohu, jakož Mesiáše líčí prorok Isaiáš 53, 7.). To jest ten, o němž jsem vám (před 40 dny) pravil: Po mně přijde muž, který přede mnou jest, neboť byl prve než já, (ač jest jako člověk o 6 měsíců mladší). A já jsem ho neznal. (Vždyť Jan vyrostl v horách Judských, kdežto Ježíš byl vychován v Nazaretě Galilejském.) Ale aby uveden byl ve známost v lidu israelském (židovském), proto jsem přišel já křtít vodou. A svědectví vydal Jan řka: „Viděl jsem Ducha (svatého) jako holubici, kterak sestoupil s nebe a zůstal nad ním. (Čl. 16.) A já jsem ho neznal, ale ten (Hospodin, jehož slovo se stalo ke mně na poušti a) jenž mne posílal křtít vodou, ten mi řekl: „Nad kým uvidíš Ducha sestupovati a na něm zůstávati, tenť jest to, jenž křtí Duchem svatým.“ (A to jest zaslíbený Mesiáš, jak praví prorok Joel 2, 28.) A já jsem uviděl a vydal svědectví, že tento jest Syn Boží, (jakož mi pověděl hlas s nebe).

19. První učení.

Druhého dne Jan stál tam (u řeky Jordánu poblíž Betanie) opět a dva učení jeho s ním.

A spatřiv Ježíše, an jde mimo, řekl (opět): „Ejhle, Beránek Boží!“ I uslyšeli ho ti dva učeníci, že to řekl, a šli za Ježíšem. Ježíš pak obrátil se a vida je za sebou jíti, řekl jim: „Co hledáte?“ A oni řekli jemu: „Rabbi, (to jest Mistře), kde se zdržuješ?“ Dí jim: „Pojďte a vizte!“ Šli tedy a uzřeli, kde bydlí, (asi v některé z četných tamějších jeskyní). I zůstali u něho ten den. Bylo pak kolem desíti hodin (= kolem naší čtvrté hodiny odpolední, neboť židé čítali den od naší šesté hodiny ranní do šesté hodiny večerní). Jedním pak z těch dvou, kteří to (zvolání) slyšeli od Jana (Křtitele) a Ježíše následovali, byl Ondřej, bratr Šimona Petra, (druhý pak byl Jan, pozdější evangelista, který o tom píše, ale ze skromnosti své jméno zamlčuje). Ten (první) našel nejprve bratra svého Šimona (mezi posluchači Jana Křtitele) a řekl jemu (na základě oné včerejší večerní rozpravy s Pánem): „Nalezli jsme Mesiáše, to jest v (řeckém) překladu Krista (Pomazaného Páně). I přivedl ho k Ježíšovi. A Ježíš (jenom) naň pohleděv řekl: „Ty jsi Šimon, syn Jonášův (= Holoubkův); ty budeš slouti Kefas (po aramajsku, což v řečtině zní Petros a v češtině Skála. Z plachého holoubka bude skála).

Druhého dne pak zamířil do Galileje a našel Filipa. I řekl jemu Ježíš: „Pojď za mnou!“ Byl pak Filip z Betsaidy (= z Rybářova, který byl jako předměstí východně u Kafarnaum), domova to Ondřejova a Petrova.

Filip pak našel Natanaele (čili Bartoloměje = syna Tolmajova) a řekl jemu: „Nalezli jsme

toho, o němž psal Mojžíš v Zákoně (Deut. 18, 15.) a proroci; je to Ježíš, syn Josefa z Nazareta. (Za takého byl Pán všeobecně od lidí považován dle Luk. 3, 23.). I řekl mu Natanael (Bohdan): „Z Nazareta-li může býti něco dobrého?“ (Sám pocházel ze sousední Kány Galilejské a znal tedy jistě dobře místní poměry, že Nazaret byl v opovržení mezi krajany, již i proto, že není nikde v Písmě sv. St. zák. jmenován.) Dí mu Filip: „Pojď a viz!“ Když Ježíš uviděl Natanele, an jde k němu, řekl o něm (na doslech): „Aj, pravý Israelita, v němž není lsti.“ (Pravý to potomek Israele, praotce totiž Jakuba, který mu byl vzorem poctivosti.) Dí mu Natanael: „Odkud mne znáš?“ Odpověděl mu Ježíš řka: „Prve, než tě Filip zavolal, když jsi byl pod fíkem, viděl jsem tě.“ (Tam se stalo někdy něco asi hodně významného v životě jeho.) Odpověděl mu Natanael: „Mistře, ty jsi Syn Boží, ty jsi král israelský.“ Odpovídaje mu Ježíš pravil: Protože jsem řekl: „Viděl jsem tě pod fíkem“, věříš. Větší však věci uzříš nad tuto.“ A řekl k němu (obrácen): „Amen, amen (= „zajisté“) pravím vám: Uvidíte nebe otevřené a anděly Boží vystupovati a sestupovati na Syna člověka.“ (Pán se zálibou asi Sokráte sám sebe tak v evangeliích nazývá na důkaz, že on jest ten „Syn člověka“ s nebe přišlý, jak ho předpověděl Daniel v 7, 13., a spolu pravý člověk, druhý lepší Adam. — Pohled na vrchy Bethelské přivedl asi Pánu na mysl ono srovnání s událostí Starého zákona, jak praotec Jakub právě též v těch místech viděl ve snách žebřík od země až do nebe sahající, po kterém andělé dolů a vzhůru stoupali.)

20. Vítaný host.

* Třetího dne (po odchodu od Jordánu) byla svatba v Káně Galilejské (dobrých 9 km severovýchodně od Nazaretu. — Jiná Kána ležela v území Tyrském.) A byla tam (už napřed k vůli výpomoci) matka Ježíšova. (O sv. Josefovi se nečiní již žádná zmínka; byl patrně tehdy již mrtev.) Byl pak pozván na svatbu také Ježíš a učeníci jeho (jakožto přátelé, kteří právě u něho se zdržovali; bylo pak jich dosud pět: Ondřej a Jan, Šimon Petr, Filip a Bartoloměj, který byl v Káně domovem. — Staré podání křesťanské praví, že se to tehdy ženil Šimon, syn Kleofáše, bratrance sv. Josefa, tedy blízký příbuzný Krista Pána. Jako stařec stal se pak biskupem jerusalemským po smrti prvního tamějšího biskupa, sv. apoštola Jakuba.) A když se nedostávalo vína, matka Ježíšova řekla k němu: „Nemají vína.“ I řekl jí Ježíš: „Co mně a tobě, ženo?“ (Tento způsob otázky častěji se vyskytuje v Písmě sv. i u starých spisovatelů pohanských, ale ani u nich, ani v řeči aramajské, kterou Kristus Pán mluvil, neměl smysl nějaké nevrlosti nebo odporu, nýbrž naopak znamenal radostný podiv: „Hle, jak se shodujeme v myšlenkách!“ anebo lichotivé ubezpečení: „Můžeš býti bez starosti o mé jednání.“ Slova pak „ženo“ užívalo se jako uctivého anglického oslovení „lady“, naše „paní“, a oslovovala se tak i královna.) Ještě sice nepřišla hodina má, (ale k tvé přímlově, matko, učiním první svůj zázrak.) Dí (tedy) matka jeho k služebníkům: „Čokoli vám řekne, učiňte.

Bylo pak tam (v předsíni) postaveno podle zvyku očišťování židovského šest kamenných stoudví (sleváků, pokrytých chladiivými hustými větvemi), z nichž každá brala do sebe míry dvě nebo tři (= asi 40 litrů). (Pravověrní židé přísně zachovávali předpisy rabínův a umývali si nohy i ruce před zasednutím ke stolu a ruce pak častěji i mezi jídlem.) Dí jim Ježíš: „Naplňte stoudve vodou. I naplnili je až po okraj (a tak stali se očitými svědky toho divu.) A Ježíš řekl jim: „Nyní nalijte (do džbánův) a neste správci svatby (jako u nás „družbovi“, který se staral o pořádek na stole svatebním). I nesli. Okusil pak správce svatby vody vínem učiněné, (aby jim určil dle síly vína, v jakém poměru se má přilítí vody dle zvyku východanů, až 3 vody: 1 vína). Ale on nevěděl, odkud by bylo. Služebníci však, kteří vážili vodu, to věděli. I zavolal správce svatby ženicha a řekl jemu: „Každý člověk dává nejprve dobré víno (na stůl), a když se (hosti) rozjařili, tehdy to, které je špatnější, ty však jsi zachoval dobré víno až dosavad.“

Tím učinil Ježíš počátek divů svých v Káně Galilejské a zjevil slávu svou. I uvěřili v něho učeníci jeho (byli upevněni ve své víře, že našli Mesiáše. — Tím velikým zázrakem božský Učitel náš dovolil střídme požívání zdravých opojných nápojů. Nestřídmost jest velikým hříchem, ať se týká jakéhokoliv nápoje, když by jej člověk nad potřebu do sebe lil. — U Kány se dosud ukazuje vydatný pramen, ze kterého prý byla načerpána ona voda ve víno od Pána proměněná.) *

21. Nový domov.

Potom odebral se Ježíš do Kafarna, (města to na severozápadním pobřeží jezera Genezaretského, asi 8 km jihozápadně od vtoku Jordánu do jezera, asi 40 km cesty od Nazareta, a nastěhoval se pravděpodobně (= Mt. 8, 14.) do domu Petrova na předměstí Betsaida), On i matka jeho a bratři jeho a učenci (5) jeho a pobýli tam nemnoho dní; (neboť velikonoční svátky byly přede dveřmi, a bylo třeba již brzo jíti na slavnost do Jerusalema. — Eusebius, „otec církevního dějepisu“, zachoval nám staré křesťanské podání, že po smrti sv. Josefa a příbuzného Kleofáše obě rodiny se spojily k vůli lehčší výživě v jednu domácnost. A dle zvyku židovského byli pak zváni bratřími a sestrami jakožto lidé z jednoho domu. Tak na př. vdova po Kleofášovi, Maria, zove se (u sv. Jana 19, 25.) sestrou Panny Marie, ač ve skutečnosti byla s ní jen sešvakřena. Čtyry její syny, bratrance Kristovy, nám evangelium (Mt. 13, 55. a Mk. 6, 3.) uvádí jejich jmény: Jakuba „Mladšího“ a Josefa, Šimona a Judu. Dva poslední náleželi s Jakubem potom mezi 12 apoštolů. Sestřenice Páně byly nejméně dvě, ale jména jejich se nám nezachovala. — Tých dějepisec zaznamenal zajímavou podrobnost, že za krutého císaře římského Domitiana (r. 81.—96.) byli mu předvedeni dva vnukové Judy, jednoho ze jmenovaných bratřanců Kristových, jako potomci slavné kdysi královské rodiny Davidovy, a přiznávali, že mají všeho všudy asi 16 ha pozemku ke společné výživě v ceně asi 9000 denárův. I byli propuštěni

na svobodu; z takových chudáků nešel strach. — Proč se Kristus Pán z Nazareta vystěhoval, vysvětlují nám sv. Otcové povahou jeho krajanů Nazaretských, kteří jistě uslyšeli o zázračném proměnění vody ve víno v blízké Káně; ale začali podle způsobu mezi krajany všude asi na světě stejného vykládati ten div ve špatném smyslu a na Něho nešetrně útočili. Byliť známi v celé Galileji jako lidé hrubého zrna; odtud otázka Bartolomějova k Filipovi: „Z Nazareta může vzejítí také něco dobrého?“ — Že právě Kafarnaum si Pán Ježíš vyvolil za nový domov a střed své veřejné působnosti, mělo ten velemoudrý důvod, že Kafarnaum bylo čilým obchodním městem, kde se stýkaly cesty kupeckých karavan se všech stran světových a že tam žili lidé ze všech okolních národů: Řekové, Římané, (vojenská posádka také), Feničani, Syrové, Arabové, promícháni živlem židovským, a tak vědomost o Kristu Pánu, jeho učení a slavných skutcích nejsnadněji se rozešla do celého světa. — Někteří i ten důvod uvádějí, že Kafarnaum leželo blízko hranic mezi územím vrtkavého krále Heroda Antipy a mírumilovného Filipa Iturejského, takže Pán se mohl lehko uchýliti na bezpečné území před možným pronásledováním Herodovým).

22. Přátelé na vždy.

(Židovští učitelé obklopovali se zástupem žáků při svých výkladech Zákona. Kristus Pán chystal se vystoupiti jako učitel lidstva v Jerusalemě a proto vyhledal si též žáky a svědky svého učení, ale to mezi prostými rybáři, aby

ukázal, že jeho učení se rozšíří svou vlastní vnitřní silou a není odvislým od učenosti, výmluvnosti nebo jiných vlivů lidských, jak praví sv. Jeronym.)

Chodě pak Ježíš (jednoho dne) po břehu moře Galilejského, spatřil dva bratry: Šimona, který slove Petr, a Ondřeje, bratra jeho, (syny Jonášovy), ani pouštějí síť do moře, neboť byli rybáři. I řekl jim: „Pojďte za mnou a učiním z vás rybáře lidí.“ A oni ihned zanechavše síť, šli za ním. A popošed odtud maličko, spatřil jiné dva bratry: Jakuba („Staršího“), který se pak stal prvním mučovníkem ze sboru apoštolského), syna Zebedeova, a Jana („Miláčka“ svého a pozdějšího evangelistu), bratra jeho, na lodi se Zebedeem, otcem jejich, ani také upravovali síť na lodi. A hned povolal je. A oni ihned zanechavše loď i otce svého Zebedea na lodi s najatými dělníky, odešli za ním. (Měl tedy Zebedeus patrně rozsáhlý obchod rybářský a byl jako dodavatel ryb znám asi až v Jerusalemě; tak se vysvětluje, že syn jeho Jan byl dobře znám v domě nejvyššího kněze. Jan 18, 15.)

(Moře Galilejské zvalo se také Tiberiadské dle největšího města pobřežního Tiberias, které král Herodes Antipas vybudoval a ku počtě příznivce svého, císaře Tiberia, po něm pojmenoval. V tom městě Kristus Pán nikdy nebyl. Po zboření Jerusalema bylo hlavním městem židovským. Dnes má jen asi 3500 obyvatel. — V době Krista Pána leželo celkem devět lidnatých a kvetoucích míst na západním břehu. Východní břeh byl tak skalnatý a příkrý, že neměl

žádných osad, nýbrž jen ojedinělé vily bohatých Řeků a Římanů. Zvalo se též jezerem Genezaretským podle židovského slova „Hinnaróth“ — harfa, poněvadž prý při nárazu větru z východních skalních roklí se čeřilo podélně, jako se chvějí struny na harfě.)

23. Smělý poutník.

Byly pak blízko velikonoce židovské, (svátky 8 dní trvající, první po vystoupení Páně do veřejnosti). I odešel Ježíš a učení jeho (s některou poutnickou karavanou z Kafarnaum) do Jerusalema. (Každý žid od 12. roku svého věku byl vázán zákonem Mojžíšovým zúčastniti se tří výročních slavností: Velikonocí, na památku vysvobození židů z otroctví egyptského, Letnic, na památku vyhlášení Božího desatera na hoře Sinaj, a Slavnosti stánků = „pod zeleným“, na památku 40letého putování lidu israelského na poušti. Zároveň se oslavovaly při prvních svátcích počátek žně, při druhých obžínky a při třetích vinobraní.) I našel v chrámě (na nádvoří chrámovém dále, než bylo dovoleno), prodavače volův a ovcí i holubův a penězoměnce, ani tam seděli (a vyměňovali poutníkům z celého světa příšlým pohanské peníze za posvátný peníz daně chrámové, týrský to sikl = asi 4 K. předválečné, čehož nečinili bez křiku a též ne bez — podvodu.) I udělal z provázků jako bič a vyhnal všecky z chrámu (z nádvoří chrámového), ovce a voly a penězoměncům rozsypal peníze a stoly převrátil. A těm, kteří prodávali holuby (chudým lidem k oběti), řekl Odneste

to odtud a nečiňte domu Otce mého domem kupeckým. I rozpomenuli se učedníci jeho, že je psáno (Ž. 68. 10.): Horlivost pro dům Tvůj stravuje mne. Proto židé (= úředníci chrámoví, kteří za úplatek dali prodavačům právo až tam se vetřítí), ujali se slova a řekli jemu: Jaké znamení nám dáš (na důkaz oprávněnosti), že tuto věc činíš? Ježíš odpovídaje řekl jim: Zbořte tento chrám a ve třech dnech jej vzdělám. (Oni neporozuměli, že při tom ukazuje na sebe sama.) Tu řekli židé: Čtyřicet a šest roků byl stavěn (vlastně obnovován a v řeckém slohu okrášlován již od dob krále Heroda Velikého starý Zorobabelův) chrám tento a ty jej vzděláš ve třech dnech? On však mluvil o chrámu těla svého (Toto slavnostní prohlášení jeho po celá 3 léta dobře v paměti chovali a užili ho proti Němu při soudu před Jeho smrtí.) Když tedy vstal z mrtvých (tenkrát teprve), rozpomenuli se učedníci jeho, že to (tehdy) byl pověděl. I uvěřili Písmu (Ž. 15. 10.) a slovu, kteréž byl Ježíš řekl.

Když tedy byl v Jerusalemě o (těchto) velikonicích v den sváteční, mnozí uvěřili ve jméno jeho, vidouce divy jeho, které činil. (Sv. evangelisté neuvádějí jich jmenovitě.) Ježíš však sám nesvědčoval se jim (neukazoval žádné důvěrnosti k lidu), poněvadž je znal všecky a poněvadž neměl zapotřebí, aby kdo vydal mu svědectví o člověku; neboť sám (jako vševědoucí Bůh) věděl, co je v člověku (kolik nestálosti, vrtkavosti a nespolehlivosti, zvláště je-li uchvácen „duchem davu“).

24. Návštěva Nikodéma.

Byl pak jeden člověk z farizeův (ze sekty přepjatě horlivých a za to u lidu vážených puritánův), jménem Nikodém, náčelník to židovský (člen Velerady, nejvyššího to úřadu církevního i světského v Jerusalemě). Ten přišel k Ježíšovi v noci (z falešného studu nejspíše před ostatními farizeji) a řekl jemu: Mistře, víme, že jsi od Boha vyšel jako učitel. Neboť nikdo nemůže činiti těch divů, které ty činíš, není-li Bůh s ním (jak jsme právě v těchto dnech svátečních na vlastní oči viděli). Řekni mi tedy, jak se to má s příchodem našeho mesianského království? Ježíš odpovídaje řekl: Amen, amen (= zajisté), pravím tobě: Nenarodí-li se kdo znova, nemůže viděti království Božího. (Mravního obrození jest národu třeba k blahu časnému i věčnému, a nestačí politická samostatnost, kterou vy očekáváte od svého Mesiáše.) Dí jemu Nikodém: Kterak může člověk znova se naroditi, když už je stár? Může-li po druhé vejíti v život matky své a zase se naroditi? (Rýpavá otázka ta je výmluvným dokladem, jak pravý farizej lpěl vždy na doslovném znění litery.) Ježíš mu odpověděl: Amen, amen, pravím tobě: Nenarodí-li se kdo znova z vody a Ducha Svatého, nemůže vejíti do království Božího. (Křest sv. jest tedy nezbytným ke vstupu do království Božího.) Co se narodilo z těla, tělo jest, a co se narodilo z Ducha, duch jest. (Království Boží nebude tedy světská říše židovská, kterou vy si slibujete, nýbrž království duchovní mezi všemi lidmi na světě.) Nediv se, že jsem to řekl; Musíte se znova

naroditi. Vítr vane, kde chce, a slyšíš jeho zvuk, ale nevíš, odkud přichází ani kam jde. Tak je to při každém, kdo se narodil z Ducha. (Lidé se musejí povznést k duchovnímu životu nad milý jim nízký život tělesný; ale vyšší ten vznět je dar Boží v odměnu za jejich dobrou vůli a přičinění.) Nikodem odpovídaje řekl mu Kterak se to může státi?“ Odpověděl mu Ježíš: Ty jsi učitelem (zákona) v lidu israelském (náčelníkem některé synagogy) a toho nevíš? (Vždyť totéž kázali dávno i proroci: Is. 44, 3., Ezech. 36, 25., Joel 2, 28.) Amen, amen, pravím tobě: Co (jistě) víme, (jen) to mluvíme, a co jsme viděli, to osvědčujeme (zázraky), ale vy hlavně farizeové) svědectví našeho nepřijímáte. Jestliže jsem vám pověděl věci pozemské (co se děje zde na zemi v duši lidské), a nevěříte, kterak uvěříte, povím-li vám věci nebeské? (= co se děje u Boha v nebi; takovým tajemstvím Božím jest vtělení Syna Božího a nutnost výkupné jeho smrti na kříži): A nikdo nevstoupil na nebe, leč jen ten, jenž s nebe sestoupil, totiž Syn člověka, který jest v nebi. A jako Mojžíš povýšil (měděného) hada na poušti, tak musí býti povýšen (na kříž) Syn člověka, aby nikdo, kdo v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný (Následující slova považují někteří vykladači Písma sv. za zbožnou úvahu sv. evangelisty Jana, nadšeného a vedeného Duchem Sv., a ne více již za řeč samého Krista Pána): * Neboť tak Bůh miloval svět, (tedy všechny národy, a ne pouze Židy), že Syna svého jednořozeného dal, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul,

nýbrž měl život věčný. Vždyť Bůh neposlal Syna svého na svět (jen proto), aby soudil svět (z jeho zloby), nýbrž aby spasen byl svět skrze něho. Kdo věří v něho, nebývá souzen, kdo však nevěří, již jest odsouzen (již teď svědomí ho stíhá výčitkami), poněvadž nevěří ve jméno jednorozeného Syna Božího. To jest soud (příčina odsouzení), že světlo (víry) přišlo na svět, ale lidé milovali více tmu (nevěry a hříchu) než světlo; neboť skutkové jejich byli zlí. Každý zajisté, kdo činí zlé, nenávidí světla (víry) a nejde ke světlu, aby nebyli usvědčeni skutkové jeho. (Vyhýbá se všem projevům víry, aby mu nepřipomínaly jeho bludu. Jak zkušenost potvrzuje pravdivost těchto slov!) Kdo však činí pravdu (= dobře), jde na světlo, aby skutkové jeho se objevili, neboť v Bohu jsou vykonáni. * (Víra ho těší, neboť v ní nalézá schválení a mnohdy jediné ocenění svého dobrého života. — Toto místo sv. evangelia (Jan 3, 19.—21.) nám nejjednodušeji, ale spolu nejvýstižněji vysvětluje sobě odporující dva protivné zjevy v lidstvu: proč jedni by ubili nejraději víru Kristovu k smrti, a proč druzí pro víru tu dovedou umírat. Rozpravu Páně s Nikodémem nepodává sv. Jan Ev. ovšem doslovně, nýbrž jen úryvkovitě, co si z ní zapamatoval.)

(Nikodém se stal později věrným stoupencem Krista Pána, zastával se Ho před veleradou židovskou (Jan 7, 50.), zúčastnil se při pohřbu Páně a zemřel smrtí mučednickou. Církev naše slaví jeho svátek 3. srpna.)

25. Laskavý soupeř.

Potom přišel Ježíš a učedníci jeho (z města Jerusalema) do (venkovské) krajiny judské. (Byla to jižní třetina země židovské, kde leželo též městečko Kariot, odkudž pocházel nový učedník Jidáš Iš-kariotský = z Kariotu). A tam zdržoval se s nimi a křtil; ačkoliv Ježíš sám nekřtil, nýbrž učedníci jeho (udělovali křest ne ještě tehdy jako novozákonní svátost, nýbrž jen jako pouhý starozákonní očistný obřad na znamení mravní očisty a životní nápravy). Křtil však taky (ještě) Jan (Křtitel) v Enonu (= Tůně) u Salimu (na pravém břehu středního toku Jordánského v území Samařském), neboť tam bylo mnoho vody (kdežto brod u Betanie byl v přítomné letní době pro křtění mělký), a (proto) lidé (tam) přicházeli a dávali se křtíti (což se dělo ponořováním celého těla do vody). Jan totiž nebyl (tehdy) ještě vsazen do žaláře.

Vznikla pak hádka učedníků Janových se židy (kteří možná byli pokřtěni od učedníkův Kristových), o očišťování. (Přeli se asi o to, který křest le lepší, zda Janův či Kristův.) I přišli k Janovi a řekli jemu (plni žárlivosti): Mistře, ten, jenž byl u tebe za Jordánem, jemuž ty jsi vydal svědectví, hle, ten křtí a všichni jdou k němu. (Dříve všichni hrnuli se za Jordán ke Křtiteli.) Jan odpovídaje řekl: Člověk nemůže nic si vzíti (a prospívati z vlastní moci), není-li mu dáno s nebe. (Prospívá-li tedy On, jest Jeho poslán s nebe.) Vy sami jste mi svědky, že jsem řekl (u Betanie židům vyslaným z Jerusalema): Já nejsem Kristus, nýbrž jsem poslán před ním.

(Čl. 15.) Kdo má nevěstu, ten jest ženich. (Kristus jest ženich duší lidských, proto ony teď jdou za ním. Is. 54, 6.) Ženichův přítel však, který stojí (venku přede dveřmi) a jej slyší (uvnitř), raduje se velice pro (veselý) hlas ženichův Nuže, tato radost u mne se teď naplnila. On musí růsti (ve své působnosti a vážnosti u lidu), já pak se menšiti. (Následující slova pokládají opět někteří za zbožnou úvahu sv. evangelisty Jana, vnuknutou mu Duchem sv., a nikoliv za pokračování slov Křtitelových): Ten, jenž shůry přichází (jako On), jest nade všecky. A co viděl a slyšel (v nebi), o tom svědčí, ale svědectví jeho (skoro) nikdo nepřijímá (jak Pán sám Nikodémovi vytýkal.) Kdo však přijal svědectví jeho, ten zpečetil, že Bůh jest pravdomluvný. Neboť ten, jehož Bůh poslal, mluví slova Boží. Vždyť Bůh nedává mu Ducha (jenom) do (jisté) míry (nýbrž nade vši míru). Otec miluje Syna a všechno mu dal do ruky. Kdo věří v Syna, má život věčný. Kdo však nevěří v Syna, neužije života (věčného), nýbrž hněv Boží zůstává v něm.

(Oním slavným svědectvím zakončil sv. Jan Křtitel svou činnost jako „Předchůdce Páně“.)

26. Mocní protivníci.

Král Herodes (zvaný Antipas, vládce nad Galileou a Pereou), býval od Jana Křtitele kárán pro spolužití s Herodiadou (utečenou) manželkou (nevlastního) bratra svého Filipa (zvaného též Herodes Boetos, který byv vyděděn svým otcem Herodem Ukrutným, žil jako soukromník v Římě), poněvadž ji pojal za manželku. (Při hol-

dovační návštěvě u císaře Tiberia v Římě seznámil se Herodes se svou švakrovou a spoluneteří a přiměl ctižádostivou tu ženu, která také byla z rodu Herodovců, aby i se svou malou dcerkou Salome utekla s ním do Palestiny. Ona svolila, když slíbil zapuditi zákonitou manželku svou, dceru arabského pohlavára Arety. Z této pohany vznikla válka mezi Herodem a jeho tchánem Aretou, která skončila teprve zakročením Římanů r. 39. bezvýsledně.) Jan tedy říkal Herodovi: Není dovoleno tobě míti manželku bratra tvého. Herodias zato nevražila na něho a hleděla jej usmrtiti, ale nemohla, neboť Herodes bál se lidu, peněvadž Jana měli za proroka (a beztak nenáviděli všecky Herody jako cizí vetřelce. Dle Jana 4, 1. měli snad též závistiví farizeově prsty v zatčení Janově). Býváje tedy od něho kárán pro Herodiadu, manželku svého bratra a pro všechny věci zlé, které páchal, přičinil ke všemu i to, že Jana v poutech dal vsaditi do žaláře (na hradě Macheros, který strměl 15 km na východ od Mrtvého moře na srázné skále 3500 stop nad jeho hladinou. Tam se cítil prostopášný Herodes bezpečným před svým lidem. Žalářem byly asi podzemní jeskyně v kopci od přírody vytvořené.)

Když tedy Ježíš seznal, že farizeové uslyšeli, kterak on nabývá více učedníkův a více křtí než Jan (ačkoliv Ježíš sám nekřtil, nýbrž učedníci jeho), a když zvěděl, že Jan byl uvězněn, opustil Judsko a šel v moci Ducha opět do Galileje. (Když se totiž roznesla zpráva, že král Herodes troufal si vsaditi Jana Křtitele do žaláře,

kuli farizeové pravděpodobně pikle, kterak by přiměli rovněž Piláta, aby jich zbavil i druhého „rušitele svatého pokoje“. Proto Pán odešel z území podřízeného Pilátovi.)

27. Hluboká studna.

Ježíš musil jíti (chtěl-li si namířiti nejkratší cestou z Judska do Galileje), Samařskem (které leželo uprostřed obou; jiná delší cesta vedla na Jericho a pak na sever podél Jordánu). I přišel k městu samařskému, jménem Sychar (asi 65 km severně od Jerusalema na rovince mezi historickými horami Ebal a Garizim), poblízkou popluží, kteréž (praotec) Jakub dal svému synu Josefovi (Egyptskému; jeho kosti přinesli Židé s sebou z Egypta a na tom pozemku je pohřbili). Byla pak tam studnice Jakubova. Protož Ježíš, jsa chůzí unaven, posadil se tak (beze všeho) u studnice. Bylo kolem šesti hodin (= kolem poledne). Tu přišla jedna žena (podle starého podání Fotina zvaná), ze Samařska vážit vody. Ježíš jí řekl: Dej se mi napíti. Učedníci jeho zatím byli odešli do města, aby nakoupili pokrmů. I odpověděla mu žena Samaritánka: Kterak ty, jsa žid, žádáš ode mne píti? (Poznala ho dle židovského kroje.) Židé totiž neobcují se Samaritány. (Tato věta je vysvětlivkou evangelistovou pro čtenáře.)

(Za 750 uplynulých let vyvinulo se mezi Židy a Samaritány tak veliké nepřátelství, že by si jeden od druhého nebyl ani kousek chleba nebo hlt vody vzal. Samaritáni byli totiž smíšenci ze židovek a přistěhovaných pohanů asyrských a médských, kteří byli do Samarie

přivedení a usazení na místě Židů, odvrácených do vyhnanství asyrského r. 722 př. Kr. Náboženství jejich i zvyky lidové byly směsicí z pohanství a židovství. Uznávali jen pět knih Mojžíšových a ostatní zjevení Boží pozdější zavrhovali. Když pak si postavili za času Alexandra Velikého (r. 330) vlastní chrám na hoře Gárizim a přestali putovati do Jerusalema, roztržka se Židy se stupňovala ve slepou zášť, která byla ještě živena stálou touhou po pomstě zato, že jim Židé za vedení Makabejce Hyrkána chrám onen právě asi před 100 lety rozmetali. Oni však přece dále tam na kopci své bohoslužby vykonávali. Zvláště v době poutí bouřila se náboženská horlivost obojích, a proto poutníci z Galileje putovali přes Samařsko do Jerusalema v celých karavanách k vůli bezpečnosti, neboť přicházelo k srážkám i krvavým bitkám. Nadávka „Samaritáne“! byla pro pravověrného Žida nejpotupnější a znamenala asi „odpadlíku!“

Ježíš odpověděl pak jí: Kdybys znala dar Boží (= rozuměla příležitosti, kterou ti nyní Bůh podává), a kdo je ten, jenž ti praví: „Dej se mi napítí“, ty bys ho byla prosila, a byl by ti dal vody živé. (Voda živá = pramenitá jest v Palestině vzácnější než u nás a hledanější než v cisternách nachytaná.) Dí mu žena: Pane, ani nemáš, čím bys navázil (ani okovu ani provazu) a studna je hluboká. (Ještě dnes má 75 stop hloubky při průměru 7 stop.) Odkud tedy máš vodu živou? Zdaliž ty jsi větší než (pra)otec náš Jakub, kterýž nám dal tuto studnici a sám z ní pil i synové jeho i dobytek jeho? Ježíš (napil se a)

odpovídaje řekl: Každý, kdo pije z vody této, žízniti bude opět. Kdo se však napije z vody, kterou já mu dám, nebude žízniti na věky, nýbrž voda, kterou já mu dám, stane se v něm pramenem vody (= síly) vytryskující do života věčného. (O tomto Mesiášově prameni milosti Boží, který očišťuje, zúrodnuje a hasí oheň náruživostí, prorokovali již Joel 3, 18., Zach. 14, 8. a j.) Dí k němu žena: Pane, dej mi té vody, abych nežíznila ani nechodila (až) sem vážit. Ježíš řekl jí: Jdi, zavolej svého muže a přijď (s ním) sem. Žena odpovídajíc řekla: Nemám muže. Dí jí Ježíš: Dobře jsi řekla: „Nemám muže“, neboť pět mužů jsi (už) měla (a všichni ji asi podle zákona Mojžíšova pro špatnosti její propustili) a ten, kterého nyní máš, není tvým (řádným) mužem. To jsi pověděla pravdivě. Dí mu žena: Pane, vidím (podle tvé vševědournosti), že ty jsi (od Mojžíše nám slíbený) prorok. (Chce se však honem vyhnouti nepříjemnému rozebírání svého minulého života a proto zabočí jinam; ale přece následující dotaz ukazuje, jaký zájem o náboženství měli staří národové): Otcové naši klaněli se na této hoře (Garizim, 2650 stop), a vy (Židé) pravíte, že v Jerusalemě je (jediné) místo, kde náleží se (Bohu) klaněti. (Rozsud' mi, kdo z obojích má pravdu.) Ježíš řekl jí: Ženo, věř mi, že přichází hodina, kdy nebudete se klaněti Otci ani na této hoře ani v Jerusalemě (neboť na každém místě od východu až na západ bude Mu obětována oběť čistá. Mal. 1, 11.). Vy se klaníte tomu, čeho neznáte (= žijete v bludu). My (Židé) se klaníme

tomu, co známe, poněvadž spása jest ze Židův. Ale přichází hodina, (kdy roztrhne se opona velesvatyně jerusalemské v odpoledne velkopáteční na znamení, že i Starý zákon jest zrušen), a nyní jest (už blízko), kdy praví ctitelé budou se klaněti Otci v duchu a v pravdě. (Nyní Židé neklanějí se „v duchu“, hledíce přepjatě jen na zevnější obřadnictví, a Samaritáni neklanějí se „v pravdě“, majíce mnoho pohanského ve svém náboženství.) Vždyť i Otec (můj) hledá takových, kteří by se mu tak klaněli. Bůh je duch a ti, kteří se mu klanějí, v duchu a v pravdě se mu mají klaněti. Dí jemu žena: Víme (od Mojžíše), že přijde Mesiáš, který slove Kristus. Když tedy ten přijde, oznámí nám všechno. Ježíš řekl jí: Já to jsem, jenž mluvím s tebou.

A v tom přišli učedníci jeho a divili se, že mluví se ženou (neboť na veřejnosti nikdo tehdy se ženou nerozprávěl, tím méně židovský učitel zákona, a nad to se — Samaritánkou!) Přece však nikdo neřekl: Čeho si přeješ? anebo: Proč s ní mluvíš?

Tu nechala žena (radostí) konec svou (státi) a odešla do města a řekla těm lidem tam: Pojdte a vizte člověka, který mi pověděl všechno, co jsem učinila, není-li on Kristus. Vyšli tedy z města a brali se k němu.

Mezitím učedníci jeho prosili ho řkouce: Mistře, pojez. Ale on řekl jim: Já mám pokrm k jídlu, o němž vy nevíte. Pravili tedy učedníci vespolek: Zdaliž kdo přinesl mu jísti? Ježíš řekl jim: Můj pokrm jest, abych činil vůli toho,

kterýž mne poslal, a abych dokonat dílo jeho. (Služba Boží je mi nad starost o vezdejší potřeby.)

Neříkáte-liž: Ještě čtyři měsíce a budou žně? Aj, pravím vám: Pozdvihněte oči svých a pohleďte na krajiny, že už jsou bílé ke žni (duchovní: Samaritáni se totiž již vyhrnuli z městských bran v bílém svém kroji a Pán na ně ukazuje.) A kdo žne, bere odplatu a shromažďuje užitek k životu věčnému, aby se radoval i ten, kdo seje, i ten, kdo žne. (První věro-
věstcové plesají v nebi nad úspěchem dalších šířitelů víry u každého národa.) V této věci pravdivé jest zajisté přísloví: Jiný jest, jenž roz-
sévá, a jiný, jenž žne. Já jsem vás poslal žnouti, o čem vy jste nepracovali. Jiní pracovali a vy jste vešli v práce jejich. (Svatí muži St. zák. připravili vám cestu.)

Z onoho města pak mnoho Samaritánův uvěřilo v něho pro slova ženy, která vydávala svědectví: Pověděl mi všecko, co jsem byla učinila. Když tedy Samaritáni přišli k němu, prosili ho, aby pobyl u nich. I pobyl tam dva dni. A mnohem více jich uvěřilo v něho pro slovo jeho (vlastní). I pravili k ženě: Věříme nikoliv více pro tvoji řeč, nýbrž sami jsme slyšeli a víme, že tento jest vpravdě Spasitel světa. (Jaký to rozdíl mezi potměšilými farizeji a těmito dobro-
srdečnými Samaritány! Tito jsou obrazem všech ochotných ubohých pohanů až podnes.)

28. Krásná domovina.

Po dvou dnech pak vyšel Ježíš odtud (= ze Samařska) a odebral se do Galileje. Když tedy

přišel do Galileje, přijali ho Galilejčané (s radostí a hrdostí), neboť viděli všecko, co byl učinil v Jerusalemě o (minulé) slavnosti; byli totiž taky oni přišli na (onu) slavnost.

(Galilea byla nejúrodnější severní třetina Země zaslíbené a zaujímalá území čtyř židovských pokolení: Neftali, Aser, Zabulon a Issachar. Dětila se na dvě skoro stejné části: severní a jižní. Severní byla prostouplá vyššími horami (až 3400 stop vysokými), a měla tedy taky jiné rostlinstvo a stromoví než teplejší část jižní. Vydatné horské prameny svlažovaly úrodná pole, louky a zahrady a četné lesíky dodávaly jí krásy nad všechny ostatní kraje. Čisté modré jezero Galilejské s mnohými bělostnými vilami bohatých Řeků a Římanů po obou březích zvyšovalo půvab „rajského koutku“ Židovské obyvatelstvo severní polovice galilejské bylo silně promícháno pohanskými přistěhovalci; proto Židé judští pohrdali svými krajany Galilejskými, jakoby nebyli pravověrní, nýbrž nakaženi vlivy pohanskými, a přezdívali jim „Galilea pohan-ská“ Ale Josef Flavius, dějepisec židovský (r. 37—100 po Kr.) chválí Galilejčany jako lid velmi vtipný a podnikavý v rolnictví, řemeslech i v obchodu. Praví, že v té malé zemičce bylo nejméně 240 osad hustě obydlených.

I ve výslovnosti řeči aramajské (= syro-chaldejské) různili se od židů jižních. Aramajština byla v době Krista Pána lidovou řečí všech Židů. Ale Galilejčané měli tvrdší výslovnost, takže na př. jejich „a“ znělo jako „o“. Tak také poznali vojáci na dvoře velekněžském, že Petr je

Galilejčan: I tvá výslovnost tě prozrazuje. (Mat. 26, 7.) Stará řeč hebrejská, jak se zachovala ve sv. knihách, byla tehdy již jen posvátnou řečí bohoslužebnou, jako je u nás latina, a to již od dob vyhnanství, tedy jistě již přes 500 let, kdy podmanění Hebreové zapomněli ve vyhnanství starou řeč mateřskou, hebrejštinu, a přijali chaldejskou řeč Asyřanů a Babyloňanů. Politické poměry a obchodní spojení se světem přivedly též Židy k znalosti řečtiny a to nářečí makedonského. Tak mluvili taky římscí vladařové v úředním jednání na Východě. Ale hrdí vlastenci židovští nejraději mluvili vždy aramajsky. A tak mluvil k lidu též Kristus Pán.)

(Judsko zabíralo území 4 pokolení: Juda, Simeon, půl Dana a Benjamin. — Samařsko zaujímal území 2 pokolení: Efraim a půl Manasses. — Pereu tvořilo území 2 pokolení: Ruben a Gad. — Filippovi přináleželo území 2 pokolení polovičních: Dan a Manasses.)

29. Blahá zvěst.

Když tedy Jan Křtitel byl uvězněn, Ježíš přišel (zpět z Judska skrze Samařsko) do Galileje a kázal evangelium (= blahou zvěstí) o království Božím říkáje: Čas se naplnil a království Boží se přiblížilo. Čiňte pokání a věřte evangeliu!

(Řecké slovo „Eu—angelion“ znamená „krásné poselství“ anebo „blahá zvěst“.)

(My dnes nazýváme tak souhrnně čtyři knihy, ve kterých nám tu blahou zvěstí o učení a skutcích Syna Božího zaznamenali čtyři muži:

apoštol Matouš, Petrův žák Marek, Pavlův žák Lukáš a miláček Páně Jan, kterým proto říkáme evangelisté.

První evangelium sv. Matouše, který býval dříve celníkem, bylo od něho původně napsáno v řeči aramajské, jak nám svědčí biskup Papias, odchovanec doby apoštolské; byloť určeno pro první křesťany v Palestině, a ti tak mluvili. A bylo dokončeno jistě před zkázou Jerusaléma (r. 70 po Kr.), neboť pisatel předpokládá ještě Jerusalem v jeho staré kráse. Záhy pak (před r. 100) bylo přeloženo do řečtiny a potom asi za 50 roků též do latiny (= Itala). Původní spis aramajský se ztratil, ale sv. Jeronýmovi na konci 4. století byl ještě znám. Sv. evangelista vyobrazuje se s knihou a písadlem a má vedle sebe člověka, (ne anděla!), protože začíná své evangelium rodokmenem Ježíše Krista jakožto pravého potomka Abrahama a Davidova.

Druhý evangelista, sv. Marek, též Jan Marek zvaný, byl synem vdovy Marie, v jejímž domě v Jerusalemě se scházivali první křesťané se sv. apoštolů k bohoslužbě. Byl takřka tajemníkem sv. Petra a provázel ho do Říma. Tam kolem r. 55 po Kr. napsal své evangelium, které jest jaksi hlavním obsahem kázání Petrových. Později založil křesťanskou obec v egyptské Alexandrii a tam též umřel smrtí mučednickou. Roku 828 převezli kupci benátští ostatky jeho do italských Benátek a od té doby byl ctěn jako patron města a republiky benátské v tamějším světoznámém chrámě sv. Marka. Vyobrazuje se

se lvem, protože začíná evangelické vypravování vystoupením Jana Křtitele, „lva na poušti“.

Třetí evangelista, sv. Lukáš, byl synem pohaných rodičů z Antiochie syrské, kde prvně vyznavači Kristovi dostali jméno Christiani = křesťané. Byl napřed lékařem a pak se stal věrným průvodčím sv. Pavla. Staré podání praví, že byl též malířem a vymaloval prý první obraz Panny Marie, ale jiní vysvětlují vznik té staré pověsti tím způsobem, že on vylíčil Pannu Marii ve svém evangeliu tak živě, jakoby ji zrovna vymaloval. I v našem lidu kolovala tato něžná legenda:

Svatý Lukáš, malíř Boží,
on maloval Matku Boží.

Nemoh' on ji vymalovat,
musil nad tím podřimovat.

Matka Boží přistoupila,
sama obraz malovala.

Svoje líčka přiložila,
hned obrázek ozdobila.

Vstaň, Lukáši, vstaň ze spaní,
už je obraz malovaný.

Zapřáhejte šest pár volů,
vezte obraz k Častochovu.

Mnohé zprávy z dětství Páně mohl věděti přímo z úst Panny Marie, ale Krista Pána samého nikdy neviděl. Evangelium své napsal dle svědectví očitých svědků kolem r. 60 a to pro křesťany z pohanstva. On hleděl nejvíce ze všech evangelistů zachovati časový pořádek v udá-

lostech ze života Páně. Život skončil smrtí mučednickou: jako stařeček byl prý oběšen na olivě v Achaji — bývalém Řecku — v městě Patراسi. Za znak mívá obětního volka, protože počíná své evangelium obětí Zachariášovou.

Čtvrtý evangelista, sv. Jan, všeobecně Miláček Páně zvaný, syn Zebedea a Salomy, byl rybářem a žákem Jana Křtitele a potom časově prvním i posledním mezi 12 apoštoly. Osvědčil se nejvěrnějším služebníkem Páně i pod křížem. Za to byl vyznamenán od svého Mistra, že směl dochovati Matku Boží do hrobu. Jest jediným z apoštolů, který usnul smrtí přirozenou, jak mu Pán předpověděl, ač byl též mučen, když byl v Římě uvržen do kotla vařícího oleje, ale neporušen byl vytažen. Zato byl poslán do vyhnanství na ostrov Patmos, kde měl veliké ono Zjevení. Odtud po smrti krutého císaře Domitiana byl od jeho nástupce Nervy propuštěn na svobodu a usadil se trvale v Efesu v Malé Asii, kdež se dočkal věku přes 100 let. Tam též psal své evangelium asi r. 98 a účelem jeho bylo utvrditi první křesťany ve víře, že Ježíš Kristus Nazaretský jest skutečně Syn Boží. Vyobrazuje se s orlem, protože duchem zalétl až do nebe a začíná své evangelium ne pozemským životem Krista Pána, nýbrž věčným Jeho bytím u nebeského Otce: „Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo. A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“)

30. Nové učení.

I přišel Ježíš do Kafarnaumu, (nejživějšího města galilejského) a učil (na obvyklé vyzvání

představeného synagogy) lidi tam v sobotu (sváteční to den u Židů; sabbath = odpočinek). I žasli nad jeho učením, neboť učil je (z vlastního) jako moc maje: („Amen, amen, já pravím vám“) a ne jako zákoníci (kteří jen aramejštiny vykládali slovné znění hebrejského Písma sv. anebo vysvětlovali výklady starých slavných rabínů.) Byl pak v synagoze (= v modlitebně a spolu škole i radní síni) člověk, který měl ducha nečistého (zjev to v době předkřesťanské velmi častý. Na něm se zakládalo i celé náboženství některých národův. Také dnes nám missionáři z pohanických zemí podávají zprávy o příšerných zjevech mezi ubohými pohany, které se nedají vysvětliti přirozeným způsobem, leda vlivem ďábelským. Konečně můžeme si mnohou pekelnou zlobu i v přítomné době vysvětliti pouze po lidsku? Je člověk sám v sobě skutečně tak ďábelsky ničemným? — Člověk ten „posedlý“ vrazil asi neočekávaně do synagogy.) A ten vzkřikl hlasem velikým řka: Ha, co tobě do nás Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zahubit? Vím, kdo jsi: Světec Boží! (Tak Mesiáše nazval již prorok Daniel 9, 24.). I přikázal mu Ježíš řka Umlkni, (o tvé svědectví nestojím) a vyjdiž z člověka! A duch nečistý zalomcoval jím. I vzkřikl hlasem velikým (na důkaz, že skutečně jest ubožák posedlým), a vyšel z něj nic mu neuškodiv (neboť přání Páně bylo ho uzdraviti). I padl úžas na všechny, a tázali se vespolek řkouce: Co je to? Jaké je to nové učení? Neboť s mocí a silou (vlastní bez zařikávacích modliteb) rozkazuje duchům nečistým, a poslouchají ho.

A rozešla se pověst o něm hned po vší krajině galilejské.

31. Dobrá tchyně.

A hned vyšli ze synagogy a přišli do domu Šimonova a Ondřejova (kteří jako rodní bratři měli patrně společnou domácnost) s Jakubem a Janem (druhou to dvojicí rodných bratří, Zebedeovcův). Tchyně však Šimonova ležela (ač byl čas k přípravě poledního jídla), stížena jsouc velkou zimnicí. I prosili ho za ni. I přistoupil (k loži) a pozdvihl ji, ujav ji za ruku. A hned přestala jí zimnice. I vstala a posluhovala jim. (Z toho se dá souditi, že sv. Petr byl tehdy už vdovcem, a tchyně Johanna mu spravovala domácnost. Manželka jeho prý slula Konkordia a zanechala mu dcerušku Petronilu, která se pak stala křesťanskou mučednicí. Její památku slaví církev naše dne 31. května.)

32. Dívotvorný lékař.

Když pak nastal večer a slunce zapadlo (a se třpytem první hvězdy přestal Židům přísný den sváteční a zase bylo dovoleno pracovati — čítalť se u Židů svátek od večera do večera), všichni, kteří měli (doma) nemocné rozličnými neduhy a posedlé, přiváděli a přinášeli je k němu, a celé město shromáždilo se u dveří. On pak vkládaje ruce na jednoho každého z nich (na znamení soucitné útrpnosti), uzdravoval je. Vycházeli pak od mnohých i zlí duchové křičíce a volajíce: Ty jsi Syn Boží! Ale on hroze nedopouštěl jim mluvit (nepřál si svědectví od nich).

Neboť věděli, že jest Kristem. I uzdravil všechny, kteří byli nemocni, aby se naplnilo, co bylo pověděno skrze proroka Isaiáše (53, 4.) slovy: On přijal mdloby naše a nesl neduhy naše (= měl jako největší Trpitel soustrast s našimi strastmi, ale taky soucit s našimi chybami, které právě často ta utrpení zavinují.)

33. Těžké loučení.

Na úsvitě záhy z rána vstav Ježíš vyšel (z domu Petrova) a odebral se na místo pusté a modlil se tam. (Tak velmi často v samotě Pán činíval.) I šel za ním Petr a ti (druzí učedníci), kteří byli s ním. A když ho našli, řekli jemu: Všichni tě hledají. I řekl jim: Pojďme do okolních městeček, abych kázal i tam, neboť k tomu jsem přišel. A zástupové hledali ho a přišli až k němu a zdržovali ho, aby neodcházel od nich. Ale on řekl jim: Taky jiným městům musím zvěstovati království Boží, neboť k tomu byl jsem vyslán. I kázal v synagogách jejich po celé Galileji a vymítal zlé duchy a byl veleben od všech. — (Kde bylo usazeno více židovských rodin, vystavěli si synagogu čili sbornici, podle majetnosti prostou anebo nádhernou, vždy směrem k Jerusalemu obrácenou, nejraději blízko vody k vůli četným a častým obřadům očistným. Tam se scházivali pravidelně třikráte v týdnu: v pondělí, ve čtvrtek a závazně v sobotu a to vždy dopoledne k bohoslužbám. Ve velkých městech měli mnoho synagog. I pro poutníky z cizích zemí zakládaly se sbornice s jejich domácí řečí. Pořádek v bohoslužbě řídil „představený“, o či-

stotu ve sbornici pečoval služebník (= kostelník) a almužnu vybíral pokladník. Po délce byla modlitebna rozdělena přehradou pro muže a ženy. Na vyvýšeném stupni vpředu stála zastřená skříň, ve které byly uloženy posvátné knihy. Ty na počátku, pokud sloužil ku psaní papyrus, nebyly jako knihy naše, nýbrž byly to pruhy natočené na dvou hůlkách a uschované na stojato v hliněných vysokých nádobách. Teprve, když zobecněl pergamen (= zvířecí kůže), ukládaly se listy na sebe na způsob našich knih. Před sv. knihami ustavičně hořela olejová lampa.)

34. Staří známí.

* Přišel tedy Ježíš zase do Kány Galilejské (dobrých osm hodin cesty od Kafarnaum), kde byl učinil vodu vínem (první svůj zázrak). A byl jeden (buď dvorní anebo vojenský) úředník královský (u Heroda Antipy) v Kafarnaumě, jehož syn byl nemocen. Ten uslyšev, že Ježíš přišel (již zpátky) z Judska do Galileje, odebral se k němu a prosil ho, aby přišel a uzdravil syna jeho; neboť počínal umírat. I řekl k němu Ježíš: Neuzříte-li divů a zázraků, neuvěříte. (Božské učení mé vám nestačí; blahoslavení však, kteří neviděli a uvěřili. Jan 20, 29.) Dí jemu úředník královský: Pane, pojd', prve než umře syn můj. Dí jemu Ježíš: Jdi, syn tvůj je živ. Člověk ten uvěřil slovu, kteréž mu pravil Ježíš, a šel. (Ale týž den už nemohl doraziti až domů; bylo tam asi 40 km.) Když pak byl (druhého dne) ještě na cestě, služebníci jeho potkali se s ním a zvě-

stovali mu řkouce, že syn jeho je živ (a zdrav). I otázal se jich na hodinu, ve kterou se měl lépe. A oni mu řekli: Včera v hodinu sedmou (= o jedné hodině odpoledne, kdy jiným se přitěžuje), přestala mu zimnice. Poznal tedy otec, že to byla ona hodina, ve kterou mu Ježíš řekl: „Syn tvůj je živ.“ I uvěřil v něho on sám i celý dům jeho (že Ježíš Nazaretský je slíbený Mesiáš.) *

To byl druhý zázrak, který Ježíš učinil opět v Káně, když přišel (totiž) z Judska do Galileje.

35. Slepý hněv.

A (z Kány dále asi za 3 hodiny) přišel Ježíš do Nazareta, kde byl vyrostl, a podle obyčeje svého (že kam přišel, vždy zašel si napřed do sbornice se pomodlit), vešel v den sobotní do synagogy. (Napřed se tam odříkávaly žalmy Davidovy, pak se pokračovalo ve čtení patera knih Mojžíšových právě odtud, kde se minule přestalo, a pak následoval výklad libovolného místa z prorokův. Výklad ten činil představený sbornice anebo vyzval přítomné, přeje-li si kdo z nich tak učiniti. Přání své dal každý na jevo povstáním.) I povstal Ježíš, aby četl. I podali mu (řízením Božím) knihu proroka Isaiáše a on rozvinuv knihu (na dvou hůlkách navinutou), našel místo (Is. 61, 1.), kdež bylo psáno (o budoucím Vykupiteli): „Duch Páně nade mnou (jakož se bylo uskutečnilo při křtu Jeho v Jordáně): proto pomazal mne (za proroka svého) a poslal mne kázat evangelium ubohým, uzdravovat zkroušené srdcem, hlásat zajatým propuštění (z okovů hříchův) a slepým prohlédnutí,

propustit utiskované na svobodu, hlásat milostivé léto Hospodinovo (kdy se všechny dluhy mezi Židy v padesátém roce podle nařízení Božího odpouštěly a všem nevolníkům byla opět vrácena svoboda), a kázat den odplaty.“ A svinuv knihu, vrátil (závitek) služebníkově (kostelnímu) a posadil se. (Při čtení na znamení úcty k Písmu sv. předčítatel vždy stál, výklad potom podával sedě.) A oči všech byly upřeny na něho. I počal mluvit k nim: Dnes naplnilo se to písmo, které jste slyšeli ušima svýma. A všichni přisvědčovali mu a divili se libým slovům, která vycházela z úst jeho a pravili (v úžasu): Odkud má tento tu moudrost a moc? Není-liž to syn tesaře Josefa? Zda nejmenuje se matka jeho Maria? A bratři (= bratranci) jeho Jakub a Josef a Šimon a Juda i sestry (= sestřenice) jeho nejsou-li všichni u nás? (Vysvětlení o bratřích Páně najdeš ve čl. 5.) Odkud tedy má všechny věci tyto? I horšili se nad ním (nemohouce si toho vysvětliti.) I řekl k nim: Zajisté mi řeknete to přísloví: „Lékaři, uzdrav se sám.“ (= Udělej též něco pro své vlastní domácí.) Ty věci veliké, které jsme slyšeli, že jsi konal v Kafarnaumě (tam pro cizince), učiň také zde ve své otčině. Ale pravím vám: Žádný prorok není vzácným ve své otčině. V pravdě pravím vám: Mnoho vdov bylo v lidu israelském (= židovském) za dnů Eliášových, když nebe se zavřelo po tři léta a šest měsíců, tak že hlad veliký nastal po vší zemi. (3. Král 18, 1.). A k žádné z nich nebyl poslán Eliáš, leč k ženě vdově do Sarepty Sidonské (na pobřeží středozemním na silnici mezi Tyrem a Sidonem.)

A mnoho bylo malomocných v lidu israelském za proroka Elisea, a žádný z nich nebyl uzdraven, leč jen (cizinec a pohan) Naman Syrský. (2. Král. 5, 1.).

I naplnili se všichni v synagoze hněvem, slyšíce to (že Židy, je, syny Abrahamovy, srovnává s pohany, ba ony staví ještě nad ně!) A povstavše, vyvrhli jej ven z města a dovedli ho až na okraj hory (srázné na jihovýchodní straně) na níž město jejich (v podobě podkovy) bylo vystavěno. aby ho srazili dolů. (On se nechal vésti od nich.) Ale (najednou se obrátil a velebně) prosed prostředkem jejich ubíral se odtud. (Oni pak stáli jako zkamenělí a nikdo neodvážil se vztáhnouti ruce na něho. Tím dočkali se nyní zázraku, jakého se však nejméně nadáli. — Vícekráte Kristus Pán o Nazaret ani nezavadil. — První křesťané byli od pohanů a Židů potupně a výsměšně zvaní „Nazaretští“. a ještě dnes Turci zovou nás všeobecně „En Nusara“ = z Nazareta. — Dnes má Nazaret asi 10.000 obyvatel, většinou katolíkův. Ženy nazaretské liší prý se svou sličností od ostatních nehezkých žen v Palestině; to prý je tam dědictvím po Panně Marii. Podobně se praví o Betlemkách.)

36. Pouť po vlasti.

I procházel se Ježíš celou Galileji uče v synagogách (= ve sbornicích) jejich a hlásaje evangelium o (přicházejícím) království Božím a ne-světském) a uzdravuje všelikou nemoc (tělesnou) i všeliký neduh (duševní) v lidu (jak předpověděl o Mesiáši Is. 35, 5.) A roznesla se o něm pověst

do celé Syrie (půlnočně a východně od Galileje, kde bylo rozsazeno podle svědectví řeckého cestopisce Strabona na 1½ milionu Židův.) I přiváděli mu všechny, kteří zle se měli: různými nemocemi a mukami sklíčené a posadlé i náměsíčníky (= padoucníci stíhané) a ochrnuté (mrtvicí). I uzdravoval je. A šli za ním zástupové mnozí z Galileje a z Desítiměstí (území to měst, která ležela hlavně východně od jezera Galilejského, byla obydlena většinou pohany a byla od Pompeja r. 63. př. Kr. obdařena mnohými výsadami). I z Jerusalema a z (ostatního) Judska i ze Zajordánska (= z Pereje od moře Galilejského až k Mrtvému).

37. Nejhorší nemoc.

* I stalo se, když byl Ježíš v jednom městě, aj, byl tam muž plný malomocenství. (Nakažlivá ta nemoc je rozšířena nejvíce v orientálních zemích. Předzvěstí její je naprostá zmalátnělost a ospalost. Napřed se objevují skvrny, které se časem podlévají bílým hnisem a vyvinou se v mokvající vředy. Na některých místech těla nastává naprostá bezcitnost, na jiných zase nesmírná citlivost. Tvář napuchne a dostane výraz beztvárné hroudy. Vypadávají vlasy, vousy i brvy. Později přehnívají klouby a odpadávají i celé údy, takže malomocný za živa hnije a „po kousku“ se rozpadává. Trápení trvá až osm, ba i dvacet roků a končí obyčejně ve spojení s jinou nemocí: zápallem plic, ledvin a p. Sv. Lukáš jako lékař nám praví, že v tomto případě byla nemoc už hodně pokročilá.) A muž

ten, uzřev Ježíše padl (před ním) na tvář a prosil ho řka: Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti. Ježíš pak slitovav se nad ním, vztáhl ruku (jako při nějakém obřadu) a dotekl se ho (ač to předpisy židovské zapovídaly pro nakažlivost nemoci) a řekl: Chci, buď čist! A jak to pověděl, ihned malomocenství odešlo od něho a byl očištěn. I přikázal mu přísně, aby nikomu o tom nepravil. (Tak Pán často přikazoval uzdraveným, aby lid se nerozčiloval lichými nadějemi, že jejich Mesiáš již je zde a obnoví světské království židovské.) Avšak řekl mu: Jdi, ukaž se knězi a obětuj (beránka nebo dva holoubky a dva vrabce) za očištění své, jakož byl přikázal Mojžíš (Lev. 14, 22.) na svědectví jim. (Kněz, který byl nejen učitelem, nýbrž i lékařem mezi lidem, podle jistých známek prohlásil takového za uzdraveného a vydal mu písemné vysvědčení, které ho oprávněovalo k návratu z vykázaného odlehlého bydliště zpět do lidské společnosti.) On však vyšed (radostí) počal vyprávěti i rozhlašoval věc tu, takže Ježíš nemohl již zjevně vjíti do města, (aby předešel všelikým bouřlivým politickým projevům, ke kterým Židé zvláště v tehdejší pohnutlivé době měli velkou náklonnost), nýbrž uchýlil se na poušť (= do samoty) a modlil se (a tak dal na srozuměnou, že jeho království je duchovní). *

38. Oblíbený kraj.

Opustiv (tedy) Ježíš Nazaret (navždy), šel (oklikou) do Kafarnaumu přímořského (= při jezeře Galilejském) a bydlil v končinách Zabu-

lonských a Neftalimských (obojí jmenované židovské pokolení hraničilo svým územím na jezero Tiberiádské), aby se tak naplnilo, co bylo pověřeno skrze proroka (Is. 9, 1.): „Země Zabu) lonská a země Neftalimská při moři (= jezeře), kraj Zajordánský (od ostatních Židů tak zvaná, Galilea pohanská, lid, který seděl ve tmách (bludu, t. j. tamější četní pohané), uzřel světlo veliké, a těm, kteří seděli v krajině stínu smrti vzešlo světlo.“

39. Přátelé v neštěstí.

Po několika dnech (tedy) vrátil se Ježíš (nepozorovaně) opět do („svého města“) Kafarnaumu. I proslechlo se, že jest v domě (Petrově) a sešlo se mnoho lidí, takže jich ani nepojalo místo, které bylo přede dveřmi (= předsíň). I seděl a učil je. A seděli tam farizeové i zákoníci. (Farizeové = „separatisté“, společenští zvláštnůstkáři a náboženští přemrštěnci, sekta původem z doby Makkabejské. — Zákoníci byli úřední vykladači zákona = právníci. Oni byli zodpovědni za přepjaté požadavky, které ukládali prostému židovskému lidu jak v náboženském tak ve společenském životě. Původ jejich se klade do doby vyhnanství. Nosili tabulku a klíč (moudrosti) jako odznak svého úřadu. Většinou přináleželi ke vlivné vlastenecké straně farizeův.) Ti byli přišli ze všeliké osady galilejské a judské i z Jerusalema (asi jako detektivové velerady)* A hle, čtyři muži donesli na loži (jako jsou naše nosítka) člověka, který byl ochrnutý (= raněný mrtvicí), a hledali, kudy by ho vnesli dovnitř, aby ho po-

ložili před něho. Ale nenalezše pro zástup, kudy by ho vnesli, vystoupili (po obvyklých zevnějších schodech) na (plochou orientální) střechu a učinivše otvor (v dlaždičkách), spustili jej s ložem stropem doprostřed před Ježíše. A on vida jejich víru (i nemocného i jeho věrných přátel) řekl: Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchy tvoji. (Nemoc jeho byla patrně následek předešlého jeho hříšného života. Pán léčí napřed příčinu, pak následek.) I počali farizeové a zákoníci myslet ve svém srdci taktot Co tento tak mluví? Rouhá se! (A na to jes: v zákoně trest kamenování!) Kdož může odpouštět hříchy leč jediný Bůh? A Ježíš seznav hned duchem svým myšlení jejich, odpověděl a řekl jim: Proč myslíte zlé věci v srdcích svých? Co je snazší: říci Odpouštějí se tobě hříchy, čili říci: Vstaň a choď!? (Ale farizeové ničeho neodpovídali; byliť zaraženi jeho vševědoudností a zmateni otázkou. Obé, nač se jich otázel, jest zajisté stejně v moci jen Boží.) Abyste však viděli, že Syn člověka (= Mesiáš u Dan. 7, 13.) má moc na zemi odpouštět hříchy, řekl ochrnutému: Tobě pravím: Vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého!

A hned vstav před nimi, vzal lože, na němž byl ležel, a odešel přede všemi do domu svého velebě Boha. A naplnění jsou bázní řkouce: Viděli jsme dnes věci neuvěřitelné. Nikdy jsme nic takového neviděli. *

40. Nový učeník.

* I vyšel Ježíš (z města) opět k moři (Genezaretskému) a veškeren zástup přicházel k němu;

i učil je. Když pak přestal mluvit, vstoupil na loď, která patřila Šimonovi (Petrovi) a řekl jemu: Zajeď na hlubinu, a rozestřete sítě své k lovení. A Šimon odpovídaje řekl jemu: Mistře, po celou noc jsme pracovali a nic jsme nechytily, ale k slovu tvému rozestru síť. A když to učinili, zahrnuli veliké množství ryb, že síť jejich se trhala. I pokynuli svým druhům, kteří byli na jiné lodi, aby přišli a jim pomohli. I přijeli a naplnili obě lodi, tak že se téměř potopovaly.

Uzřev to Petr, padl k nohám Ježíšovým a řekl (v posvátné hrůze): Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný. Úžas zajisté pojal ho a všechny, kteří byli s ním, nad lovem ryb, jež učinili. Taktéž i Jakuba a Jana, syny Zebedeovy, kteří byli společníky Šimonovými. I řekl Ježíš Šimonovi: „Neboj se, od toho času budeš lodi lovit.“ A přirazivše k zemi, opustili všecko (tentokrát již na vždy) a šli za ním, (aby již více se od něho neodloučili). *

A když (s nimi) šel (dále) kolem (břehu), spatřil Leviho, syna Alfeova, jménem Matouše (= Theodor, Bohdan), an sedí na celnici (u jezera, kde vybíral poplatky od rybářův). I řekl jemu: Pojď za mnou! I vstal a šel (s radostí) za ním. (Zajisté mnoho již slyšel i sám viděl, co Kristus Pán činil).

I učinil mu (na počest) Levi hostinu velikou v domě svém a veliký byl počet celníkův (= výběrčích cla) a jiných, kteří s ním stolovali, neboť mnoho bylo těch, kteří ho následovali (jelikož na východě měl každý volný vstup do

domu a byl pak hostem. A mezi těmi byli i „detektivové“ velerady). I reptali farizeové a zákoníci pravíce k jeho učeníkům (aby v nich podvrátili úctu k Němu): Proč s celníky a (jinými) hříšníky jí a pije Mistr váš? (To bylo velikou mravní poskvrnou v očích jejich.) A Ježíš uslyšev to, (sám) odpověděl a řekl jim: Nepotřebují zdraví lékaře, nýbrž nemocní. Jděte a naučte se, co jest to (místo v Písmě u Os. 6, 6.): Milosrdenství (k bližnímu) chci a ne (jen) oběti. Nepřišel jsem volat spravedlivých (za jaké farizeové sami sebe vyhlašovali), nýbrž hříšných k pokání. (Zákoníci prikazovali lidu vyhýbati se celníkům čili publikánům stejně jako malomocným.)

41. Dojímavá soucítlost.

* I pověděl Ježíš (přemrštěným farizeům a zlomyslným zákoníkům) podobenství toto: Který člověk z vás, maje sto ovec a ztratí jednu z nich, nenechává devadesáti devíti na poušti (= o samotě na pastvině) a nejde po té, která se byla ztratila (někde v kopcích), až ji nalezne? A když ji nalezne, vloží ji s radostí na ramena svá. A přijde domů, svolá přátele a sousedy (= druhé pastýře) a řekne jim: Radujte se se mnou, neboť jsem našel ovci, která se mi byla ztratila. (Orientálové něžně lnou k domácím zvířatům.) Pravím vám, že tak větší bude radost v nebesích nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují. (Za takové totiž farizeové sami sebe pokládali.)

Anebo, která žena majíc deset drachem (řeckých penízků, které ženy vyleštily a věšely si na krk k ozdobě), ztratí-li jednu drachmu, zdaž nerozžehne svíce a nemete domu svého a nehledá-liž pilně, až ji nalezne? A když ji nalezne, svolá přítelkyně i sousedky své a řekne: Radujte se se mnou, neboť jsem našla drachmu, kterou jsem byla ztratila. Tak, pravím vám, budou andělé mítí radost nad jedním hříšníkem pokání činícím. (Hle, jak velikou cenu má jediná duše lidská!) *

42. Přílišná žárlivost.

(Když farizeové a zákoníci byli moudrostí Páně umlčeni), tu přistoupili k němu učení Janovi (kteří taky tam byli mezi hostmi a na Něho žárlili, že větším se jeví, než jejich mistr), řkouce: Proč my a farizeové postíme se (dobrovolně) často (nejméně dvakrát v týdnu: v pondělí a ve čtvrtek), učení pak tvoji se nepostí? I řekl jim Ježíš (však mírněji než dříve potměšilým farizeům): Zdaliž můžete ukládati svatebníkům, aby se postili (když i přísní vaši rabíni osvobozují svatebčany od všelikého postu po celý veselkový týden), dokud je s nimi ženich? (Ženichem tím se rozumí sám Kristus Pán; tak Jej nazval přece jejich mistr, Jan Křtitel.) Přijdou však dnové, kdy bude odňat od nich ženich (= první to narážka z úst Páně na jeho smrt), a tehdy se budou postiti v těch dnech. (Jest tedy katolický půst úplně v souhlasu s vůlí Páně.)

Pravil pak k nim (žákům Janovým totiž) i podobenství: Nikdo nepřišívá záplaty z látky nové k rouchu starému, neboť nebude se hoditi záplata z roucha nového ku starému a kus ten nový (a tudíž tuhý, bude-li se deštěm stahovati) odtrhne se od starého (a tudíž vetchého) a povstane díra (ještě) větší.

A nikdo nevlévá vína mladého do měchů starých (z kozí kůže) poněvadž víno mladé (při kvašení) roztrhne staré měchy a tak samo vyteče i měchy zničí. Ale víno mladé se má vlévati do měchů nových a tak obé se zachová. (Smysl těchto dvou podobenství jest: Vaše starozákonní předpisy a náboženské zvyklosti jsou nyní již jako staré vetché roucho anebo starý seschlý měch na víno. Ony přestanou, protože by nebylo moudrým přenáseti je do Zákona nového a zavazovati všechny křesťany na celém světě k předpisům, které byly sice výborné, ale hodily se do své doby a pro jeden toliko národ — židovský.)

Ale (ovšem) nikdo, jenž píval staré víno, nechce hned mladého, neboť praví: Staré je lepší. (Vy žárlivě dbáte předpisů starých, protože jste si na starý řád zvykli.)

43. Nové svazky.

A když Ježíš ještě mluvil (k hostům), aj matka jeho (Panna Maria) i bratří jeho (příbuzní jeho totiž z rodiny Kleofášovy, se kterými sdílel společný domov v Nazaretě po několik roků), stáli venku žádající s ním mluvit. I dali ho zavolat. A řekl mu kdosi: Hle, matka

tvá i bratři tvoji stojí venku, hledající tebe. On pak odpovídaje tomu, kterýž mu to byl pověděl, řekl: Kdo jest matka má a kdo jsou bratři moji? (Na plnění úkolu mého nemají žádného vlivu příbuzenské svazky. Poučení to pro všechny kněze všech věků a jejich příbuzné!) A vztáhnuv ruku na své učeníky, řekl: Aj, matka má a bratři moji. (Oni opustili otce i matku i bratry k vůli mně.) Neboť kdokoliv činí vůli Otce mého v nebesích, ten jest mi bratrem i sestrou i matkou. (Ale přece povstal od stolu, aby vyhověl své matce.)

44. Nejšťastnější lidé.

A když Ježíš odcházel odtud, šli za ním dva slepci, volající ustavičně: Smiluj se nad námi, Synu Davidův (= Mesiáši!) Když pak vešel do domu (Petrova, kde zůstával), přistoupili k němu (ti dva) slepci. I dí jim Ježíš: Věříte-li, že to mohu vám učiniti? Řkou jemu: Ovšem, Pane. Tu dotekl se očí jejich řka: Staniž se vám podle víry vaší. I otevřeny jsou oči jejich.

A pohrozil jim Ježíš řka: Hled'te, ať nikdo se toho nedoví, (aby lid se nerozčiloval a nepřátelé neběsnili). Ale oni vyšedše, rozhlásili jej po celé krajině. (Cestopisce Volney tvrdí, že v Orientu každý pátý člověk má bolavé oči a každý desátý že je slepý.)

45. Jiná radost.

Když pak oni vycházeli (z domu Petrova), přivedli k Ježíšovi člověka němého, který (proto

nemluvil, že) byl posedlý. A když byl vymítnut (od Ježíše) duch zlý, mluvil němý. I divili se zástupové řkouce: Nikdy neukázalo se nic takového v Israeli. Farizeové však pravili: Skrze knížete duchů zlých vymítá zlé duchy. (Zlá mysl vykládá si vše jen ve zlém smyslu.)

46. Veliký slítovník.

Jeden z farizeův (neupřímně) prosil Ježíše, aby s ním pojedl. I vešel do domu farizeova (aby mu nemohli vytýkati, že stoluje i s publikány, ale proti nim že jest předpojat) a zabral místo u stolu (na pohovce; tělo spočívalo podle starého perského způsobu nataženo od stolu ke stěně, hlavou ke stolu, opřeno o levý loket, pravicí pak se podávaly pokrmy k ústům.) A hle, žena hříšnice, kteráž byla (známá) v městě, dověděvši se, že stoluje v domě farizeově, přinesla alabastrovou (z bělostné tlačené sádry s dlouhým hrdélkem) nádobu (vonné) masti a pokleknuvši ze zadu u nohou jeho, počala plačíc smáčeti slzami nohy jeho a mazala je mastí. Uzřev pak to farizeus, který ho byl pozval, pravil (potměšile) sám u sebe: Kdyby tento byl prorokem, věděl by, kdo a jaká je to žena, která se ho dotýká; neboť je hříšnice. A Ježíš (vida do jeho srdce) oslovil jej řka: Šimone, mám ti něco povědět. On pak řekl: Mistře, pověz. (Nuže, slyš:) Jakýsi věřitel měl dva dlužníky. Jeden mu byl dlužen pět set denárů a druhý, padesát. (Denár byl obvyklá denní tehdejší mzda = asi 1 K.) Poněvadž neměli, čím by zaplatili, odpustil oběma. Který tedy z nich mi-

luje ho více? Odpověď Šimon řekl: Myslím, že ten, jemuž více odpustil. A Ježíš řekl jemu: Dobře jsi usoudil. A obrátiv se k ženě (jakoby dosavad nebyl si všiml jejího počínání, řekl (káravě) Šimonovi: Vidiš tuto ženu? Vešel jsem do domu tvého (jako zvaný přece host), a (ani) vody na (zaprášené) nohy mé jsi nepodal, tato však slzami smočila mé nohy a utřela je vlasy svými. (Obvyklého) políbení jsi mi nedal, tato však, jak vešla, nepřestala líbat mé nohy. Olejem jsi nepomazal nohou mých, tato však mastí pomazala nohy mé. (Přátelský polibek, umytí zaprášených nohou, poněvadž se tam nosily jen podešve s řeménky = sandály, a rozčesání vlasů navoněným hřebenem patřilo k pohostinské zdvořilosti.) Proto, pravím tobě, odpouštějí se jí hříchové mnozí za to, že milovala mnoho. Komu pak méně se odpouští, ten méně miluje (jako na př. ty jsi ukázal málo lásky ke mně). I řekl k ní: Odpouštějí se ti tvé hříchy. A tu počali spolustolující (udiveně) říkati sami u sebe: Kdo jest tento, jenž i hříchy odpouští? Ale Ježíš řekl k ženě: Víra tvá tě spasila; jdi v pokoji. (Žena ta byla asi Maria Magdalena, o které praví sv. Lukáš (8, 2.), že z ní Kristus Pán vyhnal sedm ďáblů t. j. že ubohá měla všech sedm hlavních neřestí.)

47. Nová pravidla.

Pravil pak Ježíš k tomu (farizeovi Šimonovi), kterýž ho pozval: Strojíš-li oběd nebo večeři, nezvi (pouze) přátel svých ani bratrů svých ani příbuzných svých ani (toliko) sousedů bohatých,

aby snad oni zase pozvali tebe a dostalo se ti tak odplaty (časné). Nýbrž když strojíš hostinu, pozvi chudé, zmrzačené, kulhavé a slepé (kterých je v orientálních krajinách vždy mnoho), a budeš blažen, neboť nemají, čím odplatit tobě. Odplatí se ti zajisté při vzkříšení spravedlivých (na věčnosti).

48. Rozdílní lidé.

* Pověděl však Ježíš také k některým lidem (u stolu, patrně k farizeům), kteří v sebe důvěřovali, že jsou spravedliví, a jinými pohrdali, příklad tento: Dva muži vstoupili do chrámu (v Jerusalemě), aby se modlili: jeden farizeus a druhý celník (představitelé to společenských protiv u Židův). Farizeus nastoupil si (v předu, kde by ho druzí lidé viděli) a modlil se sám u sebe takto: Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé: lupiči, lichváři, cizoložníci anebo jako i ten celník (tamto). Postím se (dobrovolně) dvakrát za týden (v pondělí a ve čtvrtek), desátky dávám ze všeho, co vytěžím (t. j. odvádím desátý díl všech čistých příjmů k náboženským účelům. Talmud skutečně obsahuje modlitby plné takové schlubnosti). Ale celník (čili publikán) nechtěl ani očí pozdvihnouti k nebi, nýbrž stoje zdaleka (až v zadu) bil se v prsa svá a říkal: Bože, buď milostiv mně hříšnému. Pravím vám: Tento odešel do domu svého ospravedlněn nad onoho. Nebo každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen. (Tento výrok Kristus Pán často posluchačům svým opakoval.) *

49. Pravý duch sváteční.

I stalo se potom (někdy v dubnu), že Ježíš šel v sobotu (pěšinkou) obilím. Učedníci jeho pak jsouce lačni, počali cestou trhati (tu a tam) klasy a vymínajíce je rukama, jedli (zrní, což bylo chudým a hladovým podle Zákona (Deut. 23, 25.) sice dovoleno, ale přemrštění farizeové vyhlašovali, že i drolení zrní v dlaních je — jistý způsob mlácení obilí!) A farizeové uzřevše to, řekli jemu: Hle, učedníci tvoji činí, co není dovoleno činiti v sobotu (židovský den sváteční). On však řekl jim: „Nečetli jste (v 1. Král. 21, 1.), co učinil David, když měl hlad a zlačněl on i ti (vojáci), co byli s ním? Kterak za času velekněze Abiataru vešel do domu Božího (tenkrát ještě v Nobe) a jedl (posvátné) chleby předkladné, ač jich nebylo dovoleno jísti jemu ani těm, kteří byli s ním, leč jedině kněžím. (Chleby předkladné = dvanáct bochníků nekvašených ve dvou řadách po šesti jako obět dvanáctera pokolení israelských každou sobotu se zaměňovalo za čerstvé na zlatém stole ve svatyni. Staré chleby jako Bohu zasvěcené jen kněží směli pojídati.)

Anebo nečetli jste v Zákoně, že o sobotách kněží ve chrámě (Jerusalemském) sobotu zne-
svěcují, (přinášejíce Bohu krvavé oběti ráno i večer) a jsou bez viny? Pravím však vám, že tuto něco většího jest než chrám. (Když ve službě chrámové je přípustna výminka od zákona, tím tedy spíše ve — službě Mé.) Kdybyste věděli, co jest: „Milosrdenství chci a ne

(pouze) oběti,“ nebyli byste odsoudili nevinných, (neboť chudáci byli hladoví).

I pravil jim: Sobota je učiněna pro člověka (pro jeho dobro duševní i tělesné) a nikoliv člověk pro sobotu. Syn člověka jest zajisté Pánem i soboty. (Tím Kristus Pán opět prohlásil svou božskou pravomoc.)

50. Drahá ovečka.

A když Ježíš odtud (kde měl rozpravu s farizeji, nejspíše u brány městské) odešel, přišel do jejich synagogy a učil. A hle, byl tam člověk s uschlou pravou rukou. I pozorovali ho, zda bude v sobotu uzdravovati. (Možno, že sami onoho ubožáka nastrčili. Nemohouce se pak dočkati, sami navázali řeč.) I tázali se ho řkouce: „Jest dovoleno v sobotu uzdravovati?“ aby jej obžalovali. (Ve výkladech o svěcení soboty byli tak přemrštěni, že podle nich ani lékař neměl v sobotu navštívit nemocného vyjímaje smrtelné nebezpečí, ba člověk si nesměl dáti ani utišující kapky na bolavý zub. Nikdo neměl rozvázati uzel ani napsati více než jednu písmenu.) On znaje jejich smýšlení řekl jim: Který je z vás člověk, jenž by měl jednu ovci, a upadne-li mu do jámy v sobotu, zdaž (hned) nechopí a nevytáhne ji? Čím lepší je člověk nežli ovce! Jest tedy dovoleno v sobotu dobře činiti. I řekl člověku, který měl uschlou ruku: Vstup do prostřed! (Aby všichni viděli jeho utrpení.) I dí jim: Sluší-li v sobotu dobře činiti čili zle? (Opomenutím totiž dobrého.) Život zachovati či zkaziti? Ale oni mlčeli. A pohleděv

na ně vůkol s nevolí, zarmoucen nad slepotou jejich srdce, řekl člověku tomu: Vztáhni ruku svou! I vztáhl ji a učiněna je zdráva jako druhá (levice). Farizeové však byli naplnění zlostí a vyšedše (ze synagogy), radili se s Herodiány, co by Ježíšovi učinili.

(Herodiáni byli politická strana mezi Židy, kteří se smířili s vládou cizáckého krále Heroda a byli oporou dynastie Herodovců. Tak byli vlastně přímými protichůdci farizeův. Ale proti Kristu Pánu i největší protivníci se sešli!

51. Noví vůdcové lidu.

I stalo se v těch dnech, že Ježíš vyšel na horu („Blahoslavenství“, dnešní Kurun Hattin, západně nad jezerem Tiberiadským), aby se modlil. I trval přes (celou) noc na modlitbě Boží, (neboť měl důležité rozhodnutí před sebou). A když byl den, povolal k sobě ty, jež sám chtěl (aniž se koho radil). I přišli k němu. A vyvolil z nich dvanácte (jako bylo kdysi dvanácte praotců ve St. Zákoně), jež i apoštoly (= vyslanci) nazval, aby s ním (stále) byli i aby je posílal kázat. A dal jim moc nad nečistými duchy, aby je vymítali, a uzdravovali všeliký neduh i každou nemoc. Jména pak dvanácti apoštolů jsou tato: První (!) Šimon, kterému dal jméno Petr (= skála) a Ondřej, jeho bratr, Jakub (Starší), syn Zebedeův, a Jan, jeho bratr, a těm dvěma dal (pro jejich prudkost) jméno Boarneges, to jest Synové hromu, Filip a (jeho přítel) Bartoloměj (čili Natanael), celník Matouš a Tomáš, Jakub (Mladší), syn Alfeův,

a Šimon, který slove Zelotes (= Horlivec), a Juda Tadeáš, bratr Jakuba (Mladšího), a Jidáš Iskariotský, který se stal (potom) zrádcem.

(1. Šimon Petr, syn Jonášův, rodák z galilejské Betsaidy, kterého všichni evangelisté uvádějí v seznamu apoštolů vždy na místě prvním a sv. Matouš výslovně nazývá „Prvním“, (aniž by uváděl dalšího jako druhého, třetího .,) kníže apoštolské, klíčník království Božího, předseda prvního sněmu církevního, hlava celé světové církve Římsko-katolické, působil napřed v Jerusalemě a pak v Antiochii syrské, r. 42. po Kr. odebral se do Říma, odkudž za pronásledování Židů (r. 50.) byl na krátkou dobu s nimi vypuzen, ale vrátil se zpět a po 25letém působení v tom velkoměstském Babyloně byl přibit na kříž hlavou dolů (29. června r. 67.) za císaře Nerona. Jeho sv. ostatky, okovy, oltářní stůl atd. jsou uchovány v Římě. Zanechal nám dva listy psané z Říma křesťanům do Malé Asie, ve kterých je posiluje v jejich utrpeních za doby pronásledování. Evangelium sv. Marka na mnohých místech jako by bylo psaným kázáním sv. Petra, očitého a nepřetržitého svědka činů Páně.

2. Ondřej (= Mužný), rodný bratr Petrův, se sv. Janem Ev. první učení Kristův, apoštol Skythie a patron Ruska, zemřel jako mučedník na kříži se stejnými rameny (= kříž sv. Ondřeje, = ×).

3. Jakub Starší, syn Zebedea a Salomy, rybář z Betsaidy, mezi prvními učedníky Páně, pro svou galilejskou prudkost „Synem hromu“

od Pána nazvaný, byl jedním ze tří nejmilejších apoštolů Krista Pána (Petr, Jakub a Jan). Hlásal evangelium nejdříve v Samařsku a pak s velikým výsledkem podle pozdějšího podání ve Španělsku. Když se vrátil do své vlasti, byl sťat od Heroda Agrippy, vnuka Heroda Vel., který se chtěl Židům a hlavně farizeům takto zavděčiti (r. 44. po Kr.). Byl prvním mučedníkem z apoštolův.

4. Jan, rodný bratr Jakuba Staršího, bývalý žák Jana Křtitele a potom Miláček Krista Pána, „Apoštol lásky“ a Evangelista, zemřel smrtí přirozenou v Efesu v Malé Asii jako stařeček přes 100 let. Vedle evangelia nám zanechal tři listy, které jsou jakýmsi doprovodem jeho evangelia.

5. Filip, rodák z Betsaidy, přítel Ondřejův, byl mezi prvními šesti učedníky Páně. Jeho povaha by se dala nejlépe naznačiti názvem „dobrá dušička“. Staré podání praví, že měl dvě dcery, které zemřely jako světice a velké divotvorkyně. Kázal v Malé Asii a tam též po mnohém jiném mučení na konec byl ukamenován.

6. Bartoloměj čili plným jménem Natanael, syn Tolomeův, apoštol Indův a Armenův, byl na podnět pohanských kněží ukrutně umučen v Armenii. Tělo jeho odpočívá v Římě.

7. Matouš čili Levi, bývalý celník v Kafarnaumě, než opustil dle příkazu Páně vlast, napsal své evangelium pro první křesťany Palestinské v mateřské řeči aramejské. V africké Ethiopii byl zavražděn u oltáře. Tělo jeho bylo převeženo do Salerna v Itálii.

8. Tomáš, známý jako „Nevěřící“, zval se též „Blíženec“, protože byl z dvojčat, a jeho sourodná sestra podle Eusebia slula Lysia. Byl ohnivý i umíněný Galilejčan. Ale dobře uplatnil tuto vlohü v službě Boží: kázal Krista Pána všem kmenům na cestě od Syrie až do Indie, kde jako „apoštol Indie“ skončil svou pozemskou pout, byv prostřílen oštěpy.

9. Jakub Mladší, též „Spravedlivý“ zvaný, syn Kleofáše a Marie z Kány Gal., rodný bratr Judy Tadeáše a blízký příbuzný Krista Pána, po odchodu Petrově z Palestiny do Říma uznávaný za vůdce křesťanstva ve Svaté zemi, první biskup Jerusalemský, po 30letém působení za doby Neronovy byl svržen s cimbuří chrámového do propasti a tam též pochován. Napsal list k prvním křesťanům, který dýše pravou a čistou demokracií a proto asi nehodil se Luthe- rovi do jeho „panské“ náboženské soustavy a byl od něho z protestantské bible vytržen jako prý „list slaměný“

10. Šimon, Zelotes = Horlivec, podle mínění některých bývalý přívrženec radikální politické strany protivládní Zelotův = Horlivců, rodák taky z Kány Galilejské, bratr Jakuba Mladšího a Judy, hlásal křesťanství kmenům při Černém moři. Umřel tam smrtí mučednickou prý na kříži.

11. Juda Tadeáš, zvaný též Lebbeus = Srdnatý, rodný bratr obou předešlých a příbuzný Krista Pána, zanechal nám list psaný prvním křesťanům v Palestině. Na svých apoštolských cestách došel prý až do dnešního jiho-

západního Ruska. Zemřel jako mučedník kolem r. 70. ve fénickém městě Bejrutě.

12. Jidáš Iškariotský, syn jakéhosi Šimona (Jan 6, 72.) z Kariotu, asi 50 *km* jižně od Jerusalema, jediný apoštol z kraje judského, kdežto ostatních všech jedenáct bylo z Galileje, zradil Krista Pána veleradě Jerusalemské za 30 šiklů a pak skončil samovraždou. Tělo jeho se utrhlo se stromu a podle slov sv. Petra puklo. Podle vysvětlení sv. Jana evangelisty lakota oslepovala Jidáše vždy více, až se stupňovala v odpor k laskavému Mistru. Ale někteří poukazují na tu zvláštnost, že k řeči Páně o ustanovení Nejsv. Svátosti Oltářní po dvakráte evangelista bezprostředně přičiňuje poznámku o zradě Jidášově. A tak prý jest již od počátku nejsvětější tajemství lásky Kristovy mezníkem, u kterého nutně se rozcházejí pravověrní vyznavači Kristovi a jeho Jidášové. Kněžský odpad prý vždy uzrává u oltáře!

(Podle příkladu Páně vybízí Církev lid, aby se zvláště v suché dny modlili o hodné kněze. Neboť ať svět chce či nechce přiznati tu skutečnost, dějiny národů nám ji dotvrzují, že život lidu ve všech zemích je úzce spjat s osudy kněžstva ať již v dobrém či ve zlém smyslu.)

52. Noví posluchači.

A sestoupiv Ježíš s nimi (s vyvolenými právě dvanácti apoštoly), stanul na (náhorní) rovině. A zástup jeho učedníků a veliké množství lidu (tam bylo) z Galileje a z Judska i z Jerusalema a z Idumeje (krajiny jižně od Jud-

ska, vlasti to Herodovcův) a ze Zajordánska. I z Tyru a Sidonu množství veliké přišlo k němu, když uslyšeli (až tam), jaké věci činí. (Tyrus a Sidon byly staroslavné fénické obchodní přístavy při Středozemním moři, vzdálené od sebe asi 32 km ve směru severozápadním od Galileje. Isaiáš prorokoval úpadek obou těch bohatých měst a prorocké jeho slovo se splnilo.) Ti všichni přišli, aby jej slyšeli a aby uzdraveni byli od svých neduhů. A byli uzdravováni i ti, kteří byli trápeni od nečistých duchů. A všechen zástup hleděl se ho dotknouti, neboť z něho vycházela moc a uzdravovala všechny (a tak se projevovalo jeho všemohoucí Božství ukryté v lidské přirozenosti).

53. Nový životní názor.

* Vida pak Ježíš zástupy, posadil se. I přistoupili k němu učedníci jeho. A on obrátil (laskavě) oči na své učedníky, pravil jim: „Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte. Neboť pravím vám, že mnozí proroci a králové přáli si viděti, co vy vidíte, a neviděli, a (přáli si) slyšeti, co vy slyšíte, a neslyšeli.“ * A otevřev ústa svá, učil je říka:

* Blahoslavení (= dokonale šťastní jsou) chudí duchem, neboť jejich je království nebeské. (Chudí duchem nejsou chudí „na duchu“, nýbrž chudí „v duchu“, dobrovolně skromní, byť i měli vezdejší majetek, a nenuceně pokorní srdcem jako nevinné děti.)

Blahoslavení tiší, (kteří neoplácejí násilím za násilí), neboť oni zemí vládnouti budou.“

(Tiší vždy budou míti více prostředků i pozemských k věčné spáse nápomocných než lidé útoční a výbojní.)

Blahoslavení lkající, neboť oni potěšeni budou (za to, že truchlili pro své minulé chyby anebo přítomné slabosti své anebo pro poklesky svých bližních).

Blahoslavení, kteří lačnější a žíznější po spravedlnosti, neboť oni nasyceni budou. (U stolu nebeského bude ukojena touha jejich po svědomitém plnění vůle Boží.)

Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou (za to, že ze srdce pomáhali, kde mohli, a upřímně odpouštěli.)

Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou. (Také již zde na světě jen tací mají pravé pochopení pro věci Božské.)

Blahoslavení pokojní, neboť oni syny Božími slouti budou. (Pravý pak a ne shnilý pokoj je možný jen mezi ctnostnými. Již pohanský mudrc Cicero dí: Pravé přátelství je možno jen mezi lidmi dobrými.)

Blahoslavení, kteří trpí protivenství pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské.

Ano, blahoslaveni budete, když vás budou lidé nenáviděti a budou vám pro mne zlořečiti a protivenství činiti a mluvití všecko zlé proti vám lhouce a když vás vyobcují (ze společnosti anebo z vlasti) a jméno vaše jako zlé vyvrhnou pro Syna člověka (ale ne tedy pro vaše vlastní chyby! — Jak podrobné to proroctví pro první křesťany i pro pozdější doby!) Radujte se v ten den a veselte se, neboť odplata vaše jest hojná

v nebesích. * Tak zajisté pronásledovali proroky (na př. Eliáše, Isajáše, Jeremiáše, Zachariáše a j.), kteří byli před vámi. (Jaká to čest pro Galilejské rybáře, že Pán je srovnává s oněmi slavnými muži národa, s proroky! — „Hora blahoslavenství“ mezi Tiberias a Nazaretem má dva vrcholy a mezi těmi prostírá se rovinka, na které patrně seděl Kristus Pán a lid po obojím svahu.)

54. Pravý opak.

Avšak (pokračoval Pán, obrátiv se k zástupům) běda vám bohatým, neboť (již) máte své potěšení, (jest-li totiž cíl života vidíte v hromadění majetku).

Běda vám, kteří jste nasyceni, (= dusíte se v přebytku), neboť budete lačněti (jako ten bohatec v pekle).

Běda vám, kteří se nyní (všemu smějete), neboť budete kvíleti a plakati. (!)

Běda, když budou všichni lidé (jak dobří tak zlí) o vás dobře mluvit, neboť tak činívali (lichotivým lživým) prorokům jejich otcové (ale pravé pravdomluvné vyslance Boží kamenovali).

55. Úcta k předkům.

Nedomnívejte se (jak by vám třeba rabíni hleděli namluviti), že jsem přišel zrušit zákona (hlavně Desatera Božího) anebo prorokův. Nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit (co Starý zákon předobrazoval a co oni prorokovali). V pravdě zajisté pravím vám: Dokud nepomine nebe i

země, jediné písmenko anebo jediná čárečka nepomine ze Zákona, až se všechno stane. Přestoupí-li tedy někdo jedno z těch nejmenších přikázání a bude-li tak učití lidi, nejmenším slouti bude v království nebeském. Kdo však bude je činiti a učití, ten velkým slouti bude v království nebeském. * Neboť pravím vám: Nebude-li spravedlnost vaše hojnější než zákoníků a farizeů, nevejdete do království nebeského. * (Ti totiž vykládali Zákon i smysl proroctví lidu podle své libovůle, ale sami nezachovávali obtížných povinností, které druhým ukládali.)

56. Pravý výklad zákona.

Slyšeli jste, že jest řečeno (v Lev. 19,12.) starým (= předkům našim): „Nebudeš křivě přísahati, ale splníš Pánu přísahy své.“ (Z toho rabíni činili potměšilý důsledek, že jen ta přísaha vlastně váže, ve které jsme se výslovně dovolávali samého Boha.) Já však pravím vám, abyste vůbec nepřísahali, ani nebem, neboť trůnem Božím jest, ani zemí, neboť podnoží Jeho nohou jest, ani Jerusalemem, neboť je to město velikého krále (nebeského; Pán Bůh sám byl králem národa vyvoleného). Ani svou hlavou nebudeš přísahati (vždyť ani ta není tvým naprostým majetkem), neboť nemůžeš jednoho vlasu učiniti bílým nebo černým. (Tím Kristus Pán zapověděl veškeré proklínání a zaklínání sebe.) Ale řeč vaše buď: ano, ano — ne, ne. Co pak nad to jest, ze zlého jest. (Mluvte vždy jen čistou pravdu, aby každý vám mohl věřití, ať něco tvrdíte anebo popíráte, aby tak nebylo

vám přísahy vůbec třeba. Neboť právě lidská zloba, prolhanost a šibalství činí přísahu před soudem potřebnou.)

57. Ochrana ženy.

Opět jste slyšeli, že jest řečeno starým (v Ex. 20, 14.): „Nezcižoložíš!“ (Rabíni opět vykládali šesté Boží přikázání jen slovně o dokonané nevěrnosti manželské.) Já však pravím vám: Každý, kdo pohlédne na ženu se žádostí po ní, již cizoložil s ní v srdci svém. (Tedy Kristus Pán přísně zapovídá i neslušné pohledy a tajné hříšné žádosti.)

Jestliže tvé pravé oko tě pohoršuje, vylup je a vrz od sebe. Neboť užitečnější jest tobě, aby zahynul jeden tvůj úd, než aby celé tvé tělo uvrženo bylo do pekelného ohně.

A jestli tvá pravá ruka tě pohoršuje, utni ji a vrz od sebe. Neboť užitečnější jest tobě, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tvé tělo propadlo se do pekelného ohně. (Kristus Pán zde mluví obrazně po oblíbeném způsobu mezi orientály a chce říci: Kdyby ti byl někdo tak milým jako tvé vlastní oko a zdál se ti tak potřebným jako tvá pravice, musíš se ho zbaviti, přivádí-li tě do hříchu. Neboť žár hříšné vášně bude trestán zase žárem věčným.)

Řečeno jest také (v Deut. 24, 1.): Kdo by propustil manželku, ať jí dá propustný lístek. (Mojžíš dovoľoval tam rozvod pro nemravnost spáchanou před manželstvím anebo pro cizoložství. Ale rabíni rozšířili právo rozvodu na každou směšnou maličkost, na př. při-

pálení jídla. I ten důvod jim stačil, že se mužskému jiná žena lépe zalíbila.) Já však pravím vám: Kdokoliv propustí manželku svou vyjma pro smilstvo, uvádí ji v (nebezpečství) cizoložství, a kdo propuštěnou pojme, ten cizoloží. (Tím Pán Ježíš prohlásil manželství za nerozlučitelné a vyhlásil odvěkou kázeň církve katolické, která dovoluje v případě cizoložství po řádně provedeném církevním soudu tak zvaný rozvod od stolu a lože, ale ani jeden ani druhý nesmí vstoupiti do nového manželství za života druhého manžela. Státní naprostý rozvod jest výplod zvrhlé lidské vůle, ale nemůže nikdy býti ospravedlněn, protože je proti zákonu přirozenému i Božímu a mnohdy — zákonitou odměnou za nejošklivější hřích ve spořádané lidské společnosti! Právem prohlásil americký kardinál Gibbons: Takoví lidé jsou horší než Turci.)

58. Vrchol lásky.

* Slyšeli jste (pokračoval Kristus Pán), že jest řečeno starým (praotcům vašim na hoře Sinai v pátém Božím přikázání): „Nezabiješ! Kdo pak by zabil, hoden bude soudu.“ (Farizeové pak jako známí slovní puntíčkáři vykládali záповěď tu zas jen o dokonané vraždě.) Já však pravím vám (jak žádný dosud učitel lidu nemluvil), že kdo se hněvá (doopravdy v srdci, aniž by třeba co řekl), na bratra svého, hoden bude soudu (místního. Už i zlá vůle, třeba tajná, je trestná).

Kdo pak by řekl (nadávkou) bratru svému: Rácha! (= hlupáku!), bude hoden (nejvyššího

soudu v zemi u velerady Jerusalemské. Zlé slovo je už velký přečin).

A kdo by mu řekl (nejpotupnější nadávku židovskou): Blázne! (jako naše „odpadlíku“ anebo „zrádče“ anebo „bídačku“), hoden bude pekelného ohně (protože takový hněv jest již hřích těžký, smrtelný).

Neseš-li tedy svůj dar na oltář a tam se rozpomeneš, že tvůj bratr má něco (= cokoliv) proti tobě, nechej tam svého daru před oltářem a jdi prve, smiř se s bratrem svým a potom (teprve) přijď a obětuj dar svůj. (Neboť jak by mohl Otec míti radost nad dětmi, které se sváří?) *

Vyrovnej se s protivníkem svým rychle, dokud jsi s ním na cestě (k soudu), aby snad nedal tebe tvůj žalobce soudci (pro nezaplacený dluh), a soudce by vydal tě (dle tehdejšího zákona) žalárníkovi, a byl bys uvržen do vězení. V pravdě pravím tobě: Nevyjdeš odtud, dokud posledního penízku nenavrátíš. (Smysl tohoto podobenství: Ještě za života se smiř se všemi, abys nepřišel za svou svárlivost do očištění, kde budou velké a dlouhé tresty.)

Slyšeli jste, že jest řečeno (v Lev. 24, 20.): „Oko za oko a zub za zub.“ (U židů platilo právo odvety: za spáchanou křivdu vyměřil soudce spravedlivě úplně stejný trest. Ale mnozí dovolovali prováděti takovou pomstu bez soudu o své újmě a tak ještě zvyšovali rozvraty mezi spoluobčany.) Já však pravím vám, abyste zlému neodpírali (= raději potrp ještě více, než bys se mstil). A tomu, kdo se chce s tebou souditi

a tvou sukni ti vzíti, nech mu i plášť. (Sukně čili tunika jako dlouhá košile z plátna od krku až ke kotníkům se širokými rukávy a plášť z ovčí vlny přes ramena přehozený byly dvě hlavní součástky tehdejšího obleku.) A kdyby tě někdo nutil, abys s ním šel jednu míli (a pomohl mu nésti zavazadla), jdi s ním i jiné dvě. Kdo tebe prosí (o něco), dej mu, a od toho, kdo by chtěl si od tebe vypůjčiti, neodvracuj se.

Slyšeli jste (v. synagoze), že jest řečeno (podle Písma): „Milovati budeš bližního svého“ a (dle nesprávného dodatku rabínův:) „nenáviděti budeš svého nepřítele“ Já však vám, kteří mne (ochotně) posloucháte, pravím: Milujte nepřátele své. Dobře číňte těm, kteří vás nenávidí. Modlete se za ty, kteří vám proti-venství činí a utrhají vám, abyste (tak) byli syny Otce svého nebeského, který svému slunci velí vycházeti na dobré i na zlé a déšť dává na spravedlivé i na nespravedlivé. (První křesťané skutečně láskou po lidsku někdy až nepochopitelnou přemáhali okolní svět.)

Jak chcete, aby lidé činili vám, i vy číňte podobně jim. Neboť milujete-li ty, kteří vás milují, jakou odplatu míti budete (u Boha)? Zda-liž toho nečiní i celníci? A budete-li dobře činiti těm, kteří vám dobře činí, jakou máte zásluhu? Vždyť i hříšníci to činí. A půjčíte-li (jenom) těm, od kterých se nadějete, že to dostanete zpět, jakou máte lásku? Vždyť i hříšníci hříšníkům půjčují, aby zase tolikéž dostali.

A budete-li pozdravovati toliko své bratry, co zvláštního činíte? Zda toho nečiní i pohané?

* Buďte tedy milosrdní, jako Otec váš milosrdný jest. Nesuďte a nebudete souzeni. Neodsuzujte a nebudete odsouzeni. Odpouštějte, a bude i vám odpuštěno. Dávejte, a bude vám dáno; míru dobrou a natlačenou a natřesenou a vrchovatou dají do klína vašeho (t. j. jako do zástěry, neboť šaty neměly kapes). Neboť jakou měrou naměříte, tou bude vám odměřeno. Budťež tedy dokonalí, jakož i Otec váš nebeský jest dokonalý. (Odpouštěti nepřátelům ze srdce a dobře jim činiti jest více než pouze lidské, to jest Božské, dokonalé.)

Což pak vidíš tříštičku v oku bratra svého a ve svém oku (celého) trámů nevidíš? Anebo kterak můžeš říci svému bratrovi: Nechej, ať vytáhnu třísku z tvého oka, a hle, (celý) trám jest (i dále) v oku tvém? Pokrytče, vyvrz nejprve trám ze svého oka a potom přihlédni, jak bys vyňal tříštičku z oka svého bratra. (= Malé chyby na druhých všetečně káráš, ale velkých na sobě samém nevidíš? Naprav napřed své chyby a pak hleď napravit i chyby svých bližních.) * Odpustíte-li lidem hříchy jejich, odpustí i vám váš Otec nebeský vaše hříchy. Pakli neodpustíte lidem, ani Otec váš neodpustí vám hříchů vašich. Všecko tedy, cokoli chcete, aby vám lidé činili, i vy činite jim; toť zajisté jest zákon i proroci. (To je pravý výklad St. zákona.)

59. Dobrý úmysl.

Varujte se (pravil dále Kristus Pán), ať své spravedlnosti (= dobrých skutků) nečiníte před

lidmi (jen proto), abyste byli od nich viděni, sic nebudete mítí odplaty u Otce svého, který jest v nebesích. (Jen k vůli Bohu vykonané dobré skutky mohou očekávati odměny věčné od Boha. — Kristus Pán vysvětluje své napomenutí v dalším na třech předních dobrých skutcích: almužně, postu a modlitbě.)

1. Když tedy (na příklad) dáváš almužnu, netrub před sebou, jak činí pokrytci v synagogách a na ulicích, aby byli ctěni od lidí. (Pokladnice na almužnu měly podobu trouby s úzkým hrdlem a širokým dnem. Farizeové okázale a hlučně do nich vpouštěli své dary.) Zajisté, pravím vám, vzali (již) odplatu svou. (Měli při tom ohled jen na chválu lidskou, proto uznání lidí jest celou jejich odplatou.) Ale když ty dáváš almužnu, ať neví levice tvá, co činí tvá pravice (= hled' sám na to zapomenout), aby zůstala tvá almužna ve skrytě, a Otec tvůj, jenž vidí i ve skrytě, odplatí tobě.

* 2. Když pak se postíte, nebuďte zasmušili jako pokrytci, neboť znešvařují své tváře (tím, že se nemyjí a nečesají, nýbrž posypou se popelem), aby bylo lidem zjevno, že se postí. Zajisté, pravím vám, vzali odplatu svou. Když se však ty postíš, umyj tvář svou a pomaz svou hlavu (olejem jako na den sváteční), aby nebylo zjevno lidem, že se postíš, nýbrž Otci tvému, kterýž je ve skrytě. A Otec tvůj, který vidí ve skrytě, odplatí tobě. *

3. A když se modlíte, nebuďte jako pokrytci, kteří si libují modliti se ve sbornicích anebo stojíce na rozích ulic, aby byli od lidí viděni.

(Zákoníci vykládali, že v určité právě hodiny má každý pravověrný žid se modlit; a tak se zastavili k modlitbě, ať v tu chvíli byli kdekoliv, a s tváří směrem k Jerusalemu obrácenou veřejně a okazale se modlili.) Zajisté, pravím vám, vzali odplatu svou. Ale když ty se modlíš, vejdi do svého pokojíka, zavři dvěře a modli se k Otci svému ve skrytě. A Otec tvůj, který vidí ve skrytě, odplatí tobě. (Tím Pán Ježíš nezavrhoval společných pobožností, které tkví v lidské společné povaze a od dob apoštolských vždy v církvi Jeho se konaly, nýbrž káral odporné nápadnosti tak zvaných pořouchlých svaťouškův.)

A když se modlíte, nemluvte (= nebreptejte) mnoho jako pohané (bezmyšlenkovitě a bez konce). Domnívajíť se, že budou vyslyšeni pro svou mnohomluvnost. Nepřipodobňujte se tedy jim (kteří myslí, že třeba vše zevrubně a důkladně bohům svým vyložiti jako lidským dobrodincům). Ví zajisté Otec váš, čeho je vám potřebí, prve, než ho prosíte. (Ne k vůli Bohu se modlíme, praví sv. Augustin, nýbrž k vůli sobě, abychom sebranou a vroucí modlitbou projevíli svou šlechetnou touhu po dobrém a osvědčili svou závislost na dobrotivosti Boží.)

60. Zbytečná úzkostlivost.

* Neskládejte si pokladů na zemi (varoval dále Kristus Pán své posluchače), kde je (cenné kovy) rez a (drahé látky) mol kazí a kde zloději se podkopávají a kradou. (Častý zjev to na Východě, kde mají jen hliněné podlahy,

jako bývalo dříve v naší vlasti.) Ale skládejte si poklady (= zásluhy) v nebi, kde ani rez ani mol nekazí a kde zloději nevykopávají a nekradou. (Radím pak vám:) Prodejte, co máte, a dejte almužnu (a tak) si udělejte měšce, které neteří, poklad (to) nepomíjející na nebi. Neboť kde jest tvůj poklad, tam je i srdce tvé. (Buď budeš totiž lačněti jen po prostředcích k získání pozemského blahobytu anebo budeš toužit po blaženosti věčné.) * Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti, neboť zajisté jednoho nenáviděti bude a druhého milovati, anebo u jednoho vydrží a druhým pohrdne. (A tak) nemůžete sloužiti Bohu i mamonu. (Mamon byl pohan-
ský bůžek, ochranitel majetku, hlavně peněz.) Proto pravím vám: Nepečujte úzkostlivě o svůj život, co byste jedli, ani o své tělo, čím byste se odívali. Není-li pak život více nežli pokrm a tělo více nežli oděv? (Když vám Tvůrce dal tělo a život, On vám dá jistě také, co bude třeba k jich udržení, budete-li od Něho důvěrně vše očekávati.) Pohleďte na ptactvo nebeské, že neseje ani nežne ani neshromažďuje do stodol ani do sklepů (protože to jest nad jejich možnost a sílu) a Otec váš nebeský je krmí. Nejste-li vy mnohem dražší, než ono (ptactvo). (I ptactvo si hledá někdy velmi pracně své živobytí, ale nestará se jako nenasytí lidé do daleké budoucnosti. A to je právě, co Pán kárá.)

A kdo z vás může svým přemýšlením přidati ku věku svému loket jeden? Nemůžete-li ani věci nejmenší (ani o minutku si prodloužiti život), proč se staráte o ostatní?

A o oděv proč pečujete? Patřte na kvítí polní, kterak roste a nepracuje ani nepředě. (Oko cestovatelovo uchvacují zvláště tamější bohatě nachové chalcedonské lilie.) Pravím pak vám, že ani Šalomoun v celé své slávě nebyl tak oděn jako jedno z nich. Poněvadž tedy trávu polní, která dnes jest (ještě bujně zelená) a zítra (žhavým větrem uschlá) do pecí vhozena bývá, Bůh tak odívá, čím více vás (přioděje), malověrní? (Na Východě při tamějším nedostatku dříví vaří se jídla a pekou se malé bochánky chlebové při hořících stéblech usušených travin.)

Nepečujte tedy úzkostlivě říkájce: (Ach,) co budeme jísti anebo co budeme píti anebo čím se budeme odívati? Neboť toho všeho (tak úzkostlivě) pohané hledají. Ví zajisté váš Otec, že toho všeho potřebujete. Proto nepečujte úzkostlivě o zítřejší den, neboť (znáte přísloví:) zítřek bude pečovati sám o sebe. Dostí má (každý) den na své (vlastní) lopotě (a netřeba ji zvětšovati starostmi do daleké budoucnosti, o které konečně ani nevíme, zda se jí vůbec dočkáme). A nekolísejte (v důvěře v dobrotivost Boží). Hledejte tedy nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a toto všecko (pokrm, nápoj, oděv, přístřeší, otop atd.) bude vám přidáno. *

(Zde Kristus Pán vysvětlil, kterak křesťan má býti rozumným pánem svého majetku a ne jeho — otrokem.)

61. Úzká brána.

Snažte se vejíti (do království Božího) těsnou branou. Nebo široká je brána a prostranná

je cesta, která vede k zahynutí, a mnoho je těch, kteří vcházejí skrze ni. (Takový je život nevázaný a nekající.) Jak těsná je (však) brána a úzká cesta, která vede k životu, a málo je těch, kteří ji nalézají! (To je cesta kajícínosti a svědomitosti.)

* (Nedejte se másti nějakým opačným učním a proto) mějte se na pozoru před nepravými proroky (= učiteli lidu), kteří k vám přicházejí v rouše ovčím, ale uvnitř jsou hltaví vlci. (Ne po bujném lupení jejich mnohomluvnosti, nýbrž) po ovoci jejich poznáte je. Zdali sbírají (lidé) s trní hrozny anebo s bodláčí fíky? Tak každý strom dobrý ovoce dobré nese, špatný pak strom špatné ovoce nese. Nemůže strom dobrý nésti ovoce špatného ani strom špatný ovoce dobrého. Pročež po ovoci jejich teprv je poznáte (po konečném výsledku jejich působnosti, která zatahuje lid do špatných zásad životních a tím do zkázy časné i věčné.) *

62. Mravní záchrana.

(Ku konci svého „horského kázání“ obrátil se opět Božský Mistr ke svým učedníkům a řekl jim:) Vy jste sůl země. Jestliže sůl se zkaží, čím se osolí? (Magnesiovitá sůl z Mrtvého moře v Palestině užívaná snadno se zkaží.) K ničemu se již nehodí, než aby byla vyhozena a pošlapána od lidí. (Sůl chrání maso před hnilobou a dodává pokrmům chuti a živnosti. Tak učníci Kristovi mají chrániti lidstvo před hnilobou mravní a nabádati je k ochotnému plnění zákona Božího. Jednají-li opačně, stihne je osud

zkažené soli, praví sv. Augustin. I „svět“ pohrdá odpadlými kněžími!)

Vy jste světlo světa. (Světlo dává život. Tak učení Kristovo jimi hlásané má vnést nový život v lidstvo.) Nemůže se ukryti město postavené na hoře. (Tak ani vy se nemůžete ukrývati před světem. Při tom Pán asi ukázal na město Safed, které se bělalo v dálce na vrcholu jiné hory směrem severním.) Ani nerozsvěcují (lidé) svíce a nestavějí jí pod kbelec, (hrnec), nýbrž na svícen, aby svítila všem, kteří jsou v domě. Tak svěť světlo vaše (= dobrý příklad) před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž je v nebesích. (A není vám tedy ani možno ani dovoleno ustraniti se „do stínu sakristie“.)

Nedávejte však svatých věcí psům ani neházejte perel svých (= vzácných nauk nebeských) před vepře, (kteří do všeho jen rýpají), aby snad jich nepošlapali nohami svými a nepustili se do vás a nerozsápali vás.

63. Pevný základ.

(Na rozloučenou pronesl Pán ještě výstrahu ke všemu zástupu:) Každý, kdo slyší tato má slova a plní je, přirovnán bude muži moudrému, který stavě svůj dům, kopal a položil základ (až) na skálu. I spadl příval a přišly proudy a vály větry a obořily se na ten dům, a nepadl, neboť byl založen na skále. (Živá víra dává člověku pevný životní základ, že odolá všem možným zkouškám.)

A každý, kdo slyší tato slova má, ale nečiní jich, podoben bude muži bláznů, který postavil svůj dům na (svrchním) písku. I spadl příval a přišly proudy a vály větry (= úplně stejné pohromy jako u předešlého), a obořily se na ten dům. I padl a pád jeho byl veliký. (Jak rozdílný konec! Tak taky smutný bude konec křesťana jen — „matrikového“.)

A když dokončil Ježíš tyto řeči, žasli zástupové nad jeho učením, neboť učil je jako moc (= božské poslání) maje a ne jako zákoníci a farizeové (kteří krmili duši lidu titěrnostmi a prázdným formalismem).

64. Nezbytná pomoc.

I stalo se potom, že Ježíš (zase) chodil po městech a osadách, hlásaje a zvěstuje království Boží, a dvanácte (apoštolů) s ním, (aby se učili od Mistra svému budoucímu povolání). I některé ženy (chodily s nimi), které byly uzdraveny od zlých duchův a od nemocí: Maria, zvaná Magdalena (= Magdalská, z opevněného městečka Magdala čili Magedan na západním pobřeží Genezaretském), od níž bylo vyšlo sedm duchů zlých (podle mínění sv. Ambrože všech sedm hlavních hříchů) a Johanna, manželka Chuzy, (královského) úředníka Herodova (jedna z potomních svědkyní vzkříšení Páně) a Susanna (o které jen na tomto místě zmínka se činí) a mnoho jiných (na př. Maria, matka Jakuba Mladšího, a Salome, matka Jakuba Staršího), kteréž mu přisluhovaly ze svého majetku (jako tenkrát často činívaly šlechtné ženy velkým učitelům

lidu. — „Hledej ženu!“, praví francouzské přísloví, chceš-li přijíti na stopu zločinu. Ale stejně pravdivo jest, že bez pomoci ženy nic dobrého a šlechetného na světě nikdy se neprovedlo. Sám Kristus Pán dává zde ženám čestné svědectví. I sám Syn Boží potřeboval k vykoupení lidstva ochotné pomoci své matky, Panny Marie. Jsou-li mezi ženami Evy, kéž jsou mezi nimi vždy též Marie!)

65. Čistá radost.

Učil pak Ježíš v jedné sbornici v sobotu. A hle, (byla tam) žena, která měla ducha nemoci (t. j. páteřovou nemoc vlivem zlého ducha způsobenou) po osmnáct let a byla tak shrbená, že nemohla nijak vzhůru hleděti. Když ji uzřel Ježíš, (aniž ho oč prosila) zavolal ji k sobě (k zvýšenému stupni, na němž mluvil), a řekl jí: Ženo, jsi sprostěna své nemoci. I vložil na ni ruce (z nichž vyšla síla všemohoucího Jeho Božství) a hned se vzpřímila a velebila Boha. Tehdy představený synagogy hněvaje se, že Ježíš v sobotu uzdravoval, (neodvážil se sice vystoupiti přímo proti němu, ale) řekl k zástupu: Šest dní jest, v nichž náleží pracovati (jak praví Mojžíš v Deut. 5, 13.). V těch tedy dnech přicházejte a dávejte se uzdravovat a ne v den sváteční. (Tak nepřímě útočil na Krista Pána.) I odpověděv jemu Pán řekl (což platilo i všem stejného smýšlení tam): Prokrytci, zda-li každý z vás neodvazuje v sobotu vola nebo osla od jeslí a nevede ho napájet? Tato pak žena, která je dcerou Abrahamovou (jako

vy se honosíte býti Abrahamovými syny), kterou svázal satan, hle již po osmnáct let, ta neměla býti rozvázána od té vazby v den sobotní?

A když to pověděl, zastyděli se všichni jeho protivníci. A všechen lid radoval se ze všech skutků slavných, které se od něho daly. (Cítili též radostnou úlevu, neboť břímě přepjatých sobotních předpisů rabínských skutečně obecný lid velice tížilo.)

66. Řeč v podobenstvích.

A opět počal Ježíš učit u moře (Tiberiadského). I shromáždil se k němu zástup veliký, takže (raději) vstoupil na loď a seděl (v ní) na moři (jakož i jindy rád činíval), a celý zástup byl podél moře na zemi. I učil je v podobenstvích mnohým věcem a (mezi jiným) pravil jim ve svém kázání:

* Čemu podobno je království Boží (zde na zemi = církev má) a k čemu je připodobním? Podobno je kvasu, který vzala žena a zadělala do tří měric mouky, až všecko zkynulo. (Jako malý kousek kvasu proniká veškeré těsto a dodá chuti a živnosti, tak prostické učení Krista Pána změní všechny snahy a zušlechťí činy lidstva. Nejkratší to, ale spolu nejhlubší ze všech podobenství!) *

* A opět řekl: K čemu připodobním království Boží? V kterém podobenství nám je (svou to církev) představit? Podobno je zrnu hořčicovému, které (podle židovského přísloví) je menší než všechna semena, jež jsou na zemi, a které vzal člověk a našel na poli svém. I

vzrostlo a stalo se velikým stromem (až deset stop vysokým) a ptáci nebeští odpočívali na jeho ratolestech. (Z nepatrných počátků (120 prvních členů) rozšíří se církev Kristova do všech končin světa.) *

I pravil: Tak je království Boží (mezi lidmi), jako když člověk vloží símě do země. A potom vstává ve dne a spí v noci, a símě vzchází a roste (samo bez jeho spolupůsobení), on sám neví, jak. Neboť země plodí sama od sebe, nejprve stéblo, potom klas, potom plné zrno v klasu. A když plod uzraje, hned přijde on se srpem, neboť nastala žeň. (Tak Kristus Pán zasel své učení na lán své církve a odešel na nebe, ale ono dále roste a zraje v duších lidských až do konce světa, kdy On zase přijde „shromáždit pšenici do stodoly své“, vzít ctnostné do nebe.)

* A v mnohých takových podobenstvích mluvil jim svou řeč, jakož mohli chápati. A bez podobenství k nim nemluvil (tentokráte), aby se naplnilo, což bylo pověděno skrze proroka (Davida v Ž. 78, 2.) slovy: „Otevru v podobenstvích ústa svá, vypravovati budu skryté věci od ustanovení světa.“ Svým učedníkům však soukromě vykládal všecko. *

67. Pán přírody.

* I řekl Ježíš apoštolům v ten den (kdy kázal u západního břehu jezerního), když nastal večer: Přeplovme se přes jezero na druhou (východní) stranu (jednak aby tak ušel hlučným projevům oblíbenosti u lidu, jednak aby zázrakem následujícím utvrdil učedníky své v tom, co

právě od něho slyšeli). I nechavše zástup, ihned odrazili (od břehu). Též jiné lodi provázely ho. A když se plavili, on usnul (předchozí celodenní námahou). A ejhle (co by nikdo nečekal), stala se veliká vichřice a hnala vlny na loď, takže se loď již naplňovala vodou. (Na vnitrozemských jezerech strhne se velmi často prudká bouře docela neočekávaně, když vichr na ně dopadne.) A on spal vzadu na lodi na podušce. I přistoupili k němu jeho učedníci a vzbudili ho řkouce: Pane, zachovej nás, hyneme! (Zkušeni rybáři viděli, jak veliké jim hrozí nebezpečí.) I dí jim Ježíš: Proč se bojíte? Kde je víra vaše? A vstav pohrozil větru: Umlkni! A řekl moři: Upokoj se! I přestal vítr a stalo se utišení veliké. Ale oni jsouce zděšeni, divili se (zvláště ti, co byli na těch druhých lodičkách), a pravili k sobě vespolek: Kdo jest tento, že i větrům a moři přikazuje a že poslouchají ho? (Podle Ž. 103. jen Boha přírodní živly poslouchají. — Jako člověk napřed spal, jako Bůh nyní přírodě poroučel.) *

(Podle výkladů sv. Otců byla ona bouří zmítaná lodička Petrova obrazem církve Páně. — Když za bouřlivých časů papeže Pia IX. těšili ho kardinálové, že přece lodička Petrova = církev římsko-katolická, nikdy nezahyne, dal jim utrápený Otec křesťanstva vhodnou odpověď: Nebojím se o lodičku Petrovu, ale strachuji se o mnohé z těch, kteří na ní jsou, aby z ní nevypadli a bídne nezahynuli — ztratí-li víru a nebudou-li prositi Pána o záchranu svých duší. I my žijeme nyní v dobách bouřlivých; Bděme a modleme se!)

68. Na pohanském území.

I přeplavili se (po zázračném utišení bouře) přes moře (Galilejské) do krajiny Gerasenské (s městem Gerasa nebo Gergesa. Dnes jsou tam jen rozvaliny blízko skal.) A když Ježíš vystoupil z lodi (patrně druhého rána), hned (u břehu) se s ním potkal člověk z hrobův, posedlý nečistým duchem. Ten již od dávna neodíval se šatem ani nepřebýval v domě, nýbrž mezi hroby. (To byly pouze komůrky ve skalách vytesané anebo přirozené jeskyně, spolu skrýše malomocných a jiných nešťastných vyobcovancův.) A nikdo ho již nemohl ani řetězi svázati. Neboť často byv pouty a řetězy ukován, zlámal pouta a řetězy roztrhal. (Až podnes tam dávají šílené a p. do řetězův.) A nikdo ho nemohl udržeti, nýbrž ďáblem puzen býval na pustá místa. A vždy ve dne i v noci byl mezi hroby a na horách křičel a bil se kamením a byl tak náramně zuřivý, že nikdo nemohl projíti onou cestou.

Uzřev pak Ježíše zdaleka běžel a padl před ním na zemi. A křiče (z něho zloduch) zvolal: Co ti do mne, Ježíši, Synu Boha nejvyššího? (Co chceš v mé „říši“?) Přišel jsi sem před časem mne trápit? (Ještě není konec světa, kdy svět mi bude navždy uzavřen. — Přítomnost Nejsvětějšího je pro něho mukou.) Zaklínám tě Bohem, abys mne netrápil. Neboť Ježíš pravil jemu: Vyjdiž z člověka, nečistý duchu! I otázal se ho Ježíš: Které jest jméno tvé? A on odpovídaje, řekl jemu: „Pluk“ jest mé jméno, neboť je nás mnoho. I prosili ho velmi, aby jich ne-

vyháněl z té krajiny a nepřikázal jim jíti do propasti (vrátiti se do pekla).

Bylo pak tam na svahu hory veliké stádo vepřů na pastvě. (Už to je důkaz, že tam bydleli pohané, neboť Židé vepřového dobytka nepěstovali; bylo jim požívání vepřového masa zákonem Mojžíšovým zapovězeno.) I prosili ho duchové řkouce: Jestli nás vymítneš odtud, pusť nás do vepřův, ať do nich vejdemo (s tím ďábelským možná úmyslem, aby potom tamější lid povstal proti Pánu Ježíši). I povolil jim ihned Ježíš a zvolal: Jděte! A vyšedše duchové nečistí (z onoho člověka), vešli do vepřů.

A hle, stádo ke dvěma tisícům (kusů) rozešlo se střemhlav s vrchu dolů do moře a utonulo ve vodách.

Ti pak, kteří je pásli, utekli a oznámili to v městě i po venkově. I vyšli (domácí lidé), aby viděli, co se stalo. A hle, celé město přišlo k Ježíšovi a uzřeli toho, který býval trápen ďáblem, oděného a při zdravé mysli, an sedí u jeho nohou. I užasli. A ti, kteří to byli viděli, vypravovali jim, kterak se to stalo tomu, který měl zlého ducha, i o vepřích. I počali ho prositi, aby odešel z jejich končin, neboť byli jati velikou bází. (Ztráta tolika vepřů byla pro ně velkým trestem. Byli si však asi vědomi velkých vin a proto se báli dalších trestův a ztrát od tak svatého a mocného muže.)

A když vstupoval na loď, počal ho prositi ten, který býval trápen zlým duchem, aby směl jíti s ním. Ale Ježíš mu toho nedovolil, nýbrž propouštěje ho řekl jemu: Jdi ke svým do svého

domova a zvěstuj jim, jak veliké věci ti učinil Pán a jak se slitoval nad tebou. I odešel a počal rozhlašovati v krajině Desítiměstí (východně a jižně od jezera), jak veliké věci učinil mu Ježíš. I divili se všichni. (A tak byl aspoň on hlasatelem království Božího mezi nimi, když nedbali slyšet samého Krista Pána.)

69. Dívka a žena.

* Když se přeplavil Ježíš na lodi (Petrově) zase na druhou stranu (galilejskou), uvítal ho veliký zástup lidu, neboť ho všichni očekávali (u přístavu). A hle, přišel muž, jemuž bylo jméno Jairus, a ten byl představeným synagogy. I spatřiv Ježíše, padl k nohám jeho a prosil ho, aby šel do domu jeho. Neboť měl jedinou dceru asi dvanáctiletou, a ta umírala. I prosil ho snažně, řka: Dceruška má skonává. Pojd', vlož na ni ruku, aby se uzdravila a žila. (Věděl patrně, že takovým způsobem Pán už mnohé uzdravil.)

I stalo se, když Ježíš šel (s ním), že se zástupy na něho tlačily. A jakás žena trpěla krvotokem dvanácte let a vynaložila na lékaře veškeren svůj majetek, a nic jí to neprospělo, nýbrž spíše se jí přitížilo, a nemohla od nikoho býti uzdravena. Ta uslyševši o Ježíšovi, přistoupila od zadu a dotkla se třapce jeho pláště. (Plášť do čtverce tkaný na způsob našeho „vlňáku“ měl (podle Num. 15, 38.) v každém rohu míti třapce z modrých vláken, který by byl stále Židovi na očích, ať si přehodil plášť jakkoliv, aby mu připomínal závaznost Božího zákona.)

Řekla si totiž sama u sebe: Dotknu-li se toliko šatu jeho, budu uzdravena. A (skutečně) hned se zastavil tok její krve a pocítila na těle, že jest od neduhu uzdravena. I řekl Ježíš, obrátiv se k zástupu: Kdo se mne dotkl? A když všichni zapírali, řekl Petr a kteří s ním byli: Mistře, zástupy se tísní a tlačí se na tebe, a ty se tážeš: „Kdo se mne dotkl?“ (Kdo to může v té tlačenci určit?) I řekl Ježíš: Dotkl se mne někdo, neboť já vím, že ode mne vyšla moc. I hleděl vůkol, aby uzřel tu, která to učinila. A vidouc tedy žena, že by se nemohla utajiti, třesouc se (strachem před lidem, protože podle zákona Mojžíšova (Lev. 15, 25.) byla nečistá a měla se vyhýbati veškeré společnosti), přistoupila a padla k jeho nohám a pověděla před vším lidem celou pravdu, proč se ho dotkla i že byla ihned uzdravena. A on řekl jí: Dcero, víra tvá tě uzdravila. Jdi v pokoji a budiž prosta neduhu svého. (Staré podání dí, že ona žena slula Berenika a pocházela od Caesareje Filipovy. Z vděčnosti dala tam potom jako horlivá křesťanka postavit sochu Pána Ježíše a ženy před Ním klečící. Sousoší to přečkalo 3 století, až Julián Odpadlík dal je zničiti.)

A když Ježíš ještě mluvil, přiběhl jakýs člověk k představenému sbornice, řka jemu: Tvá dcera již umřela, netrmácej Mistra (zbytečně). Ale Ježíš zaslechnuv to slovo, odpověděl otci dívky: Neboj se, toliko věř, a bude zdráva.

A vešed do domu, nechal s sebou vejíti jen Petra a Jakuba a Jana (: tři postačitelné svědky) a dívčina otce a matku. Vešed pak Ježíš až do-

vnitř, uzřel tam (najaté) pištce a hlučící zástup návštěvníků a plačtivých žen, které byly za své naříkání placeny. (Aspoň jednoho pištce a dvě plačící ženy měli najaty i nejchudší lidé.) I oplakávali ji všichni a kvíleli. Neplačte a odejděte. Dívka neumřela, nýbrž spí. I smáli se mu, vědouce, že je mrtva. A když byl vypuštěn zástup, vešel tam, kde ležela dívka a vzav ji za ruku (ač rabíni zakazovali dotknout se mrtvol), zavolal na ni řka: Dívenko, vstaň! (Aramejsky: Talítha kúmi!, jedno z mála slov Páně, které se nám zachovalo právě tak, jak je On pronesl. Sv. Marek zachoval je nám z úst svého učitele sv. Petra, očitého svědka.) I navrátil se její duch, a vstala ihned a chodila. I kázal jí dáti jísti. I divili se náramně její rodiče, jimž důtklivě přikázal, aby nikomu neříkali, co se stalo. Ale (přes to) roznesla se pověst o tom po celé zemi (již proto, že sešlo k pohřbu). *

(Smrt všech nevinných jest vlastně jen dočasným spánkem. Pravá smrt jest jen smrt věčná — věčné zavržení.)

70. Nepochopitelná horlivost.

I šli (potom z domu Jairova Ježíš a jeho učedníci) domů. A tam se sešel opět takový zástup, že nemohli ani chleba pojísti. A uslyševše o tom domácí jeho, vyšli, aby ho násilím dostali dovnitř. Neboť pravili, že se smyslem pominul. (Jeho učitelská horlivost zdála se jim býti proti obyčejnému zdravému rozumu, když si ani tolik oddechu nepopřeje, aby se pokojně mohl najísti, — Kolikrát se od té doby v ži-

votě svatých mužů a žen opakovala podobná horlivost i táž starostlivá rozhorlenost domácích!)

71. Hadí plémě.

* Tehdy přivedli Ježíšovi (v Kafarnaumě) člověka posedlého, jenž byl slepý i němý (Slepota a němota jeho byly následkem posedlosti.) I vyvrhl Ježíš ducha zlého (z něho) a uzdravil jej, takže viděl i mluvil. I žasli všichni zástupové a pravili: Není-li tento (očekávaný) syn Davidův? (To byl obvyklý název pro očekávaného Mesiáše či Vykupitele.)

Ale farizeové a zákoníci, kteří přišli (na zvědy) z Jerusalema, uslyševše to, řekli (potajmu): 'Tento nevymítá d'ábelství leč v Beelzebubu, knížeti zlých duchův. (Beelzebub byl původně název filistinského „boha much“, ctěného v Akkaroně. U Židů se tím mínil Satan.)

Ježíš pak znaje myšlení jejich, svolal je a řekl jim v podobenstvích: Každé království rozdělené proti sobě zpustne, a žádné město anebo dům proti sobě rozdělený neobstojí. (V hašteřivé strany rozpadlý stát, obec, rodina zahynou.) Kterak může satan satana vymítati? A jestliže satan satana vymítá, proti sobě rozdělen jest a je v koncích. Kterak tedy obstojí království jeho? Neboť pravíte, že já v Beelzebubu vymítám zlé duchy. A vymítám-li já zlé duchy v Beelzebubu, v kom je vymítají vaši synové? (= vaši učedníci, odchovanci, které učíte zaklínacím obřadům). Protož oni budou soudci vašimi (a usvědčí vás ze lži proti mně). Pak-li já Duchem Božím d'ábly vymítám, tedy přišlo

k vám království Boží (a Mesiáš jest již mezi vámi). Anebo kterak může kdo vejíti do domu (loupeživého) ozbrojence a pobrati mu jeho kořist, leč by prve svázal siláka? (Dle dějepisce Josefa Flavia často se stávalo tehdy na Východě, že lupiči obírali se navzájem.) Pakli silnější přijde než on a přemůže jej, odejme mu všechnu zbraň, na niž spoléhal, a potom teprve vyloupí brloh jeho. (Pán Ježíš přemáhá svými zázraky Satana a bere mu jeho ubohé oběti, hříšné lidi, a tak je tedy mocnější než on.)

Kdo není se mnou, je proti mně, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje. (Mezi Jeho pravdou a klamem farizeů není možno žádné smlouvání, žádný tak zv. kompromis.) *

Proto pravím vám: Každý hřích, i rouhání, bude lidem odpuštěno, ale rouhání proti Duchu svatému nebude odpuštěno na věky. A kdo by řekl slovo proti Synu člověka, bude mu odpuštěno (jako třeba Šavlu-Pavlovi), ale kdo by (zatvrzele) mluvil proti Duchu Svatému, (proti poznané zjevené pravdě Boží), nebude mu odpuštěno ani v tomto věku ani v budoucím (= v očistci), nýbrž bude vinen hříchem věčným (protože takový člověk vytrvá obyčejně ve své zatvrzelosti až do konce, jako farizeové, kterých ani zázraky Kristovy nepřesvědčily; i ty vysvětlovali v převráceném smyslu. Kristus Pán ve své božské vševědounosti viděl již takové „silné duchy“ (!) v budoucnosti, kteří se neobrátili ani na smrtelné posteli. Ale též slavně prohlásil, jaký bude jejich věčný osud.)

Buď učiňte strom dobrým a ovoce jeho dobrým, anebo učiňte strom špatným a ovoce jeho špatným, neboť po ovoci bývá strom poznán. (Buďto se napravte anebo přiznejte barvu a nepleťte lid svým klamným zevnějškem.)

Pokolení zmijí (= jedovaté a lstivé), kterak můžete mluvití dobré věci jsouce zlí? Neboť z hojnosti srdce mluví ústa. Dobrý člověk vynáší z dobrého pokladu věci dobré a zlý člověk vynáší ze zlého pokladu věci zlé. (Pokladnicí tou je naše srdce.) Ale pravím vám: Z každého slova prázdného (= neužitečného), které promluví lidé, vydají počet v den soudný (už proto, že jím mařili drahocenný čas); čím více tedy ze slova hříšného!). Neboť ze svých slov budeš ospravedlněn a ze svých slov budeš odsouzen (protože slovo je projevem vnitřního smýšlení).

72. Blahoslavená matka.

* I stalo se, když to Ježíš domluvil, že jedna žena ze zástupu pozdvihla hlasu svého a řekla jemu: Blahoslavený život, který tebe nosil, a prsy, kterých jsi požíval. (= Šťastná matka, která vychovala takového syna!) On pak řekl: Ovšem blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a zachovávají je. (Ovšem šťastná je moje matka, ale nejen proto, že mne vychovala, nýbrž že má slova v srdci chová. — Již tehdy tedy se začalo plnit, co Panna Maria o sobě prorokovala (ve čl. 3.): Hle, od této chvíle blahoslaviti mne budou všechna pokolení. *

73. Závazná pout.

Byl pak blízko židovský svátek Stánků (čili „Pod zeleným“, na památku, že předkové putovali po poušti sinajské po vyjití z Egypta a přebývali ve stáncích, jeden to ze tří závazných osmidenních výročních poutních svátkův. Připadal v říjnu a byl spolu svátkem děkovným za úrodu na vinicích.) I řekli Ježíšovi jeho příbuzní (bratřanci a sestřenice i jejich mužové): Vyjdi odtud (z Galileje) a jdi do Judska, ať i tvoji učedníci (tamější tvoji stoupenci) vidí tvé (zázračné) skutky, které činíš. Nikdo zajisté nedělá nic ve skrytě, ale chce býti na jevě. (Taková je totiž ješitná povaha lidská.) Činíš-li tyto věci (zde), zjev se světu, (který se v těchto dnech sejde v Jerusalemě). Ani jeho příbuzní nevěřili v něho (v božské jeho poslání). I oni toužili po světském království Mesiánském, v němž by ovšem jako příbuzní Jeho zaujímali významná místa. A proto Ho nutili k pouti do Jerusalema, že by při takovém shonu lidstva z celého světa daly se uskutečniti jejich sny.) Tedy dí jim Ježíš: Můj čas ještě nepřišel (abych ukázal své mesiánské poslání v plné slávě). Ale váš čas vždycky je tu. (Vy se nemůžete dočkati splnění bláhových svých tužeb.) Vás nemůže svět nenáviděti, ale mne nenávidí, neboť já svědčím o něm, že jsou jeho skutky zlé. (Již tím, že činím dobře, liším se zcela zřejmě od skutků jejich zlých a dráždím jejich nenávist.) Jděte vy na tuto slavnost, já však nepůjdu (ještě) k tomuto (prvnímu) svátečnímu dni, neboť čas můj se ještě nenaplnil. To pověděv, zůstal sám v Galileji

(ještě dva nebo tři dny a nešel s poutnickou karavanou) a obcházel vůkol po městečkách uče, neboť nechtěl choditi po Judsku, protože (vůdčí Jerusalemsští) Židé hledali ho zabít (patrně na základě zpráv, které již půl roku jim přinášeli farizejští zvědové. — Třídenní přítomnost v Jerusalemě stačila podle předpisu o závazných osmidených svátcích.)

74. Horliví kazatelé.

Ježíš svolal dvanáct učedníkův a počal je posílati po dvou (k vůli vzájemné útěše a pomoci) a dal jim moc nad nečistými duchy, aby je vymítali, a aby uzdravovali všeliký neduh i každou nemoc. I poslal je, aby kázali o království Božím (o kterém již dosti od Něho slyšeli) a přikazoval jim takto: Na cestu k pohanům nechodte a do měst samařských (napolo pohanských) nevcházejte, ale raději jděte (nejprve) k ovčím domu Israelského, které zahynuly. (Národ židovský byl nositelem zjevení Božího ve Starém zákoně a měl tedy býti prostředníkem spásy sousedním národům i v Zákoně novém.) Nic neberte na cestu leda hůl, ani mošny na chleba ani opasku na peníze zlaté nebo stříbrné nebo měděné ani obuvi (do zásoby) ani dvou sukní nemějte (jako všechny tu vyjmenované věci nosívali pohanští kněží, kteří se tehdy potulovali po orientálních zemích). Hoden je zajistě dělník svého pokrmu. (Důvěřujte v dobrotivost Boží a ve štědrost vděčného lidu.) Chodíce pak kažte říkajíce: Přiblížilo se království nebeské. Nemocné uzdravujte, mrtvé křiste, malo-

mocné očišťujte, ďábly vymítejte. Zadarmo jste vzali, zadarmo dávejte. (Máte sice právo na časné zaopatření od uznalého lidu, jak jsem pravil, ale za dary milosti Boží nesmíte požadovati nijakého platu.) A do kterého města nebo městečka vejдете, otažte se, kdo by v něm byl hodný, a tam (u těch lidí) zůstaňte (i kdyby vám někdo jiný nabízel pohostinství lepší), dokud odtamtud neodejdete (dále, neboť jednak by dosavadní chudší hostitel byl bolestně dotčen, jednak by se mohlo zdáti, že hledáte spíše dobré bydlo než spásu duší.)

Vcházejíce pak do domu, pozdravte: Pokoj domu tomuto! (U Židů tento obvyklý pozdrav byl jen prázdnou zdvořilostí; jinak nyní u apoštolův:) Bude-li ten dům hoden (zaslouží-li si toho jeho obyvatelé), přijde naň pokoj váš. Pakli nebude hoden, pokoj váš se k vám navrátí. A kde by vás nepřijali a neposlechli řečí vašich, vyjdouce ven z domu (toho) nebo města (takového), setřeste i prach s nohou svých na svědectví proti nim, (i ten jim tam nechejte jako svědectví proti nim. (Podle předpisu rabínského židé vracejíce se z cizí země do Země svaté, otírali prach s nohou, aby neznečistili jím posvátné půdy své otčiny.) Zajisté pravím vám: Lehčeji bude (do Mrtvého moře propadlé) zemi Sodomských a Gomorských v den soudný nežli tomu městu.

I vyšedše (apoštolové), chodili vůkol po dědinách, zvěstujíce evangelium a uzdravujíce všude mnohé.

75. Dichtivá zvědavost.

Když tedy Ježíšovi příbuzní odešli (do Jerusalema), tehdy šel i on na slavnost (Stánkův), ne však veřejně (s procesím), nýbrž jako skrytě, (docela soukromě a se zastávkami po městečkách dle čl. 72.).

Tehdy Židé (t. j. členové Vysoké Rady) hledali ho (hned) na (první nejslavnější) den sváteční a pravili: Kde pak jest on? A bylo mnoho šepotu o něm v zástupu. Neboť někteří pravili: Dobrý jest. A jiní říkali: Nikoliv, nýbrž svádí lid. Nikdo však nemluvil (příznivě) o něm zjevně pro strach před Židy.

(Sv. Jan Ěvangelista nazývá veleradu jerusalemskou obyčejně Židy, poněvadž psal své evangelium pro křesťany Maloasijské, kteří byli větším dílem obrátcem z pohanstva, a protože velerada byla skutečně náboženským i politickým představitelem národa židovského. Dokončil pak své evangelium dle úsudku sv. Augustina někdy kolem r. 98. po Kr. P., tedy skoro třicet let po zboření Jerusalema, kdy velerada už náležela minulým dějinám, a on tedy se vyjadřuje jako každý jiný dějepisec, který na př. řekne: Češi mysleli, Němci se rozhodli, Francouzové nahlédli a p., ač to učinil třeba jen nečetný sbor několika mužů u vlády nebo ve vojenském velitelství.)

76. Ubohý stařec.

Jest pak v Jerusalemě (u východní brány městské) rybník bravný (ovčí, odkudž se napájeli obětní beránci), který se zove po židovsku

Bethesda (Dům milosrdenství, protože vúkol byly útulky pro nemocné) a ten má (kolem) patero podloubí (= otevřené dvouřadové sloupoví pokryté střechou k ochraně proti dešti). V těch podloubích leželo veliké množství neduživých: slepých, kulhavých, ochrnutých, kteří očekávali hnutí vody. Neboť anděl Páně sestupoval jistým časem do rybníka, a hýbala se voda. A kdo první po hnutí vody do rybníka sestoupil, býval uzdraven, ať byl stížen nemocí jakoukoliv. (Sv. evangelista Jan nám zde uvádí zbožné mínění tehdejších Židů, jaké oni měli o tom vřídle, které skutečně chrlilo horkou solnou vodu léčivou vždy v hodinách ranních, a pak voda v rybníčku přes den zase úplně opadla. Než i léčivá zřídla jsou darem milosrdenství Božího trpícímu lidstvu a často pod ochranou svatých, jako na př. na poutních místech.)

I byl tam jeden (starý) člověk, který byl nemocen již třicet osm rokův. Uzřev ho Ježíš ležeti a poznav, že by již dlouhý čas tam byl, dí jemu: Chceš-li býti zdráv? (Nemocný asi myslil, že cizí ten muž mu chce pomoci do vody, a proto) odpověděl mu: Pane, nemám člověka, aby mne spustil do rybníka, když se pohne voda. Neboť než já dojdu, jiný přede mnou již sestupuje. I dí mu Ježíš: Vstaň, vezmi lože své a chod! A hned byl uzdraven ten člověk a vzal své lože a chodil.

Byla však toho dne sobota (= sváteční den židovský). A proto řekli Židé tomu uzdravenému: Jest sobota! Nesluší se tobě nositi své lože. I odpověděl jim: Ten, který mne uzdravil, řekl

mi: Vezmi lože své a choď! Tedy otázali se ho (opovržlivě): Kdo pak je ten člověk, který tobě řekl: Vezmi lože své a choď? (Hle, první jeho tvrzení o uzdravení přecházejí potměšilým mlčením!) Ten pak, který byl uzdraven, nevěděl, kdo by to byl. Neboť Ježíš uchýlil se, protože byl zástup na tom místě shromážděný (aby snad pro různost jejich mínění o Něm nevznikl nějaký rozbroj).

Potom našel ho Ježíš ve chrámě a řekl jemu: Hle, jsi uzdraven. Již více nehřeš, aby se ti nic horšího nepříhodilo. (Byla tedy jeho nemoc následek hříšného života.) Odešel pak ten člověk (z nádvoří chrámového) a pověděl (dobrosrdečně) Židům, (členům velerady), že jest to Ježíš, jenž ho uzdravil. (To mu pověděli, kteří Pána znali.) Proto činili Židé protivenství Ježíšovi, že to učinil v sobotu. (Od tohoto dne se nenávisť jejich ke Kristu Pánu stále stupňovala, až vyvrcholila pod křížem.)

(Dle výkladů sv. Otců je stařec onen obrazem trpícího lidstva, které si může sice svou hříšností přivoditi veliká a dlouhá utrpení, ale potom samo se z nich nemůže vyprostiti bez pomoci Boží. Totéž ovšem platí i o jednotlivci, jak zkušenost nás denně učí.)

77. Několik jadrných slov.

Když pak byly svátky (Stánků) v (druhé) polovici, vstoupil Ježíš do (podloubí) chrámu a učil. I divili se Židé, řkouce: (se záštím) Kterak zná tento Písma, když se jim (u nás) ne, e?nu Odpověděl jim Ježíš a řekl: Co já učímli čin

mé, ale Toho, který mne poslal (tedy božské). Bude-li kdo chtít konati vůli jeho, pozná o tom učení, je-li z Boha, čili zda já sám od sebe mluvím. (Z blahých účinků, na sobě samém přesvědčí se o jeho nebeském původu; zkušenost to všech upřímných křesťanů.)

Tu řekli někteří (domácí lidi) z Jerusalema: Zdaliž to není ten, kterého knížata kněžská (= představení 24 tříd kněžských) hledají zabít. A hle, zjevně mluví, a nic mu neříkají. Zda opravdu poznali, že tento je Kristus? Než aj, o tomto víme, odkud jest (že je z Galileje), ale o Kristu, když přijde, neví nikdo, odkud by byl. (Nesprávně si totiž vykládali prorocká slova Malachiášova (5, 2.), že rodu jeho, t. j. božského jeho původu nikdo nebude moci vypovědět. Měli pak přísloví, že tři věci přijdou nenadále: království Mesiášovo, netušené štěstí a jedovatý štír.)

(I začali Židé vytýkati Ježíšovi, že v sobotu uzdravil onoho třicet osm let nemocného.) Odpovídaje Ježíš řekl jim: Jeden skutek jsem učinil, a všichni se bouříte. Zda-li vám nedal Mojžíš zákon (o sobotě)? A z vás nikdo nezachovává (toho) zákona. (Jak to?) Vždyť Mojžíš vám dal i obřízku. (Leb 20, 13.) A v sobotu obřezujete člověka, aniž by se tím rušil zákon Mojžíšův (o přísném svěcení soboty). Jestliže tedy může člověk (v sobotu narozený) přijmouti obřízku (v osmý právě den) v sobotu, proč se na mne hněváte, že jsem celého člověka v sobotu uzdravil? Nesudte tedy podle zdání, ale sudte sprá-

vedlivý soud. (= Nemluvte o rušení dne Páně, kdy máte před sebou zázrak jen u Boha možný.)

Vy soudíte podle těla (dle chudobného mého zevnějšku), já nesoudím (t. j. neodsuzuji ukvapeně jako vy) nikoho. A pakli já soudím, soud můj je pravý, vždyť otec dal veškeren soud Synovi a dal mu moc konati soud, poněvadž je Syn člověka (Vykupitel a tudíž Pán lidstva). * Nedejte se tomu (ohromnému zázraku v budoucnosti), neboť přichází hodina, ve které všichni, kteří v hrobech jsou, uslyší hlas jeho, a půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení života, ti však, kteří zlé páchali, půjdou na vzkříšení soudu. (Skutky tedy rozhodnou.) * Tehdy Židé hledali proto tím více ho usmrtit, že nejen rušil sobotu, nýbrž že Boha nazýval Otcem svým, čině se (takto) rovným Bohu. (Na toto rouhání dle soudu jejich byl taktéž trest smrti ukamenováním.)

Řekli mu tedy farizeové: Ty sám o sobě vydáváš svědectví, svědectví tvé není pravé (= není postačitelé, neboť dle zákona Mojžíšova (Deut. 17, 6.) měli býti ke každému svědectví aspoň dva svědkové). I řekl jim Ježíš: Vydávám-li já svědectví sám o sobě, svědectví mé že není pravé? (Nuže dobře,) jest někdo jiný, jenž pro mne svědčí. (Hledte,) vy jste (sami) poslali k Janovi (levity s dotazem, je-li on Kristus), a on vydal svědectví pravdě (že já jsem Beránek Boží, který sejme hříchy světa). Ale já mám svědectví (ještě jiné), větší než jest Janovo. Neboť skutky, které já činím, vydávají svědectví o mně. Nedomnívejte se však, že budu

na vás před Otcem žalovati. Jest, kdo na vás žaluje (jako třetí můj svědek): Mojžíš, v němž vy máte naději. Neboť kdybyste věřili Mojžíšovi, věřili byste i mně, neboť on o mně psal. (I. 3, 15., I. 22, 18., V. 18, 25.) Ale poněvadž jeho písmům nevěříte, (nýbrž dle své hlavy si je vykládáte), kterak uvěříte mým slovům? Zpytujte (konečně i ostatní) Písma (prorokův), neboť se domníváte věčný život v nich míti, i ona vydávají svědectví o mně.

Tenkrát mnozí ze zástupu, když slyšeli tyto jeho řeči, pravili: Tento je jistě (očekávaný) prorok. Někteří řekli: Tento je Kristus. Jiní však pravili: Což z Galileje vyjde Kristus? Zda nedí Písmo, že Kristus má přijíti z rodu Davidova a z městečka Betlema, kde David žil? A tak povstala pro něho různice v zástupu. Farizeové slyšeli zástup rozmlouvati o něm tyto věci, i poslali náčelníci (= důstojníci chrámové stráže) služebníky, aby jej jali (jako původce rozbroje).

Tu řekl jim Ježíš: Ještě maličký čas jsem s vámi a jdu k tomu, jenž mne poslal. Budete mne hledati (v době svého národního úpadku a smrtelného zápasu o svobodu proti Římanům, ale tehdy bude již pozdě), a nenaleznete mne. A kde jsem já, tam vy nemůžete přijíti (protože nechcete jíti cestou za mnou). Tu řekli Židé k sobě vespolek: Kam půjde tento, že ho nenalezneme? Zda půjde v rozptýlené (po celém světě osady židovské) mezi pohany a bude pohany učit? (To byl při zaujatosti Židů proti „nečistým“ pohanům jízlivý výsměch.) Jaká je to řeč, kterou mluvil: „Budete mne hledati a nenaleznete?“

a „Kde jsem já, tam nemůžete přijíti?“ (Skutečně při obléhání Jerusalema od Římanův ohlíželi se židé po osvoboditeli-Mesiáši. Falešných samozvaných „Kristův“ vystoupilo několik, ale ti zmatek a utrpení jenom zvyšovali.)

Tu opět jim řekl Ježíš: Já jdu a budete mne hledati a ve hříchu svém zemřete. Kam já jdu, vy nemůžete přijíti, (protože se nechcete napravit.) Protož pravili židé: Zda sám se zabije, že pravil: Kam já jdu, vy nemůžete přijíti? (Samovražda byla u židů jako u pravověrných křesťanů nejzbabělejším činem; byla tedy jejich řeč pro Pána nanejvýše potupnou.) I dí jim Ježíš: Nebudete-li věřiti, že já to jsem (Učitel a Vykupitel lidstva), zemřete v hříchu svém.

Tato slova mluvil Ježíš u pokladnice v chrámě (blízko hlavního vchodu). I hleděli ho zajmouti, ale nikdo nevztáhl ruky na něho, (nedovážil se), neboť ještě nepřišla jeho hodina, (kdy se jim vydá dobrovolně).

78. Zmatek ve vlastním táboře.

I přišli služebníci (chrámoví) k velekněžím a farizeům (zpátky), a ti jim řekli: Proč jste ho nepřivedli? Odpověděli služebníci: Nikdy člověk nemluvil tak jako tento muž. (Šli zajat Ho a zatím On svými slovy zajal je, praví sv. Jan Zlat.) Tu odpověděli jim farizeové: Zda jste i vy svedeni? Zda uvěřil v něho někdo z vůdcův anebo z farizeův? (Těmi se máte řídit!) Ale tento zástup (hlupákův), který nezná zákona, — proklati jsou! (Mojžíš vynáší v Deut. 27, 26. kletbu nad těmi, kteří by se přidrželi falešných proro-

kův. A tak chtěla asi velerada vynésti nad Kristem Pánem a jeho stoupenci kletbu vyobcovací, ale) řekl jim (Nikodem, ten, jenž k Němu byl přišel v noci dle čl. 24.) a který byl jedním z nich (z členů velerady): Zda-li soudí zákon náš člověka, leč by ho prve slyšel a poznal, co činí? (To je zarazilo. Neboť dle Deut. 1, 16. i nejchudšímu občanovi se musilo poskytnouti slyšení k jeho obhájení.) Odpověděli a řekli jemu (jízlivě): Což i ty jsi Galilejský? (Galilejčani byli totiž považováni od židů Judských za jakousi nižší třídu v národě.) Zpytuj Písma a viz, že z Galileje (žádný) prorok nepochází. (Ale byla to lež. Neboť Jonáš dle 4. Král. 15, 25. byl najisto z Galileje a Nahum pravděpodobně též.) I rozešli se každý do svého domu, (aby zakryli ten zmatek).

79. Oplacená služba.

* Jan Křtitel ve vězení (dle čl. 26. v pevnosti Macheros na východním pobřeží Mrtvého moře) uslyšev o skutcích Kristových, zavolał dva z učeníků svých, (neboť král dle Mk. 6, 20. ponechával mu dosti vlastní vůle), a poslal je k Ježíšovi se vzkazem: Ty-li jsi ten, který (dle proroků) přijíti má, či jest nám jiného čekati? (Poslal pak je Jan ne k vůli sobě, nýbrž k vůli nim, aby se sami přesvědčili o skutcích Krista Pána a smířili se konečně s tím, že On je větší učitel než dosavadní jejich mistr Jan, a aby tak věděli, kam se obrátit po brzké smrti jeho.) Přišedše pak ti muži k němu, řekli: Jan Křtitel poslal nás k tobě, řka: Ty-li jsi ten,

který přijíti má, či jiného čekati máme? V té pak hodině právě uzdravil Ježíš mnohé od neduhův a nemocí a zlých duchův a mnohým slepým vrátil zrak. I odpovídaje Ježíš, řekl jim: Jdouce zvěstujte Janovi, co jste viděli a slyšeli: slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se očišťují, hluchí slyší, mrtví z mrtvých vstávají, chudým pak se zvěstuje evangelium. (Tak právě činnost budoucího Mesiáše naznačil prorok Isaiáš v 35, 5.) A blahoslavený jest, kdo se nebude nademnou horšiti, (nepohrdne mou chudobou a jednoduchostí, kdežto národ vyhlédá Mesiáše jako mocného krále ve světské slávě.)

A když poslové Janovi odešli, počal Ježíš mluvit k zástupu o Janovi: Což jste vyšli (až odtud tam) na poušť vidět? Třtinu-li větrem se klátící? (Člověka vratké povahy? Jan jest jistě povaha pevná.) Anebo co jste (tam) vyšli vidět? Člověka-li měkkým rouchem oděného? (Jan není rozmařilec, nýbrž přísný kající.) Aj, kteří se měkkým rouchem odívají a v rozkoši žijí, v domech královských jsou. (Takový je král Herodes a jeho dvořanstvo.) Anebo co jste (tam) vyšli vidět? Proroka-li? Jistě pravím vám, ještě více než proroka. Neboť on to jest, o němž je psáno (Mat. 3, 1.): Hle, já posílám svého anděla před tváří tvou, který připraví cestu před tebou. (Jiní jen prorokovali o Mně, on však prstem na Mne lidu ukázal.) * Neboť pravím vám: Není mezi zrozenci žen (či mezi syny lidskými) žádného většího proroka (ve Starém zákoně) nad Jana Křtitele. A chcete-li (ten výklad Písma) přijmouti, on jest (jako) Eliáš, který přijíti má

(dle Mal. 4, 5. před druhým příchodem Syna člověka.) Avšak i kdo menší jest v království Božím. (= v království Kristově svým úřadem nebo povoláním), jest větší než on, (než Jan, neboť Nový zákon jest nekonečně povznesen nad zákon Starý). Kdo má uši k slyšení, slyš! (= Rozumějte mi dobře!)

A veškeren lid i celníci uslyševše to, oslavovali Boha, že se dali pokřtíti křtem Janovým. Jen farizeové a zákoníci pohrdli sami proti sobě úradkem Božím tím, že nedali se pokřtíti od něho. (I pokračoval Ježíš v řeči:) Komu pak mám přirovnati lidi pokolení tohoto (farizejského) a komu jsou podobni? Podobají se (malým) dětem, které sedávají na náměstí a vespolek na sebe volají: Pískali jsme vám a neskákali jste. Žalostně jsme naříkali, a nekvíleli jste. (Chtěli jsme si s vámi hráti na veselku, a nechtěli jste. Tak jsme tedy chtěli s vámi hráti na pohřeb, ale také jste nechtěli. Ničím vám nelze vyhověti.) Neboť přišel Jan Křtitel a nejí chleba, ani nepije vína, a říkají (o něm): Má zlého ducha. Přišel Syn člověka, (a když je pozván,) jí a pije, a říkají (zase o něm): Ejhle, žrout a pijan vína, přítel celníkův a hříšníkův. (Ani Janova přísnost, ani má společenská laskavost není jim vhod.) Avšak ospravedlněna jest moudrost od synů svých. (Ale skutečně moudří lidé posoudí uznale, co kdy je správné a včasné. — Této chvály z úst samého božského Učitele nikdo nemůže upříti církvi katolické, že ona v dovolených počitcích zachovává vždy i pravý čas i pravou míru — zlatou střední cestu, a nikdy se nedá svéstí chvilkovou módou přepjaté výstřednosti prohibitivních zákazů.)

80. Slavnostní den.

(Poslední den slavnosti „Stánků“ byl slavný jako první. Kněz ve slavném průvodu nesl vodu ve zlaté konvici z pramene Siloe na úpatí hory Moria jednak na památku, že předkové jejich pili na arabské poušti vodu ze skály zázračně vytékající, jednak jako obraz požehnaného deště. Vodou tou kropil oltář při ranní oběti na vyprošení úrody polní. — Večer pak byl velký pochodňový průvod na památku onoho ohnivého sloupu, který předcházel lidu židovskému na poušti v noci. Záře pochodní rozlévala se s chrámového vrchu po celém městě. Na tyto dva slavnostní výjevy naráží patrně Kristus Pán svým voláním.)

V poslední (osmý) pak veliký den sváteční stál Ježíš (na nádvoří chrámovém) a volal řka: Žízní-li kdo, pojď ke mně a pij! (Čerpej pravdu ze zdroje božského učení mého.)

A opět jim mluvil řka: Já jsem světlo světa (celého). Kdo mne následuje, nechodí ve tmách (nejistoty), nýbrž bude míti světlo (= bezpečné pravidlo) života.

A když ty věci mluvil Ježíš, uvěřili v něho mnozí ze zástupu a pravili: Až přijde Kristus, zda bude více divů činiti, nežli činí tento? (Zajisté že ne. Jest tedy on Kristus.)

Tu pravil Ježíš těm, kteří mu uvěřili: Zůstanete-li v řeči mé, poznáte pravdu, a pravda vás osvobodí. (Správné smýšlení o životě vezdejší i věčném osvobodí vás, neboť národ mravně pokleslý je národem bídnych otroků, ať má sebe širší svobodu.) Což slyšíce farizeové (podrážděně) odpověděli jemu: My jsme pokolení Abrahamovo

a nikdy jsme nikomu neotročili. (Ale to tvrzení bylo naprosto lživé, neboť úpěli dříve v poddanství asyrském, babylonském, egyptském, syrském a nyní římském.) Kterak ty tedy můžeš říci: Budete svobodni? Odpověděl jim Ježíš: Vím, že jste synové Abrahamovi. Jste-li však synové Abrahamovi, pak Abrahamovy skutky činite. Zajisté, zajisté pravím vám, že každý, kdo činí hřích, jest otrokem hříchu. Protož osvobodí-li vás Syn člověka (od toho otroctví hříchův), opravdu budete svobodni. Vy však činíte skutky svého otce. I řekli jemu: Máme jednoho otce, Boha. I řekl jim Ježíš: Kdyby byl Bůh otcem vaším, milovali byste i mne, neboť já od Boha jsem vyšel. Vy jste však z otce ďábla.

* Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší. Proto vy neslyšíte, že z Boha nejste. I řekli mu židé: Zdaliž my dobře nepravíme, že Samaritán jsi a zlého ducha máš? (V nedostatku důvodův utíkají se lidé k nadávkám.) Ježíš jim odpověděl: Já zlého ducha nemám, ale ctím Otce svého, a vy mne zneuctíváte. Zajisté, zajisté pravím vám: Bude-li kdo zachovávati řeč mou, neuzří smrti na věky. I řekli mu židé: Nyní jsme poznali, že zlého ducha máš. (Vždyť) Abraham umřel i proroci, a ty pravíš: Bude-li kdo zachovávati mou řeč, neumře na věky. Zda-li jsi ty větší než otec náš Abraham, který umřel, a než proroci, kteří (také) umřeli? Odpověděl Ježíš: Abraham, otec váš, se radoval (I kn. Mojžíš. 18, 18), aby viděl den můj. I viděl a radoval se (v předpeklí). Tu řekl jemu židé: Padesát let ještě nemáš (nejsi ani ještě zralým mužem dle předpisů levitských) a Abra-

hama jsi viděl? (a ten žil před 2000 lety). Řekl jim Ježíš: Zajisté, zajisté pravím vám: Prve nežli Abrahám byl, já jsem (vždy). Tu brali kamení (které tam zbylo od opravy chrámu), aby naň házeli, ale Ježíš se (zázračně) skryl a (neporušen) vyšel z chrámu (jako tehdy ze středu rozzuřených Nazaretských dle čl. 35.). *

(Kdo se dočkal padesáti let, o tom se říká podle tohoto místa v Písmě sv., že viděl již Abraháma, a slaví tak zv. Abrahamoviny.)

81. Duševní slepota.

A jda Ježíš kolem (opevnění chrámového, kde seděli žebráci), uzřel tam člověka od narození slepého. I otázali se ho jeho učeníci Mistře, kdo zhřešil, tento či rodičové jeho, že se slepý narodil? (Rabíni totiž učili, že každý neduh jest trest za osobní hřích.) Odpověděl Ježíš: Ani tento nezhrěšil ani rodiče jeho, ale aby byly zjeveny skutky Boží na něm. (On je obrazem zaslepeného lidstva, kterému Bůh přes veškeru úmyslnou zaslepenost ukazuje cestu k blahu časnému i ku spáse věčné.) Já musím činiti skutky toho, který mne poslal, dokud je den (pozemského života mého). Přichází noc (smrti), kdy nikdo nemůže dělati. Dokud jsem na světě, jsem světlo světa. Když to pověděl, plivnul na zemi a učinil bláto ze sliny (a prachu) a pomazal tím blátem jeho oči a řekl mu: Jdi, umyj se v rybníce Siloe. (Pramen Siloe vtékal do blízké kamenné kašny.) I odešel (veden jsa asi jedním z učeníků) a umyl se a přišel (zpátky ke chrámu) vida. Proto sousedé a kteří jej dříve vídali žebrat, řekli: Není-li to ten,

který sedával (po ulicích) a žebрал. Někteří pravili: Ten je to. Jiní pak říkali: Nikoliv, ale jest mu podoben. On však pravil: Já to jsem. Tedy řekli jemu: Kterak se otevřely tvé oči? Odpověděl Ten člověk, jenž slove Ježíš, učinil bláto a pomazal oči mé a řekl mi: Jdi k rybníku Siloe a umyj se. I šel jsem a umyl jsem se a vidím. I řekli jemu: Kde je ten? I řekl: Nevím.

Potom přivedli toho, který býval slepým, k farizeům. (Velerada nikdy v sobotu úředně nezasedala.) Byla pak sobota, když učinil Ježíš bláto a otevřel jeho oči. Tu se ho opět farizeové ptávali, kterak prohlédl. On pak jim řekl: Bláto mi položil na oči a umyl jsem se a vidím. Tu pravili někteří z farizeův: Není ten člověk od Boha, který soboty neostříhá. (I ten kousek bláta byl jim velkým znesvěcením svátečního dne). Jiní pak pravili: Kterak může nějaký hříšník takové divy činiti? I bylo mezi nimi rozdvojení.

Řekli tedy opět ku slepému: Co ty pravíš o tom člověku, který otevřel tvé oči? A on řekl: Jest prorok (divotvorce). Nevěřili tedy židé o něm, že býval slepý a prozřel, až povolali rodiče toho, jenž prohlédl, a otázali se jich (soukromě) řkouce: Tento-li jest váš syn, o kterém vy pravíte, že se slepý narodil? Kterak tedy nyní vidí? Odpověděli jim jeho rodiče a řekli: Víme, že tento je náš syn a že se slepý narodil. Ale kterak nyní vidí, nevíme, anebo kdo otevřel jeho oči, také nevíme. Jeho se ptejte; má léta, ať mluví sám za sebe. Tak mluvili jeho rodiče, protože se báli židů, neboť již se židé spikli, aby byl vyobcován ze synagogy, kdo by vyznal, že on je Kristus. (A

s klatbou náboženskou byla vždy spojena i škoda hmotná, protože s vyobcovancem musil každý pravověrný žid přetrhnouti veškeré spoluobčanské styky, a tak mu byl slušný život takřka znemožněn.) Proto řekli jeho rodiče: Má léta, jeho se ptejte.

Zavolali tedy farizeové opět člověka, který býval slepým, a řekli mu: Vzdej chválu Bohu! (Rčení to bylo jistým druhem vyzvání k přísaze jako: Mluv pravdu před vševědoucím Bohem!) My víme, že jest ten člověk hříšník, (protože zne-
svěcuje sobotu). Tu řekl jim onen Je-li hříšník nevím. Jedno však vím, že jsem byl slepý a nyní vidím. I řekli jemu: Co tobě učinil? Kterak ti otevřel oči? (Chtěli ho patrně poplésti ve výpovědech, a odtud nové vyšetřování.) Odpověděl jim: Řekl jsem vám již, a slyšeli jste. Co chcete ještě slyšeti? Zdaliž i vy chcete býti učeníky jeho? Tu mu zlořečili a řekli: Ty buď jeho učeníkem, my jsme učeníci Mojžíšovi. My víme, že k Mojžíšovi mluvil Bůh, ale o tomto nevíme, odkud jest (poslání jeho). Odpověděl ten člověk a řekl jim: Toť je zajisté divná věc, že vy nevíte (jako učitelé lidu), odkud jest (poslání jeho), a přece otevřel mé oči. (To dosvědčuje přece poslání od Boha.) Víme přece, že Bůh hříšníků (takových, za jaké vy ho vyhlašujete), neslyší, nýbrž je-li kdo ctitel Boží a činí Jeho vůli, toho vyslyší. Od věků není přece slýcháno, aby někdo otevřel oči slepce od narození. Kdyby tento nebyl od Boha, nemohl by činiti ničeho takového. Odpověděli mu farizeové a řekli: Všechn jsi se ve hříších narodil a chceš nás poučovati? I vyvrhli

jej ven (ze shromáždění a tím i vyloučili ze synagogy, což znamenalo vyloučení i z národa vyvoleného.)

Uslyšel Ježíš, že ho vyvrhli ven, a když ho našel, řekl jemu: Věříš-li ty v Syna Božího? Odpověděl onen a řekl: Kdo jest to, Pane, ať y něho uvěřím? I řekl mu Ježíš: I viděl jsi ho, a který s tebou mluví, ten jest to. A on řekl: Věřím, Pane! A padnuv na kolena, klaněl se jemu.

I řekl Ježíš (k okolo stojícím): Na soud jsem přišel na tento svět, aby ti, kteří nevidí, viděli, a kteří vidí, aby slepí byli. (Kristus Pán je světlo, u kterého lidstvo se rozchází ve dva proudy — jedni světlo to hledají, druzí se ho štítí.) I uslyšeli to někteří z farizeů, kteří tam též byli, a řekli jemu: Zdaliž jsme i my slepí? („Slepými“ nazývali ve své povýšenosti prostý nevědomý lid a sebe zvali „vidoucími“.) Řekl jim tedy Ježíš: Kdybyste byli slepí (nevědomí), neměli byste hříchu. Ale nyní pravíte (pyšně): Vidíme!, proto hřích váš zůstává. (Právě proto, že lépe vidíte do tajů zjevení Božího, není pro vaši převrácenost omluvy, jaká bude pro lidi nevědomé, kteří neměli takového vzdělání jako vy.)

82. Na rozloučenou.

Ostatně — pokračoval Kristus Pán k farizeům — mnoho mám o vás mluvití a souditi. (Že jste toho bývalého slepce vyvrhli z náboženské i národní společnosti své, ukázali jste se špatnými pastýři lidu, jak o nich se čte u proroka Ezechiela.) * Zajisté, zajisté, pravím vám: Kdo nevchází do ovčince dveřmi, ale vstupuje

odjinud, ten je zloděj a (násilný) lupič. (Ovčince byly pouze kamenné vysoké ohrady beze střechy, a tak je mohli zloději přelézti a ukradené ovečky přehoditi.) Kdo však vchází dveřmi, jest pastýř ovcí. (Více pastýřů si postavilo ohradu do spolku a tam vždy na noc ovečky sehnali.) Tomu otvírá vrátný, (který přes noc ovce hlídal), a ovce slyší jeho hlas. A on volá (jen) vlastní své ovce jmény, (každá ovečka měla své jméno), a vyvádí si je (na pastvu). A když vlastní ovce vypustí, jde před nimi (sám a neshání jich jako u nás pomocí psa), a ovce ho následují, neboť znají jeho hlas. Cizího pak (člověka) nenásledují, ale utíkají od něho, neboť neznají hlasu lidí cizích.

To podobenství pověděl jim Ježíš, ale oni neporozuměli, co jim chtěl říci, (že totiž vyhodili onoho ubohého slepce z národa, jako zloděj vyhazuje v noci ovečku přes ohradu, ale On že docela jinak bude zacházeti s věřícím lidem).

A opět řekl jim Ježíš: Zajisté, zajisté pravím vám, že já jsem dveře k ovcím. Všichni, kolik jich přišlo (v poslední době), byli zloději a lotři, a ovce jich neslyšely. (Takovým „falešným Kristem“ byl jakýsi Theudas v r. 6. po Kr. anebo po něm Judas Gaulonitský, kteří štváli lid do revoluce a tím osud jeho jen zhoršovali.) Já jsem dveře (k bezpečnému ovčinci Božímu.) Vejde-li mnou kdo, bude spasen. A vejde i vyjde (beze strachu) a pastvy nalezne. Zloděj však nepřichází, leč aby kradl a zabíjel a hubil. Já jsem přišel, aby měli život a měli hojnost.* Já jsem dobrý pastýř (jak ho předpovídá Ezechiel (34 23.)). Dobrý pastýř dává svůj život za své ovce.

Nájemník (najatý hlídač) však a ten, kdo není (pravý) pastýř, jehož nejsou ovce vlastní, vida vlka, že jde, opouští ovce a utíká, a vlk lapá a rozhání ovce. Nájemník pak utíká, neboť jest jenom nájemníkem (najatým hlídačem) a nedbá nic o ovce. (Jemu se jedná jen o plat.) Já jsem pastýř dobrý a znám své, a znají mne mé. Jako mne zná Otec, i já znám Otce a svůj život dávám za své ovce, (které rovněž znám). Mám ještě jiné ovce (pohanské), které nejsou z tohoto ovčince (israelského). I ty musím přivést, a budou slyšeti hlas můj, a bude jeden ovčinec a jeden pastýř. (Tím Kristus Pán neřekl, že někdy všichni lidé na světě budou Jeho vyznavači, nýbrž že přestane rozdíl mezi národem vyvoleným a pohanskými národy, a bude jen jedna pravá církev Kristova pod jednou hlavou) * Proto mne miluje Otec, že já dávám svůj život, abych jej zase (po třech dnech) vzal. Nikdo ho nebere (a nemůže vzít násilně) ode mne, nýbrž já jej dávám sám od sebe, a mám moc jej dát a mám moc jej zase vzít. To přikázání (= poslání) jsem vzal od svého Otce.

Opět povstala mezi židy pro tyto řeči různé (jako vznikla dříve na nádvoří chrámovém). I pravili mnozí z nich: Má zlého ducha a blázní. Co ho posloucháte? Jiní pravili: To nejsou slova posedlého. Zda-li může ďábelství otvírati oči slepých? (Po té Pán opustil Judsko a vrátil se do Galileje.)

83. Dobrý služebník nad zlato.

* (I navrátil se Ježíš po slavnosti Stánků opět do Kafarnaum.) Byl pak tam služebník

(= otrok) jakéhos (pohanského) setníka (centuriona, vojenského důstojníka), který mu byl vzácný; a ten byl nemocen a blížil se k smrti. (Mezi otroky bývali mnohdy i umělci a učenci, kteří ve válce byli zajati a pak prodáni.) A uslyšev důstojník o Ježíšovi, poslal k němu židovské starší s prosbou, aby přišel a uzdravil jeho služebníka. (Setník byl možná židovským proselytou, t. j. obrátcem od pohanství.) A oni přišedše k Ježíšovi, prosili ho snažně, řkouce jemu: Hodeň se, abys mu to učinil, neboť miluje náš národ a vystavěl nám synagogu. Ježíš šel tedy s nimi (z vlastenectví).

A když byli již nedaleko od domu, přistoupil k němu setník, prose ho: Pane, můj služebník leží doma raněn mrtvicí a hrozně se trápí. I dí mu Ježíš: Já přijdu a uzdravím jej. A tu odpovídaje setník řekl: Pane, netrmácej se, neboť nejsem hodeň, abys vešel pod střechu mou, (vždyť jsem pohan). Proto jsem i sám sebe za nehodna pokládal, abych přišel (hned zprvu) k tobě. Ale rci slovem a uzdraven bude můj služebník. (Slyšel patrně již, že Pán uzdravuje i na vzdálenost, jen pouhým slovem.) Neboť i já jsem člověk pod vyšší mocí, (pod chiliarchem = plukovníkem totiž) postavený, maje pod sebou vojáky. (Vzácný to příklad vojenského důstojníka, který podle svých dalších slov nikdy na vojáky neklel!) A dímu jednomu: Jdi, a on jde, a jinému: Přijď, i přijde. A služebníkovi svému (řeknu): Učiň toto, a učiní. (Poslechnou-li tedy mne, nepatrného člověka, moji podřízení, čím více poslechnou tebe, Pána svého, všechny neduhy: k tvému slovu

přijdou i zase od lidí odejdou.) Uslyšev to Ježíš, podivil se (= dal před lidmi na jevo podiv). A obrátiv se, řekl zástupům, kteří šli za ním: Zajisté pravím vám: Ani v Israeli (ani mezi pravověrnými židy) jsem nenalezl tak veliké víry, (ač celý Starý zákon jim na Mesiáše ukazuje). Pravím pak vám, že přijdou mnozí od východu i od západu (= pohané) a stolovati budou (veseliti se budou) s Abrahamem a s Isákem a s Jakobem v království nebeském, synové pak království: (= židé) vyvrženi budou do temností zevnějších; tam bude pláč a skřípění zubů (= nevyslovitelný bol). (Tytéž poměry platí i dnes mezi horlivými konvertity, obrázcenci, a mezi odpadlými syny rodičů křesťanských) A řekl Ježíš setníkovi: Jdi a jak jsi uvěřil, staň se tobě. I uzdraven jest služebník v tu hodinu. A vrátiv se domů s těmi, které byl poslal k Ježíšovi, našel služebníka úplně zdravého. *

(Slova pokorného onoho muže ve vojenském obleku po staletí opakují miliony křesťanských úst před sv. přijímáním: Pane, nejsem hođen, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má.)

84. Zasloužený odpočinek.

I vrátili se apoštolové (z misijní cesty) a sešli se k Ježíšovi a vypravovali mu všechno, co byli činili (za zázraky) a čemu učili. On pak řekl jim : Pojdme v soukromí na místo osamělé a odpočiňte si trochu. Bylo zajisté mnoho těch lidí, kteří přicházeli (k nim) a odcházeli, že neměli ani kdy se najísti. I odebrali se v soukromí.

85. Nestejná úroda.

* V ten den vyšel (patrně k večeru) Ježíš z domu, posadil se u moře (Tiberiadského). Když pak se scházel zástup četný a od (okolních) měst brali se k němu, promlouval k nim mnoho věcí v podobenstvích, (jako na příklad i toto), řka:

Hle, vyšel rozsevač, aby rozséval. A když rozséval, padla některá zrna vedle cesty (kde byla tvrdá, ušlapaná zem; přesporní tamější pěšinky vinuly se polem napříč). I přiletěli ptáci nebeští a sezobali je. Jiná pak zrna padla na místa skalnatá, kde neměla mnoho země. I vzešla brzo, (vyhřátá skalní spodina podporovala totiž vzklíčení), protože neměla hluboké země (a vyháněla tedy tím více vzhůru). Když však (s pokrokem jara) slunce vyšlo (výše nad obzor), uvadla, a že neměla (hlubokého) kořene, uschla. Jiná pak padla mezi bodláčí. I vzrostlo bodláčí (mnohdy až do výšky muže) a udusilo je, a tak nedala užitku. A jiná padla v zemi dobrou i vzešla a vyrostla i dala užitek, některé třicetnásobný, jiné šedesátinásobný a jiné stonásobný. (Tehdejší římský spisovatel Varro dosvědčuje takovou úrodnost palestinské půdy.) Kdo má uši k slyšení, slyš! (Hleď, abys pochopil! Tak Kristus Pán často volal, když se jednalo o něco velmi důležitého.)

A když byl sám (doma asi zase), tázalo se ho těch dvanáct, kteří s ním byli: Proč jim mluvíš v podobenstvích? A on odpovídaje řekl jim: Protože vám jest dáno (pro ochotnou víru vaši) znáti tajemství království Božího. Oněm však (k víře neochotným), kteří jsou vně (království

mého), podává se (jejich vlastní vinou) vše v podobenstvích, aby hledíce (na př. na mé zázraky) dívali se (na událost) a neviděli (dosahu jejího), a naslouchajíce (mému učení) aby slyšeli (slova) a nerozuměli (smyslu jejich). A vyplňuje se na nich proroctví Isaiáše proroka (6, 9.) řkoucího: „Sluchem budete poslouchati a neuslyšíte, a zrakem budete hleděti a neuzříte. Neboť ztučnělo srdce tohoto lidu (v blahobytu) a ušima těžce poslouchali a oči své zamhuřovali, aby snad (na-posledy) někdy očima neprohlédli a ušima ne-uslyšeli a srdcem nesrozuměli a neobrátili se, a nebyly jim odpuštěny hříchy, a abych jich (snad takto) neuzdravil.“ (Vyhýbají se úmyslně každému lepšímu poznání. Duše jejich se dusí v tuku vezdejšího blahobytu, a to jim lahodí a — stačí!) Ale blahoslavené jsou vaše oči, že vidí, a uši vaše, že slyší. Zajisté pravím vám, že mnozí proroci a spravedliví žádali si viděti, co vy vidíte, a neviděli, a (toužili) slyšeti, co vy slyšíte, a ne-slyšeli.

I dí jim: Vy tedy že nerozumíte tomu podobenství? I kterak pochopíte všechna podobenství? Slyšte tedy (smysl) podobenství o rozse-vači:

Símě je slovo Boží. Rozsevač (Kristus Pán a jeho církev) rozsévá slovo. Ti pak jsou vedle cesty, u kterých hned přichází ďábel a vynímá slovo, které bylo zaseto do jejich srdcí. A těm jsou podobni i ti, kteří se rozsévají na skálu. Ti když uslyší slovo, hned je s radostí přijímají, ale nemají v sobě kořene, nýbrž vydrží jen krátce. Potom, když vznikne soužení a protivenství pro-

slovo (pro náboženství), hned se pohoršují (a odpadají). A kteří jsou zaseti mezi bodláčí, to jsou ti, kteří slovo slyší, ale bídne péče tohoto světa a klamavé bohatství a rozkoše života udušují slovo a činí je neplodným. (Čili: tělo — svět — ďábel, ti tři ničí úrodu slova Božího.) Ale ti, kteří v dobrou zemi zaseti jsou, jsou ti, kteří slyší slovo a přijímají je a v srdci dobrém a výborném je uchovávají a přinášejí užitek ve (vytrvalé) trpělivosti, (větší užitek nebo menší podle svých schopností anebo dle poměrů. — Slovo Boží přináší tedy skutečný a trvalý užitek jen u těch, kteří jsou prosti 1. povrchnosti, 2. nestálosti, 3. hamižnosti a 4. kteří mají dobrou vůli.) *

Srozuměli jste tomu všemu? Řkou jemu: Ovšem, Pane. Řekl jim: Tak tedy každý učitel vyučený v království Božím (jak i já jsem teď poučil vás) podoben je člověku hospodáři, který vynáší ze své zásoby nové i staré věci. (Doklady ze Starého i z mého Nového zákona.)

86. Trojnásobný div.

Potom chodil Ježíš (ustavičně jen) po Galileji, neboť nechtěl chodit po Judsku, protože židé (z velerady) hledali ho zabít.

I přišel (s apoštoly) do Betsaidy (do Julias, která ležela východně od vtoku Jordánu do jezera. Město to dle svědectví židovského dějepisce Josefa Flavia bylo od vladaře Filipa zvětšeno a ku počtě Augustovy dcery Julie pojmenováno. Ale židovský lid zachovával starý domácí název. Dnes jsou tam zříceniny.) A přivedli k němu

slepce a prosili ho, aby se ho (jenom) dotekl. (Hle, jak už všude byla známa Jeho zázračná moc!) I vzav slepce za ruku, vyvedl jej ven z městečka (které se nikdy neobrátilo a vytrvalo ve své zaslepenosti). A plivnuv na jeho oči a vloživ naň ruce své, otázal se ho, zda něco vidí. A on pohleděv řekl: Vidím lidi jako stromy choditi. (Vidím je čniti vzhůru, ale nerozeznávám jednotlivých údů ani tvářnosti. Z jeho výroku patrně, že tento slepec nebyl slepým od narození.) Potom vložil Ježíš opět ruce na oči jeho. I počal viděti a uzdraven jest tak, že viděl všechno jasně.

I odeslal jej do domu jeho řka: Svítlna tvého těla jest oko tvé. (Oko pak duše je rozum tvůj.) Bude-li oko tvé zdravé, celé tělo tvé bude světlé. (Zachováš-li si zdravý rozum, celý tvůj život bude rozumný.) Pak-li bude zkažené, také i tvé tělo bude tmavé. Jestliže tedy světlo (poznání), které je v tobě, tmou je (zatemněno jest), sama tma (duševní zaslepenosti) jak veliká bude? Viz tedy, aby světlo, které je v tobě, nebylo tmou. Bude-li tedy celé tvé tělo světlé, nemajíc žádné částky temnosti, bude všechno jasné a jako jasná svítlna tě osvítlí. (Co platí o nezkaženém rozumu, dá se říci i o mravní čistotě srdce. Nevinná duše přijímá radostně učení Boží, miluje otevřenost a nezáleží do tmy. Vášně však a nárůživosti zaslepují ducha, takže každé světlo pravdy dráždí chorobné oko takové zaslepené duše; proto se vyhýbá světlu a miluje tmu, kde není viděti na její ubohost.) I řekl mu Ježíš: Jdi do svého domova, a vejdeš-li do městečka, nikomu

toho nepovídej, (aby nenastal shon lidu a jako vždy u židů tehdy bezúčelné politické vření).

(Lékaři praví, že v tom jednom zázraku byly zahrnuty tři 1. že prohlédl, 2. že zase hned a to navždy na ostrém slunečním světle neoslepl a 3. že z nesčíslných dojmů zrakových se nepopletl na duchu.)

87. Trpké zákusky.

* Potom prosil jakýs vznešený farizeus Ježíše, aby u něho poobědval. I vešel Ježíš (do jeho domu) a posadil se za stůl, aby jedl chléb. To bylo v sobotu. Farizeus pak u sebe rozmýšleje, počal si říkati: Proč se před obědem neumyl?

I sešli se kolem něho farizeové a někteří ze zákoníkův, kteří přišli z Jerusalema (opět na zvědy). A oni ho (zajisté bedlivě) pozorovali. A aj, člověk vodnatelný byl před ním. (Snad zase schválně nastrčený.) I promluviv Ježíš pravil k zákoníkům a farizeům: Smí-li se v sobotu uzdravovati? Ale oni mlčeli. I ujav ho uzdravil jej a propustil. A promluviv k nim řekl: Kdo je mezi vámi, komu padne osel nebo vůl do jámy, aby ho nevytáhl ihned v den sobotní? A nemohli mu odpověděti.*

A když uzřeli některé z jeho učeníků jísti chléb všedníma rukama, to jest neumytýma, haněli je. Neboť farizeové i všichni židé nejedí, leč by si často ruce umyli, držíce se ustanovení starších. (Těmito se míní hlavně zakladatelé dvojí školy čili dvojího směru mezi židy: liberální Hillel a fanatický Šammaj, kteří žili a s velkým vlivem působili v Jerusalemě před 50 lety.) A

přijdou-li z venku, nejedí, leč se prve umyjí. A jest mnoho jiných věcí, které jsou jim ustanoveny zachovávat: umývání (ponořením) číší a džbánův a měděnic a (kropení) postelí. (Tak vysvětloval sv. Marek křesťanům římským. Byl to konečně chvalitebný a u orientálů zdravotní zvyk, poněvadž neměli nožů a vidliček jako my, nýbrž brali pokrmy do prstův. Jenže farizeové z národního zvyku udělali velmi přísný předpis náboženský tím, že Mojžíšovy předpisy o levitském očišťování rozšiřovali na všechny možné okolnosti denního života.)

I tázali se Ježíše (u stolu) farizeové a zákoníci: Proč nezachovávají učeníci tvoji ustanovení starších, nýbrž jedí chleba s nemytýma rukama? (Co pravili o učenicích, mínili i o Něm.) On pak odpověděv řekl jim: A proč vy přestupujete přikázání Boží pro svá (lidská) ustanovení? Neboť (na příklad) Bůh řekl: „Cti otce svého i matku svou“ a „Kdo by zlořečil otci nebo matce, ať smrtí umře.“ (Ex. 21, 17.) Ale vy pravíte (a učíte lid): Řekl-li by člověk otci nebo matce: „Korban“, to jest za „dar pro chrám“ jsem určil, co z mého by mohlo býti ku tvému dobru, již neukládáte mu nic učiniti pro otce nebo matku. (Dal-li kdo nějaký dar na chrám Jerusalemský, nemusil dle jejich výkladu za to už žádnou podporu dáti potřebným rodičům.) I zrušili jste tak přikázání Boží (= které ukládá dětem podporovati rodiče v potřebě a ve stáří), pro své podání, které jste si (sami) ustanovili. A podobných věcí takových činíte mnoho.

I řekl jim Pán (dále): Nyní, vy farizeové, čistíte číše a mísy jen zevně, ale co uvnitř ve vás jest, je plno loupeže (cizího majetku) a nešlechtnosti. Bláhoví, zda ten, který učinil povrch (tělo), neučinil také vnitřek (duši)? (Tělo pořád umýváte, ale je-li duše čista, o to nedbáte.) Nade všecko však dávejte almužnu, (mějte soucit k bližnímu), a hle, všecko vám bude čisto, (nebude každá maličkost urážeti vaše přísné oko). Ale běda vám, farizeové, neboť odvádíte desátky z máty a routy (jako bychom my řekli: z kopru a kmínu) a ze všelike zeleniny, (ač Mojžíš nařizoval v Lev. 23. 30. desátek jenom z obilí a ovoce), ale opouštíte (spravedlivý) soud a lásku Boží. Tyto věci pak měli jste činiti a oněch neopouštěti. (Chcete-li býti tak přísní a přesní v předpisech, je to chvalitebno, ale nade vše je spravedlnost a láska.) Pokrytci, dobře (= správně) o vás prorokoval Isaiáš (29, 13.) řka: „Lid tento ctí mne ústy, ale jejich srdce je daleko ode mne. Než nadarmo mne ctí, protože učí učení a přikázání lidská.“ I pravil jim: Jistě rušíte přikázání Boží, abyste zachovávali svá (malicherná) podání. Neboť opustivše přikázání Boží, umývání džbánův a číší a mnohé jiné těm podobné věci činíte.

88. Správný výklad slov.

Povolav Ježíš opět zástup, (který mezi rozhovorem Jeho s farizeji z uctivosti orientálům vlastní odstoupil dále), pravil jim: Slyšte mne všichni a rozumějte (mi dobře!). Ne co vchází do úst, poskvřňuje člověka, nýbrž co z úst vy-

chází, to poskvvrňuje člověka. Má-li kdo uši k slyšení, slyš! (Uvaž správně pravý smysl mých slov!)

Tu přistoupili jeho učeníci a řekli mu: Víš-li, že farizeové uslyševše tu řeč, se pohoršili? (Jistě zase vztahovali slova Páně i na nečisté pokrmy zákonem Mojžíšovým židům zakázané.) Ale on odpovídaje řekl: Všeliké štípení, jehož neštípil můj Otec nebeský, bude vykořeněno. (Všeliké falešné nauky, které nejsou v souhlasu se zákonem Božím, zaniknou.) Nechte jich! Jsou slepí (a ne „vidomí“, jak si sami chlubně říkají), a vůdcové slepých (nevědomých), a vede-li slepý slepého, padnou oba do jámy. (Fanatismus v zachovávaní malicherností nezachrání národa před zkázou.)

I odpověděv Petr řekl mu: Vylož nám to podobenství. On pak řekl: Také i vy jste nechápaví? Nenahlížíte-li, že co vchází zvenčí do člověka, nemůže ho poskvrniti, neboť nevchází v jeho srdce, nýbrž do břicha, které vystřebává všeliké pokrmy, a pak vychází ven do stoky? (V těch věcech podléhá člověk zákonům přírodním a nemůže na nich o své újmě ničeho změnit a proto není za ně zodpovědným.) Ale které věci z úst vycházejí, ze srdce vycházejí, a ty poskvvrňují člověka. Neboť z vnitřku, z lidského srdce vycházejí zlá myšlení, cizoložstva, smilstva, vraždy, krádeže, lakomství, nešlechetnosti, lest, nestydatosti, závist, rouhání, křivé svědectví, pýcha, bezbožnost. Všecky tyto zlé věci vycházejí z vnitřku a poskvvrňují člověka. (V řádu mravním člověk může svobodně rozhodovati se pro dobré nebo zlé a je tedy zodpovědným.) Ale neumytýma rukama jísti neposkvvrňuje člověka.

(Uvedeného výroku Páně rádo se zneužívá k útokům na katolický púst. „Co prý vchází do žaludku, to neposkvvrňuje člověka.“ Než právě takovým lidem platí zvolání Páně: „Rozumějte mi dobře!“ Ovšem že maso se požívá právě tak v pátek jako ve svátek a jde touž cestou, ale nevážnost k příkladu samého Krista Pána, který se postil, nevšímavost k jeho varovným slovům: „Nebudete-li činiti pokání, všichni zahynete,“ pohrdání církví Boží, která prý nemá jim docela nic co poroučet a p., jsou ona bezbožnost, která při tom vychází i ze srdce i z úst a poskvvrňuje nevěrného křesťana. — Všecky pokrmy a nápoje jdou ústy do žaludku, a kdo odváží se tvrditi, že žravost nebo opilství nás docela nic neposkvvrňují? — Právý výklad svým slovům dal sám Božský Mistr poslední větou: Neumytýma rukama jisti neposkvvrňuje člověka, aby tak sňal z obecného lidu farizejské jeho titěrných a zbytečných předpisů, které tlačilo pravověrného žida při každém kroku a pohybu.)

A když Ježíš takto lidu mluvil, počali farizeové a zákoníci úsilovně naň dorážeti a ústa jeho mnohými otázkami obtěžovati, strojíce mu úklady, kterak by polapili něco z jeho úst, aby jej obžalovali (pro urážku zákona Mojžíšova).

89. Oceněná statečnost.

Když zatím četní zástupové se vůkol tlačili, takže šlapali jeden na druhého (a nastal v lidu zmatek, protože farizeové asi vykřikovali mezi lidmi vyhrůžky), počal Ježíš mluvití obzvláště

ke svým učeníkům: Pravím vám, svým přátelům, (kteří pro to přátelství jste a budete v nenávisti): Nestrachujte se těch (lidí), kteří zabíjejí tělo a potom nemají, co by více učinili. Ale ukáží vám, koho se máte báti (uraziti): bojte se toho, (Boha,) který, když usmrtí, má moc duši i tělo uvrhnouti do pekelného ohně. Ano, pravím vám, toho se bojte!

Zdaž neprodávají dva vrabce za penízek a pět vrabců za dva penízky? A ani jeden z nich není v zapomenutí před Bohem a nespadne z nich ani jeden na zemi bez (vůle) vašeho Otce. Protož nebojte se! Dražší jste vy nad mnoho vrabců. (Nezapomene On tedy ani na vás.) Vždyť i vlasy vaší hlavy všechny sečteny jsou. (Ani vlas vám nikdo nebude moci zkřiviti, budete-li pod ochranou Boží.) Pravím pak vám: Každého, kdo mne vyzná před lidmi, vyzná i Syn člověka před Otcem svým a anděly Božími. Kdo by však mne zapřel před lidmi, toho zapru i já před Otcem svým a před anděly Božími. Neboť kdo se bude styděti za mne a za slova má v tomto pokolení cizoložném (= Bohu zpronevěřilém) a hříšném, za toho se bude styděti i Syn člověka, až přijde v slávě Otce svého s anděly svatými (k poslednímu soudu).

90. Pošetilá starostlivost.

I řekl Ježíšovi jeden muž ze zástupu: Mistře, řekni mému bratrovi, ať se rozdělí se mnou o dědictví. (Chtěl asi dostati celou polovici, kdežto zákon (Deut. 21, 17.) určoval pro prvorozeného syna dvojnásobný podíl po otci co ostatním dě-

tem, protože se musil starati o ovdovělou matku; tedy v tomto případě měl mladší dostat jen jednu třetinu.) Ale Ježíš řekl jemu: Člověče, kdo mne ustanovil soudcem nebo dělitelem nad vámi. (Na to je přece světský úřad. Rabíni však rádi rozhodovali sporné otázky majetkové.)

I řekl lidu: Hledte, abyste se vystříhali velikého lakomství. Neboť byť kdo měl i hojnost, nejde jeho život z majetku jeho. (Byť měl sebe více, nemůže si prodloužit života, tím méně zakoupiti si penězi život věčný.)

I pověděl jim podobenství řka: Polnosti jednoho bohatého člověka přinesly mu hojnou úrodu. I přemýšlel (v noci na loži) sám u sebe řka: Co učiním? (Nepřemýšlel však, co učiní záslužného.) Nemám zajisté (dosti místa), kam bych uložil svou úrodu. I řekl si: Tohle učiním: Zbořím své stodoly a nastavím větších a tam uložím všechno, co se mi urodilo, i zboží své (majetek svůj), a dím své duši: Duše má, teď máš mnoho zboží složeno na mnohá léta. Odpočívej, jez a pij a vesel se! I řekl jemu Bůh: Blázne, ještě této noci požádají tvé duše od tebe, a co jsi připravil, čím to bude? Takovým (bláznem) je každý, kdo sobě shromažďuje poklady (pozemské) a není bohat v Bohu (zásluhami z dobrých skutkův).

(Co chybí chudásovi, který má lásku k Bohu a bližnímu? táže se sv. Augustin. A co má boháč, který nemá lásky k Bohu ani k lidem?)

91. Chytrácká opatrnost.

* Pravil pak Ježíš i ke svým učeníkům: Byl jakýs bohatý muž a měl správce, a ten byl u něho

obžalován, že prý rozmrhává jeho majetek. I zavolał ho a řekl jemu: Co to o tobě slyším? Vydej počet ze správcovství svého, neboť již nebudeš moci býti dále správcem. I dí správce sám u sebe: Co učiním? Neboť pán můj mi bere správcovství. Kopati nemohu, (na to jsem už starý a slabý), žebrati se stydím. Ale vím, co učiním, aby mne (z vděčnosti) přijali do domů svých, když budu s úřadu sesazen.

Zavolav tedy jednoho každého z dlužníků svého pána, řekl prvnímu: Kolik jsi dlužen mému pánovi? A on řekl: Sto tun oleje (= asi 2360 litrů. Nájemné odvádělo se v plodinách). I řekl jemu: Vezmi (zde ode mne) svou listinu, (kterou jsi mi byl jako nájemní smlouvu vystavil), a sedna rychle napiš (novou), ale v té udej pouze padesát. Potom jinému řekl: Ty pak kolik jsi dlužen? Ten řekl: Sto korců pšenice (kolem 350 hl). Vezmi (zde ode mne starý) zápis svůj a napiš (na nový jenom) osmdesát. (A podobně jednal se všemi ostatními nájemci a dlužníky pána svého.)

I pochválil pán nespravedlivého správce, že učinil opatrně (pro svou budoucnost, jako když my na př. řekneme o zloději nebo podvodníkovi: To byl nějaký chlapík, který to dovedl tak nastrojiti! Tím neschvalujeme jeho podvodu, nýbrž vyslovujeme jen podiv nad jeho prohnaností.) Neboť synové tohoto světa (= lidé smýšlení jenom pozemského) jsou opatrnější ve svém pokolení (= pro sebe a mezi sebou) nežli synové světla (spravedliví křesťané, kteří nesmějí se řídit i jen chytrostí pro sebe, nýbrž poctivostí ke všem). I já pravím vám: Čiňte sobě přátele (almužnou)

z mamony nepravosti (z majetku, který jiné svádí tak často k nepravostem), aby vás přijali (nebešťané) do věčných příbytků, když dokonáte.*

(My všichni se máme považovati jen za dočasné správce Boží svěřeného sobě majetku. A skutečně: komu patřilo před 100 lety, co my dnes máme, a komu to bude náležeti za 50 let? Kdo z nás to ví?)

92. Dobrý syn.

* I stalo se, že potom Ježíš šel do města, které slove Naim (= Pastvisko, asi 13 km jiho-východně od Nazareta, na rovině mezi horou Tábor a pohořím Gelboe. Dnes je to velmi sešlá víska.) A šli s ním učeníci jeho a veliký zástup. Když pak se přibližoval k bráně (hrazeného) města, hle, vynášeli (z hradeb městských) mrtvého, jediného syna jeho matky, a ta byla vdova. A veliký zástup lidu z města šel s ní, (neboť dle dějepisce Josefa Flavia každý, kdo se potkal na ulici s pohřebním průvodem, měl se k němu přidružiti). Uzřev ji Pán, byl milosrdenstvím hnut nad ní a řekl jí: Neplač! A přistoupiv, dotekl se mar. Nosiči pak zastavili. (Nebožtík u židů neležel v rakvi zabeďněn, nýbrž na prkně zavinut v plachtách). I řekl Ježíš (k mrtvému): mládenče, tobě pravím: Vstaň! I posadil se ten, který byl umřel, a počal mluvit. I dal jej jeho matce. Pojala pak všecky bázeň, (jak tam stáli po obou svazích úvozu, který ústí k bráně), a velebili Boha řkouce: Veliký prorok povstal mezi námi (jako druhdy slavný křisitel mrtvých Eliáš nebo Eliseus), a Bůh navštívil svůj lid. I rozšířila se

o něm ta řeč po celé židovské zemi a po celé krajině vůkol. *

I chodil po městech a dědinách uče a bral se cestou k Jerusalemu (neboť se blížila slavnost Posvěcení chrámu).

93. Nevděk světem vládne.

* I stalo se, když se Ježíš ubíral do Jerusalema, že šel (tentokráte tou druhou cestou) středem (kraje mezi) Samařskem a Galileou, (tedy od Naimu směrem jihovýchodním k silnici Jordánské). A když vcházel do jednoho městečka (Salim?), potkalo se s ním deset mužů malomocných. A ti stáli zdaleka, (neboť dle 3. Mojž. 13, 46. nesměli mezi lid), a pozdvihli hlasu řkouce: Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi! A když je uzřel, řekl jim: Jděte, ukažte se kněžím, (aby vám dali dle 3. Mojž. 14, 2. písemné vysvědčení, že jste zdrávi a smíte opět mezi lidi). I stalo se, když šli, že se uzdravili. Jeden pak z nich, když poznal, že jest uzdraven, navrátil se, velikým hlasem velebě Boha. A padl na tvář k jeho nohám. A to byl Samaritán. Odpověděv pak Ježíš (na tento projev vděčnosti jeho), řekl: Zdaž jich není deset očistěno? A kde je těch (ostatních) devět? Nenalezl se, který by se byl vrátil a vzdal chválu Bohu, leč tento cizinec? I řekl jemu: Vstaň a jdi, neboť tvá víra tě uzdravila (nejen na těle jako těch druhých devět, nýbrž i na duši). *

94. Neplodný strom.

I poslal Ježíš před sebou posly, a oni vešli do jednoho městečka samařského, aby mu tam

připravili (nocleh). Ale (tamější obyvatelé) nepřijali ho (z národní a náboženské nevraživosti samaritánské proti poutníkům židovským), protože bylo znáti, že jde do Jerusalema (na pout). Uzřevše to jeho učeníci Jakub a Jan, (ohniví to „synové hromu“) zvolali: Pane, chceš-li, abychom řekli, by sestoupil oheň s nebe a zahubil je? A obrátiv se Ježíš, káral je řka: Nevíte, čím ducha jste. (Rádi byste asi nápodobili rozhorleného proroka Eliáše ze Starého zákona. Ale teď je čas zákona Nového. Kolik vám bude přetrpěti od lidí v budoucnosti, a přece nikdy jako hlasatelé evangelia pokoje nebudete směti jim klnouti.) Syn člověka nepřišel duši zatratit, nýbrž spasit. I odešli do jiného městečka.

Pověděl pak jim (cestou podle vinic) i toto podobenství: Kdosi měl strom fíkový vsazený na své vinici. I přišel hledat na něm ovoce, ale nenalezl žádného. (Dosud fíkové stromy tvoří tam „závětrí“ vinicím.) I řekl vinaři svému: „Hle, již po tři léta přicházím hledat ovoce na tomto fíku a nenalézám žádného. Pročez vytni jej! Nač také vysiluje půdu? Ale on odpovídaje dí jemu: Pane, ponechej ho i tohoto léta, až jej okopám a ohnojím, ponese-li (třeba přece) ovoce. (Fík vyžaduje mnoho opatrování.) Pak-li neponese, potom teprve jej dej vytnout (neboť sám ukáže, že skutečně za nic nestojí. — Taková milosrdná shovívavost je duch Krista Pána a ne převřelá prchlivost obou „synů hromu“. — Podobenství o neplodném stromu fíkovém doporučuje se někdy k úvaze vypočítavým ženám.)

95. Nejdražší poklad.

Stalo se pak, když šli cestou dále, že přistoupil jakýsi zákoník k Ježíšovi a řekl jemu: Mistře, půjdu za tebou, kamkoli půjdeš. I dí mu Ježíš: (Rozmysli si to!). Lišky mají doupata a ptáci nebeští mají hnízda, ale Syn člověka nemá, kam by hlavu položil. (A zdá se, že tohoto nepřijal Pán za učeníka, protože jenom naděje na dobrou budoucnost pudila ho k Němu.)

I řekl k jinému (z následovníků svých): Pojď za mnou. Ale on řekl: Pane, dovol mi prve jíti a pohřbíti mého otce. I dí mu Ježíš: Následuj mne a nechej, ať (duchovně) mrtví pochovávají své mrtvé. Ale ty jdi a zvěstuj království Boží. (Starozákonní kněží podle 3. Mojž. 21, 11) a Nazirejci čili muži Bohu zasvěcení podle 4. Mojž. 6, 7. neměli se zúčastniti pohřbu ani vlastních rodičův. Učeníci Kristovi jsou kněží a zasvěcenci zákona Nového.)

I řekl mu jiný: Následovati budu tebe, Pane, ale prve dovol mi, ať se rozloučím s těmi, kteří jsou u nás doma. Řekl mu Ježíš: Nikdo, kdo přiložil ruku svou k pluhu a ohlíží se zpět, není způsobilý ku království Božímu. Pán předvídal patrně, že mu to jeho domácí rozmluví a že dá se zdržeti.) * Království Boží je podobno pokladu skrytému v poli, jejž naleznuv člověk, tají (opatrně) a pln radosti nad ním jde a prodá všechno, co má, a koupí to pole (neboť čím je pole, tomu náleží i to, co je na něm. V předešlých válkách židé mnoho zlata a stříbra i jiných cenných věcí ukryli do země).

Opět podobno je království nebeské kupci, který hledal (horlivě) dobré perly (na tržišti mezi perlolovci). A když tam našel jednu drahocnou perlu, odešel, prodal všechno, co měl, a koupil ji.* (Římský tehdejší učenec Plinius v knize „*Historia naturalis*“ napsal: „Mezi vzácnými věcmi největší cenu mají perly“. — Spása duše musí nám tedy býti nad všechny světské ohledy.)

96. Nedostatek dělníkův.

Potom vyvolil Pán ještě (vedle dvanácti apoštolů) jiných dvaasedmdesát (učeníků, jako ve Starém zákoně ustanovil si Mojžíš dvaasedmdesát pomocníků, zvaných „staršími“). A poslal je po dvou (jako i dříve apoštoly k vůli vzájemné podpoře a útěše) před sebou do každého města i místa (v Samařsku, Judsku a Zajordánsku), kam chtěl sám přijíti. A pravil jim: Žeň je sice mnohá (= mnoho je lidí čekajících na slova spásy), avšak dělníků (= hlasatelů slova Božího) je málo. Proste tedy Pána žní, aby poslal dělníky na svou žeň. (Proto dosud církev prosí Boha zvláště o suchých dnech o hodné kněze.) Jděte! Hle, já posílám vás jako ovce mezi vlky. Nenoste měšce (na peníze), ani mošny (na potraviny), ani obuvi (druhé do zálohy), a nikoho na cestě nepozdravujte. (Pozdrav orientálů byl dlouhý a spojen s mnohými a nekonečnými zdvořilostkami; takovými titěrnostmi se nemají dáti zdržovati od svého úkolu.) A do kterého města vejdete a přijmou vás, jezte, co vám dají. (I další napomenutí dal jim všechna jako dříve dvanácti apoštolů.

Srov. čl. 74.) Kdo vás přijme, mne přijímá, a kdo mne přijímá, přijímá toho, který mne poslal.

Kdo přijímá proroka ve jménu proroka, (že ten je od Boha poslaný hlasatel víry), odplatu proroka vezme. (Dostane odměnu jako prorok sám, protože svou podporou umožňuje mu vykonávat jeho kazatelský úřad.) A kdo přijímá spravedlivého ve jménu spravedlivého (z toho důvodu již, že je spravedlivým), odplatu spravedlivého vezme (neboť i on má pak podíl na vykonaném spravedlivém díle onoho). A kdokoli by podal píti jednomu z těchto nejmenších (v očích světa) číši studené vody toliko ve jménu učeníka, (třebas že je jenom učeníkem), zajisté pravím vám, neztratí své odplaty.

Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá. Kdo pak pohrdá mnou, pohrdá tím, kdo mne poslal. (Jako apoštolové jsou předchůdcové nynějších biskupů, tak sedmdesát a dva učeníci byli jako nynější kněží.)

97. Nejpotřebnější věc.

* Stalo se pak, když putovali dále (od Jericha k Jerusalemu), že Ježíš vešel do jednoho městečka (do Betanie Judské na rovince pod východním svahem hory Olivetské, od Jerusalema dobré 3 km na vých. na cestě k Jerichu. Dnes je to sešlá vesnička obývaná jen asi 20 arabskými rodinami. Dosud se poutníkům ukazuje zbořenina domu Martina. Ale okolí je velmi půvabné.)

A jedna žena jménem Marta přijala ho pohostinstvím do domu svého. A ta měla sestru jménem Marie, která se posadila u nohou Páně (podle zvyků tehdejších bedlivých žákův) a poslouchala jeho slova. Ale Marta sháněla hojnou obsluhu. Přistoupivši pak k němu řekla: Pane, nedbáš-li toho, že sestra má nechala mne samu sloužiti? Řekni jí tedy, ať mi pomůže. (Mne sotva teď poslechne.) A odpověděv řekl jí Pán: Marto, Marto, pečlivá jsi (příliš) a znepokojuješ se pro mnohé věci, (potřeby tělesné). Ale jednoho je potřebí (toho, co vede ku věčné spáse duše; vše ostatní má býti jenom prostředkem k tomu cíli). Marie vyvolila nejlepší stránku, která nebude odňata od ní (nikdy, ani v hodinku smrti ne, jako všecko ostatní pozemské, nýbrž láska k věčné Pravdě přejde s ní i do posmrtného života. —

98. Opět v nebezpečí smrti.

I byla (osmidenní) slavnost Posvěcení chrámu v Jerusalemě (na památku, že Judas Makabejský vymanil r. 164. před Kr. P. chrám Hospodinův z moci Syřanův a znovu jej zasvětil službě Boží). A byla zima (= střed prosince, kdy v Palestině trvají chladné pršky). A Ježíš chodil v chrámě (v pobočných podloubích) v síni Šalomounově (na východní straně. Tu vystavěl král Šalomoun, a přes všechny pohromy válečné jediná se zachovala až na doby Krista Pána). Tu obstoupili ho Židé (z velerady) a řekli jemu: Dokavad držíš naši duši (v nejistotě)? Jsi-li ty Kristus (král našeho národa), pověz nám zřejmě. (To byla potměšilá léčka: Pilát přijel ze sídelního města

Caesareje od Středozemního moře opět na slavnost do Jerusalema, aby osobně dohlédl na zachování pořádku mezi nepokojnými Židy. Prohlásí-li se Ježíš Nazaretský Kristem a tudíž králem, lapnou Ho a vydají Pilátovi jako politického provinilce.) Odpověděl jim Ježíš: Řekl jsem vám již (o minulé slavnosti Stánkův) a nevěříte. Skutky, které já činím ve jménu svého Otce, ty vydávají o mně svědectví (kdo jsem). Ale vy nevěříte, neboť nejste (protože nechcete býti) z mých ovcí. (Řeknu-li vám, kdo jsem, žádáte znamení; učiním-li zázrak, vykládáte jej za čin Beelzebubův.) Ovce mé (= věrní moji vyznavači) slyší můj hlas a já je znám a následují mne. A já jim dávám věčný život a nezhynou na věky, ani mi je nikdo nevytrhne z mé ruky (leda by samy se ode mne vzdálily). Co mi Otec můj dal (božství s Ním rovné), větší je nade všechno, a nikdo nemůže je vytrhnouti z ruky mého Otce. Já a Otec jedno jsme!

Tu chápali Židé kamení (jako o slavnosti Stánkův), aby jej kamenovali. Odpověděl jim Ježíš: Mnohé dobré skutky ukázal jsem vám od Otce svého. Pro který z těch skutků mne chcete kamenovati? Odpověděli mu Židé: Pro dobrý skutek tě nechceme kamenovati, ale pro rouhání, že ty jsa člověk, činíš se Bohem. Odpověděl jim Ježíš: Zdaliž není v zákoně vašem psáno (Ž. 81, 6.): Já jsem řekl (soudcům národa): Bohové jste? (Božskou vážnost máte, protože soudíte na místě Boha a vykládáte zákon, který dal lidu sám Bůh.) Jestliže ty nazval (v Písmě) bohy, k nimž se stala Boží řeč, a Písmo nemůže býti zrušeno, proč vy

pravíte tomu (mně), kterého Otec posvětil (na úřad Vykupitele lidstva) a poslal na svět: „Rouháš se,“ že jsem řekl: Syn Boží jsem? Nečiním-li skutků svého Otce, nevěřte mi. Pak-li činím, a nechcete-li mně věřiti, věřte skutkům, abyste poznali a věřili, že jest Otec ve mně a já v Otci.

Proto hleděli ho chytiti (že se zase rouhá), ale on (velebně) ušel z jejich rukou.

99. Místo vzpomínek.

Ježíš odešel opět (po slavnosti Posvěcení chrámu z Jerusalema) za Jordán, na to místo, kde nejprve Jan křtil, (u Betanie Perejské), a zůstal tam. A přicházeli k němu mnozí a pravili: Jan sice neučinil žádného zázraku (a přece jsme ho ctili za proroka Božího), ale všechno, cožkoli mluvil o tomto, bylo pravé. (Čím více tedy musíme věřiti tomuto!) I uvěřili mnozí v něho.

I přicházeli k němu celníci a všelící hříšníci, aby ho slyšeli. A reptali farizeové a zákoníci (jako vždycky) řkouce: Tento přijímá hříšníky a stoluje s nimi. (To se pokládalo za projev úzkého přátelství. Poněvadž však celníci byli rabínům „nečistými“, byl takový projev přízně v očích jejich velkým proviněním.) Ježíš pak řekl jim: Co se vám zdá? (Co tomuto řeknete?) Jeden člověk měl dva syny. I přišel k prvnímu a řekl mu: Synu, jdi dnes a pracuj na mé vinici. Ten však odpovídaje řekl (vzdorně): Nechci! Potom však hnut jsa lítostí, šel. A přišel otec k druhému synovi, řekl mu totéž. A on odpovídaje řekl (velmi uctivě): Půjdu, pane! (Uctivé oslovení to i vůči otci, jako v an-

glickém „Sir“.) Ale nešel. Který z těch dvou vyplnil otcovu vůli? Řkou jemu: Ten první. I dí jim Ježíš: Zajisté pravím vám, že celníci a nevěstky předejdou vás do království Božího. Neboť přišel k vám Jan cestou spravedlnosti (učil vás jen dobrému jako pravý vyslanec Boží) a neuvěřili jste mu. Ale celníci a nevěstky mu uvěřili. Vy však vidouce to, (že i takoví dělají pokání), ani potom jste lítosti neměli, abyste mu uvěřili. Ano, přijdou (pohané ze všech národův) od východu a od západu, od půlnoci i od polední strany a budou stolovati (= veseliti se) v království Božím. A hle, jsou (nyní) poslední, kteří (potom) budou prvními, a jsou (zde na světě) první, kteří (tam) budou posledními.

(Dle výkladů sv. Otců je první syn představitelem pobloudilých, ale potom kajících lidí, kdežto druhý je obrazem potměšilých pokrytců.)

100. Neoprávněná žárlivost.

Navrátilo se pak těch dvaasedmdesát (vyslaných učedníků) s radostí, řkouce: Pane, také zlí duchové se nám poddávají ve jménu tvém. (Tato moc se jim zdála největším darem Páně ze všech ostatních.) I řekl jim Ježíš: Viděl jsem satana jako blesk padati s nebe. (I anděly pýcha strhla s nebe!) Hle, dal jsem vám moc šlapati na hady a štíry (= tajné úklady) a nad všelikou silou (pekelného) nepřítele, a nic vám neuškodí. Ale z toho se neradujte, že se vám poddávají duchové (vždyť zajisté i Jidáš byl jedním z takových divotvorců), nýbrž radujte se, že vaše jména

napsána jsou v nebesích (že máte zaslíbení věčného života.)

V tu hodinu zaplesal Ježíš v Duchu svatém a řekl: Velebím tebe, Otče, Pane nebe i země, že jsi skryl tyto věci před moudrými (= domýšlivými) a opatrnými (tohoto světa) a zjevil jsi je maličkým (= neučeným a prostým lidem). Ano (velebím tě), Otče, že tak se ti zalíbilo. (Podstata pak toho, co domýšlivý svět nechce chápati, jest): Všecky věci jsou mi dány od Otce mého. A žádný neví, kdo je Syn, leč jedině Otec, (nikdo neví) kdo jest Otec, leč jedině Syn, a komu bude chtít Syn zjeviti. (Jen v učení Ježíše Krista jest záchrana lidské společnosti časná i spása věčná.)

I promluvil k němu Jan (Miláček) a řekl: Mistře, viděli jsme jednoho, který ve tvém jménu vymítá zlé duchy, i bránili jsme mu, protože nechodí s námi (a není stálým Tvým učedníkem jako my). Ježíš pak řekl: Nebraňte mu! Neboť není žádného, který by divy činil ve jménu mém a mohl snad zle mluvit o mně. (Jistě i on je jedním z mých věrných, třeba nemohl stále choditi s námi.) Neboť kdo není proti vám, jest s vámi. (Ale naopak: Kdo není se mnou, proti mně jest. Mt. 12, 30.)

A brali se k domovu (Kafarnaum) prostředkem krajiny Desítiměstí (na východním břehu jordánském).

101. Dvojnásobný neduh.

* Přivedli tam k Ježíšovi člověka hluchoněmého a prosili ho, aby naň vložil ruku (neb

slyšeli, že tak On uzdravuje všeliké nemoce). A vzav jej ven ze zástupu v soukromí, vložil své prsty v jeho uši a plivnuv dotekl se jeho jazyka a vzezřev k nebi povzdechl (z útrpnosti nad bédami lidskými) a řekl: Effeta!, to jest: Otevři se! (Sv. evangelista Marek přidává pro křesťany římské překlad aramajského slova.) A hned se otevřely jeho uši a rozvázal se svazek jazyka jeho. I mluvil správně. (Effeta je z oněch málo slov Páně, která se nám zachovala právě tak, jak On je původně pronesl.)

A přikázal jim Ježíš, aby o tom nikomu neříkali. Ale čím více jim přikazoval, tím více to ohlašovali a tím více se divili řkouce (s prorokem Isaiášem): Dobře všechny věci učinil: i hluchým dává slyšeti i němým mluvit.*

Tak splnilo se slovo Isajáše proroka (42, 1.): Aj, miláček můj, zalíbila si v něm duše má. Nebude křičeti (s protivníky) ani nebude přijímati osoby (podle jejich zevnějšku). Třtiny nalomené nedolomí a skomírajícího knotu neuhasí (nedorazí svou příkrostí slabých chybuících povah, nýbrž laskavým slovem jim dodá nové odvahy). Podle pravdy vynášeti bude soud.

(Při křtu sv. kněz nápodobí Krista Pána a dotýká se navlhčeným palcem obou uší křtěncových, pronáší totéž slovo: Effeta!, to jest: Otevři se!, aby totiž sluch jeho byl v budoucnosti vždy ochotně otevřen slovu Božímu.)

102. Marnivá ctižádost.

I přišli (zase domů) do Kafarnaumu. Ale Ježíš nechtěl, aby o tom někdo věděl. (Byloť jim třeba odpočinku.)

A když byli v domě (Petrově), otázal se jich: Oč jste se na cestě hádali? Ale oni mlčeli (studem). Neboť se na cestě mezi sebou hádali, kdo by z nich byl větším (v budoucím království Kristově). Ale Ježíš vida myšlenky srdce jejich, posadil se (na znamení, že chce je o něčem důležitém poučiti), a zavolav dvanáct (apoštolů) dí jim: Chce-li kdo prvním býti, budiž ze všech nejposlednějším a služebníkem všech. A přivolav pacholátko (chlapečka, který si hrál patrně někde blízko na ulici,) postavil je uprostřed nich a když je objal, řekl jim: Zajisté pravím vám: Neobráte-li se a nebudete-li jako maličtí (prosti vši pýchy), nevejdete do království nebeského. Pročež kdo se poníží jako ten maličký, ten je větší v království nebeském. (Nejpokornější jest tedy před Pánem Bohem největším. — Řecké staré podání praví, že chlapeček ten byl pozdější mučedník sv. Ignác, slavný biskup antiošský.)

Kdo pak z vás — dodal Pán — má služebníka, který oře nebo pase, řekne mu, když se s pole navrátí: Pojd' hned a posaď se k jídlu? Zdaž spíše neřekne mu: Připrav (napřed), co bych povečeřel, a opáš se (jak tehdy služební při práci po domě chodili), a posluhuj mi, ať se najím a napiji? A potom (teprve) i ty se najíš a napiješ. Zda-li vzdává dík tomu služebníkovu proto, že vykonal, co mu byl rozkázal? Myslím, že nikoliv. Tak tedy i vy, když učiníte všecko, co vám bylo přikázáno, řcete: Služebníci neužiteční jsme; co jsme měli učiniti (co byla naše svatosvatá povinnost), učinili jsme (a zůstaňte pokornými).

(Zkušenost nás učí, že pýcha je význačná známka všech odpadlých. — Za povšimnutí stojí tato maličkost: Sv. Marek a sv. Lukáš uvádějí zde pouze slova Krista Pána, jak je slyšeli od druhých, ale sv. Matouš, který jako apoštol byl očitým svědkem události, zevrubně nám udává, jak si Kristus Pán sedl, jak zavolal chlapečka, kam ho postavil, jak jej objal a co řekl. Jaký to malý a přece veliký doklad pro věrohodnost svatých evangelistů!)

103. Smutná zvěst.

(Přišedše učedníci Jana Křtitele, zvěštovali Ježíšovi o smrti svého mistra.) Herodes (Antipas, syn Heroda Ukrutného), dal totiž Jana zatknouti a vsaditi do žaláře (na své pevnosti Machaeros, východně od Mrtvého moře) pro Herodiadu, manželku bratra svého. (Srov. článek 26.) Neboť Jan říkal Herodovi: Není dovoleno tobě míti manželku bratra tvého! (Neboť muž její ještě žil, a zapuzená řádná manželka, Heroda Antipy arabská princezna, také dosud žila.) Herodias kladla mu (Janu Křtiteli) za to nástrahy a hleděla jej připravit o život, ale nemohla. Neboť Herodes bál se Jana (i lidu), věda, že jest to muž spravedlivý a svatý (v očích celého národa). I chránil ho a mnoho činil podle jeho slov a rád ho poslouchal.

Přišel však den (pro plány královniny příhodný. Herodes učinil (totiž podle zvyku pohan-ského) v den svých narozenin hostinu svým velmožům a důstojníkům a předním mužům gali-lejským (se strany Herodianův, židovských to

přivrženců královského domu). A vešla tam dcera té Herodiady (jménem Salome) a tančila uprostřed (zpívajíc a tlukouc při tom na bubínek s břinkadly jako solová tanečnice divadelní, což bylo však tehdy zaměstnáním jenom placených dívek). A zalíbila se Herodovi i spoluhodovníkům. I král řekl dívce: Požádej mne, zač chceš a dám ti to. A zapřisáhl se jí: Začkoliv požádáš, dám ti to, byť to byla i polovice mého království. Ona pak vyšla (z hodovní síně) a řekla své matce: Zač mám žádati? A ta řekla: Za hlavu Jana Křtitele. I vrátila se hned spěšně ku králi a navedena byvši od matky, prosila ho řkouc: Chci, abys mi dal ihned (než vystřízlivíš a jinak se rozmyslíš) na míse hlavu Jana Křtitele. I zarmoutil se král (neboť byl Janu nakloněn). Pro svou přísahu však a pro spoluhodovníky (kteří byli svědky jeho slavného slibu, třebaž nezávazného), nechtěl jí odmítnouti, ale poslav vojína tělesné stráže, rozkázal přinésti hlavu Janovu na míse. I dal ji dívce a dívka ji odnesla ke své matce. (Sv. Joronym nám zaznamenal starou pověst, že prý Herodias probodala jazyk Janův jehlicí. — Kolik životů kazatelských karatelů zničily od té doby bezhlavé tanečnice a jejich mstivé matky!)

Uslyševše to učedníci jeho, přišli a vzali tělo jeho a pochovali je ve hrobě (na území prý Samařském) a šli, aby to pověděli Ježíšovi.

V ten čas uslyšel panovník Herodes pověst o Ježíšovi, neboť proslulým stalo se všude jméno jeho. I byl v nejistotě a řekl služebníkům svým (ustrašeně): To jest Jan Křtitel! On vstal z

mrtvých a proto se dějí skrze něho divy. Oni však pravili: Eliáš je to (kterého Židi ustavičně očekávali). A jiní říkali: Jest to prorok jako jeden ze starých (slavných) prorokův. Uslyšev to Herodes (nedal se upokojiti, ale) nařikal: Jan, jehož jsem já dal stíti, ten vstal z mrtvých. I byl žádostiv ho spatřiti (aby nabyl jistoty a mohl utišiti špatné své svědomí).

(Trest za onen vražedný čin královskou rodinu neminul. Za několik málo let (r. 39.) byli vyobcováni ze země Židovské od císaře Kaliguly a posláni do francouzského města Lyonu do vyhnanství. Tam Salome dle podání dějepisce Nicefora se probořila na ledě při klouzání na řece Rhoně a prořízla si krk o ostrý led. Nešlechtná tato dvojice na stará léta byla poslána až do Španělska, kde v největší hmotné bídě dokonali svůj bídný život mravní.)

104. Příprava na tvrdou řeč.

* Uslyšev Ježíš (o stětí Janově), přepravil se odtud (z Kafarnaumu, z území Herodova), na loďičce na druhou stranu moře Galilejského, to jest Tiberiadského, a odebral se s apoštoly v soukromí na samotu, která leží u Betsaidy (Gaulonitské čili u Juliady na východním břehu Jordánu při vtoku do jezera na území moudřejšího vládce Filipa Iturejského). Byly pak blízko Velikonoce, slavnost to židovská.

Ale lidé (z Kafarnaumu a okolí) viděli je odjížděti a poznali, kam. I sběhli se tam pěšky (asi 9 km) ze všech míst. Neboť viděli divy, které

činil na nemocných. A přišli tam dříve (pěšky) než oni (zatačkou po vodě). (Po celé pak cestě měli loďku v dohledu.)

A Ježíš vystoupiv (na břeh), ušel zástup veliký a pojal lítost nad nimi, že byli (duševně) zmořeni jako rozplašené ovce bez pastýře. I vystoupil na (blízkou) horu a posadil se tam s učedníky svými. A počal je učit mnohým věcem a řekl jim: Pojdte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi (strastmi vezdejšími i chybami vlastními), a já vás občerstvím. Vezměte jho mé na sebe (= skloňte hlavu pod kázeň mého učení), a uče se ode mne, neboť já jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete pokoj duším svým. Neboť jho mé (= učení mé) je sladké a břímě mé (břímě povinností) je lehké.

A mluvil jim o království Božím a uzdravoval ty, kteří uzdravení potřebovali.

(Ale (zatím) se den počal nachylovati. (V Palestině zapadá slunce skoro po celý rok o 6. hodině.) Když pak nastal večer, přistoupili k němu učedníci jeho (12) řkouce: Jsme zde na místě pustém a hodina (k rozchodu) již minula. Rozpuť zástupy, ať odejdou do okolních dvorců a vesnic, aby si nakoupili pokrmů k jídlu a našli nocleh. Ale Ježíš řekl jim: Není potřebí, aby odešli. Dejte vy jim jísti. (Což jsem vám nedal moc činiti zázraky? Ale oni Mu neporozuměli.) I řekli jemu: Máme-liž jíti a koupiti za dvě stě denárů (= asi 200 K) chlebův a dáti jim? (Podle tehdejších cen by bylo za ten obnos chleba asi z 1000 litrů mouky). Ale Ježíš řekl Filipovi: Od-kud nakoupíme chlebův, aby pojedli tito (i kdyby

bylo peněz)? To však pravil zkoušeje ho, neboť sám věděl, co hodlá učiniti. Filip mu odpověděl: Za dvě stě peněz nestačí, aby každý něco málo dostal. Tedy řekl jim: Kolik chlebů máte? Jděte a vizte! (Ať vidí všichni, jak maličko jen!) A když zvěděli, tu Ondřej, bratr Šimona Petra, děl jemu: Je zde jeden mladík (asi poutník jerusalemský), který má pět chlebů ječných (chléb to chudého lidu), a dvě (pečené) ryby, ale co je to na tak mnohé? (Chleby židovské měly podobu našich koláčův, na prst tlustých, a byly jenom tak velké, aby stačily člověkovu na jedno pojezení. — Žitného chleba tam neznali. Pšeničný byl obyčejný. Chudina se živila i ječným, protože ječmen byl dvakrát i třikrát lacinější než pšenice. Přísloví o žebrákovi znělo: Nemá ani na ječný chléb.) I řekl jim: Přineste mi je sem! A rozkázal zástupům, aby se posadili ve skupinách na zelenou travu. I posadili se v řadách (jako pestré záhony květinové ve svých barevných orientálních krojích) po stu (na délku) a po padesáti (na šířku). (Tak bylo možno potom snadno určití jejich počet.) Bylo pak mnoho trávy na tom místě (byloť jaro).

A vzav Ježíš pět chlebův i dvě ryby a pohleděv k nebi, požehnal je. A lámal chleby a dával je učeníkům svým, učenci pak je (roznášeli) zástupům. Taky dvě ryby rozdělil mezi všecky. I jedli všichni a nasytili se.

Když pak se nasytili, řekl učedníkům svým: Seberte pozůstalé drobty, ať nezhynou! (Poučení pro malé i velké děti, jak si máme vážit „daru Božího“!) A sebrali dvanáct (příručních) košíků

plných drobtů (z chleba) i z ryb. (Proutěné cestovní košíky nosili s sebou Židé všude na cesty, jako naši nosívali kdysi t. zv. sotůrky.) Těch pak, kteří jedli, bylo asi pět tisíc mužů kromě žen a dětí (které seděly s nimi zvlášť).

A hned přinutil Ježíš apoštoly, aby vstoupili na lodičku a plavili se napřed na druhou stranu k Betsaidě (Galilejské u Kafarnaumu), než by rozpustil zástupy (neboť věděl, že lid si bude bouřlivě počínati). Tedy ti lidé uzřevše ten div, kterýž byl učinil Ježíš, pravili: Tento je jistě ten prorok, který (podle 5. Mojž. 18, 15.) má přijíti na svět (aby obnovil naše slavné království Davidovo a Šalomounovo). Proto Ježíš poznav, že chtějí přijíti a chopiti ho, aby jej učinili králem, vystoupil na horu sám, aby se modlil. Když pak byl večer (a setmělo se), byl tam samotěn.*

(Kristus Pán sám nám zde dal příklad, abychom s modlitbou přisedali ke stolu, praví sv. Cyril. Rovněž, abychom na noc se modlili. — Zázračné rozmnožení chlebů bylo předobrazem Nejsv. Svátosti Oltářní.)

105. Nevidaná a neslýchaná věc.

Když pak nastal večer (po zázračné večeři na kopci u Juliady), sestoupili učedníci k Ježíšovi k moři. A byla již noc, a Ježíš (dosud) nepřišel k nim. I (odrazili od břehu gaulonitského) a plavili se přes moře (západním směrem) do Kafarnaumu. Byla pak lodička uprostřed moře, a on sám na pevnině. A viděl je (při jasu blízkého úplňku), s jakou těžkostí se plaví. Neb moře se vzbouřilo (dutím velikého větru. Na vnitro-

zemních jezerech strhnou se větrné bouře neočekávaně). Lodička pak se zmítala uprostřed moře vlnami, neboť byl protivný jim vítr (jihozápadní), takže neodplavili se více jako dvacet nebo třicet honů (asi 5 nebo 6 km = na půl cesty), když při čtvrtém nočním bdění (asi mezi 4. a 5. hodinou ranní) uzřeli Ježíše, an jde po moři a přibližuje se k lodi. Ale (dělal, jakoby) chtěl je minouti. A vidouce jej, an jde po moři, ulekli se a strachem vzkřikli: Strašidlo je to! Neboť všichni jej viděli a báli se. A Ježíš ihned k nim promluvil řka: Buďte dobré mysli! Já to jsem. Nebojte se!

I odpověděv Petr řekl: Pane, jsi-li to ty, kaž mi, ať jdu k tobě po vodě. A on řekl: Pojď! I vystoupiv Petr z lodičky, šel po vodě směrem k Ježíšovi. Vida však silný vítr (ztrácel důvěru v Mistrovu všemohoucnost), bál se a (proto) počal tonouti a volal řka: Pane, zachraň mne! A Ježíš řekl mu: Malověrný, proč jsi pochyboval?

A když vstoupil na lodičku, utišil se vítr. Ti pak, kteří byli na lodičce, přistoupili a klaněli se mu řkouce: Jistě Syn Boží jsi ty! A mnohem více žasli u sebe, (čím si uvědomovali, co velikého se to vlastně stalo), neboť nepovážili o chlebích (že když Pán s těmi mohl tak ohromný zázrak učiniti, mohl také i po vodě choditi). Byloť zajisté srdce jejich zaslepeno. (Jaké upřímné to přiznání z jejich vlastních úst!)

A přeplavivše se, přišli do kraje Genesaretského (úrodné to krajinky mezi Kafarnaumem a Magdalou) a přistáli s lodičkou. A když vyšli

z lodi, hned ho poznali lidé místa toho a rozeslali po celé krajině (posly). A běžající po celém okolí počali na ložích mu nositi všechny nemocné, kde o jakém uslyšeli. Ti pak ho prosili, aby se aspoň třepení jeho pláště směli dotknouti. (Slyšeli asi, že tak se uzdravila ona žena dvanáct roků trpící.) A kam se obrátil, kladli nemocné na ulici, a ti všichni, kdo se ho dotkli, byli uzdraveni.

(A když se opět vrátil do Kafarnaumu), tázali se ho farizeové (kteří jistě již slyšeli od lidu, jak včera večer odmítl býti králem): Kdy přijde království Boží? Odpověděl jim a řekl: Nepřijde království Boží s okázalostí (světskou) a neřekne se: Hle, tu jest!, anebo: Aj, tamto! (Ani na tu ani na onu zemi nebude omezeno.) Neboť hle, (rozumějte dobře!) království Boží je ve vašem nitru. (Je to království duchovní v srdcích lidstva.)

(Nočním bděním se míní bdění nočních vojenských stráží. Noc od šesté hodiny večerní do šesté hodiny ranní byla rozdělena na čtvero bdění čili čtyři římské vigilie: I. od 6. večer do 9., II. od 9.—12., III. od 12. až 3. a IV. od 3.—6. ráno, do východu slunce.)

106. Tvrdá řeč.

Druhého dne (po zázračném rozmnožení chlebův u Betsaidy Gaulonitské) zástup lidu, který stál (tam) za mořem, viděl, že tam nebylo jiné lodi, leč ta jedna (Petrova) a že Ježíš nevstoupil s učedníky svými na tu loď, nýbrž že se jeho učedníci plavili sami. Jiné však lodi při-

pluly od Tiberiady (a větrem zahnány přirazily) blízko místa, kde oni jedli chléb, když Pán je požehnal. Když tedy seznal zástup, že tam není Ježíše ani jeho učedníkův, vstoupili na ty (právě příšlé) lodi a přeplavili se do Kafarnaumu, hledající Ježíše. A nalezše ho za mořem (na západním pobřeží), řekli jemu: mistře, kdy jsi sem přišel?

Odpověděl jim Ježíš a řekl: Zajisté, zajisté pravím vám: Hledáte mne ne proto, že jste viděli divy, nýbrž proto, že jedli z chlebův a nasýtli jste se. (Tak tělesní jste!) Pečujte ne o pokrm, který pomine, nýbrž o pokrm, který zůstává k životu věčnému. A ten dá vám Syn člověka, neboť toho potvrdil vám Otec, Bůh. (Dosvědčil o něm mnohými zázraky, že on je skutečně ten předpověděný Syn člověka čili Mesiáš.) Tedy řekli jemu: Co máme činiti, abychom dílo Boží konali (a tak si nepomíjejícího chleba toho zasloužili?) Odpověděl Ježíš a řekl jim: To je dílo Boží, abyste věřili v toho, kterého on poslal. Tu mu řekli: Jaký pak učiníš div (větší než včera), abychom viděli a tobě věřili? Co uděláš? Otcové naši jedli mannu na poušti, jak je psáno (Ž. 77, 24.): Chléb s nebe dal jim jísti (vůdce jejich Mojžíš). Tedy řekl jim Ježíš: Zajisté, zajisté pravím vám: Mojžíš vám nedal chleba s nebe (neb manna padala jako déšť jen s oblakův), nýbrž můj Otec vám dá pravý chléb s nebe. Neboť chlebem Božím je ten, který s nebe (vyšel a) sestoupil a dává světu život. Tehdy řekli jemu: Pane, dávej nám vždycky ten chléb. I řekl jim Ježíš: Já jsem chléb života! Kdo při-

chází ke mně, nebude lačněti, a kdo věří ve mne, nebude žízni nikdy. Ale řekl jsem vám, že jste mne (i mé skutky) viděli, ale (přece) nevěříte.

Tu reptali Židé proti němu, že řekl: Já jsem chléb živý, který jsem s nebe sestoupil. I pravili: Zda-li to není Ježíš, syn Josefův, jehož otce i matku my známe? (Aramajština nemá výrazu pro společný název „rodiče“.) Kterak on tedy praví: Sestoupil jsem s nebe? Tedy odpověděl Ježíš a řekl jim: Nereptejte vespolek! Zajisté, zajisté pravím vám: Kdo věří ve mne, má život věčný. Já jsem chléb života! Vaši otcové jedli na poušti mannu a zemřeli. Tuto jest chléb sestupující s nebe, aby jí-li kdo z něho, neumřel (smrtí věčnou). Já jsem chléb živý, jenž jsem sestoupil s nebe. Bude-li kdo jísti z toho chleba, živ bude na věky, a chléb, který já dám, je tělo mé za život světa.

Tedy hádali se Židé vespolek řkouce: Kterak nám může tento dáti své tělo k jídlu? Proto řekl jim Ježíš: Zajisté, zajisté pravím vám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti života v sobě. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho v poslední den vzkřísím.* Neboť mé tělo právě (= skutečně) je pokrm a krev má právě je nápoj. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm. Jako mne poslal živý Otec, i já živ jsem pro Otce, a kdo jí mne, živ bude pro mne. Ten jest chléb živý, který s nebe sestoupil. Ne jako otcové vaši jedli mannu a zemřeli. Kdo jí tento chléb, živ bude na věky. To mluvil Ježíš uče v synagoze v Kafarnaumě.*

Tedy mnozí z jeho učedníků slyševše to řekli: Tvrdá je tato řeč, kdo ji může poslouchati? Věda pak Ježíš sám u sebe, že proto reptají jeho učedníci, řekl jim: To-li vás pohoršuje? Což pak (budete věřiti), až uzříte Syna člověka, an vystupuje tam (na nebe), kde byl prve (a zanechá vás zde samotných)? Duch (Boží) jest, který oživuje, tělo (= tělesné smýšlení) nic neprospívá. Slova, která jsem vám mluvil, duch jsou a život. Ale jsou někteří z vás, kteří nevěří. Věděl zajisté Ježíš od počátku, kdo jsou nevěřící a kdo ho měl zraditi. (Byl tedy též Jidáš mezi těmi nevěřícími učedníky.)

Od toho času mnozí z učedníků jeho odešli zpět a již s ním nechodili. (Až podnes je tajemství Nejsvětější Svátosti Oltářní kamenem úrazu nevěřícím duším a mezníkem, u kterého se rozcházejí věrní vyznavači Kristovi a odpadlí bývalí Jeho stoupenci.) Tehdy řekl Ježíš (přísně) ke dvanácti (apoštolům): Zda-liž i vy chcete odejíti? I odpověděl jemu Šimon Petr: Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného. A my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Kristus, Syn Boží. Odpověděl jim Ježíš: Zda jsem já vás nevyvolil dvanáct? A jeden z vás je ďábel! To pak řekl o Jidášovi, synu Šimona iškariotského. Neboť ten to byl, jenž ho měl zraditi, ačkoli byl jeden ze dvanácti.

(Jinověrci hleděli vysvětliti tuto rozpravu Krista Pána v Kafarnaumě v obrazném pouze smyslu, jakoby Božské učení Jeho bylo oním nebeským pokrmem, který lidstvu přislubuje. Ale zhádky oněch Židů poznáváme, že oni Kristu

Pánu dobře rozuměli, že mluví o svém skutečném těle. A pak „požívání těla“ obrazně vzato nikdy nemá v Písmě sv. významu přátelského přilnutí, nýbrž značí pravý opak: užíratí někomu života. Srov. Ž. 26, 2., Job 19, 22., Mich. 3, 3. a jinde.)

107. Případná podobenství.

* I počal jim Ježíš mluvit v podobenstvích:

Člověk jeden učinil velikou večeři a pozval mnohé. (Na Východě večeře se pokládá za hlavní jídlo, protože v poledne jsou lidé zemdleni teplem.) I poslal v hodinu večeře svého služebníka, by řekl pozvaným, aby přišli, že již je všecko připraveno. (Takové dvojí zvaní k hostině bývalo někde i v naší staré vlasti: první v době před veselkou od ženicha a nevěsty, druhé v den svatební od družby a družičky. Jest pak přísným požadavkem společenské zdvořilosti prý až dosud v Číně a v Persii.) I počali se všichni vesměs vymlouvatí.

První řekl jemu: Koupil jsem dvůr a musím vyjít a shlédnouti jej. Prosím tě, měj mne omluvena.

A druhý řekl: Patero spřežení volů jsem koupil a jdu jich zkusit. Prosím tě, měj mne omluvena.

A jiný řekl: Ženu jsem pojal a proto nemohu přijít.

(Tak žádost očí, žádost těla a pýcha života, tato trojí příčina zdržuje lidi od účasti na nebeské hostině Kristově.)

A navrátil se služebník, hlásil to svému pánovi. Tu rozhněvav se hospodář, řekl k služebníkovi: Vyjdi rychle na náměstí a na ulice města a uveď sem chudé i mrzáky, slepé a kulhavé. I řekl (potom) služebník: Pane, stalo se, jak jsi rozkázal, a ještě je místo. I řekl pán služebníkovi: Vyjdi na cesty a mezi ploty a přinuť (přemlouváním) vejíti, ať se naplní dům můj. Pravím pak vám, že žádný z těch mužů, kteří byli pozváni, neokusí mé večeře.*

(A ještě jiné podobenství o nebeské hostině řekl jim Pán Ježíš:)

*Podobno jest království nebeské člověku, králi, který vystrojil svatbu synu svému. I poslal své služebníky, aby povolali pozvaných na svatbu. Ale ti nechťeli přijíti. Opět poslal jiné služebníky řka: Povězte pozvaným: Hle, oběd svůj připravil jsem, voli moji a krmný dobytek je zabit a všecko je hotovo. Pojděte na svatbu! Ale oni nedbali a odešli, ten do svého dvora a ten po svém zaměstnání. Jiní pak zjímavše jeho služebníky a posměch jim učinivše, zabili je.

Uslyšev pak to král, rozhněval se a poslav svá vojska, zahubil ty vražedníky a jejich město dal zapálit.

Potom řekl svým služebníkům: Svatba zajiště hotova jest, ale ti, kteří byli pozváni, nebyli jí hodni. Protož jděte na rozcestí a koho naleznete, pozvete na svatbu. I vyšedše služebníci jeho na cesty, shromáždili všechny, které našli, zlé i dobré, a naplnila se svatební síň hodovníky.

Vešel pak král, aby podíval se na hosty. I ušel tam člověka neoděného svatebním rou-

chem. (S pozváním obdržel každý host od vznešeného hostitele také slavnostní roucho, ve kterém se slušelo přijíti ke stolu. Zanedbání toho zvyku bylo velikou urážkou pro hostitele.) I řekl jemu král: Příteli, kterak jsi sem vešel nemaje svatebního roucha? On pak oněměl. (Neměl, čím by se mohl vymluviti.) Tu řekl král služebníkům: Svažte jeho ruce i nohy a vyvrzte jej (z ozářené síně) do zevnější temnosti! Tam bude pláč a skřípění zubů. (Plakat bude hanbou a cvakat zuby zimou, jaká panuje v noci v přímořských krajinách.) Neboť mnoho je povolaných, ale málo vyvolených.*

(Smysl tohoto podobenství: Král nebeský vystrojil svatbu Synu svému, když Ho zasnoubil s církví na zemi. I poslal napřed služebníky své, proroky, pak ještě jiné, apoštoly, aby zvali vyvolený národ do církve Kristovy. Ale jedni z nich nedbali, druzí dokonce hlasatele Boží zabili. I přišlo vojsko římské jako metla Boží a zapálilo i rozmetalo hlavní město, chloubu Židů. A věrověstcové se rozešli k národům pohanským do všech dílů světa a uvedli jejich nejchudší příslušníky do lůna církve Páně. Ale ne všichni jsou Bohu vítáni, nýbrž jen ti, kteří jsou oděni rouchem slavnostním = žijí v čistém stavu milosti Boží. Kdo o tu nedbá a jen jako cizopasník tyje z blahého vlivu učení Kristova na lidstvo, ten bude vyvržen ze společnosti Boží a svatých a zavržen navždy.

108. Oprávněné výtky.

Tehdy počal Ježíš vytýkati městům, v nichž se událo nejvíce jeho divů, že nečinila pokání,

řka: Běda tobě, Korozaime, běda tobě, Betsaido! Neboť kdyby se v (pohanském fénickém) Tyru a Sidonu byly udály ty divy, které se staly u vás, dávno by byli (v kajícím rouchu ze) žíní a v popelu (na hlavách) sedíce (na holé zemi) pokání činili (jako druhdy Ninivští na kázání Jonášovo). Avšak pravím vám: Tyru a Sidonu bude v den soudný lehčeji než vám. (Město Korozaïm leželo podle svědectví sv. Jeronyma něco přes 3 km severně od Kafarnaumu. Dnes jsou tam jen zříceniny od Arabů zvané Karsain. Také po rybářském městečku Betsaidě není dnes ani památky.)

A ty, Kafarnaume, které se (bohatstvím) vynášíš až do nebe (brzo), až do pekla budeš pohrouženo! Neboť kdyby se v Sodomě byly udály divy, které se staly v tobě, snad by byla zůstala až do tohoto dne. (Byla by se dala na pokání a tak záhubu od sebe odvrátila). Avšak pravím vám, že zemi Sodomských bude v den soudný lehčeji než tobě. (Kafarnaum, čilé a krásné středisko obchodní, tak zapadlo, že dnes učenci se hádají, kde vlastně město to leželo. Tyrus však a Sidon trvají na středozemním pobřeží až podnes. — Dějiny národů jsou psány prstem Božím! Ale ne všichni chtějí tomu písmu rozuměti.)

* (V dalším podobenství líčí Kristus Pán osud lidí tak zatvrzelých): Když nečistý duch vyjde z člověka, chodí po místech pustých, hledaje odpočínutí, ale nenalezá ho. (Židé pokládali spustlé hřbitovy a pouště za oblíbené sídlo zlých duchů.) Tehdy dí: Navrátím se do domu svého, odkud jsem vyšel. (Znova doráží pokušeními na

člověka.) A přijda nalezne jej prázdný (= beze vší šlechetné tužby), vymetený a ozdobený (= docela pro sebe připravený.) Tehdy jde a vezme s sebou sedm jiných duchů, horších než je sám, a vejdouce přebývají tam. (Zpětný pád do předešlých neřestí bývá osudný.) I bývají poslední věci toho člověka horší než první. (Návrat tělesné nemoci bývá nebezpečnější než první záchvat; tak je to i s chorobami duševními.) Tak se stane i tomuto pokolení nejhoršímu. (Prorocká slova Páně se vyplnila na Židech a plní se na nich až podnes.) *

109. Odměněná vytrvalost.

A vyšed Ježíš odtud (z Kafarnaumu, aby se zatím rozruch v lidu pro jeho poslední „tvrdou řeč“ uklidnil), bral se směrem (severozápadním) ke krajině Tyrské a Sidonské, (přímořský to pás země na půlnoc od Galileje mezi Středoziemním mořem a pohořím Libanonským). A aj, žena kananejská (pohanka z původního obyvatelstva), Syroféníčanka rodem, z končin těch (vyšedši mu vstříc) volala řkouc k němu: Smiluj se nade mnou, Pane, synu Davidův! (Tak slýchala Ho jmenovati od svých židovských sousedů.) Má dcera je krutě trápena ďáblem. On pak neodpověděl jí ani slova. I přistouпивše učedníci jeho, prosili ho řkouce: Propuť ji, neboť volá za námi. On pak odpověděv řekl jim: Nejsem poslán než k zahynulým ovcím z domu israelského. (= Mt. 10, 5.) A vešel do jednoho domu (asi k vůli odpočinku), nechtěl, aby to kdo věděl. Ale nemohl se utajiti. Neboť žena ta vešla (za ním) a padla

k jeho nohám a klaněla se mu řkouc: Pane, pomoz mi! A on odpověděv řekl: Není dobře vzítí chléb synům a hoditi jej psům. (Židé se pyšnili, že oni jsou vyvolení synové Boží, a pohanům nadávali „psů“, jak i dnešní Turci přezdívali nám křesťanům. Kristus Pán schválně se dělal tvrdým Židem.) A ona řekla: Tak jest, Pane! Ale i psičí jedí pod stolem kůrky synů, které padají se stolu pánů jejich. (Umaštěné prsty při jídle se čistily o kousky chleba a ty se házely pod stůl.) Tedy odpovídaje Ježíš řekl jí: Ó, ženo, veliká je tvá víra! Pro tu (pokornou) řeč jdi a staň se ti, jak žádáš; zlý duch vyšel z tvé dcery. I uzdravena jest její dcera v tu hodinu. A ona odešla do svého domu a našla dívku, ana leží (pokojně) na loži, a zlý duch z ní vyšel.

(Ženu tu nazývá sv. Marek Syroféničankou, což je dokladem, že byl znalý jak poměrů tamějších, tak i afrických, kde založil osadu Alexandrinskou, a věděl, že Féničanům, kteří se ze staré vlasti, přidělené od Římanů k Syrii, vystěhovali do Punska na severním pobřeží africkém u Středozemního moře, říkalo se Libyfénici. — Sv. Kliment, žák sv. Petra, v jednom kázání k prvním křesťanům, které se nám dochovalo, praví, že žena ta se jmenovala Justa. Byla asi významnou křesťankou potom, když i jméno její se zachovalo.)

110. Dvojí slavný projev.

* A vyšel Ježíš zase z končin Tyrských, bral se skrze Sidonsko (zatačkou zpátky) k moři Galilejskému a (někdy v červenci v polovici

druhého roku své veřejné působnosti) přišel do krajiny Caesareje Filipovy. (Město to leželo na úpatí hor Hermonských při nejvydatnějším prameni Jordánském asi 40 km severně od vtoku Jordánu do jezera. Dříve slulo Paneas, ale od vládce Filipa Iturejského bylo zvelebeno, povýšeno na sídelní jeho město a ku počtě jeho příznivce císaře Tiberia bylo nazváno Caesarea = Císařov. Poněvadž však druhá Caesarea (Maritima) byla již dříve v Samařsku vybudována od Heroda Vel. na pobřeží Středomořském, proto tato Caesarea za Jordánem se blíže určovala jako Filipova, latinsky Caesarea Philippi.) A na té cestě, když byli sami, modlil se Ježíš (napřed jako před každou důležitou událostí podle důsledného poznamenání sv. Lukáše a potom) otázel se učedníků svých: Kým mne praví býti lidé? Oni pak mu odpověděli řkouce: Jedni (zvou tě) Janem Křtitelem (jakó na př. král Herodes), jiní Eliášem (podle mylného rabinského výkladu Mal. 4, 5.), jiní pak (tvrdí), že (v tobě) jeden ze starých proroků vstal z mrtvých. (Srov. čl. 103.)

Tu řekl jim Ježíš: Vy však kým mne býti pravíte? A Šimon Petr odpovídaje (slavnostně) řekl jemu: Ty jsi Kristus (= Mesiáš, slíbený Vykupitel), Syn Boha živého (= pravého, t. j. Stvořitele nebe i země. Toto slavné prohlášení Petrovo je souhrn celé nauky křesťanské.) A Ježíš odvětiv mu řekl: Blahoslavený (= od Boha samého vyznamenaný) jsi Šimone, synu Jonášův! (Odtud se odvozuje čestné oslovení papeže, nástupce Petrova: Beatissime Pater, naše: Svatý Otče!) Neboť tělo a krev (= při-

rozené toliko poznání), nezjevilo toho tobě, nýbrž Otec můj, jenž je v nebesích (tak tě osvítil). I já pravím tobě: Ty jsi Petr (to jest skála), a na té skále (= na tom nerozborném základě) vzdělám církev svou, a (ani) brány pekelné jí nepřemohou (tím méně úsilí lidských protivníků. „Brány“ pevnostních hradeb byly obvyklým obrazným označením moci a síly. = Ž. 86, 2.) A tobě dám klíče království nebeského (nejvyšší moc, ale i zodpovědnost v něm = Is. 22, 25.). A cokoli svážeš (= ustanoviš) na zemi, bude svázáno (= schváleno) i na nebi. A cokoli rozvážeš (= zrušíš) na zemi, bude rozvázáno (+ odvoláno) i na nebi.* (Tvé příkazy i záповědi budou vázati lidi ve svědomí jako zákon Boží. Kristus Pán použil slov „svázati“ a „rozvázati“, jak se jich tehdy užívalo v právních výkladech zákoníkův a v soudních nálezech velerady. Slíbil tedy Pán Petrovi dáti moc nejvyššího zákonodárce ve své církvi. I my dnes říkáme obrazně o zákonu, že nás zavazuje.)

Tu přikázal učedníkům svým, aby nikomu neříkali, že on je Kristus (aby později nenastal zmatek mezi lidmi, když by se jejich mylné světské představy o Mesiáši nesplnily, jak vykládá ctihodný Beda.)

111. Pohrobní vzpomínka.

Učenici Ježíšovi (jisti jsouce, že On je Mesiáš), otázali se ho řkouce: Proč říkají zákoníci, že prve (než přijde Mesiáš), má přijíti Eliáš? (Prorok Malachiáš tudíž předpověděl ve 4, 5.—6., že před druhým příchodem Kristovým k posled-

nímu soudu přijde opět na svět prorok Eliáš a bude hlásati jmenovitě nápravu rodinného života. Ale zákoníci neporozuměli dobře slovům Malachiášovým, nerozeznávali dvojího příchodu Kristova a učili lid, že Eliáš přijde před prvním příchodem Mesiášovým.) On pak odpověděl, řekl: Eliáš přijde sice (to je správně řečeno od zákoníkův) a napraví všecko. Ale pravím vám: Eliáš přišel již a lidé nepoznali ho, nýbrž učinili mu, co se jim zlíbilo (zlovolně ho zabili), jakož psáno jest o něm. (Písmo sv. v 3. Král. 19, 1. vypravuje, jak král Achab a vilná jeho žena Jezabel ukládali o život Eliášův.) Tu porozuměli učeníci, že jim to pravil o Janu Křtiteli (který kázal v duchu Eliášově a dotrpěl též za hájení posvátnosti a nedotknutelnosti rodinného života).

112. Vážná předpověď.

* Od té chvíle (kdy byli jisti o božství Jeho), počal Ježíš ukazovati učedníkům svým, že musí (podle úradků Božích) jíti do Jerusalema a mnoho trpěti a zavržen býti od starších národa a zákoníkův a velekněží (představených to 24 kněžských tříd), a býti usmrcen a třetího dne vstáti z mrtvých. A mluvil ta slova zjevně (že mu jasně rozuměli, a ne více tak tajemně jako na př. v rozmluvě s Nikodemem: „Povýšen bude Syn člověka.“) *

I vzal ho Petr stranou (důvěrně) a počal mu domlouvati: Odstup to od tebe, Pane! (=Pusť s mysli takovou obavu!) To se ti nestane. Ale Ježíš obrátiv se a pohleděv na (všechny) své učedníky (aby i oni všichni se dobře povšimli

poučení z následujících slov), přísně přikázal Petrovi řka: Jdi mi s cesty, satane! Pohoršením jsi mi, neboť nemáš na zřeteli věci Božích (věčných), nýbrž věci lidské (zájmy toliko časného života).

* A řekl ke všem: Chce-li kdo za mnou přijíti (— nikdo není nijak násilně nucen! —), zapři sebe sám (= své náklonnosti a vlastní přání), vezmi svůj kříž (životních útrap) každodenně (!) a následuj mne. A kdo nebéře kříže svého a nenásleduje mne, nemůže býti mým učedníkem. (Není křesťan bez útrap.)

Kdo nalezne život svůj, (kdo dosáhne ukončení svých pozemských všech tužeb anebo zachová si chytře život třeba v dobách pronásledování), ztratí jej, a kdo ztratí život svůj pro mne (zde na světě), nalezne jej (na věčnosti). Neboť kdo by chtěl život svůj zachovati, ztratí jej. Kdo by však ztratil život svůj pro mne, nalezne jej. (Schovávej zrní, a ono ztrouchniví, praví ctihodný Beda, ale vysej je, a ono vzejde a přinese užitek mnohonásobný.) Neboť co prospěje člověku, byť celý svět získal, na duši své však škodu trpěl? (Co pomáhá na př. utopenci váček s dukáty, který svírá v dlani na dně mořském?) Aneb jakou dá člověk výměnu za duši svou? (V kolik tisíc lidských srdcí vbodla se tato poslední slova Páně! Na př. ze studenta Františka Xaverského udělala světce.)*

Jde-li kdo ke mně a nemá v nenávisti (= v menší lásce než mne) otce svého a matky své a manželky své a dítek a bratrův i sester svých, ano i života svého, nemůže býti mým učedníkem. Myslíte-li, že jsem přišel uvést pokoj na svět? Ni-

koliv, pravím vám, nepřišel jsem uvést pokoj, nýbrž meč! Přišel jsem zajisté, abych rozdvojl syna proti otci jeho a dceru proti matce její a nevěstu proti tchyni její. (K vůli učení Krista Pána i nejbližší příbuzní se rozejdou a — musejí se rozejíti! Ale tím není vinno toto učení lásky, nýbrž odpor a zášť jedné strany proti náboženství Ježíše Krista.) Neboť od tohoto času rozdvojí se jich v jednom domě pět: tři proti dvěma a dva proti třem. Rozdvojí se otec proti synu a syn proti otci, matka proti dceři a dcera proti matce, tchyně proti své snaze a snacha proti tchyni své. A nepřátelé člověka (t. j. jeho věčné spásy) jsou domácí jeho. Kdo miluje otce neb matku více než mne, není mne hoden. A kdo miluje syna nebo dceru více než mne, není mne hoden.

Neboť kdo z vás chtěje vystavěti (budovu vysokou jako) věž, neseďne dříve a nepočítá potřebného nákladu (uvažuje), má-li dosti (prostředkův), aby dostavěl (až do konce), by snad, když by položil základ a nemohl (potom stavby) dokončiti, všichni ti, kteří by to viděli, nepočali se mu posmívati řkouce: Tento (pošetilý a zbrklý) člověk počal stavěti a nemohl dokončiti.

Anebo který král chtěje počíti válku proti jinému králi, neseďne dříve a nepřemýšlí, je-li s to, aby s desíti tisíci utkal se v boji s tím, jenž s dvaceti tisíci táhne na něho? Sic jinak, pokud onen ještě opodál jest, vyšle k němu poselství a žádá za jednání o mír.

Tak tedy každý z vás, kdo neodříká se všeho, co má, nemůže býti mým učedníkem.

(Smysl obou uvedených podobenství: Býti věrným křesťanem je úkol veliký a obtížný jako nákladný stavební podnik anebo nejistá válka s dvojnásobně silným nepřítelem (= se sebou i se svým okolím), ale rozvážností, statečností a vytrvalostí můžeme a musíme věčného cíle dosáhnouti, neboť jinak je život náš jen směšnou hračkou a skončí hroznou porážkou, věčnou záhubou. To platí všem křesťanům, ale hlavně těm, kteří se mají cele Kristu Pánu oddati: kněžím a řeholním osobám.)

113. Nevídaná krása.

* Po šesti dnech vzal Ježíš s sebou (horlivce) Petra, (spravedlivého) Jakuba a (apoštola lásky) Jana, bratra jeho, a vedl je samotné (ale postačitelé tři a hodnověrné svědky) na horu (Tábor, 24 km od jezera a 10 km od Nazareta), vysokou (přes 2000 stop) v soukromí, aby se modlil. Petr pak a ti (dva), co byli s ním, byli obtíženi spánkem. Probděvše však, uzřeli slávu jeho. Neb když se pomodlil, proměnil se před nimi. I zastkvěla se tvář jeho jako slunce (ukryté Božství Jeho proráželo tělesnou schránkou) a roucho jeho učiněno je bílé jako sníh, že žádný bělič na světě takového vyběliti nemůže. A aj, ukázali se jim dva muži (zákonodárce) Mojžíš a (veliký prorok) Eliáš, kteří stáli ve slávě rozmlouvající s ním o jeho skonání, které měl vyplniti v Jerusalemě. (Přihodilo se tedy to velkolepé zjevení v noci k ránu.)

I stalo se, když byli (ti dva s nebe) na odchodu od Něho, že Petr promluviv řekl Ježíšovi:

Pane, dobře je nám zde býti. Chceš-li, udělejme tu tři stánky: tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden. Nevěděl zajisté co mluví, neboť byli (posvátnou) hrůzou jati. A když ještě mluvil, hle, oblak světlý povstal a zastínil je. I báli se (o Pána), když oni vcházeli do oblaku. A aj, hlas zazněl z oblaku (jako kdysi na hoře Sinaj v Zákoně starém) řkoucí: Tento je Syn můj milý (— v aramajském: To jest jedináček můj! —), v němž se mi zalíbilo, toho poslouchejte! (Ne tedy více Mojžíše a proroků starozákonních.) A učedníci uslyševše to, padli na tvář a báli se velmi.

I přistoupil Ježíš a dotknuv se jích pravil: Vstaňte, nebojte se! Pozdvihnuvše oči svých a rozhlédnuvše se kolem, nikoho neviděli leč samého Ježíše u sebe.

A když sestupovali s hory, přikázal jim Ježíš řka: Nepovídejte nikomu o tom, co jste viděli, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých (aby ostatní apoštolové nežárlili a lid aby se nejitřil). A oni mlčeli a nepověděli v těch dnech nikomu ničeho z toho, co byli viděli. (Teprve později sv. Petr na př. v 2. listě I, 16. podrobně prvním křesťanům výjev ten vylíčil. — Sv. Helena vystavěla na hoře Tábor tři chrámy = tři stánky, ale Turci je rozbourali.)*

114. Mocný prostředek.

Stalo se pak druhého dne (ráno), když sestoupili s hory (Tábor) k (ostatním devíti) učedníkům, že uzřeli veliký zástup kolem nich a zákoníky, ani se s nimi hádají. (Zákoníci se asi posmívali apoštolům pro jejich bezmocnost nad

zlým duchem a ti se zase bránili; lid pak byl patrně rozdvojen, protože prý se mnozí z nich polekali, uzřevše Ježíše, jelikož sami se přistihli při své obojakosti.) A hned všechen lid uzřev Ježíše, užasl a polekal se a běžíce vítali ho. I otázal se jich: Oč se hádáte mezi sebou?

A přistoupiv k němu jeden člověk ze zástupu, poklekl před ním na kolena a zvolal: Mistře, přivedl jsem k tobě svého jediného syna, který má němého ducha a zle se trápí. Neboť ten, kde jej popadne, lomcuje jím, a on znenadání křičí, (vyráží skřeky), sliní a skřípá zuby. A jen stěží odchází od něho a vysiluje ho. I prosil jsem tvé učedníky, aby jej vymítli, ale nemohli ho uzdraviti. A Ježíš odpovídaje řekl jim: O pokolení nevěřící a převrácené (které hned ochotně a chtivě poprává sluchu i protivníkům mým, zákoníkům!) Dokud mám býti s vámi? (= Dokud bude třeba při všem mé osobní přítomnosti?) Dokud vás mám trpěti? (= Dokud se mám s vámi trápit?) Přiveďte jej sem ke mně!

I přivedli ho. A jak jej uzřel, hned jím lomcoval zlý duch. A udeřiv sebou o zem, válel se, a šly mu sliny z úst. I otázal se (jednak ze soucitu, jednak aby lid pochopil velikost následujícího zázraku), jeho otce: Jak dávno je tomu, co se mu to stává? A on řekl: Od dětinství. A často jej vrhl do ohně i do vody, aby jej zahubil. Ale můžeš-li co (je-li tu jaká pomoc vůbec ještě možna), pomoz nám, slituj se nad námi (neboť my rodiče trpíme s ním). I řekl mu Ježíš: Můžeš-li věřiti, všechno je možno věřícímu. A otec pach-

líkův hned se slzami zvolav řekl: Věřím Pane, pomoz nedověře (= slabé víře) mé!

A když uzřel Ježíš, že se zástup začíná tlačiti (ze zvědavosti, jak vše dopadne), pohrozil nečistému duchu, řka jemu: Duchu hluchý a němý, já tobě přikazuji: Vyjdi z něho a nevcházej již do něho! (Nepoužil tedy Pán žádné zaklínací formule židovské, nýbrž přikazoval z vlastní své moci.) Tedy křiče a velmi jím (ještě naposled) zalomcovav, vyšel z něho. I učiněn jest (jako) mrtvý, takže mnozí pravili, že umřel. (Tak lid viděl zhoubný vliv ďábelský ve vší hrůze.) Ale Ježíš vzal jej za ruku a pozdvihl jej. A mládenec vstal a uzdraven byl v tu chvíli. A navrátil jej Ježíš jeho otci. I divili se všichni velikosti Boží (která se v činu Kristově osvědčila).

A když vešel do domu (v čas snídání), učedníci jeho tázali se ho v soukromí: Proč jsme my ho nemohli vyhnati? (Vždyť jsi nám přece přislíbil moc i nad zlými duchy.) I řekl jim: Pro vaši malou víru! V pravdě zajisté pravím vám: Budete-li míti (dětinnou) víru (v Boží moc a dobrotivost) jako zrno hořčičné (přísllovečně drobounké, ale uvnitř plné ohně a síly) a řeknete-li tomuto stromu morušovému (který má kořen velmi hluboký): „Vytáhni se i s kořenem a přesad se do moře!“, věru poslechně vás. (Zdánlivě nemožné věci Pán Bůh vám poskytne.) A řeknete-li této hoře: „Jdi odsud tam!“, věru půjde a nebude vám nic nemožného (ani věci nejtěžší jako zdánlivě neodvalitelné balvany).

(O sv. Řehoři Divotvorci, biskupu v Nové Caesareji Pontské z druhé polovice 3. století, se

vypravuje, že vyprosil na Pánu Bohu odstranění skály, která stála v cestě stavbě chrámu Páně u chudobných tamních křesťanův.)

115. Opětné hody.

* Jdouce odtud (= od úpatí hory Tábor), šli skrze Galileu. A když přišli k moři Galilejskému, vystoupil Ježíš na jeden kopec a seděl tam (a učil lid). Tehdy byl s ním opět veliký zástup. A když neměli, co by jedli, svolav učedníky, řekl jim: Líto je mi zástupu, neboť hle, již tři dny trvají se mnou (strávili, co měli s sebou k jídlu a teď) nemají co jíst. A rozpustiti je lačné do domovů jejich nechci, aby nezemdleli na cestě, neboť někteří z nich přišli zdaleka. I odpověděli mu učedníci: Kde bychom vzali tolik chleba zde na samotě, abychom tak veliký zástup nasýtili? (Tázali se zkoumavě, neboť neodvážili se přímo žádat za opakování velikého zázračného nasycení zástupův.) I otázal se jich Ježíš: Kolik chlebů máte? Oni řekli: Sedm a málo (pečených) rybiček.

I kázal zástupu posadit se na zemi. A vzav sedm chlebů a ryby, díky čině lámal a dával svým učedníkům, aby je předkládali lidu. I předkládali zástupu. I jedli všichni a nasýtili se a sebrali, co pozůstalo drobtův, sedm (rybářských) košů plných. Bylo pak těch, kteří jedli, okolo čtyř tisíc mužů kromě dětí a žen. I rozpustil je.*

A rozpustiv zástup, vstoupil na lodičku (aby se vyhnul obdivovatelům) a dostal se do krajiny Magadan (čili dle sv. Marka Dalmanuta, asi uprostřed západního pobřeží jezerního.)

(Zase malinká a přece velická poznámka o věrohodnosti sv. evangelií: Při prvním nasycení (ve čl. 104) se praví, že lid se posadil do zelené trávy, protože tehdy to bylo z jara, před velikonocemi; ale teď bylo již léto a v Palestině je tím časem všechna tráva vedrem sprahlá a proto se praví, že lid se posadil na zemi).

116. Potměšilá dotěravost.

Tu (v Dalmanutě čili v Magadanu přišli k Ježíšovi farizeové a saduceové, aby ho pokoušeli (Saduceové byli židovští svobodáři, kteří nevěřili v nesmrtelnost duše ani v těla vzkříšení ani v jsoucnost duchův. Ale byli velmi přísní ve stíhání občanských poklesků na svých bližních. V politice byli obdivovateli mocných Římanův.) I prosili ho (potměšile), aby jim ukázal znamení s nebe (něco naprosto mimořádného, jako na př. když Eliáš svolal oheň s nebe. Pozemské divy, jako bylo předchozí zázračné rozmnožení chlebů a ryb, jim nestačí). Ale on vzdychnuv ve svém duchu (= z hloubi duše nad jejich zlomyslností), pravil k zástupům: Když vidíte vystupovati oblak od západu (od moře), ihned říkáte: Bude pršet. A stává se tak. A cítíte-li vátí vítr jižní, pravíte: Bude horko. A bývá. A večer říkáte: Bude pěkně, nebo červená se nebe. A ráno říkáte: Dnes bude nepohoda, neboť červená se nebe pošmurně. (= České rčení: Ranní záře blato maže.) Pokrytci, zjevy nebe i země umíte posouditi. Kterak tedy, že čas tento (příchodu Mesiášova = „den navštívení“) poznati nedovedete? (Tak tedy všechna splnění starých

proroctví, kázání Jana Křt. a všechny mé dosavadní Mesiánské zázraky jsou vám pořád ještě ničím?!)

I řekl lidu: Pokolení toto (= tento druh lidí) je pokolení nešlechtné, zlé a cizoložné (= odrodilé, nevěrné Bohu, odpadlé od věrnosti zbožných předkův) a žádá znamení. A nebude mu dáno jiné (větší) znamení, leč znamení proroka Jonáše. Jako Jonáš stal se znamením (od Boha k spasitelné výstraze poslaným) pro Ninivské, tak bude i Syn člověka pro pokolení toto. (Ninive bylo veliké obchodní město na východním břehu horního toku řeky Tigris, hlavní město říše Asyrské, dnešní největší tovární město asijské Mosul.) Jako totiž Jonáš byl v břiše ryby tři dny a tři noci, tak bude Syn člověka v lůně země (= ve hrobě po) tři dny a tři noci (v pátek, sobotu, neděli). Mužové Ninivští povstanou (jako svědkové) na soudě (Božím) proti pokolení tomuto a odsoudí je, neboť činili pokání na kázání Jonášovo. (Jon. 3, 4. — Jonáš byl neznámý cizinec, přišel ku pohanům, kázal jenom tři dny, neučinil žádného zázraku — a přece ho Ninivští poslechli.) A hle, více než Jonáš jest tuto, (jsem Já. Čím větší je tedy neomluvitelnost Židův!)

Královna jihu (ze Šaby v Arabii) povstane (jako žalobkyně) na soudě (Božím) s muži pokolení tohoto, neboť přišla (ač pohanka a jen slabá žena) od končin země (= až z dalekého kraje), aby uslyšela moudrost Šalomounovu. (3.^í Král.^í 10, 1.) A hle, více než Šalomoun jest tuto (jsem Já.)

I nechav jich (jako nenapravitelných), odešel. (Jako farizejské tak ani saducejské pokolení v lidstvu dosud nevymřelo.)

117. Lišácká chytrost.

V týž den přistoupili k němu jiní z farizeův a řekli jemu: Vyjdi odtud a odeber se (jinam), neboť Herodes chce tě usmrtit. (Zdá se, že to bylo spiknutí mezi králem a jimi smluvené: tím vzkazem chtěl Herodes vypuditi Ho ze svého území, a farizeové se zase těšili, že Ho tak dostanou na území Judské, kde měla velerada větší moc.) I řekl jim Ježíš: Jděte a povězte tomu lišákovi: Aj, vymítám zlé duchy a uzdravuji dnes i zítra a třetího dne dokonám. (Jdu dle plánu Božího až do konce, a nikdo nemá moci jej zhatiti.) Avšak dnes a zítra i pozejtří (dále) musím choditi (podle ustanovení Božího a ne z milosti Herodovy, a nerozhodne on nad mým životem zde v Galileji), neboť nenáleží proroku zahynouti (někde jinde) kromě v Jerusalemě.

A když se plavili po jezeře (severně ku Kafarnaumu), zapomněli učedníci vzíti s sebou (dosti) chleba a neměli na lodi než jeden bochníček. A přikazoval jim Ježíš řka: Dejte pozor a varujte se kvasu farizejského a kvasu saducejského (= herodiánského). I uvažovali mezi sebou řkouce: To proto (nám praví), že jsme nevzali s sebou chleba. (I vyrozumívali, že nemají kupovati chleba od těch, kteří se hlásí ke straně farizejské nebo saducejské. Co tedy budou teď jísti?) A Ježíš poznáv to, řekl jim: Co uvažujete, malověrní, mezi sebou, že nemáte chlebů? Ještě nechápete a ne-

rozumíte (co chci říci?) Ještě máte zaslepeno srdce své? Majíce oči, nevidíte-li? A majíce uši, neslyšíte-li? (Také lpíte na výstředním doslovném výkladu řeči jako přepjatí farizeové a nedbáte rozumného smyslu a ducha slov?) Což nepamatujete už na to, když jsem rozlámal pět chlebů mezi pět tisíců (lidu), kolik košíků plných drobtů jste sebrali? Řkou jemu: Dvanáct. A když sedm chlebů (jsem rozlámal) mezi čtyry tisíce, kolik košů drobtů jste sebrali? A řkou jemu: Sedm. I řekl jim: Kterak tedy, ještě nerozumíte? (Je vám třeba báti se hladu, když jste se mnou?) I což nechápete, že někdy o chlebích pravil jsem vám: Varujte se kvasu farizejského a saducejského? Tu porozuměli, že neřekl, aby se varovali kvasu chlebového, nýbrž (kvasu) učení farizejského a (hmotařství) saducejského.

118. Dobrovolný poplatek.

A když přišli (zase zpátky) do Kafarnaumu, přistoupili (na ulici) k Petrovi ti, kteří vybírali daň chrámovou, a řekli: Což mistr váš neplatí daně chrámové? I řekl Petr: Platí. (Příspěvek na chrám v Jerusalemě měl platiti každý Žid od 20. do 50. roku věku. Obnášela pak „daň chrámová“ půl siklu čili půl stateru = asi 1½ Kč ročně. Vybírala se pravidelně v měsíci březnu. Dlužníkům mohl podle zákona býti zabaven i majetek na její zaplacení). A když Petr přišel domů, předstihl ho Ježíš (otázkou) řka: Co se ti zdá, Šimone, od koho berou pozemští králové daně aneb cla? Od svých synů či od cizích lidí? A on řekl: Od cizích lidí. I řekl mu Ježíš: Synové tedy

jsou svobodni (od daně. Jako syn královský neplatí daní svému otci, tak tedy Syn Boží není povinen odváděti poplatek na chrám Hospodinův). Abychom však nepohoršili jich, jdi k moři a vrhni udici a tu rybu, která se chytí nejprve, vezmi a otevři ústa její i najdeš (stříbrný) stater. Ten vezmi a dej jim za mne i za sebe. (Podstatou divu toho byla vševědoucnost Krista Pána, ježto věděl, že ryba v jezeře má v ústech peníz, který tam někdo při koupání snad anebo při projíždce na lodičce do jezera vytrousil. Že právě tu Petr chytil, bylo působením Jeho všemohoucnosti.)

119. Smutná nálada.

Stalo se pak, když se naplňovaly dny jeho odchodu se světa, že ustanovil si Ježíš pevně jíti do Jerusalema.

A vstav odtud (= z Kafarnaumu, z „města svého“), odebral se z Galileje a ubíral se do končin Judských (ale tentokráte) Zajordánskem (= po levém či východním břehu Jordánu). A nechtěl, aby o tom někdo věděl, (protože se chtěl více věnovati poučování apoštolů samých). Učil pak (častěji na té cestě) učedníky své a (taký toto) řekl jim: Složte ve svém srdci řeč tuto, (abyste nebyli potom zmateni překvapením, až se to stane): * Syn člověka bude vydán (= zrazen) v ruce lidské a zabijí ho, ale zabitý třetího dne vstane z mrtvých. I zarmoutili se náramně, ale neporozuměli slovu tomu (jak totiž by to bylo možno, a kterak si mají tu předpověď srovnati se svými představami o brzkém a slavném království Kristově). A bylo (slovo to) zakryto před

nimi, aby ho nepochopili. Ale báli se otázat se ho (majíce jistě na mysli, jak přísně odbyl nedávno Petra, když Mu chtěl rozmluviti příští utrpení ve čl. 112.)*

120. Základ lidstva.

I sešli se k Ježíšovi (v Zajordánsku) opět zástupové a on je učil, jakož vždy činíval.

Tu přistoupili k němu farizeové a pokoušeli ho otázkou: Je-li dovoleno muži propustiti manželku svou z příčiny kterékoliv. (O to právě se vedly dlouhé spory mezi stoupenci školy Hillelovy a Šammajovy. První vyhlašovali jakoukoli záminku k rozvodu za postačitelnou. Druzí však připouštěli jen „ošklivý skutek“ nevěrnosti za postačitelný důvod. Otázka jejich byla chytráckou léčkou nachystanou na Krista Pána na území Herodově: Ať odpoví tak či onak, jednu stranu židovskou si proti sobě popudí, ale rozhodně zavadí též o krále, který žije v nezákonném manželství. Ale Kristus Pán vyhnul se sporné otázce židovských stran a slavně vyhlásil, že podle ustanovení Božího manželství má býti nerozlučitelne jednoženství. Co si lidé později sami zavedli, vzniklo z jejich převrácenosti. Ježíš pak jim odpověděl: Co přikázal vám Mojžíš? A oni řekli: Mojžíš (v Deut. 24, 1.) dopustil napsati rozlučovací lístek a propustiti ji. (Propouštěcí listina zněla: „Na základě tohoto mého propouštěcího a rozvodového listu můžeš jíti a sobě vzít muže, jaký se ti zlíbí.“ — Vystavování písemného vyjádření mělo omezovati unáhlené vyhánění žen.) Ježíš pak řekl jim: Ale z počátku ne-

bylo tak. Zdaliž jste nečetli (v 1. Mojž. 2, x2.), že Ten, který stvořil člověka na počátku, (toliko jednoho) muže a (jednu) ženu učinil a řekl: „Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přidrží se manželky své, a budou dva v těle jednom. A tak nejsou více již dva, nýbrž (jako) jedno (nerozlučitelné) tělo, (jakož řekl Adam o Evě: Tato je nyní kost z kostí mých a tělo z těla mého. Gen. 2, 24.) Nuže, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!

Řekli jemu farizeové: Proč tedy rozkázal Mojžíš dáti lístek rozlučovací a propustiti ji? Dí jim Ježíš: Pro tvrdost srdce vašeho dopustil (ale nerozkázal!) Mojžíš propouštěti manželky vaše (aby jich uchránil před týráním nespokojených mužův), ale z počátku (jak jsem již pravil) nebylo tak. (Tuto „dispens“ Starého zákona Kristus Pán ve svém Zákoně novém úplně zrušil. — Sv. Pavel (v 1. Kor. 7, 8.) opakuje nám hlavní obsah učení Páně takto: Pravím pak neženatým a vdovám, že dobře jest jim zůstatí tak (svobodnými), jako i já (jsem). Těm pak, kteří jsou v manželství, přikazuji ne já, ale Pán aby žena od muže neodcházela. Pakli by (nemohla jeho týrání vydržeti a) odešla, ať zůstane nevdaná anebo ať se smíří s mužem svým (a vrátí se k němu). A muž nepropouštěj manželky! — Sněm Tridentský vylučuje z církve katolické každého, kdo by neuznával nerozlučitelnosti manželství.)

Ale učedníci jeho (jako židovští odchovanci nemohli pochopiti přísné nauky Kristovy o manželství a proto) v domě tázali se ho (při po-

ledním asi odpočinku) zase o té věci. I řekl jim (doslovně a jasně): Kdo by propustil manželku svou a pojal jinou, cizoloží, a jestliže by žena opustila muže svého a za jiného se vdala, cizoloží. (Srov. čl. 57.)

Řkou jemu učeníci jeho: Takový-li (do smrti nerozlučitelný) je poměr mezi mužem a ženou, není dobře se ženiti (a lépe zůstatí svobodným). On pak řekl jim: (To správně je řečeno, ale) ne všichni chápají slovo to, nýbrž (jenom) ti, kterým je dáno (od Boha). Jsouť zajisté panicové, kteří se tak narodili (s přirozenou chybou) ze života matky. A jsou panicové, kteří učinění jsou jimi od lidí (násilně, jako bývali tehdy obyčejně představení otrokův = eunuchové). A jsou panicové, kteří sami (z dobré vůle a z čistého srdce) se oddali panenství pro království nebeské. Kdo může to chápati, chápej! (Taková doživotní čistota nežádá se ode všech lidí, nýbrž jen od těch, „kterým je dáno shůry“ = od kněží a řeholních osob, které se dobrovolně službě Boží zasvětily.)

121. Království malíčkých.

I přinášeli k Ježíšovi také malé dítky, aby na ně vkládal ruce a jim žehnal. Učedníci však domlouvali těm, kteří je k němu vodili. (Zamězovali jim přístup, poněvadž se jim zdálo, že Pán má důležitější práci než — hrát si s dětmi.) Ale Ježíš uviděv to, zamrzl se nad tím a povolav je (zpátky) k sobě, řekl jim: Nechte dítky jíti ke mně a nebraňte jim, neboť takových (= všech skromných) je království Boží. Amen,

pravím vám: Kdo nepřijme království Božího jako (prostičké) dítě, nevejde do něho.

Kdo přijímá (= bere si na starost) jedno z takových pacholat ve jménu mém, mne přijímá, a kdo mne nepřijme, nepřijímá (pouze) mne, nýbrž Toho, který mne poslal.

Vizte, abyste nepohrdali některým z těchto maličkých (= nezanedbávali jich), neboť pravím vám: že andělé jejich v nebesích stále patří na tvář Otce mého, jenž je v nebesích (jako žalobcové zatvrzelosti vůči dětem). Tak není vůle Otce vašeho, jenž je v nebesích, aby zahynul jediný z těchto maličkých.

Kdo by však pohoršil (= zkazil, jak vysvětluje sv. Tomáš Aq.) jednoho z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu by bylo lépe, aby žernov osličí zavěšen byl na hrdlo jeho, a on pohroužen byl do hlubokosti mořské (aby ani památky po něm zde na světě nezbylo!) (Žernov osličí slul hořejší mlýnský kámen, tak těžký, že osel jím musil otáčeti chodě dokola, a tak drtil zrní, které se sypalo na kámen spodní, jenž pevně ležel na zemi. V každém domě byl takový mlýn anebo aspoň ruční pro dvě osoby.)

Běda světu pro pohoršení! Není možno, aby nepřicházela pohoršení (protože při svobodné své vůli mnozí lidé nemají dosti vůle dobré), ale běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází!

A objímaje děti, vkládal na ně ruce a žehnal jim. A požehnáv jim, odešel odtud (když se ochladilo).

122. Na rozcestí.

Když vyšel Ježíš na cestu (na silnici, po které by se bral dále podél řeky k jihu), přiběhl jakýsi (mladý muž) vrchní synagogy, a pokleknuv před ním, otázal se ho (opravdu upřímně): Mistře dobrý, co dobrého mám činiti, abych došel života věčného? (Myslil asi jako mnozí židé tehdy, že každý člověk má udělati ve svém životě něco prý obzvláště dobrého, aby si zajistil nebe.) Ježíš pak řekl jemu: Co mne nazýváš dobrým? (ač mne máš za pouhého člověka)? A co se mne ptáš o dobrém? Nikdo není (dokonale) dobrý leč jedině sám Bůh. (A tak vše je dobré a každý je potud dobrý, pokud se srovnává s vůlí Boží.) Chceš-li však vejíti do života (věčného), zachovej přikázání (ve kterých Bůh vůli svou oznámil). Dí jemu on: A která? A Ježíš řekl: (Znáš na příklad:) nezabiješ, nesmilníš, nepokradeš, nepromluvíš křivého svědectví, cti otce svého a matku svou a milovati budeš bližního svého jako sebe samého. (Kristus Pán mu uvádí druhou desku zákona Mojžíšova, neboť „kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, kterak může říci, že miluje Boha, kterého nevidí?“ 1. Jan 4, 20. A to bylo třeba připomínati zvláště sobeckým židům.) Dí jemu mladý muž: Mistře, to všechno jsem zachovával od svého mládí (ale přece mou duši ještě trýzní nejistota). Tedy Ježíš pohleděl naň se zálibou a řekl jemu Ještě jednoho se ti nedostává. Chceš-li dokonalým býti (radím ti, ale neporoučím:) jdi, prodej všechno, co máš, a rozdej chu-

dým a budeš mít poklad v nebi. A přijď následuj mne. Uslyšev mladý muž to slovo, zarmoutil se a odešel smuten, neboť byl velmi bohatý. (Přišla zkouška: teď teprve pocítil, jak lpí na svém majetku.)

Vida ho Ježíš (jak zarmoucen odchází), pohleděl kolem (významně) a řekl učedníkům svým: Jak těžko vejdou do království Božího, kteří mají peníze! (Neboť ty stahují člověka do hmotatství.) Učedníci pak žasli nad slovy jeho (neboť jako Židé považovali vezdejší majetek za zvláštní důkaz přízně Boží). Ale Ježíš promluviv opět, řekl jim: Miláčkové (moji chudobní), jak těžko je vejít do království Božího těm, kteří doufají v peníze! (Ty je činí spokojenými s tímto prchavým životem. A nerozumějí, že peníze a vůbec majetek mají nám býti jenom prostředkem ku konání dobrých skutků, kterými bychom si zakoupili šťastnou věčnost.) Amen, pravím vám: Bohatec vejde těžko do království nebeského (protože bohatství láká ku páchání mnohých hříchův). A opět pravím vám: Snáze je zajisté velbloudu (= tlustému lanu lodnímu z velbloudích chlupů) projít uchem jehelním, než boháči vejít do království Božího. (Staré židovské přísloví o „velbloudu“ a jehle znamenalo vždy velmi obtížný, ba nemožný podnik.)

I divili se tím více ti, kteří to slyšeli, a pravili k sobě vespolek: I kdož tedy může býti spasen? (Vždyť náklonnost k majetku je tak všeobecná!) Ale Ježíš pohleděv na ně (jako prve významně), řekl: U lidí je to nemožno, (zabředli by úplně do pozemských starostí), ne

však u Boha. Neboť u Boha je všechno možno. (On zasáhne do hmotařského běhu světa i do živoření jednotlivcova a vytrhne peněžními a majetkovými ztrátami a p. lidí z jejich hluché zapomětливosti vůči životu věčnému.)

(Rozpravou s oním mladým mužem dal Kristus Pán začátek k řeholnímu životu: naprostá chudoba a potom následování Krista v poslušnosti a čistotě = tři tak zvané „evangelické rady“. Proto ti jednotlivci anebo jejich příbuzní, kteří životu řeholnímu sice přejí, ale vybírají si v klášterech, který je už starší a tudíž pravděpodobně zámožnější a pohodlnější, ti neporozuměli Kristu Pánu, že základem řeholního života je — chudoba! Právě ta má býti každé velké duši zkušebním kamenem pravého povolání k životu řeholnímu. Dějiny nás učí, že se vzrůstem majetku klášterního upadal vnitřní duch řeholní, a bohatství přivedlo velké pohromy na církev Páně.)

123. Boží spravedlnost.

To všechno (o nebezpečném vlivu bohatství) poslouchali farizeové, kteří byli lakomí, i posmívali se Ježíšovi (pro přísný Jeho výklad). I řekl jim: Vy jste to, (jimž má předchozí slova platí), kteří se děláte spravedlivými před lidmi, avšak Bůh zná srdce vaše. Neboť co u lidí je vznešeným, to před Bohem je ohavností (jako na př. výstřednosti boháčův, což ukazuje tento příklad).

Byl jeden člověk bohatý a ten se odíval v (drahocenný) purpur a (nejjemnější) kment

(z bavlny egyptské) a hodoval každého dne nákladně. Jeden pak žebrák, jménem Lazar, ležel u vrat jeho pln vředův. (Lazar = „Bůh mu pomoz“, byl u židův obecný název pro všechny ubožáky.) A toužil nasytit se z kousků (chleba), jež padaly pod stůl boháčův, ale nikdo mu nedával (čím si boháčovi hosté otřeli zamaštěné své prsty. Srov. čl. 109.). Ba i (toulaví pouliční) psi přicházeli a lízali vředy jeho. (Ale on už neměl síly, aby je odehnal.) I stalo se, že ten žebrák umřel a zanesen byl od andělů do lůna Abrahamova. A zemřel i boháč a pohřben byl v propasti pekelné (ačkoli „nikoho nezabil ani neokradl“). Když pak v mukách pozdvihl oči své, uzřel Abrahama vysoko a Lazara v objetí jeho. I zvolal a řekl: Otče Abrahame, smiluj se nade mnou a pošli Lazara, ať omočí (aspoň) konec prstu svého ve vodě a ochladí jazyk můj, neboť se trápím v tomto plameni. (I pohaní věřili, že čím člověk za života hřeší, tím po smrti je trestán.) Ale Abraham řekl jemu: Synu, rozpomeň se, že jsi obdržel věci dobré ve svém životě a Lazar stejně věci zlé. Nyní pak (na obrat) on se zde těší, ty však se trápíš. A mimo to jest mezi námi a vámi stanovená veliká propast, aby nikdo nemohl přejíti odtud k vám ani odonud k nám. I řekl bohatec: Prosím tě tedy, otče, abys ho poslal do domu otce mého, neboť mám tam pět bratrův. Ať jim svědčí (o skutečném stavu duše po smrti), aby také oni nepřišli do tohoto místa trápení. Ale Abraham řekl jemu: Mají Mojžíše a proroky (ze kterých se jim čte o spravedlnosti Boží na

každou sobotu), těch ať poslouchají. On však pravil: Nikoliv, otče Abrahame (to nestačí), ale přijde-li k nim někdo z mrtvých, budou činiti pokání. Tu řekl mu Abraham: Neposlouchají-li Mojžíše a prorokův, neuvěří, ani kdyby někdo vstal z mrtvých. (To ovšem platí i v Zákoně novém a řečeno jest jak ku posílnění dobrých křesťanův, aby se nedali zvyklati ve víře a zmásti chvilkovým blahem bezbožných, tak k výstraže zlých, že spravedlnosti Boží nikudy neujdou).

124. Stonásobná odměna.

Tu (po výkladu o bohatství a chudobě) jal se Petr praviti jemu: Hle, my jsme opustili všecko a následovali jsme tebe (jak jsi radil onomu mladému muži). Čeho se nám tedy za to dostane? Ježíš pak řekl jim (slavnostně): Amen pravím vám, že vy, kteří jste mne následovali, při znovuzrození (= při vzkříšení, kdy všichni lidi znova k životu přijdou), až Syn člověka zasedne na stoličce velebnosti své, seděti budete i vy na dvanácti stolcích, soudíce (jako moji přísedící) dvanáctero pokolení israelských. (Vy jste byli první z lidí, kteří všecko jste pro mne opustili, a proto budete prvními tam před očima celého světa.) A každý, kdo opustí (ovšem řádným způsobem!) domov anebo bratry neb sestry neb otce neb matku neb manželku neb děti neb pole pro jméno mé (aby se cele mohl věnovati mé službě), stokrát více vezme (jako: klid duše, sladké spojení s Bohem, různé milosti, které mají stokrát větší cenu, než všechny statky pozemské) a život věčný v dědictví dostane.

Amen pravím vám: Není nikoho, jenž by opustil domov neb bratry neb sestry neb otce neb matku neb dítky neb pole pro mne a pro evangelium, aby neobdržel stokráte tolik: nyní v tomto věku domov a bratry a sestry a matky i dcery a pole a to i přes pronásledování (jak nápadně vidno na řeholních společnostech) a v budoucím věku život věčný.

(Tak „velká duše“ dívčí — jak praví Lev XIII. — opouští domov, rodiče a sourozence a vstoupí do kláštera. A tam najde matku, která jí nikdy neumře, protože na místo zemřelé nastoupí hned jiná s týmiž mateřskými povinnostmi, najde tam místo jedné sestry třeba sto jiných, které jí nikdy nesmějí opustiti, má tam děti, které se jí nikdy nerozutekou, kdyby i padesáte let ve škole učila, neboť její bývalé žáčky zase jí přivedou své dítky k vychování, a tak běře na sebe takřka úkol „zlaté babičky“, najde vždy útulek ve stáří a milý domov, byť i v jiné zemi, kdyby jejich družinu zlí lidé z vlasti vypudili.)

125. Souhrn moudrosti.

I stalo se, když se na jednom místě (za Jordánem) modlil, že jak přestal, řekl mu jeden z učeníků jeho: Pane, nauč se nás modliti, jakož i Jan (Křtitel) naučil učeníky své. A Ježíš řekl jim: Takto tedy říkejte (důvěrně), když se budete modliti:

Otče náš, jenž jsi na nebesích (rozpomeň se, že jsi naším dobrotivým Otcem),

posvěť se jméno tvé (budiž ctěno ode všech, neboť to je základem a podmínkou vší spouřádanosti na světě),

přijď království tvé (duch Boží ať panuje mezi námi),

buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi (ať lidé tak rádi a rychle ji plní jako andělé a svatí v nebi).

Chléb náš vezdejší (= vše potřebné pro duši i tělo) dej nám dnes (neboť zítra, budeme-li živi, budem prosit zase) a

odpuť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům (— proto běda nám, neodpustíme-li napřed my! —) a

neuvoď nás v pokušení (odvrať je od nás, neboť jsme lidé velmi křehcí),

ale zbav nás od zlého (jakéhokoliv, ale hlavně od hříchů, poněvadž ten je pramen hlavní našeho trápení).

Amen (ano, tak se staň!).

A když vstanete k modlitbě, odpouštějte, máte-li co proti komu, aby též Otec váš, jenž je v nebesích, odpustil vám hřichy vaše. Jestliže vy neodpustíte, neodpustí ani Otec váš nebeský hříchů vašich (a nevyslyší vás).

(Učenec jakýsi pravil, že kdyby nám Kristus Pán byl zanechal jen tuto modlitbu, byl by podal důkaz své božské moudrosti, protože v několik těch krátkých slov, v sedm prosbiček, snesl všechny potřeby všech lidí, všech částí,

všeho věků a všech stavů. — V křížové chodbě chrámu Páně na hoře Olivetské je „Otče náš“ napsán ve třiceti a dvou jazycích a též na jedné tabuli v češtině.)

126. Bratrské napomenutí.

Tu přistoupil k němu Petr a řekl: Pane, kolikráte zhřeší proti mně bratr (= bližní) můj a mám odpustiti jemu? (Rabíni učili podle Amosa 2, 4., že dlužno odpouštěti do třetice. Ale Petr, znaje laskavost Mistrovu, přidal:) Zda až do sedmkrát? (Sedmkrát znamenalo u židův už velmi často.) Dí jemu Ježíš: Nepravím tobě: až do sedmkrát, nýbrž až do sedmdesáti sedmkrát (= vždy).

Dejte pozor! Zhřešil-li proti tobě bratr tvůj, domluv mu, a bude-li toho litovati, odpust mu. A jestliže sedmkrát za den prohřeší se proti tobě a sedmkrát se obrátí k tobě se slovy: „Lituji toho,“ odpust mu.

* Protož podobno je království nebeské člověku králi, který chtěl účty klásti se služebníky svými. A když počal účty dělati, přivedli mu (obřadníci) jednoho (provinciálního snad místodržitele), který mu byl dlužen (závratný obnos) deset tisíc hřiven (= kolem 40 milionů korun). Když pak neměl čím zaplatit, rozkázal jej pán jeho (dle římského práva) prodati, též manželku jeho i děti (do otroctví) a všecko (služebnictvo i majetek), co měl, a zaplatit.

Padnuv tedy služebník ten před ním, prosil ho řka: Poshověj mi: a všecko zaplatím tobě.

I slitoval se král nad služebníkem, propustil ho (na svobodu) a dluh mu odpustil.

Vyšed pak služebník ten, potkal jednoho ze svých spoluslužebníkův, který mu byl dlužen sto denárů (= asi 100 korun). I uchopil ho a hrdloval se s ním řka: Zaplať, co jsi dlužen! Padnuv tedy spoluslužebník před ním, prosil ho řka: Poshověj mi, a všechno zaplatím tobě. Ale on nechtěl, nýbrž odešel (pro zatýkací list), dal jej (vsadit) do žaláře, až by zaplatil dluh.

Tu povolal jej král a řekl jemu: Služebníku nešlechtný, všechnen dluh odpustil jsem tobě, poněvadž jsi mne prosil. Zda neměl jsi tedy také ty se slitovati nad spoluslužebníkem svým, jakož i já slitoval jsem se nad tebou? I rozhněval se pán jeho a dal jej mučitelům, dokud by nezaplatil všeho dluhu.

Tak i Otec můj nebeský učiní vám, jestliže neodpustíte jeden každý bratru svému ze srdcí svých. (Co potom tedy znamená mezi námi tak častý výbuch: „Do nejdelší smrti mu tohle neodpustím?“ Podle horních slov Páně totéž co: „Se svým vztekem půjdu do horoucích pekel.)“ *

Zřešil-li by pak proti tobě bratr (= bližní) tvůj, jdi a pokárej ho (potichounku) mezi sebou a jím samým (= mezi čtyřma očima). Poslechneli tě, získal jsi bratra svého (= spasil jsi jeho duši).

Pakli neposlechne, přiber si (dle Deut. 19. 15.) ještě dva nebo tři, aby v ústech dvou nebo tří svědků stálo pevně každé slovo (aby viděl, že nejsi sám, který se nad jeho chybou horšíš). Pakli jich nebude dbáti, pověz církvi. Pakli však

ani (představených) církve neposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán. (Publikáni byli pravidelně ze synagogy vylučováni. — Vyobcování z církve za trest má tedy původ ne v panovačnosti a nesnášenlivosti Říma, nýbrž v horních slovech samého Krista Pána.)

127. Úspěch vytrvalosti.

Pověděl pak jim Ježíš podobenství o tom, že je potřebí vždycky se modliti a neustávat. Pravit: V jistém městě byl jeden soudce, který se Boha nebál a lidí se neostýchal. A byla v tom městě též jedna (opuštěná) vdova, která k němu (často) přicházela a říkala: Zastaň se mne proti mému protivníkovi. Ale on váhal po dlouhý čas. Potom však řekl sám u sebe: Ačkoliv se Boha nebojím a lidí se neostýchám, přece se té vdovy zastanu, protože je mi obtížna, aby snad naposledy nepřišla a mne nestloukla. I řekl Pán: Slyšte, co praví soudce (třeba byl) nespravedlivý! A Bůh (nejvýše spravedlivý) by neobhájil svých vyvolenců, kteří k němu volají dnem i nocí, a otálel by jim pomoci? Pravím vám, že v brzku se jich zastane. (Musejí však o to prositi.)

* A řekl jim: Kdo z vás bude mít přítele i půjde k němu o půlnoci a řekne-li mu: Příteli, půjč mi tři chleby, neboť známý můj přišel z (daleké) cesty ke mně, a nemám, co bych mu předložil k jídlu). Odpovídaje onen z vnitřku odvětil by mu: Nečiň mi obtíže! Dvěře jsou již zavřeny (a víš, jak těžké jsou a obtížně se otvírají) a dítky mé jsou se mnou v ložnici (a už nikdo v domě není vzhůru). Nemohu vstáti a

dáti tobě. A jestliže on setrvá tluka, pravím vám: Ačkoliv nevstane a nedá jemu (chleba) proto: že je přítelem jeho, přece pro neodbytnost jeho zvedne se a dá mu, kolik potřebuje.

I já pravím vám: Proste a bude vám dáno. Hledejte a naleznete. Tlucte a bude vám otevřeno. Neboť každý, kdo prosí, dostane. A kdo hledá, nalezne. A tomu, kdo tluče, bude otevřeno. (Třeba nám Otec nebeský nedá břitvy, po jejímž lesku jsme se v dětinské pošetilosti natahovali, ale jistě nás nepustí s prázdnou a dá nám něco jiného moudřejšího a spasitelnějšího.)

Zdaliž kdo z vás podá synu svému kámen, když ho jako otce bude prositi za chléb? Anebo jestli za rybu (prositi ho bude), zdali místo ryby dá mu hada? Anebo bude-li ho prositi za vejce, zdaliž podá mu (stočeného) štíra? Jestli tedy vy, jsouce (v jistých věcech často) zlí, umíte dobré dary dávatí dětem svým, čím spíše Otec nebeský dá ducha dobrého těm, kteří ho prosí (aby tak poznali, oč vlastně mají moudře prositi, aby nežadonili o jedovatého hada nebo štíra, který by jim otrávil třeba celý jejich další život, anebo aby neprosili o kámen zbytečných starostí, které by pak na sobě těžce vláčeli až do hrobu). *

Opět pravím vám: Jestli dva z vás na zemi sjednotí se spolu o kterékoli věci (dobré a moudré), za kterou by prosili, stane se jim to od Otce mého, jenž je v nebesích. Neboť, kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém (= v duchu mém), tam já jsem uprostřed nich. (Proto na-

pomíná sv. Petr první křesťany, aby se v rodinách konaly modlitby společně. Obnova toho pořádku je potřebna i nám.)

128. Třetí předpověď.

* I pojal Ježíš (před přechodem Jordánského brodu u Betanie Perejské) dvanáct učedníků v soukromí a řekl jim: (Očisťující) oheň (horlivé víry a obětavé lásky) přišel jsem rozlítit na zemi a co chci jiného, než aby (po celém světě) vzplál? Ale (napřed) mám pokřtěn býti křtem (krve, ponořen býti v hlubinu utrpení) a kterak jsem soužen (touhou), dokavad se to nesplní!

Aj, béřeme se do Jerusalema. A Syn člověka bude (tam) vydán (= zrazen) velekněžím a zákoníkům. A ti odsoudí ho na smrt a vydají ho pohanům (Pilátovi a římským pochopům). I budou se mu posmívati a na něj plivati a budou ho bičovati a zabijí ho. Ale třetího dne vstane z mrtvých. (Už po třetí předpovídá Pán svým učedníkům budoucí své utrpení. Srovnej čl. 112. (= první) a čl. 119. (= druhá předpověď). *

Potom řekl učedníkům svým: Nuže, pojďme (na druhý břeh) opět do Judska. Učedníci řekli jemu: Mistře, nedávno (o slavnosti v Jerusalemě) hledali tě Židé kamenovati, a zase tam jdeš? Ježíš odpověděl: Nemá-liž den dvanáct hodin? (V Palestině je skoro po celý rok rovnodennost.) Chodí-li kdo ve dne, nenarazí, neboť vidí světlo tohoto světa. Chodí-li však v noci, narazí se, neboť není při něm světla. (Jako Otec můj

ustanovil den a noc, tak i Mně určil čas pozemského putování a hodinu smrti. Do té doby nic se mi nemůže státi.)

(I přebrodili Jordán a šli silnicí k Jerichu, „městu růží a palem“, na horském svahu terasovitě rozloženému, asi 10 km od Jordánu. Nádherné kdysi sídlo zimní Heroda Vel. na vojenské silnici a obchodní cestě kupeckých karavan je dnes špinavou sešlou vesnicí: Do Jerusalema jest odtud něco přes 30 km.)

129. Přátelský vzkaz.

Byl pak nemocen jakýsi Lazar z Betanie (Judské, na východním svahu hory Olivetské asi 3 km od Jerusalema), městečka to Marie a její sestry Marty. Byla to ona Marie, která pomazala Pána (před umučením) mastí a utřela nohy jeho vlasy svými. (Viz čl. 138.) Nemocný Lazar byl její bratr. Sestry jeho poslaly tedy k Ježíšovi (posla se vzkazem) řkouce: Pane, ten, kterého miluješ, jest nemocen. Uslyšev to Ježíš, řekl: Nemoc ta není k (trvalé) smrti, nýbrž k slávě Boží, aby Syn člověka byl oslaven skrze ni.

Ježíš pak miloval Martu i sestru její Marii i Lazara. Jak tedy uslyšel, že Lazar je nemocen (nešel do Betanie, nýbrž schválně) zůstal na tom místě (v kraji Jeriškém) ještě dva dny, (aby tím patrněji se Židům ukázala božská moc Jeho při vzkříšení mrtvého Lazara).

130. Nalezená ovce.

* A vešed Ježíš (do města), ubíral se (ulicemi) skrze Jericho. (Poněvadž město leželo na hlavní silnici a blízko zemských hranic, mělo celní stanici.) A hle, byl tam muž, jménem Zacheus (= Innocenc, Nevinný) a ten byl vrchním (dozorcem) nad celníky a byl velmi bohat. A hleděl spatřiti Ježíše, který to jest (v zástupu), ale nemohl pro zástup, neboť byl postavy malé. Běžel tedy napřed a vylezl na strom planého fíku, aby ho uviděl, neboť tudy měl jíti.

A když Ježíš přišel k tomu místu, pohleděv vzhůru, spatřil jej a (jakkolivěk nikdy před tím se neviděli, jménem) zavolal na něj: Zachee, sestup spěšně dolů, neboť dnes musím v domě tvém zůstatí. I slezl Zacheus spěšně a přijal ho s radostí. A všichni (farizeové a jejich stoupenci) vidouce to, reptali řkouce: K člověku hříšnému zavítal. *

I pravil jim Ježíš: Jeden člověk měl dva syny. A mladší z nich řekl otci: Otče, dej mi (v penězích) ten (třetí) díl statku, který na mne připadá. I rozdělil jim majetek. (Prvorozený dostával nemovitý majetek, ostatní děti peněžité podíly. Srov. čl. 90.)

A po nemnoha dnech syn mladší (neměl již stání) a sebrav všecko, odešel do krajiny daleké a tam promarnil svůj majetek živ jsa prostopášně. A když byl všecko utratil, nastal po celé té krajině hlad veliký, a on počal trpět bídu. I šel a přidržel se (vší mocí) jednoho občana té krajiny. A ten poslal jej do dvora

svého, aby pásł vepře (což bylo pro žida nejšpinavějším zaměstnáním). I přál si naplniti své břicho lusky (boby), které jedli vepři, ale nikdo mu jich nedal. (I ty byly odměřeny.)

Šel tedy do sebe (kajícně) a řekl: Kolik dělníků v domě otce mého má hojnost chleba, a já hynu zde hladem! Vstanu a půjdu k otci svému a řeknu jemu: Otče, zhřešil jsem proti nebi a proti tobě. Již nejsem hoden slouti synem tvým. Učiň mě jako jednoho ze svých dělníkův. A vstav šel k otci svému.

Když pak byl ještě opodál, otec jeho spatřil jej a byl hnut milosrdenstvím. I běžel (mu vstříc) a padl mu kolem krku a zulíbal ho. I řekl mu syn: Otče, zhřešil jsem proti nebi i proti tobě. Již nejsem hoden slouti synem tvým. Ale otec (nedal mu ani domluviti) a řekl ke svým služebníkům: Rychle přineste roucho přední (počest to pro vzácného hosta), a oblecte ho a dejte mu prsten na ruku (jako vyznamenání) a obuv na nohy jeho (jako vznešenému muži, neb jen otroci chodí bosí). A přiveďte tele tučné a zabijte je. A jezme a veselme se! Neboť tento syn můj byl (pro nás jako) mrtev a zase ožil, byl ztracen a jest ovět nalezen. I počali se veseliti.

Byl pak syn jeho starší na poli. A když přicházel s pole a blížil se k domu, uslyšel hudbu a tanec. I zavolał na jednoho ze služebníkův a otázal se ho, co by to bylo. A on řekl jemu: Tvůj bratr přišel (ze světa) a tvůj otec dal zabiti tučné tele, poněvadž jej dostal opět zdravého. I rozhněval se (starší syn) a nechtěl vejíti.

Tedy otec jeho vyšel a počal ho chlácholiti. Ale on odpovídaje řekl svému otci: Hle, tolik roků sloužím tobě a nikdy jsem přikázání tvého nepřestoupil. Ale nikdy jsi mi nedal ani kozelce, abych se poveselil se svými přáteli. Ale když přišel tento syn tvůj (ani ho nezve svým bratrem)!, který prohýřil majetek svůj s nevěstkami, zabil jsi mu tučné tele. On však řekl jemu: Synu můj, ty jsi vždycky se mnou, a všecky věci mé jsou tvoje. Veseliti se však a radovati se náleželo, neboť tento bratr tvůj byl (pro nás již jako) mrtev a zase ožil, byl ztracen a jest opět nalezen.

(Otec = Bůh, starší syn = spravedlivý člověk, mladší syn = pobloudilý, ale kající hříšník. — Publikáni se jistě cítili potěšení tím vypravováním.)

* I přistouпив Zacheus, řekl k Pánu: Aj, polovici majetku svého, Pane, rozdám chudým a oklamal-li jsem koho v čem, (ač si právě nejsem vědom,) navrátím čtvernásobně (ač zákon poroučí jen dvojnásobně). A Ježíš řekl jemu: Dnes stalo se spasení domu tomuto, neboť i on je syn Abrahámův (jedna ze ztracených a opět nalezených oveček z domu israelského). Vždyť Syn člověka přišel hledat a spasit, co bylo zahynulo. *

131. Všeobecně známý.

* A když vycházel Ježíš z Jericha se svými učeníky a zástupem velikým, (který Ho vyprovázal), slepec Bartimeus (= syn Timajův), seděl vedle cesty žebraje. A uslyšev (hlučící) zástup

mimo jíti, tázal se, co to jest. I řekli mu, že Ježíš Nazaretský tudy jde. A uslyšev, že to je Ježíš Nazaretský, počal křičeti a říkati: Ježíši, synu Davidův (= Mesiáš!), smiluj se nade mnou! A ti, kteří šli napřed, domlouvali mu, aby mlčel, ale on mnohem více (vytrvale) křičel: Synu Davidův, smiluj se nade mnou! I zastavil se Ježíš a řekl: Zavolejte ho. I zavolali slepce, řkouce jemu: Buď dobré mysli, volá tě. A on odhodiv plášť (ve kterém zamotán seděl na zemi), vyskočil a přišel k němu. I promluvil k němu Ježíš a řekl: Co chceš, abych ti učinil? A slepec řekl jemu: Rabboni (= mistře můj drahý), ať vidím. I slitoval se Ježíš nad ním, dotekl se očí jeho a řekl jemu: Pohlédni, víra tvá tě uzdravila. A hned prohlédl a šel za ním tou cestou velebě Boha. A veškeren lid uzřev to, vzdal chválu Bohu. *

(Sv. Matouš jako očitý svědek oné události nám vypravuje, že tehdy byli uzdraveni u Jericha slepci dva, ale sv. Marek a sv. Lukáš mluví jen o jednom, Bartimeovi, protože ten byl potom asi velmi dobře znám mezi prvními křesťany, kdyžtě i jeho jméno se mezi nimi zachovalo, kdežto o tom druhém ničeho více asi nezvěděli.)

132. Láska až za hrob.

(Na cestě z Jericha k Jerusalemu) pravil Ježíš učedníkům: Přítel náš Lazar spí, ale jdu, abych jej ze sna probudil. I řekli mu učedníci jeho: Pane, spí-li, bude zdráv. (Posilující spánek bývá známkou obratu k lepšímu.) Ježíš však

řekl to o smrti jeho, ale oni mysleli, že mluví o spánku jen. Tu tedy Ježíš řekl jim zřejmě: Lazar umřel. I raduji se pro vás, že jsem tam (u jeho smrtelného lože) nebyl, abyste (tím pevněji) uvěřili (čím déle bude v hrobě). Ale pojďme k němu.

Tedy Tomáš, jenž slove Blíženec, řekl ke spoluúčedníkům: Pojďme i my, ať umřeme s ním.

Byla pak Betanie blízko Jerusalema, asi patnáct honů (= asi 3 km jihovýchodně) od něho. Přišel tedy (tam) Ježíš, našel ho již čtyři dny v hrobě ležeti. (Tím dnem začíná již rozklad mrtvoly.) Mnozí pak ze Židů byli přišli k Martě a Marii, aby je potěšili pro jejich bratra. (Soustrastné návštěvy konaly se po celých sedm dní.)

Jak tedy Marta uslyšela, že Ježíš přichází, vyšla mu naproti. (Byla jako starší, vždy starostlivější a k hostům pozornější, než mladší její sestra.) Maria však seděla doma (na holé zemi na znamení žalu). I řekla Marta k Ježíšovi: Pane (kde jsi tak dlouho byl?) kdybys tu byl býval, bratr můj nebyl by umřel. Však i nyní vím, že začkoliv požádáš Boha, dá tobě Bůh. (Zde si vzpomněla asi na dceru Jairovu anebo na mládence Naimekého.) Dí jí Ježíš: Vstane zase bratr tvůj. Dí jemu Marta: Víím, že vstane při vzkříšení v den poslední. (Přesvědčení o vzkříšení a věčné odplatě bylo všeobecné jak u Židů tak i u pohanův.) Řekl jí Ježíš: Já jsem (skutečné) vzkříšení a (pravý) život. Kdo věří ve mne, byť i umřel (časně), živ bude (věčně). A

každý, kdo žije (podle mne) a ve mne věří, neumře na věky (= smrtí věčnou). Věříš-li tomu? Řekla jemu Marta: Ovšem, Pane, já jsem uvěřila, že ty jsi (ten přislíbený) Kristus, Syn Boha živého, kterýž jsi přišel na tento svět.

A když to pověděla, odešla a zavolala svou sestru Marii potichu řkouc: Mistr je zde a volá tě. Jak to ona uslyšela, vstala rychle (se země) a šla k němu. Ježíš totiž ještě nepřišel do městečka, nýbrž byl dosud na tom místě, kde se s ním setkala Marta. Židé pak, kteří byli s ní v domě a ji těšili (a pojídali tam hořký „chléb utrpení“ a pili z „kalicha útěchy“ podle národního svého zvyku), uzřevše, že Marie rychle vstala a odešla, šli za ní pravíce: Jde ke hrobu, aby si tam poplakala. (Návštěvy ke hrobu se konaly po mnoho dní po pohřbu.)

Když tedy Maria přišla tam, kde byl Ježíš, uzřevši jej, padla mu k nohám a řekla jemu: Pane, kdybys byl zde byl, bratr můj nebyl by umřel. Tedy Ježíš vida ji, ana pláče, i Židy, kteří byli s ní, že pláčí, zkormoutil se v duchu a zachvěl se. I řekl: Kam jste jej položili? Řkou jemu: Pojď a viz. I zaplakal Ježíš. Židé tedy řekli: Hle, kterak jej miloval! Někteří z nich však pravili: Nemohl-liž ten, jenž otevřel oči slepého (Bartimea), učiniti, aby byl tento neumřel? Tedy Ježíš zkormoutiv se opět sám v sobě, přišel ke hrobu.

Byla to jeskyně (buď přirozená anebo uměle ve skále vytesaná v rozměrech 4 × 8 stop a 6 stop vysoká) a kámen ležel na ní (jako dvěře na úzkém vchodu). Ježíš řekl: Odstraňte kámen!

Řekla mu Marta, sestra zemřelého (z úcty k nebožtíkovi): Pane, již zapáchá, neboť čtyři dny je v hrobě. (Od dob zajetí Babylonského pochovávali Židé nebožtíky hned v podvečer v den úmrtí.) Dř jí Ježíš: Což jsem ti neřekl, budeš-li věřit, že uzříš slávu Boží? (Uhlídáš skutek, kterým oslaven bude Bůh.) Odstranili tedy kámen.

Ježíš pak pozdvihl oči vzhůru a řekl: Otče, děkuji tobě, že jsi mne (i jako člověka s mou přátelskou náklonností k bližnímu) vyslyšel. Já jsem věděl, že mne vždycky slyšíš, avšak pro zástup, který kolem stojí, jsem to řekl, aby uvěřili, že ty jsi mne poslal. To pověděv, zvolal hlasem velikým: Lázare, pojd' ven! I vyšel hned ten, který byl umřel, svázan jsa obvazky na rukou i na nohou a tvář jeho byla obvázána šátkem. (Oni pak se ho báli.) Tedy Ježíš řekl jim: Rozvažte ho a nechte, ať odejde.

(Vzkříšení Lazarovo nejvíce podnítilo veleřadu, aby rozhodně zakročili proti další činnosti Kristově a aby se Ho zbavili i třeba smrtí.)

133. Záští až na smrt.

Tu mnozí z těch Židův, kteří byli přišli k Marii a Martě (těšit je pro smrt bratra Lazara), když viděli, co učinil Ježíš, uvěřili v něho (on že je Mesiáš).

Někteří však z nich odešli (do Jerusalema) k farizeům a pověděli jim, co Ježíš učinil. (Báli se asi, aby nebyli považováni za tajné stoupence Kristovy a nebyli stíženi klatbou, která mohla býti spojena i se škodou majetkovou. Sr. čl. 81.)

Tu velekněží a farizeové shromáždili velegradu (= 71 členů) a řekli: Co uděláme, nebo ten člověk činí mnoho divů? (To všichni uznávali.) Necháme-li ho tak, všichni uvěří v něho (že jest Mesiášem, a vyhlásí ho za krále židovského) i přijdou Římané a vezmou naše místo (= hlavní město a zemi) i národ. Jeden pak z nich, jménem Kaifáš, který byl nejvyšším knězem v tom (památném) roce, řekl jim: Vy nic nevíte (ničemu nerozumíte), ani na to nemyslíte, že jest vám prospěšno, aby jeden člověk zemřel za lid a ne aby celý národ zahynul. To však neřekl sám ze sebe, nýbrž jsa toho času nejvyšším knězem prorokoval (z vnuknutí Božího), že Ježíš má umřít za národ, a nejen za národ, (vyvolený) nýbrž aby shromáždil v jedno také ty dítky Boží, které byly rozptýleny (po celém světě = všechny národy). Od toho dne uradili se, aby jej usmrtili.

Proto Ježíš nechodil více veřejně mezi lidem, nýbrž odešel odtamtud (z Betanie) do krajiny poblízku pouště, do města Efremu (asi 32 km severně od Jerusalema) a tam se zdržoval s učeníky svými.

134. Nutná náprava.

Přišli pak tedy k Ježíšovi někteří (z jeho přívrženců) a vypravovali mu o Galileanech, jejichž krev Pilát smísil s jejich oběťmi. (Dal je pro nějakou vzpouru porubati na nádvoří chrámovém v Jerusalemě, právě když přinášeli krvavé oběti.) I odpověděl jim Ježíš řka: Mysliteliž, že tito Galilejští byli většími hříšníky než

všichni (ostatní) Galileané, poněvadž takovou věc utrpěli? (Rabíni učili, že každé neštěstí je trestem za osobní hřích vlastní.) Nikoliv, pravím vám, ale nebudete-li pokání činiti, všichni podobně zahynete (mečem Římanův).

Aneb oněch osmnáct, na něž padla věž Siloe (v jihovýchodním cípu městských hradeb Jerusalemských) a je zabila, myslíte-liž, že taky oni byli většími vinníky než všichni (ostatní) lidé, kteří přebývají v Jerusalemě? Nikoliv, pravím vám, ale nebudete-li pokání činiti, všichni podobně zahynete (pod rozvalinami pevností Jerusalemských).

(Židé pokání nečinili a prorocké slovo Páně se na nich proto splnilo při dobytí a zboření Jerusalema r. 70. po Kr. P. čili za 37 let.)

135. Starostlivá Matka.

Tu přistoupila k Ježíšovi matka synů Zebedeových (Salome, která provázela Pána a posluhovala jim) se svými syny (Jakubem „Starším“ a Janem) a padnuvši (uctivě) k nohám jeho, prosila ho: Mistře, přejeme si, abys nám učinil, začkoli bychom tě prosili. On pak řekl jí: Co chcete, abych vám učinil? Dí jemu ona: Řekni (už teď), aby tito dva synové moji seděli v tvém (brzkém již) království jeden na pravici a jeden na levici tvé (= aby zaujali nejvyšší důstojenství v něm). A Ježíš odpověděv řekl: Nevíte, zač prosíte. (Vždyť mé království nebude s tohoto světa. Ale i nebeské slávě mé předcházeti bude nejprv utrpení a smrt; a proto): Můžete-li píti kalich (utrpení), který já budu

píti, a pokřtěni býti křtem (krve), kterým já budu křtěn? Řkou jemu (odvážně): Můžeme. Dí jim: Kalich můj sice píti budete a křtem mým pokřtěni budete (budete mučedníky), avšak seděti na pravici nebo na levici mé není mojí věci dáti vám (a to na smělou vaši žádost), nýbrž těm (všem), jimž připraveno jest od Otce mého (kteří si toho totiž zaslouží. — Prvními pak v království Kristově se stali Petr a Pavel, knížata apoštolská, a ne Jakub a Jan).

136. Pokáraná žárlivost.

A uslyševše to (rozmlouvání mezi Pánem a matkou Salomou) deset ostatních (apoštolův), rozmrzeli se na ty dva bratry Jakuba a Jana (pro jejich ctižádost). Ale Ježíš povolav je (všechny) k sobě řekl: Víte, že (pohanská) knížata národům (svévolně) panují a velmoži provádějí (citelně) svou moc nad nimi a (při tom ještě dokonce) nazývají se dobrodinci (lidu). Ne tak (budiž) mezi vámi. Nýbrž kdo chce stát se mezi vámi větším, budiž jako menší. A kdo chce mezi vámi býti prvním, budiž služebníkem všech, jakož ani Syn člověka nepřišel, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil a dal život svůj jako výkupné (z otroctví) za mnohé. (Dle těchto slov římský papež jako zástupce Krista Pána nazývá se sice sv. Otcem, ale spolu má titul „Servus servorum“ = „Služebník služebníků Božích“.)

* (Proto každý, ať se spokojí se životním úkolem, který mu Otec můj nebeský určil, neboť) podobno je království nebeské člověku

hospodáři, který vyšel na úsvitě, aby najal dělníky na vinici svou. Smluviv pak s dělníky (obvyklý tehdy) denár na den, poslal je na vinici svou. A vyšed okolo hodiny třetí, uzřel jiné, ani stojí na trhu (= na náměstí) zahálejíce. (Poněvadž Židé čítali den od 6. hodiny ranní do 6. večerní, byla jejich hodina třetí naše devátá dopolední.) I řekl jim: Jdětež i vy na vinici mou, a co bude spravedливо, dám vám. I šli. Opět pak vyšel o šesté (naší dvanácté polední) a o deváté (naší třetí odpolední) hodině a učinil taktéž. I vyšed o hodině jedenácté (naší páté večerní), našel jiné, ani stojí (bez práce). I řekl jim: Proč tu stojíte celý den zahálejíce? Řkou jemu: Nikdo nás nenajal. Dí jim tedy: Jdětež i vy na vinici mou.

A (o 6. hod.) večer řekl pán vinice svému správci: Zavolej dělníky a dej jim mzdu, počna od posledních až do prvních. Přišedše tedy ti, kteří nastoupili (do práce) o jedenácté hodině, obdrželi každý po jednom denáru. Přišedše konečně i první, domnívali se, že dostanou více. Ale dostali i oni po jednom denáru. A dostavše (jen tolik), reptali proti hospodáři, řkouce: Tito poslední pracovali toliko jednu hodinu, a rovnými jsi je učinil nám, kteří jsme nesli břímě dne i horka. Ale on odpovídaje jednomu z nich, pravil: Příteli, nečiním tobě křivdy. Zda nesmluvil jsi se mnou z jednoho denáru? Vezmi, co je tvé, a odejdi. Chci však také tomuto poslednímu dáti jako i tobě. Aneb snad nesmím učiniti, co chci? Či tvé oko je zlé (= závistivé), že já dobrý jsem?

Tak budou poslední prvními a první posledními. Neboť mnoho je povolanych, ale málo vyvolených. *

(Smysl tohoto podobenství: Hospodář je Bůh, správce jest Ježíš Kristus, trh je svět a vinice je Církev Kristova. Dělníci jsou křesťané a denár je věčná odplata. Jedny povolává Bůh milostí svou k záslužnému životu hned na úsvitě života, v dětství, jiné ve věku mladickém, jiné v mužném, jiné ve stáří, jiné dokonce až v poslední hodině života. Ale všichni dostanou věčnou odměnu v nebesích věčnou blaženost. Ta je darem nekonečné dobrotivosti Boží. Lotr na kříži z milosrdenství Božího došel věčné spásy, jako sv. Petr, který též na kříži dokonal, ale až za 34 léta později. Svatý Pavel vešel dříve do slávy věčné, ač byl poslední povolán k apoštolství, kdežto sv. Jan Ev. musil nejdéle snášeti útrapy života, ač byl časově prvním učedníkem Páně. Hříšné opovážlivosti dopouští se ten člověk, který v soudy Boží lidskou míru vnáší, praví veliký myslitel Dante.)

137. Všeobecná zvědavost.

Byly pak blízko velikonoce židovské (čtvrté a poslední v době veřejného působení Páně). A mnozí Židé odešli z (celého) kraje do Jerusalema (ještě včas) před velikonocemi, aby se (zákonitě) očistili (by směli potom bez závady jísti beránka velikonočního). I hledali Ježíše a stojíce ve chrámě (na rozlehlém nádvoří), pravili vespolek: Co se vám zdá? (Myslíte,) že nepřijde na slavnost? Velekněží totiž a farizejové vydali

rozkaz, že zví-li kdo, kde Ježíš jest, aby oznámil jim to, by ho jali.

138. Příprava k pohřbu.

Ježíš tedy šest dní před velikonocemi (z útulného Efremu) přišel (zpátky) do Betanie (u Jerusalema), kde žil Lazar, ten, jenž byl zemřel a kterého Ježíš byl vzkřísil. I připravili mu tam hostinu v domě Šimona Malomocného. (Ten patrně byl od Krista Pána uzdraven a pod tím jménem byl potom mezi prvními křesťany všeobecně asi znám). A Marta tam posluhovala a Lazar byl jedním z těch, kteří s ním byli za stolem.

Tu Maria (sestra jejich), vzavši nádobu alabastrovou (z tlačené jemné bělostné sádry a v ní) libru masti drahé z klasu pravého nardu (indické to vonné byliny z Himalajských hor), přistoupila k Ježíšovi a rozlomivši tu nádobu (uražením útlého hrdélka), vylila ji na hlavu jeho i pomazala jeho nohy a utřela je svými vlasy. A dům naplnil se vůní té masti.

I řekl jeden z učedníků jeho, Jidáš Iškariotský, kterýž hodlal jej zraditi: K čemu ztráta tato? Proč se neprodala tato mast za více než tři sta denárů (asi 300 korun) a nedalo se to chudým? To pak řekl, ne že by měl péči o chudé, nýbrž že byl zloděj, a maje, měšec (na společné peníze), bral si pro sebe z toho, co se vkládalo (z almužen od ctitelů Kristových pro Jeho družinu, a tak okrádal i chudé. — Někteří z učedníků mu v duchu asi přisvědčovali, myslíce, že Pán ve své skromnosti o tu poctu ne-

stojí). I osopovali se na ni. Věda pak to Ježíš, řekl: Proč té ženě činíte obtíže? Nechte ji! Dobrý skutek zajisté vykonala nade mnou. Vždyť chudé máte vždycky (dle Deut. 15. 11. až do skonání světa!) mezi sebou a když chcete, můžete jim dobře činiti, mne však vždycky nemáte. (Není tedy „okrádáním chudých“, co se podle jidášského nářku zbytečně prý vydává ke cti a slávě Boží.) Ona učinila, co mohla. Neboť vyživši mast tu na mé tělo (nevědomky), pomazala (už) napřed tělo mé ku pohřbu. (Na Velký pátek skutečně tělo Páně nemohlo již pro pokročilost času býti řádně ve sváteční předvečer pomazáno.) Amen pravím vám: Kdekoli bude hlásáno evangelium toto na celém světě, tam bude se vypravovati na památku její také to, co učinila ona. (Činy králův upadly v zapomenutí, ale prorocké slovo Páně o hostitelské poctě Mariině prokázané Jemu plní se po celém světě až podnes.)

* Pověděl pak Ježíš také k pozvaným podoběnství, poněvadž pozoroval, kterak si vybírali přední místa. Privil: Když budeš pozván od někoho na svatbu, nesedej na místo přední, aby snad někdo vzácnější než ty nebyl také také pozván od něho, a přijde ten, jenž pozval tebe i onoho, aby neřekl tobě: Postup tomuto místo! A tehda počal bys s hanbou seděti na místě posledním.

Alé když budeš pozván, jdi a posad se na místě posledním, aby když ten, kterýž tě pozval, přijde, řekl tobě: Příteli, posedni výše. Tehdy budeš míti čest před spolustolujícími.

Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen. (Toto napomenutí Pán častěji svým posluchačům připomínal.) *

139. Ovoce dozrává.

Tu dověděl se (v Jerusalemě) četný zástup ze Židův, že Ježíš je tam (v Betanii), i přišli tam (asi $\frac{3}{4}$ hod. cesty) nejen k vůli němu, nýbrž aby taky Lazara uviděli, kterého vzkřísil z mrtvých.

Velekněží však uradili se, aby i Lazara usmrtili, neboť mnoho Židův odcházelo pro něho (od nich) a věřili v Ježíše.

(Radostí nad smrtí Kristovou potom na Lazara zapomnuli, a on tuše nebezpečství, unikl z Judska, a jak staré podání praví, uchýlil se na ostrov Cypros, kde v městě Kition prý odpočívají jeho sv. ostatky.)

140. Královské uvítání.

* Druhého dne (v neděli naši Květnou někdy kolem poledne vyšel Ježíš z Betanie a) kráčel napřed (před svými učedníky) a bral se do Jerusalema (3 km vzdáleného). I stalo se, když (po 1 km cesty) přiblížili se k Betfage (= Dům fíkův) při hoře, která slove olivetská, tehdy poslal dva ze svých učedníků, řka: Jděte do městečka (Betfage), které je naproti vám (poněkud stranou od hlavní silnice Jerišké). Jak do něho vejdete (hned na kraji), naleznete oslici a s ní oslátko přivázané, na němž žádný člověk ještě neseděl. (Takových zvířat používalo

se k úkonům náboženským nebo výminečně slavnostním, i jezdili na nich králové, kněží, proroci a soudci.) Odvažte je (oba) a přiveďte ke mně. (Oslátko samo bez matky. by nechtělo jíti.) A otáže-li se vás kdo, proč je odvazujete, takto mu řekněte: Pán jich potřebuje. A hned vám je propustí.

Odešedše tedy ti dva učedníci, kteří byli vysláni, našli oslátka státi přivázané u dveří venku na cestě, jakož byl jim Pán řekl. A když odvazovali oslátka, řekli jim páni jeho, kteří tam stáli: Co to děláte, že odvazujete oslátka? Oni pak řekli: Pán ho potřebuje. I nechali jich.

I přivedli je k Ježíšovi a vložili (svrchní) roucha svá (jako ozdobné sedlo) na oslátka. I vsedl Ježíš na ně. (Nejel Pán na koni, který jest obrazem nepokojův a války, nýbrž na oslátku, obrazu to pokory, trpělivosti a pokoje. V teplých krajích není osel tak mrzutý a svéhlavý jako u nás.)

A když se přibližovali ku (západnímu) svahu hory Olivetské, počali veškerí zástupcové učedníků (stoupenců Jeho), kteří šli vpředu i kteří ho následovali, s radostí chváliti Boha hlasem velikým za všechny divy, kteréž byli (kdy od Ježíše) viděli. Tehdy vydával o něm svědectví (taký ten) zástup, který byl s ním, když Lazara vyvolal z hrobu a jej z mrtvých vzkřísil. A zástup četný (poutníkův), který byl přišel na slavnost, uslyšev, že Ježíš jede do Jerusalema, nabrali ratolestí palmových (= vítězných) a vyšli mu naproti, neboť slyšeli, že ten div (na Lazarovi) učinil. Když pak on jel, prostírali

roucha svá na cestu (jako kdysi učinil lid králi Jehovi dle 4. Král. 9, 12.) A jiní sekali ratolesti se stromů (olivových) a stlali je na cestu (jako druhdy vítězným Makabejcům dle 1. Mak. 13, 51.). A volali řkouce: Hosanna (= Sláva!) synu Davidovu! (= Mesiášovi!) Požehnaný, jenž se běře jako král israelský ve jménu Páně. (To byla všeobecně známá slova z mesiášského žalmu 117., v. 26., kterými bývali vítáni poutníci vcházející do svatého města.) Požehnáno buď přicházející (obnovené) království otce našeho Davida! Pokoj na zemi a sláva na výsostech! Hosanna! (= Sláva!)

To vše pak stalo se, aby se naplnilo, co bylo pověděno skrze proroka (Is. 62., 11. a Zach. 9, 9.) slovy: Povězte dceři Sionské (= městu Jerusalemskému): Neboj se, dcero Sionská, aj, král tvůj běře se k tobě tichý, sedě na oslici a oslátku jhu podrobené (na mláděti té tažné oslice). Tomu nesrozuměli zprvu učedníci jeho, ale když Ježíš byl oslaven, tu rozpomenuli se, že to bylo o něm psáno, a že to učinili jemu. *

Někteří farizeové ze zástupu však (dovolávající se známé Jeho skromnosti), pravili (ze žárlivosti) k němu: Mistře, pokárej učedníky své (stoupence své). Ale on (věda, že oni ani tak ani onak nepřátelského smýšlení proti němu nezmění), řekl jim: Pravím vám: Budou-li tito mlčeti, kamení bude volati.

* A když se přiblížil a město (ve vší kráse před sebou rozložené) spatřil, (kdežto lid jásal, On), zaplakal nad ním, řka: Kéž bys bylo poznalo i ty (jako ten prostý zbožný lid venkov-

ský), a to alespoň v tento den tvůj (jenž se ti ještě dává k poznání), co je tobě k pokoji! (Uznání totiž Krista Pána a jeho božského učení.) Ale (bohužel) nyní je to skryto před očima tvýma. (Jsi slepé!) Neboť přijdou na tebe dnové, ve kterých nepřátelé tvoji obklíčí tě náspeem a oblehnou tě a sevrou tě se všech stran. A na zem povalí tebe i dítky tvé, které jsou v tobě, a nenechají v tobě kamene na kameni, poněvadž jsi nepoznalo času navštívení svého (= příchodu Spasitelova. — Prorocká tato slova Pána Ježíše dopodrobna se splnila r. 70. po nar. Jeho.) *

A když vjel do Jerusalema, pohnulo se veškeré město (v nevoli) řkouc: Kdo je tento (že taková sláva se mu děje)? Lid (venkovský) však pravil (nadšeně): To jest Ježíš, prorok z Nazareta Galilejského.

I (slezl Ježíš s oslátka před branou chrámovou a podvečer) vešel do chrámu Božího.

(Právě v týž 10. den židovského měsíce Nisanu vybíral se beránek velkonoční k budoucí sváteční oběti, a stáda jich byla chována v blízkém Betfage. Odtud tedy a právě dnes vyjel Pán jako budoucí Beránek obětní za lidstvo.)

141. V domě otcovském.

* Když vešel Ježíš do chrámu Božího, počal (jako v čl. 23. při první Své návštěvě) vyháněti všecky, kteří prodávali a kupovali ve chrámě (v jižních podloubích chrámových s chybným dovolením velerady) a zpřevracel stoly penězoměncům (pro jejich lichvu) i stolice těch, kteří prodávali holuby, a nedopustil, aby kdo

(z městských lidí) nosil nádobí chrámem (jako nějakým průchodním domem, když si chtěli ukrátiti cestu z jižní městské čtvrti do severní či naopak), a řekl jim: Není-liž psáno (u Is. 66, 7.): Dům můj domem modlitby slouti bude všem národům, vy však (dle Jer. 7, 11.) jste jej učinili peleší lotrovskou. *

A posadiv se Ježíš (blízko vchodu) proti pokladnici (chrámové) a pozdvihnuv oči díval se, kterak lid metá peníze do pokladnice (na vydržování služeb Božích a podporu chudých). A mnozí boháči dávali mnoho. Přišla pak jedna vdova nuzná a hodila tam dvě lepty (nejmenší to tehdejší penízky), to jest jeden čtvrtníček (= asi náš halíř). I povolav k sobě Ježíš učedníky své, řekl jim: Amen pravím vám: Tato chudá vdova dala více než všichni ti, kteří házeli peníze do pokladnice. Neboť všichni dali Bohu darem z toho, co jim přebývalo. Tato však dala ze svého nedostatku všechno, co měla, celé své živobytí.

(Poněvadž první křesťané byli většinou chudí, slova tato v evangeliu byla pro ně zajisté velikou útěchou.)

A mezitím co učil (sešli se velekněží a starší lidu) a přistoupili k němu, řkouce: Jakou mocí činíš věci tyto? (že přijíždíš jako nějaký král a zavádíš si svůj pořádek v chrámě a bez našeho dovolení zde učíš?) Kdo dal ti moc tuto? (Buď nedá odpovědi, mysleli si, a pak Ho obžalují, že protizákonně zasáhl do úřední jejich pravomoci. Anebo se odvolá na Boží své poslání,

a pak Ho obžalují jako rouhače. Ale Pán vyhnul se opět jejich nástraze, ba naopak přivedl je samy do úzkých svou otázkou.) Odpověděv Ježíš řekl jim: Otáži se vás i já na jednu věc. Řeknete-li mi ji, i já potom povím vám, jakou mocí ty věci činím. (Tedy:) Křest Janův odkud byl, s nebe-li (od Boha) či (jenom) od lidí? Odpovězte mi, (odkud bylo kazatelské jeho poslání?) Ale oni rozmýšleli mezi sebou, řkouce: Díme-li „s nebe“, řekne nám on: Proč jste mu tedy nevěřili (co on o mně svědčil)? Řekneme-li však: „od lidí“, bojíme se, že lid nás bude kamenovati, neboť všichni jsou přesvědčeni, že Jan byl prorokem. Odpověděvše tedy Ježíšovi, pravili: Nevíme. (Až podnes vytáčka všech poťouchlých farizeův!) I řekl jim on: Tak tedy ani já vám nepovím, jakou mocí to činím (zde dnes).

* Než (ted' zase já dám otázku vám:) Co se vám zdá o Kristu? (t. j. o přislíbeném Mesiáši?) Či jest syn? Řkou jemu (dle Písem): Davidův. (Tedy pouhý člověk.) I řekl jim: Kterak tedy (vyložíte, že) David nazývá jej v Duchu svatém (prorockém) v knize žalmů svým Pánem, pravě (Ž. 110, 1.): Řekl Pán (= Hospodin) Pánu mému: sed' na pravici mé, dokavad nepoložím nepřátele tvých za podnoží nohou tvých. Jestli tedy David sám nazývá jej Pánem svým, kterak je synem jeho? (pouhým potomkem jeho?) — (Jako člověk jest jeho potomkem, jako Bůh však je jeho Pánem.) A nikdo nemohl mu odpověděti ani slova, aniž kdo více (toho dne) osmělil se ho tázati. *

Na to počal Ježíš mluvit k lidu podobenství toto: Byl jeden hospodář a ten štípl vinici a ohradil ji plotem (proti škodlivé zvěři) a vykopal v ní lis (na víno) a postavil věž (strážní proti zlodějům) a pronajal ji vinařům a odcestoval na dlouhý čas. A když se přiblížil čas (sklizně) plodů, poslal k vinařům služebníky své, aby mu dali (umluvený díl) z užitku vinice. Ale vinaři zjímavše jeho služebníky, jednoho zmrskali, jiného zabili, jiného ukamenovali. I poslal opět jiných služebníků více než prve. I učinili jim taktéž. Tu řekl pán vinice: Co mám dělati? Pošlu milého syna svého jediného. Snad se zastydí, když ho uvidí. Ale vinaři uzřevše ho, řekli k sobě vespolek: To je dědic. Pojdme, zabijme ho, a dědictví jeho bude naše. I uchopili ho a vyvrhnuli jej z vinice ven a zabili ho.

Co tedy učiní pán vinice vinařům oněm? Řkou jemu (posluchači ve chrámě): Přijde, zahubí vinaře ty a dá vinici (do nájmu) jiným, kteří by mu dávali užitok časem svým. Ale jiní uslyševše to (a pochopivše pravý účel té vyhrůžky), řekli jemu: Chraň Bůh! (To se nám bohdá nestane!) On však pohleděv na ně (významně), pravil: Co tedy znamenají tato slova Písma (v Ž. 118, 22.): „Kámen, který zavrhl stavitelé, ten stal se kamenem úhelním? (Ten drží celou klenbu.) Od Pána stalo se to a je to podivné v očích našich.“ (Kámen úhelní Kristus Pán, stavitelé = Židé.) Každý, kdo padne na ten kámen, rozrazí se (i se svými útoky). Na koho však on padne, toho rozdrtí (na věky). Proto (že vy jste takovými protiv-

níky mými) pravím vám: Bude odňato od vás království (vyvolených synů Božích) a dáno bude lidu (ze všech národů po celém světě), kterýž bude přináseti jeho plody (dobrých skutkův).

(Smysl tohoto podobenství: Hospodářem je Bůh (dle Is. 5, 7.), vinice je církev starozákonní, plot je zákon Boží, lis jsou posvátné obřady a j., věž je chrám Hospodinův, vinaři jsou představení církve židovské, služebníci hospodářovi jsou proroci, které Bůh vyvolenému národu v různých dobách posílal. Ale nadarmo. Jediným synem je sám Kristus Pán. I toho konečně zabijí; už to mají smluveno.)

A uslyševše velekněží a farizeové podobenství toto, porozuměli, že mluví o nich. I hledali ho uchopiti, ale báli se lidu, neboť měl jej za proroka. A nechavše ho (prozatím), odešli.

I přistoupili k němu ve chrámě slepí a kulhaví, a uzdravil je. Ale velekněží a zákoníci uzřevše ty divy, které (právě) učinil, a slyšíce pacholata, ana volají ve chrámě a říkají: „Hosanna synu Davidovu!“, rozlobili se a (opět přišli k němu) a řekli: Slyšíš-li, co tito praví? Ježíš pak řekl jim: Ovšem. Což jste nikdy nečetli (v Ž. 8, 2.): „Z úst nemluvňátek a kojenců připravil jsi chválu?“ (Děti patrně nápodobily průvod velkých při slavném Jeho vjezdu do města.)

A nechav je, vyšel pozdě večer ven z města se dvanácti do Betanie a zůstal tam přes noc, (protože v Jerusalemě sotva kdo by se byl odvážil ze strachu před veleradou poskytnout Mu nocleh.)

I řekli farizeové mezi sebou: Vidíte, že nic neprospíváme? Hle, celý svět jde za ním. I odešli každý do domu svého (roztrpčení).

142. Druhý den.

Když pak vyšli druhého dne ráno z Betanie (= Dům poslušnosti) a vraceli se do města (Jerusalema), Ježíš zlačněl.

A vida z daleka u cesty fíkový strom mající listí, šel k němu, zda by co na něm našel. A když přišel k němu, nic na něm nenalezl leč toliko listí (ač fík nasazuje dříve na ovoce než na listí). I promluviv dí jemu: Nikdy neroď se ovoce z tebe na věky! A slyšeli to (dobře všichni) jeho učedníci. I zaschl ihned strom ten.

(Opět neplodný strom k úvaze ženám a matkám jako v čl. 94.)

143. Nepodařená lest.

Když Ježíš přišel ráno zase do chrámu, hrnul se veškeren lid k němu. I posadil se (v některém z podloubí, která se tří stran obíhala chrámové nádvoří) a učil je.

* Tehdy farizeové odešli (do tajné schůze) a radili se, kterak by jej polapili v řeči. I (nešli sami, nýbrž) poslali k němu (nenápadně) učeníky své s (dosavadními svými protivníky) Herodiány (srov. čl. 103.) na výzvědy (by stavěli se nevinnými a pásli po něm), aby ho tak mohli vydati vrchnosti a moci vladařově. A ti mu řekli: Mistře, víme, že pravdomluvný jsi a nedbáš

na nikoho, neboť nepatříš na osobu lidskou, nýbrž v pravdě cestě Boží učíš. Pověz nám tedy, co se tobě zdá: sluší-li dávati daň císaři (srovnává-li se odvádění daně pohanům s ústavou bohovládného státu židovského), či nemáme-li ji dávati? (Otázka tato byla opět ďábelsky chytráckou léčkou, neboť řekne-li: Nedávejte daň císaři, loyální strana Herodianů Ho obžaluje u Piláta jako politického buřiče. Řekne-li: Dávejte daň císaři, popudí farizeové lid proti němu, že schvaluje nenáviděné římské panství nad vyvoleným národem. Ale Pán opět se vyhnul jejich nástraze, neboť) Ježíš prohlédnuv zlobu a lest jejich, řekl: Proč mne pokoušíte (lichotní), pokrytci? Přineste mi peníz daně, ať se podívám. (U sebe by žádný židovský horlivec v chrámě nebyl měl pohanský peníz!) I přinesli (od svých představených) jemu (římský) denár (a už tím tedy doznali, že římský peníz je zákonitě platidlo v zemi židovské). A Ježíš řekl jim: Čí je tento obraz a nápis? Řkou jemu: Císařův. Tu řekl jim: Dávejte tedy, co je císařovo, císaři a (stejně svědomitě) co je Božího, Bohu. (Základ to katolického učení o poměru církve a státu. — V obchodě Židé se neštítili římského platidla a brali rádi pohanské peníze. Jakmile však měli platit, hned se odvolávali i na náboženství.)

A (nemohli se chytiti jeho slova před lidem, nýbrž) byli zaraženi odpovědí jeho (a unikli). A nechavše ho, odešli. *

(Na stříbrném denáru Tiberiově, který platil asi naši korunu, byla na jedné straně hlava

Tiberiova a kolem ní nápis: Tiberius Caesar, Divi Augusti Filius = Tiberius, císař, božského Augusta syn. Na druhé byl bůh Jupiter na trůně a kolem vyrytá slova: Pontifex Maximus = Nejvyšší Velekněz. = Vedle peněžní daně odváděli Židé též náboženskou daň v tom způsobu, že denně zabíjeli dva beránky v zápalnou obět za císaře římského jako svého zeměpána.)

144. Nepodařený vtíp.

V týž den (= v pondělí) přistoupili k Ježíšovi někteří ze sadduceův, kteří tvrdí, že není (nesmrtelnosti duše a tedy ani) z mrtvých vstání, a otázali se ho, řkouce (štiplavě): Mistře, Mojžíš nám přikázal (v Deut. 25, 5.): Zemře-li něčí bratr a zanechá-li po sobě manželku a nepozůstaví-li žádných synův, ať (svobodný dosud) bratr jeho vezme si manželku jeho (za ženu) a vzbudí potomstvo svému bratrovi. (První syn z tohoto druhého tak zv. leviratního či švakrovského manželství byl připsán jako syn zemřelému bratrovi, aby jméno nebožtíkovo nevyhynulo ve vyvoleném národě Božím). Bylo pak u nás sedm bratrův. A první oženiv se, zemřel bez dítek. I vzal si ji druhý bratr a zemřel i on bez dítek. Taký třetí si ji vzal a podobně (všichni ostatní, až všech) sedm, a nezanechavše potomstva, zemřeli. Naposled po všech zemřela i žena. Či tedy z těch sedmi manželkou bude při vzkříšení? Neboť sedm jich mělo ji za manželku. (Ten vymyšlený příklad měl podle jejich mudráctví býti dokladem, že nebude vzkříšení z mrtvých.)

I řekl jim Ježíš: Jste v bludu neznající ani (pravého smyslu) Písem ani moci Boží (kterak se projeví při vzkříšení těl). Děti tohoto světa (dokud zde žijí), se žení a vdávají (aby nevymřelo pokolení lidské, by manželským životem se opět doplnilo, co smrt ubírá z počtu lidstva). Když však vstanou z mrtvých, nebudou se ani ženiti, ani vdávati (protože toho nebude více třeba). Vždyť ani zemřítí více nebudou moci, neboť budou rovni andělům v nebesích (bez pohlavního pudu) a budou syny Božími (a ne více křehkými lidmi), jsouce syny vzkříšení (a tudíž nesmrtelní). O vzkříšení pak z mrtvých zda jste nečetli v knize Mojžíšově (II., 3., 6.) při (vypravování o hořícím) keři, jak Bůh pravil řka: Já jsem Bůh Abrahamův a Bůh Isakův a Bůh Jakobův. (Patriarchové ti za doby Mojžíšovy byli mrtvi již přes 500 let, a přece Hospodin praví, že někde teď žijí i po skončení pozemské své pouti). Není Bůh Bohem mrtvých, nýbrž živých (a nedá svým vyvoleným zahynouti na vždy). Vždyť všichni žijí jemu (a k životu lidskému je třeba spojení obou, duše i těla). Vy se tedy mnoho mýlíte. A uslyševše to zástupové, divili se a žasli nad jeho učením.

(Saduceové uznávali jen Mojžíšovy knihy a proto z Mojžíše uvedl jim Pán doklad).

145. Největší přikázání.

* Ale farizeové uslyševše, že Ježíš přivedl k mlčení saduceje (podráždění jsouce tím), sešli se a společně přišli k němu. I vystoupil jeden z nich, učitel zákona a otázel se pokoušeje ho

(návodem jejich): Mistře, které přikázání v Zákoně je první ze všech? (Zákoníci načítali 613 přikázání v knihách Mojžíšových a ta rozlišovali na „velká“ a „malá“, ale v tom roztrídění se rozcházel), Ježíš pak odpověděl jemu: První ze všech přikázání jest (to z Deut. 6., 5., které se přec denně ráno a večer máte modliti): Slyš Israeli, Hospodin, Bůh tvůj, Bůh jediný jest. A milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého (= citu) a z celé duše své (= vůle) a ze vši mysli své (= rozumu) a (to trojí) ze vši síly své. To je první přikázání.

Druhé pak (z Lev. 19, 18.) jest podobné jemu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. Jiného přikázání většího nad toto (dvoje) není. Na těch dvou přikázáních záleží veškeren zákon i proroci. (= Celý Starý zákon je prochnut jimi).

I řekl mu zákoník (změniv své smýšlení): Dobře, Mistře! Podle pravdy jsi pověděl, že jeden je Bůh a že není jiného kromě něho a že milovati ho z celého srdce a z celého rozumu a z celé duše a ze vši síly a milovati bližního jako sebe samého je větší věc než všechny zápaly a oběti. (Na ty však zákoníci kladli větší váhu než na zbožný a poctivý život).

Ježíš pak vida, že odpověděl moudře, řekl jemu: Dobře jsi odpověděl. Nejsi daleko od království Božího. To čin a živ budeš.

Ale on chtěje se ospravedlniti (aby se okolo stojícímu lidu nezdálo, že jen z potměšilosti se tázal, nýbrž že otázka jeho není ještě úplně rozluštěna), řekl k Ježíšovi: A kdo je můj bližní?

(I ta otázka byla mezi Židy spornou: jedni vyhlašovali za bližní své jen plnokrevné Židy, druzí jen přátele, jiní jen lidi spravedlivé). I ujal se Ježíš slova a řekl:

Člověk jeden šel z Jerusalema do Jericha. (Silnice přes 30 km dlouhá vedla divokými roklími, ve kterých se zdržovalo mnoho loupežníkův. Na ochranu obchodních karavan dali tam Římané vojenskou posádku do malé pevnosti. Až dosud je cestování tudy nebezpečné). I upadl člověk ten mezi lupiče, kteří ho nejen oloupili, nýbrž i zranili a polomrtvého ho nechali a odešli. I přihodilo se, že kněz jeden šel tou cestou (vraceje se asi po uplynutí 8 služebních dní z chrámu Jerusalemského do svého domova), a uzřev jej, pominul. Podobně i levita (služebník chrámový z pokolení Levi), přišed k tomu místu a uzřev jej, pominul. Samaritán však jeden konaje cestu (za obchodem) přišel k němu a spatřiv ho, pohnul se milosrdenstvím (ač mezi Židy a Samaritány bylo smrtelné záští). I přistoupil k němu a ovázal jeho rány, naliv na ně oleje a vína. (Olej chladí a červené víno stahuje. Až dosud se tam vyrábí „samaritánský balsám“, masť ze ssedlého oleje a vína). A vloživ jej na své hovádko, dovezl ho do hospody a měl o něj péči. A druhého dne vyňav dva denáry (které stačily tehdy na několika-denní živobytí), dal je hospodskému a řekl mu: Měj o něj péči a co nad to vynaložíš, já ti nahradím, až se budu vraceti.

Kdo z těch tří zdá se tobě, že byl bližním tomu, jenž upadl mezi lotry? A zákoník řekl: Ten, jenž mu prokázal milosrdenství. I řekl mu

Ježíš: Jdi a čin i ty podobně! (= Měj za bližního i nepřítele!)

146. Tajemné písmo.

Tu přivedli k Ježíšovi zákoníci (jako úřední vykladači zákona) a farizeové ženu dopadenou v cizoložství a postavivše ji uprostřed, řekli jemu: Misře, tato žena byla dopadena v cizoložství při činu samém. (Netřeba tedy žádného dlouhého vyšetřování!) V zákoně pak Mojžíš nám přikázal (v Deut. 22, 22.) takové ženy kamenovati. Co tedy pravíš ty? To pak pravili pokoušejíce ho, aby ho mohli obžalovati. (Zákon židovský ukládal totiž na cizoložství trest smrti, ale zákon římský takové přísnosti nepřipouštěl. Prohlásí-li se tedy Ježíš pro milosrdné nakládání s ní, vykřičí Ho oni za rouhače proti Mojžíšovu zákonu; přidá-li se na stranu přísných zákoníkův, obžalují Ho u Piláta z nevážnosti k zákonu římskému a svedou na Něho „lynchování“, dá-li se lid k takovému činu podnítiti. — Kolikátá to už ďábelská nástraha!)

Ale Ježíš shýbnuv se až dolů, psal prstem (v prachu) na zemi. Když pak nepřestávali se ho tázati, zvednul se a řekl: Kdo z vás je bez hříchu, vrz první na ni kamenem. (To měli podle Deut. 17, 5. první učiniti svědkové činu). A opět shýbnuv se až dolů, psal na zemi. Oni však uslyševše to, vycházeli jeden po druhém počavše od starších (a tudíž prohnanejších), až zůstal sám Ježíš (s učedníky svými) a žena stojíc uprostřed nich.

I pozvedl se Ježíš a řekl jí: Ženo, kde jsou ti, kteří žalovali na tebe? Nikdo-liž tě neodsoudil?

(Nikdo neprovedl rozsudku nad tebou?) A ona řekla: Nikdo, Pane. I řekl jí Ježíš: Ani já tě neodsoudím. Jdi, ale více nehřeš!

(Dle mínění sv. Jeronyma učinil Kristus Pán veliký zázrak tím písmem v prachu v prachu na dlažbě chrámové, že každý totiž četl v něm svůj vlastní hříšný život, a tak hnáni výčitkami svědomí se vytratili všichni).

Tak býval Ježíš po ty dny ve chrámě a učil. Večer pak vycházel z města a přenocoval na hoře, která slove Olivetská (přes 1 km na východ od Jerusalema). Ráno pak zase přicházel veškeren lid k němu, aby ho ve chrámě poslouchali.

147. Třetí den.

Ráno pak (v úterý) jdouce kolem fíku (který Pán včera proklel), uzřeli ten strom uschlý až od kořene (ač fík i poražen ještě dlouho bývá zelený). A spatřivše to učedníci, podivili se řkouce: Kterak jest ihned uschl! I řekl Petr Ježíšovi: Mistře, hle, fík, kterému jsi zlořečil, uschl. A Ježíš odpověděv řekl jemu: Mějte víru v Boha! Amen pravím vám: Budete-li míti víru a nebudete-li pochybovati, učiníte nejen to, co se stalo fíku, nýbrž začkoliv budete prositi v modlitbě věříce, všecko obdržíte. Proto pravím vám: Začkoliv budete prositi v modlitbě, věřte, že to obdržíte a stane se vám to.

I přišli zase do Jerusalema a on opět učil lid ve chrámě. (Mezi jiným pravil jim i toto podobenství): Jakýsi urozený člověk odebral se do daleké krajiny (do Říma), aby obdržel (od císaře) pro sebe království a by se opět vrátil. Ale spolu-

občani jeho nenáviděli ho a poslali za ním poselství říkouce: Nechceme, aby tento kraloval nad námi. I stalo se, když obdržel království a vrátil se, že dal povolati k sobě věrné služebníky své a řekl jim: Přiveďte sem nepřátele mé, kteří nechtěli, abych kraloval nad nimi, a usmrťte je přede mnou!

(Zdá se, že tuto Kristus Pán činí narážku na dějepisnou událost, kterak Archelaus, syn Heroda Vel., jel do Říma k císaři Augustovi, aby uznána byla závěť otce jeho, podle které on měl býti králem Judským. Ale farizeové vypravili zvláštní poselstvo ke dvoru císařskému se žádostí, aby Judsko proměněno bylo v římskou provincii a spravováno římskými vladaři. Než zatím nedočkavé radikální živly vedeny Judou Galilejským roznítily revoluci, která však byla potlačena od římského vojevůdce Vara, a August potvrdil na základě takových zpráv z Východu Archelaa za krále židovského. Kralování jeho nemělo sice trvání, neboť již po 10 letech byl pro svou ukrutnost k bývalým odpůrcům vyobcován do Gallie, ale zároveň byl též učiněn konec samostatnosti národa židovského: Judsko bylo proměněno v římskou provincii. — Kristus Pán jim chtěl říci, že jako nechtěli uznati krále světského a draze to zaplatili, tak též stane se jim osudným a zaplatí to věčnou smrtí, že Ho nechtěli uznati za Vykupitele svého z mravní poroby).

A uslyševše velekněží a farizeové a náčelníci lidu (trojí to třída členů velerady), podobenství to, porozuměli, že (zase jako minule) mluví o nich

a hledali ho zahubiti, ale nenalezli (příhodné cesty), co by mu učinili, neboť veškeren lid lnul k němu a poslouchal ho.

A ačkoliv tolik zázrakův učinil před nimi, nevěřili v něho, aby se naplnilo slovo proroka Isaiáše (53, 1.), které pověděl: Pane, kdo uvěří kázání našemu? A komu bylo zjevno rámě (= řízení) Hospodinovo? (Lidé nepochopí, že je to dílo Boží). To řekl Isaiáš, když viděl (v prorockém duchu) slávu jeho a mluvil o něm (před 700 lety a to tak podrobně a zřetelně, že dle sv. Jeronýma měl by se zváti nejen prorokem Starého zákona, nýbrž zrovna evangelistou Zákona nového).

Však přece i z náčelníků mnozí uvěřili, ale pro farizeje (= ze strachu před nimi), nevyznávali toho (otevřeně), aby nebyli vyobcováni, neboť milovali více chválu od lidí než chválu od Boha.

148. Zbožní pohané.

Byli pak někteří pohané (řeckého asi původu) mezi těmi, kteří přišli na slavnost (velkonoční) se modlit (v chrámě jediného pravého Boha). Ti tedy přistoupili k (apoštolu) Filipovi, který (má též řecké jméno a) byl z galilejské Betsaidy (kde byla v sousedství velká řecká kolonie) a prosili ho řkouce: Pane, přejeme si viděti Ježíše (abychom si s ním důvěrně promluvili). Přišel Filip (— nesmělá ta „dobrá dušička“ —) a pověděl to Ondřejovi. Oba pak, Ondřej i Filip, to pověděli Ježíšovi.

Ježíš pak odpověděl jim řka: Přišla hodina, aby byl oslaven Syn člověka (mezi všemi národy

na světě; ale bude oslaven svou velebnou smrtí a proto): Amen, amen pravím vám: Nezemře-li zrna pšeničné, když padne v zemi, zůstává samotno. Pak-li umře, (pak-li samo zetlí), přináší mnoho užitku. (Tak i Já musím umřít, aby vzešla na láně světa bohatá úroda pšenice pro království nebeské. Ale totéž platí i všem mým stoupencům. A proto:) Chce-li mi kdo sloužiti, následuj mne. A kde já jsem (v trápeních totiž), tam bude i můj služebník. (Musí jíti za mnou třeba i na smrt). Bude-li mi kdo sloužiti, poctí ho (sám) můj Otec. Kdo miluje duši svou (nezřízeně, svěťácky), ztratí ji. A kdo nenávidí (zřízeně) duši svou na tomto světě (= odumře-li svým vlastním náklonnostem), k životu věčnému ji zachová.

(Ale slabá lidská přirozenost se vzpírá všemu utrpení; proto krutý duševní zápas propuká i v nitru Jeho při vzpomínce na budoucí trápení, jako potom ještě mocněji ve čtvrtední noci na hoře Olivetské. Tam „velká agonie“, tuto jest tak zv. „malá agonie“ Pána).

Nyní je má duše zkormoucena (= Smutná je duše má až k smrti). A co dím? (= „Kam se obrátiti mám?“) Otče, vysvobod' mne z té hodiny. (= Odejmi kalich ten ode mne). Než ne má vůle se staň! Vždyť (proto jsem přišel na tu hodinu (abych za svět umíral). Otče, oslav jméno Své! (= Tvá vůle se staň!)

I přišel hlas s nebe: I oslavil jsem (již všemi těmi nečítanými zázraky za uplynulá tři léta) a ještě oslavím (zázračnými zjevy při smrti Tvé, slavným vzkříšením a velebným nanebevstoupením. — Hlasu tomu zřetelně rozuměli učed-

níci). Ale zástup, který tu stál a slyšel to, pravil, že zahřmělo. Jiní pravili: Anděl k němu mluvil. (Hlasu Božímu rozumí každý jinak, podle své vlastní vnímavosti duševní a dle vroucnosti srdce. Tak na př. v dešti vidí někdo jenom vodu, jiný však vděčně vítá „požehnání Boží“; v krupobití někdo vidí jen led, jiný však tuší „metlu Boží“).

Odpověděl Ježíš a řekl: Ne k vůli mně přišel ten hlas, nýbrž k vůli vám (abyste uvěřili slovům mým): Nyní nastává souds věta (nad nevěřícím světem). Nyní bude vládce tohoto světa vyvržen ven (= moc ďáblova nad lidstvem bude vyvrácena). A já až budu povýšen od země, potáhnu všechny (lidi na celém světě) k sobě. To pak pověděl, naznačuje, jakou smrtí měl umřít (že totiž bude povýšen na kříž.)

Odpověděl mu zástup: (Ale vždyť) my jsme slyšeli ze Zákona (Dan. 7., 13., Is. 9., 6., Ž. 88. 26.), že Kristus věčně zůstane (ve svém obnoveném království otce Davida). Kterak tedy ty pravíš: Syn člověka musí býti povýšen (vzat se světa.) Kdo je ten Syn člověka? (Někdo jiný než Ty sám?)

Tu řekl jim Ježíš: Ještě krátký čas jest světlo (osobnosti mé) mezi vámi. Chodte, pokud máte světlo (učení mého), aby vás nezachvátila tma (zaslepenosti a zatvrzelosti.) A kdo chodí ve tmě (nevěry), neví, kam jde (jaký je cíl jeho životní pouti). Dokud máte světlo (evangelia), věřte ve světlo, abyste byli syny světla. (Jako synové jsou podobni svému otci, tak abyste vy byli podobni mně, kterýž jsem „světlo světa“).

Potom Ježíš zvolal (slavnostně) a pravil: Kdo věří ve mne, nevěří ve mne (toliko), nýbrž v toho, který mne poslal. A kdo vidí mne, vidí toho, který mne poslal (Boha). Já jako světlo přišel jsem na svět, aby žádný, kdo ve mne věří, nezůstal ve tmě (nejistoty). Slyší-li však kdo slova má, ale nezachovává jich, toho já (ještě) nesoudím, neboť jsem (teď) nepřišel, abych soudil svět, nýbrž abych spasil svět. Kdo mnou pohrdá a nepřijímá slov mých, ten má už svého soudce (zlé svědomí). To slovo, které jsem mluvil, to jej odsoudí v den poslední. (Neboť bude souzen dle toho, jak učení Krista Pána znal, ale neplnil). Neboť já jsem nemluvil sám ze sebe, nýbrž Otec, jenž mne poslal, ten mi přikázal, co mám zvěstovati a co mluvit. (Je tedy učení mé Božské). A já vím, že přikázání jeho jest život věčný. Co tedy já mluvím, mluvím tak, jak mi pověděl Otec.

149. Osmeré „Běda“.

Tehdy mluvil Ježíš k zástupům a učedníkům svým (přísně jako dosud nikdy) řka: Na (učitelské) stoličí Mojžíšově sedí zákoníci a farizeové (jako oprávnění učitelé lidu). Všecko tedy, co vám řeknou (ze Zákona), zachovávejte a číňte, ale podle jejich skutků nečíňte, neboť mluví (přikazují), ale sami nečiní. Navazují totiž (svými přepjatými výklady) břemena těžká a nesnesitelná (jakých ani přísný St. zákon sám neukládá) a vkládají je na ramena lidu, ale sami nechtějí jimi ani pohnouti prstem (vždycky nalézajíce pro sebe nějakou výmluvu.)

A všechny své skutky činí, aby byli viděni od lidí. Rozšiřují zajisté své (modlitební) řeménky (zvané Fylakteria čili Thefillim, s napsanými čtyřmi výňatky z Písma sv.: Ex. 13., 3., Ex. 13, 11, Deut. 6, 4. a Deut. 11, 13. podle slavného zase rabínského výkladu Mojžíšova napomenutí (v Ex. 13, 9.): „Vzpomínka na Hospodina bude jako znamení na ruce tvé a jako památka před očima tvýma.“ Mojžíš však chtěl říci: Ať myslíš či děláš cokoli, nezapomeň na Boha!) A prodlužují svá třepení (dle Num. 15, 38. na znamení obzvláštní své náboženské horlivosti. Srov. čl. 69.) a se zálibou chodí v dlouhých řízách (na znamení své společenské povznešenosti, neboť chudí nosili jen krátký šat.) A milují první místa při hostinách a první stolice v synagogách a libují si býti pozdravováni na trhu (= na náměstí) a býti od lidí nazýváni mistry (= rabbi). Ale vy nechtějte býti nazýváni mistry, neboť jeden je váš mistr (= vůdce), Kristus, vy pak všichni jste bratři (a nevynášejte se tedy jeden nad druhého). A otci (= abba) nenazývejte se na zemi, neboť jeden je váš Otec, který je v nebesích. Kdo z vás větší jest, bude služebníkem vaším.

Ale běda (1.) vám, farizeové, pokrytci že zavíráte království nebeské před lidmi. Neboť sami do něho nevcházíte a vcházejícím vejíti zabraňujete (tím, že lid popuzujete proti Mně).

Běda (2.) vám, farizeové, pokrytci, neboť ztravujete domy vdov pod záminkou dlouhého modlení. (Dáváte si od zbožných těch duší dobře zaplatiti své pobožnosti na jejich úmysl.) Proto dostane se vám soudu těžšího.

Běda (3.) vám, farizeové, pokrytci, neboť obcházíte moře i zemi, abyste získali jednoho obrácence (na víru židovskou). A když se jím stal (nestaráte se dále o mravní jeho pokrok a tak), potom učiníte jej (svým špatným příkladem) synem zatracení dvakrát spíše, než jste sami (neboť starých chyb pohanských neodložil a vašim novým se přiučil. — Tato výtky Páně platí až podnes mnohým misionářům některých náboženských sekt).

Běda (4.) vám, farizeové, slepí vůdcové, kteří říkáte: Kdo přísahá skrze chrám, to nic není, ale kdo přísahá skrze zlato chrámové (zlaté nádoby bohoslužebné), ten je vázán (příisahou). Blázni a slepci! I což je větší, zlato-li či chrám, jenž posvěcuje zlato (službě chrámové zasvěcené)? A kdo přísahá skrze oltář (říkáte), to že nic není, ale kdo přísahá skrze dar, který je na něm, jest zavázán (k splnění slibu). Slepici, i což je větší dar či oltář (Hospodinův), jenž posvěcuje dar? (Tak učili, aby poklad chrámový se množil a aby jim neušel podíl, který měli na obětinách lidu). Proto kdo přísahá skrze oltář, přísahá skrze něj i skrze všecko, co je na něm. A kdo přísahá skrze chrám, přísahá skrze něj i skrze Toho, který přebývá v něm. A kdo přísahá skrze nebe, přísahá skrze trůn Boží i skrze Toho, který na něm sedí. (Vy však svými potměšilými výklady svádíte lid k úskokům a zneužívání přísahy). Vůdcové slepí, kteří cedíte (s vínem skrze plátno) nepatrného komára, (ohromného) velblouda však polykáte! (= Na maličkosti přísně hledíte, ale na velké poklesky nedbáte. — Srov. čl. 87.).

Běda (5.) vám, farizeové, pokrytci, neboť jste podobni obíleným hrobům, které se zdají lidem zevně pěknými, ale uvnitř jsou plny kostí umrlčích a vši nečistoty. (Každoročně před velikonoceci bílily se náhrobky vápnem, aby zvláště cizí poutníci již zdaleka se jím vyhnuli, by se snad zavaděním o hrob podle levitického zákona (Num. 19, 16.) neposkvrnili). Jste jako hroby nezřejmé, po nichž lidé chodí, aniž to vědí. Tak i vy zevně zajisté zdáte se lidem spravedlivými, ale uvnitř jste plni pokrytectví a nepravosti.

I promluvil jeden ze zákoníkův a řekl jemu: Mistře, mluvě tyto věci (proti farizeům), haníš taky nás (zákoníky).

Ježíš pak řekl: I vám zákoníkům běda (6.), neboť obtěžujete lidi břemeny nesnesitelnými (obtížných zákonův) a sami nedotýkáte se těch břemen ani jedním prstem.

Běda (7.) vám, farizeové i zákoníci, pokrytci, že vzděláváte hroby prorokův a ozdobujete hroby spravedlivých (a tak obnovujete památku smutných událostí z minulosti) a říkáte: Kdybychom byli žili za dnů našich otcův, nebyli bychom účastníky jejich v krvi prorokův. A tak svědčíte proti sobě samým, že jste (praví) synové těch, kteří proroky zabíjeli (neboť nejste o nic lepší než oni, ježto ani vy napomínání prorokův nedbáte jako předkové vaši). I (jen) vy naplňte míru (krvelačnosti) svých otcův (mým usmrčením)! Hadové, plémě zmijí (zvrhlí synové zvrhlých otců), kterak utečete před odsouzením do pekelného ohně? Protož i moudrost Boží řekla (v 2. Par. 24, 9.): * Aj, já posílám k vám proroky

a mudrce a učitele, a z těch některé zabijete (jako hned Jakuba St.) a ukřižujete (jako Šimona Ap.) a některé z nich bičovati budete ve svých sbornicích (jako Pavla) a budete je honiti z města do města (jako Petra), aby přišla na vás všeliká krev spravedlivá, která je vylita na zemi od krve. Abela spravedlivého (prvního mučedníka), až do krve Zachariáše, syna Barachiášova, (posledního mučedníka v Písmě St. zák.), kterého jste zabili (na rozkaz krále Joasa) mezi chrámem (t. j. Svatyní) a oltářem (zápalným východně od chrámu na nádvoří jen proto, že káral národ z modlářství. Tento čin považovali Žid évždy ve svých dějinách za nejošklivější zhanobení chrámu Hospodinova). Zajisté pravím vám: Přijdou všechny ty věci (ještě) na toto pokolení (nynější).*

Běda (8.) vám, zákoníci, že jste vzali (lidu) klíč poznání (= vzali jste mu správný smysl a výklad prorockých předpovědí, podle kterých by poznal příchod mého království nebeského). Sami jste nevešli a těm, kteří vcházel, jste zabránili. (Srov. čl. 39.).

* Jerusaleme, Jerusaleme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří jsou k tobě posláni! Kolikrát jsem chtěl shromážďiti tvé syny jako shromažďuje slepice pod křídla svá kuřátka, ale nechtěl jsi. Aj, zanechá se vám dům váš pustý. (Dům Hospodinův bude opuštěn a domov váš zpustošen. Tacitus, dějepisec římský, ve svých Annálech hl. 15. v 13. vypravuje: Brána chrámová se náhle sama otevřela a hlas mocnější než lidský byl slyšán, že bohové (= správně: andělé) odtud jdou pryč a slyšeti bylo šumot od-

cházejících). Amen pravím vám: Neuzříte mne od této chvíle, dokud nedíte: „Požehnaný, jenž se bere ve jménu Páně!“ (= Dokud Mne neuznáte za Mesiáše, není vám pomoci. Srov. volání v čl. 140). *

To pověděl Ježíš a odešel skryl se před nimi (před výbuchem jejich msty).

(Opět malinká poznámka velikého významu pro věrohodnost sv. evangelií: Kdežto sv. Marek věnuje dnešnímu kárání farizeův a zákoníků jenom tři verše (12, 38.—40.) a sv. Lukáš též tři (20, 45.—47.), protože oni psali své evangelium pro křesťany z pohanstva, kterým farizeové byli celkem neznámi, ale sv. Matouš, který píše pro křesťany v Palestině, věnuje témuž předmětu celou kapitolu 23, o 39 verších, protože domácí křesťané ze židovstva znali domácí náboženské a společenské poměry.)

150. Poslední věci.

Když pak šel Ježíš (naposledy!) z chrámu (v úterý večer) a bral se odtud (po západním svahu hory Olivetské), přistoupili k němu učedníci jeho a jeden z nich (asi ohnivý Petr), ukázal mu na stavby chrámové (v záplavě zlatých paprsků zapadajícího slunce) a zvolal: Mistře, pohleď, jaké to krásné (bělostné mramorové) kameny a jaké to (nádherné bohatě zlacené) stavby! (Právě nedávno byla dokončena z části jeho výzdoba, která trvala už plných 46 let.) A Ježíš odpovídaje řekl jemu: Vidíš-li všecky tyto stavby veliké? Amen pravím vám: Přijdou dnové, že z těch věcí (velkolepých), které vidíte, nezůstane

kámen na kameni, který by nebyl rozbořen. (Doslavně se to vyplnilo r. 70., kdy Titus musil dáti strhnout žárem rozpraskané mramorové zdi chrámové, aby se na něho nesesypaly. Titus hleděl sice vším úsilím chrám před ničivým požárem zachrániti, ale Pán předpověděl jinak, a stalo se.)

A když se posadil Ježíš na hoře Olivetské (s rozhledem) proti chrámu (takže celé město leželo před Ním jako rozevřená kniha na nakloněném podstavci), přistoupili k němu Petr, Jakub, Jan a Ondřej (známé dvojice to rodných bratří) a otázali se ho v soukromí: Pověz nám, kdy budou tyto věci? (Kdy bude chrám rozvalen?) A které bude znamení tvého příchodu a konec světa? (Myslili, že ani jinak nemůže býti, leč že konec Jerusalema a konec světa připadnou v týž čas.)

A tu Ježíš odpovídaje, jal se k nim mluvit: Amen pravím vám: Jsou tu někteří mezi přítomnými (jako na př. Jan), kteří neokusí smrti, dokavad neužří Syna člověka přicházeti v jeho (trestající) moci (nad rozvráceným národem židovským). Vizte, aby vás nikdo nesvedl! Neboť mnozí přijdou ve jménu mém (vydávajíce se za spasitele lidu) a řeknou: „Já jsem Kristus“ a „Čas (vykoupení dle výkladu jejich) se přiblížil.“ A svedou mnohé. Nechoďte tedy za nimi! (Roku 56. po Kr. dalo se skutečně několik tisíc dobrovolníků vylákati od jakéhosi Egyptana na poušť arabskou, kde bídne zahynuli dle Skutků Ap. 21, 38.)* Když pak uzříte ohavnost zpuštění (hromadné vraždění pod vedením Zeloty (buřiče) Jana z Gišaly, kdy na př. jedné noci podle Josefa Flavia na nádvoří chrámovém bylo pobito přes

8500 lidí), jak je předpověděno od proroka Daniele (9, 27.), že stojí (kde nemá) na místě (totiž) svatém — kdo čteš, rozuměj! (že prorok míní toto právě znesvěcení domu Božího. Anebo: „Kdo čteš, rozuměj!“ = důtklivé upozornění evangelisty prvním křesťanům, aby se řídili výstrahou Páně, až takové časy nadejdou): Tehdáž kdo jsou v Judsku, utecte do hor, a kdo uprostřed města, prchněte ven, a kdo na venkově, nevcházejte do něho. A kdo je na (ploché) střeše, nesestupuj dolů, aby vzal něco z domu svého (ale utíkej zrovna po sousedních plochách střechách k silnici). A kdo na poli pracuje, nevracej se domů, aby vzal plášť svůj. (=Ničím se nemeškejte, neboť je nejvyšší čas k útěku.) Pamatujte na ženu Lotovu! (Těžko se loučila se svým domovem a za to zahynula.) — Křesťané Jerusalemské poslechli včas výstrahy Páně a uprchli podle dějepisce Eusebia do Pelly, jednoho z Desíti měst za Jordánem v horách Gileadských. (Viz na mapce Z. 3.) Běda pak těhotným a kojícím v oněch dnech (protože jen v rychlém útěku a daleko od Judska bude záchrana.) Modlete se pak, aby útěk váš nebyl v zimě (kdy jsou tam cesty rozmoklé), aneb v sobotu (kdy žid neměl dovoleno jíti dále jako ne celé 3 km, a první křesťané Judští zachovávali ještě staré náboženské předpisy). Neboť tehdy bude soužení veliké a hněv (Boží) nad lidem tímto, jakého nebylo od počátku světa, co jej Bůh stvořil, až dosavad, aniž kdy bude. Neboť to jsou dnové pomsty, aby se naplnilo všechno, co psáno jest (u Dan. 9, 26. o spustošení svatého města).

Kde bude mrtvola (= rozpadávající se národ židovský), tam shromáždí se i orlové (římsí, odznak to jejich vojenských praporův. = Kde je mravní rozklad, tam přikvačí i zkáza). Když pak uvidíte, že kolem Jerusalema stahuje se (se tří stran) vojsko, tu vězte, že se přiblížilo zpuštění jeho. I budou padati (obyvatelé jeho) pod ostrím meče (podle Josefa Flavie 1,100.000 lidí) a v zajetí povedou je mezi všechny národy (dle téhož židovského dějepisce na 97.000 duší) a Jerusalema (— „město svaté“ —) bude šlapán (= znesvěcen) od pohanův, dokavadž se nesplní čas (obrácení) národův. Ale to ještě není konec (světa)! Toto všechno je jen počátkem bolesti (hlavní utrpení přijde ke konci světa).

Na to pravil k nim: Povstane národ proti národu a království proti království. Když pak uvidíte rozbroje a uslyšíte o válkách, hleďte, ať se nepolekáte, neboť musí to býti (pro lidskou nevěru, pánovitost, nemravnost, lakotu atd). A budou zemětřesení veliká po místech a budou i hrůzy a znamení s nebe veliká. A bude hlad i mor. I přijdou (zlí) dnové, kdy budete toužiti, abyste uzřeli (aspoň) jeden den Syna člověka (ke své posile a útěše), ale neuzříte. Ale přede všemi těmi věcmi vztáhnou na vás ruce své a budou vás pronásledovati a vydají vás v soužení a na soudy a do žalářův a v synagogách (= soudních síních) budou vás bít. I před vladaře a krále postaví vás pro mne. (Tak Petr před Herodem, Pavel před Neronem.) A budete v nenávisti u všech národů pro jméno mé. Ale napřed hlásáno bude evangelium o království Božím po celém okrsku zem-

ském na svědectví (lásky Boží ke) všem národům. A tehdaž přijde konec.

A poněvadž se rozmnoží nepravost (všeho druhu), ustydne láska mnohých. A tu mnozí se pohorší (nad zdánlivou nedostatečností náboženského vlivu a odpadnou) a zradí se vespolek a jedni druhých budou nenáviděti. A zdaž Syn člověka nalezne víru na zemi, až přijde? Ale trpělivostí svou zachováte duše své (neboť trpělivost je podle sv. Řehoře strážkyní všech ostatních ctností). A kdo vytrvá až do konce, ten spasen bude.

Řekne-li vám tedy kdo: „Aj, tuto je Kristus anebo tamto,“ nevěřte! Neboť povstanou falešní Kristové (= „spasitelé“) a falešní proroci (= učitelé lidu) a budou činiti (pomocí ďábla) divy veliké a zázraky, takže by svedli, kdyby možno bylo, i vyvolené. Mějte se tedy na pozoru, neboť předpověděl jsem vám to všechno (aby se nikdo nemohl vymlouvati). Řeknou-li vám tedy: „Aj, na poušti jest,“ nevycházejte! (Anebo řeknou-li): „Aj, ve skryších jest,“ nevěřte! Neboť jako blesk zazáří (znenadání) od východu a ukazuje se až na západ, tak (v každém koutečku světa zřejmým) bude i příchod Syna člověka.

*A v těch dnech po onom soužení (od lidí) bude na zemi úzkost mezi národy pro strach nad hukotem příbojů mořských, takže lidé schnouti budou strachem a očekáváním těch věcí, které přijdou na veškeren okrsek zemský. A kdyby nebyli od Pána ukráceni (hrozní) dnové ti, nebyl by zachován nižádný člověk. Ale pro vyvolené (a pro zabezpečení spásy jejich) budou ukráceni dnové ti,

A hned po onom soužení těch dnů slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padati s nebe a moci nebeské se budou pohybovati. (Dr. Fr. Koláček, profesor fysiky na universitě pražské, dokázal pravdivost slov Páně nezbytným porušením poměru mezi silou setrvačnou a silou dostředivou v nynější soustavě sluneční, čímž nastane rozvrat ve vzájemném vztahu nebeských těles, a zakončil své učené výklady slovy: „A tak se na vlas splní slova Kristova“).

I pošle anděly své s troubou a hlasem velikým (se zvukem nesmírně mocným jako na ohromnou troubu, který způsobí andělé přemocným asi rozvlněním vzduchu). I shromáždí oni vyvolené jeho ode čtyř větrů, od končin nebes až do končin země (z nejzazších až krajů, kde se nám zdá nebe se zemí se stýkati). A tu ukáže se znamení Syna člověka (— svatý kříž —) na nebi. I budou kvíleti (při pohledu naň) tehdy všechna pokolení země (jako dříve pohled na kříž je rozčiloval) a uzří Syna člověka přicházeti v oblacích nebeských s velikou mocí a velebností (jak opět předpověděl při soudu před Kaifášem a jak anděl potěšil apoštoly při nanebevstoupení Jeho).

Když pak se to počne díti, pohleďte vzhůru (s důvěrou) a pozdvihněte hlav svých (vesele a nesklánějte jich smutně dolů), neboť se přiblížilo vykoupení vaše (z útrap života a světa).*

Zkáza Jerusalema byla obrazem zkázy celého světa. A tak některé výroky Páně se hodí na první, jiné na druhou událost, některé pak na obě dvě. — Že se první na vlas splnila, to je nám zárukou, že se splní i druhá).

151. Důvěrná rozprava.

* I pověděl Ježíš učedníkům (vzhledem k předchozímu prorocství) podobenství toto: Patřte na fíkový strom a na všechno stromoví. Když ratolesti jejich omladly a již vyraží pupence, poznáváte (s radostí), že blízko je léto. (V Palestině rozeznávají jen dvojí roční počasí: deštivou zimu a slunečné léto). Tak i vy když uzříte, že se ty věci dějí, vezte (s potěšením), že blízko je království Boží (zrovna) přede dveřmi. Amen pravím vám: Nepomine pokolení toto (židovské se všemi svými rázovitými známkami, jak praví sv. Jeroným), až se všechny ty věci stanou. Nebe a země (snáze) pominou, ale slova má nepominou. (Tato slova každoročně slyšíš, křesťane, na I. adventní neděli, abys na ně nemohl zapomenouti!)*

O tom dni však nebo hodině neví nikdo, ani andělé v nebi ani Syn (jako učitel lidí totiž, by jim to mohl říci), leč jediný Otec. (K těmto slovům Páně učinil zmíněný Dr. Koláček důmyslnou poznámku, že nikde nemůže vědět, kdy nějaká kometa dostane se na své dráze mezi slunce a zemi a tak uspíší katastrofu světa. Opozděná kometa Halyho nám nejlépe ukázala, jak vzájemná přitažlivost těles nebeských může zhatiti výpočty i nejdůmyslnějších hvězdářův). Bďte tedy a modlete se, neboť nevíte, ve kterou hodinu Pán váš přijde.

* To však vezte, že kdyby hospodář věděl, ve kterou (noční) hodinu přijde zloděj, bděl by a nenechal by podkopati domu svého. (Srov. čl.

60.) Protož i vy buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, ve kterou netušíte.*

(On přijde) jako člověk, který opustil dům a odcestoval, dav (napřed) služebníků svým (= apoštolům) plnou moc, každému nad dílem jeho, a vrátnému (= Petrovi) přikázal, aby bděl. Bděte tedy, nebo nevíte, kdy Pán domů přijde, zda-li večer (o 9. hod.) či o půlnoci (o 12. hod.) neb o kuropění (o 3. hod.) neb až ráno (o 6. hod.), aby přijda nenadále, nenalezl vás spících. (Nestejný ten čas znamená různý věk lidského života: dětství — mládí — mužný věk — stáří. „Staří umřít musí, mladí mohou.“) Co však pravím vám, všechněm pravím: Bděte!

Buďte podobni lidem, kteří čekají na pána svého, až se vrátí ze svatby (s novou paní z jejího otcovského domu), aby když přijde a zatlouče, ihned mu otevřeli. Blažení služebníci ti, které pán přijda nalezne bdící. Amen pravím vám, že se přepáše (jako služebník) a ke stolu je posadí (jako své přátele) a obcházeje bude je (sám) obsluhovati. A jestliže přijde o druhém bdění (= před půlnocí) neb i o třetím bdění (= po půl noci) a tak (bdělé) je nalezne, blažení jsou služebníci ti.

Ale (bohužel) jako bylo za dnů Noemových (nedbáno jeho výstrah), tak (nevšímán) bude i příchod Syna člověka. Jako totiž za oněch dnů před potopou (bezstarostně) jedli a pili, ženili se a vdávaly se až do dne, ve kterém vešel Noe do korábu (Gen. 6.) a nezvěděli, až přišla potopa a zachvátila všecky, právě tak bude i při příchodu Syna člověka.

A podobně jako se stalo za dnů Lotových: jedli a pili, kupovali a prodávali, sázeli (na polích) a stavěli (v městech), ale toho dne, ve kterém Lot vyšel ze Sodomy, deštil Bůh oheň a síru a zahubil všechny, právě tak bude (svět lhostejným) v ten den, ve kterém Syn člověka se zjeví. (Lidé zaslepení světským smýšlením řeknou, jako dnes říkají: Ty všechny podivné úkazy jsou jen „hra přírody“, a půjdou dále svými cestami, až je zachvátí nenadálý hrozný konec.)

Mějte se tedy na pozoru, aby srdce vaše se neobtěžila opojeností a opilstvím a péčemi tohoto života, a aby den onen nepřišel na vás náhle. Neboť jako osidlo přijde na všechny, kteří obývají na povrchu veškeré země (jako když ptáče bezstarostně si poskakuje a vesele si popěvuje a najednou vstrčí hlavičku do nalíčeného oka a uškrtí se).

Bděte tedy a modlete se v každé době, abyste byli hodni ujíti všemu tomu, co se díti bude a postaviti se před Syna člověka (před soudnou stolicí Jeho).

Pravím vám: V tu noc budou dva na jednom loži; jeden bude vzat (do nebe) a druhý ponechán (věčné záhubě, podle toho, byl-li v milosti Boží či v těžkém hříchu). Dvě ženy budou mlíti spolu (sedíce proti sobě u domácího mlýna, který se skládal ze dvou těžkých kamenů: na dolní se sy-palo zrní a horním se na něm otáčelo pomocí dvou rukovětí); jedna bude vzata (do nebe) a druhá zanechána (věčnému zavržení). Dva budou na poli (společně pracovat); jeden bude vzat

(k Bohu) a druhý zanechán. Tu odpověděli a řekli mu učedníci: A kde, Pane? (Kde zůstane ten druhý?)

Proč říkáte mi Pane? Ne každý, kdo mi říká (úlisně): „Pane, Pane“, vejde do království nebeského, nýbrž kdo plní vůli Otce mého, jenž je v nebesích, ten vejde do království nebeského. Mnozí řeknou mi v onen den: Pane, Pane, zdali jsme ve jménu tvém neprorokovali a ve jménu tvém zlých duchů nevymítali a ve jménu tvém mnohých divů nečinili? A tehdy prohlásím k nim: Odejděte ode mne, pachatelé nepravosti!

Tu kdosi (z přítomných) řekl jemu: Pane, málo-li je těch, kteří budou spaseni? (Vždyť podle předešlých slov i mnozí vyznavači Kristovi budou zavrženi). A on řekl jim: Snažte se vejíti branou těsnou (sebezapírání), neboť pravím vám: Mnozí budou hledati, kudy vejíti a nebudou moci. Když pak hospodář vstane a dvěře zavře, vy počnete venku státi a na dvěře tlouci řkouce: Pane, otevři nám! Tu on odpovídaje řekne vám: Neznám vás, co jste zač. Tehdy počnete říkati: Jedli jsme (přec) s tebou a pili a na ulicích našich jsi učil. I řekne vám: Neznám vás, odkud jste. Odejděte ode mne všichni, vy činitelé nepravosti! I uvidíte Abrahama a Isáka i Jakoba a všechny proroky v království Božím, sebe pak vyhnány ven. (Výstraha to takovým křesťanům, kteří nosí dobře v paměti, kdy a kde se slaví jaké „posvěcení“, ale zapomínají, že to původně znamená „posvěcení“).

I řekl Petr (ustrašen přísností Jeho): Pane, k nám-li pravíš to podobenství čili pro všechny

lidi? A Pán řekl (s ještě větším důrazem podobenství pro ně jako nastávající představené své církve). * Kdo pak je správcem věrným a opatrným, jehož ustanovil Pán nad čeledí svou, aby jí dával v čas (= podle potřeby a časových poměrů) pokrmy (duševní: poučení, dobrý příklad, sv. svátosti atd.)? Blažen služebník ten, kteréhož Pán přijde nalezne, že tak činí. Amen pravím vám, že ustanoví jej nade vším majetkem svým. *

Kdyby však onen služebník byl nedbalým a řekl si: Pán můj prodlévá přijíti, a počal by trýzniti služebníky a služby i jísti a píti s opilci, přijde Pán služebníka toho v den, ve který se nenaděje, a v hodinu, ve kterou netuší, a rozpůlí ho (jak čteme v 2. Král. 12, 31. neb u Dan. 13, 55. o takovém trestu smrti) a ustanoví mu podíl s nevěrci tam, kde bude pláč a skřípění zubů (= nevyslovitelné trápení).

Onen pak služebník, jenž poznal (dobře) vůli Pána svého a nepřipravil se ani neučinil podle vůle jeho, dostane mnoho ran. Ten však jenž jí nepoznal (tak dobře) a dělal by věci trestuhodné, dostane ran málo. Od každého zajisté, jemuž mnoho bylo dáno, bude se pohledávati mnoho, a komu bylo svěřeno mnoho, od toho se bude žádati více. (Každý bude souzen podle svého vědomí a svědomí).

(Co platí celému člověčenstvu o posledním dnu světa, to platí jednotlivému člověku o posledním dnu jeho života, praví sv. Jan Zl. — „Co však pravím vám, všechněm pravím: Bďte!“ volá Kristus Pán).

152. Dvojí požadavek.

Budtež (1.) bedra vaše přepásána — pokračoval Kristus Pán k apoštolům — a (2.) hořte svíce v rukou vašich! A budte podobni lidem, kteří čekají na pána svého, až se vrátí ze svatby. (Přepásaná bedra = mravní bezúhonnost, hořící svíce = dobré skutky).

(Svatební veselí konalo se na Východě pro velké denní parno až večer. Ženich s desíti mláďenci a s hudbou šel do domu nevěstina. Družičky, obyčejně také deset, mu vyšly vstříc s lampami na dlouhých holích na způsob našich lampionů a uvedly ho k nevěstě. Když snubní obřady byly vykonány a svatební smlouva na kamenné desce mezi dveřmi byla podepsána, odvedl si ženich svou nevěstu do domu svých rodičův a tam teprve byla svatební hostina). Tehdy (= v poslední den) bude království nebeské podobno desíti pannám, které vzaly lampy své, aby vyšly naproti ženichovi. Pět z nich bylo pošetilých a pět opatrných. Neboť pošetilé vzavše lampy, nevzaly s sebou (z domu) oleje. Opatrné však vzaly spolu s lampami také olej ve svých nádobách. Když pak ženich prodléval, zdřímly všechny a usnuly. O půlnoci však nastal křik (mláďenců): Aj, ženich přichází! Vyjděte mu naproti!

Tu vstaly všechny panny ty a upravovaly lampy své. Pošetilé pak řekly opatrným: Dejte nám z oleje svého, neboť naše lampy hasnou. Opatrné odpověděly řkouce: Nikoliv! Nedostalo by se pak nám i vám. Jděte raději ku prodávčům a kupte sobě. (Kramáři poblízkou svatebního domu čekali na výdělek i do noci). Když tedy

ony šly nakoupit si oleje, přišel ženich a ty, kteréž byly pohotově, vešly s ním na svatbu. I zavřeny jsou dvěře. Později přišly taky ty ostatní panny (a tloukly na dvěře) řkouce: Pane, Pane, (smiluj se), otevři nám. Ale on odpovídaje řekl: Amen pravím vám, neznám vás! (Čas smilování už minul). Bďte tedy, neboť nevíte dne ani hodiny!

(Ženich = Kristus Pán, nevěsta jeho = církev sv., družičky = věřící duše, mládenci = kněží. Olej = víra, hořící lampy = dobré skutky, svatební výzdoba = milost Boží posvěcující).

153. Den účtování.

Urozený jeden člověk — pokračoval Kristus Pán v podobenstvích — odcházeje z domova do daleké krajiny, povolal k sobě služebníky své a odevzdal jim majetek svůj (movitý) a řekl jim: Hospodařte s tím, dokavadž nepřijdu. I dal jednomu služebníkovu pět hřiven, druhému dvě a jinému jednu, každému podle schopnosti jeho a odcestoval ihned. (Attická hřivna = asi 5000 korun).

Odešel pak ten, jenž obdržel pět hřiven, těžil s nimi a vydělal jiných pět hřiven (a tak prospěl sobě i jiným pomohl).

Taktéž i ten, jenž obdržel dvě hřivny, vyzískal dvě jiné.

Ten však, který dostal jednu hřivnu, odešel a zakopal ji do země a tak ukryl peníze pána svého (a neprospěl ani sobě ani jiným).

Po dlouhém pak čase přišel pán oněch služebníků (ze světa) a skládal účet s nimi, aby zvěděl, kolik každý vytěžil.

I přistoupil ten, jenž byl obdržel pět hřiven, a podával jiných pět hřiven řka: Pane, pět hřiven odevzdal jsi mi (což předem vděčně uznávám), hle, jiných pět jsem vyzískal. Řekl mu pán jeho: Výborně, služebníku dobrý a věrný! Že jsi nad málem byl věrným, nad mnoha věcmi ustanovím tebe: vejdi v radost pána svého.

Přistoupiv pak i ten, který obdržel dvě hřivny, řekl (stejně vděčně): Pane, dvě hřivny odevzdal jsi mi, hle, jiné dvě jsem vyzískal. Řekl mu pán jeho (stejně jako prvnímu): Výborně, služebníku dobrý a věrný! Že jsi nad málem byl věrným, nad mnoha věcmi ustanovím tebe: vejdi v radost pána svého.

Přistoupil pak také ten, kterýž byl obdržel hřivnu jednu, a řekl (svaluje všecku vinu za svou netečnost na druhého): Pane, poznal jsem, že jsi člověk přísný, který bereš, kde jsi nepoložil, který žneš, kde jsi nezasil a sbíráš, kde jsi nerozsypal. I bál jsem se (možné ztráty a proto) odešed skryl jsem hřivnu tvou v zemi. (Neudělal s ní nic zlého, ale také nic dobrého). Aj, tu máš, co tvého jest.

A odpověděv pán řekl jemu: Služebníku špatný a lenivý, z úst tvých tě soudím. Ty jsi tedy věděl, že jsem člověk přísný, který беру, kde jsem nepoložil, že žnu, kde jsem nezasil, a že sbírám, kde jsem nerozsypal? I proč jsi tedy nedal peněz mých penězoměncům do peněžny, abych já přijda vzal i s úrokem (až 12%), co jest moje? (Proč jsi nedal tedy aspoň jiným konat dobře?) I řekl pán těm, kteří tu stáli: Vezměte hřivnu od něho a dejte tomu, který má deset hřiven,

I řekli mu: Pane, má (už) deset hřiven, (nač mu ještě přidávati?) I odpověděl: Pravím vám, že každému, kdo má, bude dáno a bude míti hojněji. Tomu však, kdo nemá, bude odňato i to (málo), co má.

Kdo je věrným ve věcech nejmenších, jest věren i ve věcech velkých. (!) A kdo je ve věcech nejmenších nesprávným, je nesprávným i ve věcech velikých. (!!)

Nebyli-li jste věrni v nepravé mamoně (vezdejší), kdo dá vám statky opravdové (věčné)? A jestli v cizím (co jen na čas vám bylo svěřeno), nebyli jste věrni, kdo dá vám to, co vaše jest (navždy)? (Můžete žádat od Boha, co by ani žádný člověk vám neudělal pro vaši nespolehlivost?)

Služebníka pak neužitečného uvrzte do tmy vnější. Tam bude pláč a skřípění zubů. (Tuto hrozbu Pán často opakoval).

(Urozený pán = Bůh, služebníci = všichni lidé, hřivny = schopnosti duševní i dary tělesné. Kdo jich dobře nepoužívá ke cti Boží a k prospěchu bližního i ku spáse své vlastní, nejen že jich ztratí, nýbrž i věčný trest na sebe svolává).

154. Rozhodnutí na vždy.

Když pak přijde Syn člověka ve své velebnosti (v oslavené lidské své přirozenosti) a všichni andělé s ním, tu posadí se (jako soudce) na trůn velebnosti své. A shromáždění budou před ním všichni národové (všech věkův). I rozdělí je od sebe (bez omylu) jako pastýř (rychle a snadně) odděluje (tiché, trpělivé a užitečné) ovce od (ne-

pokojných, mlsných, smyslných) kozlův a postaví ovce (= dobré lidi) po pravici své, kozly (= zlé lidi) pak po levici.

Tehdy řekne král (ten před Pilátem druhdy od lidí vysmíváný), těm, kteří budou na pravici jeho: Pojdte, požehnání Otce mého, vládněte královstvím připraveným vám od ustanovení světa. (Pro spásu vyvolených bylť svět stvořen). Neboť (1.) jsem lačněl a dali jste mi jísti, (2) žíznil jsem a dali jste mi píti, (3.) hostem jsem byl a přijali jste mne, (4.) nahý =(v rozedraném šatě) jsem byl a přioděli jste mne, (5.) nemocen jsem byl a navštívili jste mne, (6) v žaláři jsem byl a přišli jste ke mně. (Sedmý skutek milosrdenství tělesného: „mrtvé pochovávatí“ se uvádí v Tob. 12, 12.) Tu odpovědí jemu spravedliví (skromně) řkouce: Pane, kdy jsme tě viděli lačného a nakrmili jsme tě, aneb žíznivého a napojili jsme tě? Kdy jsme viděli tě jako hosta a přijali jsme tě aneb nahého a přioděli jsme tě? A kdy viděli jsme tě nemocného anebo v žaláři a přišli jsme k tobě? A král odpovídaje řekne jim: Amen, pravím vám, pokud jste to učinili jednomu z nejmenších (= nejpohrdanějších) těchto bratří mých, mně jste to učinili. (= „Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou.“)

Potom řekne i těm, kteří budou na levici: Odejděte ode mne (= největší trest duševní), zlořečení, do ohně věčného (= trest smyslový), který je připraven ďáblu a andělům (= sluhům) jeho. Neboť lačněl jsem a nedali jste mi píti, žíznil jsem a nedali jste mi píti, hostem jsem byl a nepřijali jste mne, nahý jsem byl a nepřioděli

jste mne, nemocen a v žaláři jsem byl a nenavštívili jste mne. Tu odpovědí jemu také oni (zmateně): Pane, kdy jsme tě viděli lačného nebo žíznivého neb jako hosta neb nahého nebo nemocného nebo v žaláři a neposloužili jsme tobě? Tehdy odpoví jim řka: Amen pravím vám: Pokud jste to neučinili jednomu z nejmenších (= nejposlednějších) těchto (třeba jste jim jinak ničím neublížili), ani mně jste toho neučinili. (Člověk dobrý je dobrý nejen pro sebe, nýbrž prospívá všem; člověk zlý je zlým nejen pro sebe, nýbrž škodí i jiným). I půjdou tito do trápení věčného, spravedliví pak do života věčného. Tehdáž budou spravedliví (ve svém oslaveném těle) stkvíti se jako slunce v království Otce svého (jsouce jako dítky Jemu podobny). Kdo má uši k slyšení, slyš! (= Nebud' hluchým k mému napomínání!)

155. Zatímní poměry.

* (Až do té doby) podobno bude království nebeské (zde na zemi čili církev) člověku, který nasel dobrého semene na poli svém. A když lidé spali, přišel nepřítel jeho a nasel koukole mezi pšenici a odešel. (Koukol čili divoký oves velice se rozkoření a své okolí vymoří.) Taková msta bývá prý na východě dost častá). Když pak vyrostla pšenice a vymetala klas, tu ukázal se i koukol. I přistoupili služebníci hospodáři a řekli jemu: Pane, zda-li jsi nenasel dobrého semene (pšeničného) na poli svém? Odkud tedy se vzal koukol? On pak (klidně) vece jim: Člověk nepřítel to učinil. I řekli mu služebníci (rozhoř-

leně): Chceš-li, abychom šli a vytrhali jej? Ale on pravil (shovívavě): Ne, abyste snad trhající koukol, nevytrhali spolu s ním i pšenice. Nechte, ať oboje spolu roste až do žní. A v čas žní řeknu žencům: Seberte nejprve koukol a svažte jej ve snopky ke spálení. Pšenici však shromážděte do stodoly mé.

I řekli mu učedníci: Vylož nám toto podobství. On pak odpověděv pravil: Rozsěvač dobrého semene je Syn člověka (a jeho věrní služebníci). Pole je svět. Símě dobré jsou synové království (= spravedliví). Koukol pak jsou (drzí a opovážliví) synové zla. Nepřítel pak, jenž je nasej, je ďábel, žeň pak je konec světa a ženci jsou andělé. Jako tedy sbírá se koukol a ohněm se pálí (srov. čl. 60.), tak bude při skonání světa: Pošle Syn člověka anděly své, i seberou z království jeho všechna pohoršení i ty, kteří činí nepravost a uvrhnou je do peci ohnivé. Tam bude pláč a skřípění zubův. (Ne nadarmo zase táž vyhrůžka Páně!)

* Ano, podobno je království nebeské síti spuštěné do moře, která zahrnuje všechny druhy ryb (čistých i nečistých dle zákona levitského). Když pak se naplní, vytáhnou ji rybáři na břeh a posadíce se vyberou dobré (= jedlé) do nádob, špatné však odvrhnou pryč. Tak bude při skonání světa: Vyjdou andělé a oddělí zlé od spravedlivých a uvrhnou je do peci ohnivé. Tam bude pláč a skřípot zubů. (Zase táž hrozivá slova!)*

156. Lacíný pomocník.

Po dvou dnech byl (nejslavnější poutní svátek) hod beránka a přesnic (nekvašených to chlebov), který slove Velikonoce. (= Veliká ona noc, ve které anděl smrti pobil prvorozence egyptské a tak přinutil Faraona, aby propustil Židy z otroctví. — Po osm dní svátečních nesmělo býti v domě židovském nic kvašeného na památku spěchu, s jakým se chystali Židé z Egypta, že ani chléb neměl kdy nakynouti, a spolu na znamení mravní čistoty, neboť kvašení je obrazem nakaženosti).

I pravil Ježíš učedníkům svým: Víte, že po dvou dnech budou velikonoce. A Syn člověka bude vydán, aby byl ukřižován (právě v týž den, kdy zabíjen býval v chrámě beránek velikonoční).

Tehdy hledali velekněží a zákoníci, kterak by Ježíše zabili, ale báli se lidu (hlavně poutníků z Galilije.) I sešli se (ve středu ráno) velekněží a starší lidu (k mimořádnému sezení velerady) v domě velekněze, který slul Kaifáš. (Podle židov. dějepisce Josefa Flavia byl Kaifáš dosazen za velekněze od římského prokuratora Valeria Grata r. 18. po Kr. a setrval v úřadě plných 18 let, až římský vladař v Syrii Vitellius sesadil jej r. 37. po Kr.) I radili se, kterak by Ježíše lstivě jali a zabili. Ale pravili: Ne v den sváteční, aby snad nebyl rozbroj v lidu.

Vešel pak satan do Jidáše, jednoho ze dvanácti, který slul iškariotský I odešel k velekněžím a řekl jim: Co mi chcete dáti, a já vám ho

zradím? Oni uslyševše to, zaradovali se a smluvili se s ním, že mu dají (podle Mk. 14, 11. až po vykonaném díle) třicet stříbrných (siklů, obvyklá to tehdy cena za otroka, jak předpověděl Zach. 11, 12. = něco přes 100 korun). I slíbil jim a od té chvíle vyhledával příležitost, kterak by jej příhodně zradil (= prozradil Jeho pobyt) bez zastupu (který by Ho jistě bránil před jejich zatečením).

(Na památku této smutné smlouvy první křesťané se postili každou středu).

157. Přípravy k hodům.

Přišel pak předvečer přesnic (Zelený čtvrtek), ve kterých bylo zákonem zabíjeti beránka velkonočního. I přistoupili učeníci k Ježíšovi řkouce: Kde chceš, abychom šli a ti připravili, abys jedl beránka?

I poslal Ježíš dva z učedníků svých, Petra a Jana (a nikoliv pokladníka Jidáše) a řekl jim: Jděte do města a potká vás člověk nesa džbán vody. Jděte za ním, kam vejde a tam řcete pánu domu toho (nejspíše Janu Markovi, potomnímu evangelistovi): Mistr ti vzkazuje: Můj čas (odchodu) je blízko. Kde je večeřadlo, abych jedl beránka s učedníky svými? A on vám ukáže večeřadlo prostřené (= vším potřebným opatřené) a tam nám připravte. (Jerusalemsští majitelé domů pronajímali poutníkům jídelní síně k takovým náboženským slavnostem).

I učinili učedníci, jak jim uložil Ježíš. A když přišli do města, našli, jak jim byl pověděl, a připravili beránka (pečeného, nekvašené chleby,

pět druhů hořkých zelenin na památku všelikého utrpení v Egyptě, poháry vína jako znamení posily Boží a červenou skořicovou omáčku s datlemi a hrozkami, která prý je měla upamatovati na cihle, které otcové jejich pálili v otroctví egyptském).

158. Vzácný příklad.

* Ježíš věda před slavností velikonoční, že přišla hodina jeho, aby z tohoto světa odešel k Otci (jako vždycky) miloval svoje, kteří byli na světě (tak obzvláště v tu hodinu) pomiloval je na výsost.

A když večere byla přichystána a ďábel byl již vnukl v srdce Jidáše, syna Šimona iškariotského, aby jej zradil, Ježíš (ač dobře) věděl, že Otec dal mu v ruce všecko a že vyšel od Boha a jde k Bohu (přece tak se ponížil, že) vstal od večere a odložil svá roucha (jako otrok, který jen ve spodním šatě sloužil) a vzav šat lněný přepásal se. Potom nalil vody do umyvadla a počal umývati učedníkům nohy a utírat je šatem, kterým byl přepásán. Přišel tedy k Šimonu Petrovi (prvnímu). I řekl mu Petr: Pane, ty (můj Mistr) mně (služebníkovi svému) myješ nohy? Ježíš odpověděl a řekl jemu: Co já činím, ty nevíš nyní, ale zvíš potom (až vám to vysvětlím). Dí mu Petr: Nebudeš mně mýti nohou na věky! Ježíš mu odpověděl: Neumyji-li tebe, nebudeš míti dílu se mnou. (Neosvojíš-li si ducha, ve kterém já to nyní činím, přestaneš býti mým přítelem). Dí jemu Šimon Petr (ve své vrozené horlivosti): Pane, pak netoliko nohy mé, nýbrž i ruce a hlavu

(mi umyj)! Dí jemu Ježíš: Kdo se vykoupal (před hostinou), nepotřebuje leč jen (zaprášené) nohy si umýti a je čist celý. I vy jste čisti, ale ne všichni. Věděl totiž, kdo je ten, jenž ho zradí. Proto řekl: Nejste čisti všichni (na duši).

Když jim tedy nohy umyl a své (svrchní) roucho si zase vzal a opět se posadil, řekl jim: Víte-li, co jsem vám učinil? Neboť kdo je větší, ten-li, kdo za stolem sedí, či ten, kdo přisluhuje? Zdali ne ten, kdo za stolem sedí? Ale já jsem mezi vámi jako ten, který přisluhuje. Vy mne nazýváte Mistrem a Pánem. A dobře tak díte; jsemť zajisté. Jestliže tedy já, Pán a Mistr váš, umyl jsem vám nohy, i vy máte jeden druhému nohy umývati. Příklad zajisté (pokory a lásky) dal jsem vám, abyste i vy činili tak, jako já jsem učinil vám (abyste v pokoře vzájemně si bratrské služby prokazovali).*

Amen, amen pravím vám: Není služebník větším nad pána svého ani posel (= apoštol) není větším nad toho, který jej poslal. To-li víte (o pokoře a lásce), jste blahoslaveni, jestli to budete činiti. Nepravím to o vás všech (že jste blahoslaveni). Já vím, které jsem si vyvolil, avšak (i toho jednoho jsem si vyvolil), aby se naplnilo Písmo, které dí: „Kdo jí se mnou chléb, pozdvihne proti mně patu svou.“ (Těmi slovy si naříká David (Ž. 41, 10.) na Achitofela, který byl napřed jeho nejdůvěrnějším rádcem, ale potom se přidal na stranu zrádného jeho syna Absolona a po nezdařené revoluci proti králi Davidovi se oběsil. Jako trpící David byl předobrazem Krista Pána, tak zrádný Achitofel byl předobrazem

Jidáše). Hle, ruka zrádce mého jest se mnou při stole. Již nyní pravím vám to, prve než se stane, abyste, když se stane, uvěřili, že já to jsem (který jsem = vševědoucí Bůh).

159. Smutná předpověď.

Když to Ježíš pověděl, zkormoutil se v duchu a prohlásil (zřetelně) řka: Amen, amen pravím vám, že jeden z vás, jenž jí se mnou, mne zradí. I zarmoutili se učedníci velmi a pohlíželi na sebe vespolek nevědouce, o kom to pravil, a počali každý z nich zvláště jemu říkati: Zdali já to jsem, Pane? (Měli více víry ve slovo Jeho než ve svou lidskou slabost).

Byl pak jeden z jeho učedníkův, jenž spočíval na prsou Ježíšových, ježž Ježíš miloval (a to byl Jan.) Tomu tedy pokynul Šimon Petr a řekl mu: Kdo jest, o němž to praví? (Neboť svou věrností jako vždy byl si Petr jist.) Když onen tedy spolehl se na prsa Ježíšova, pravil mu: Pane, kdo to jest? Ježíš odpověděl (tiše): Ten to jest, komu podám omočeného chleba v míse. (A dodal hlasitě): Syn člověka sice jde (na smrt), jak jest o něm psáno, ale běda člověku tomu, od něhož bude Syn člověka zrazen. Lépe by mu bylo, kdyby se byl člověk ten nenarodil. A když omočil chleba (ve skořicové omáčce zvané charoset), podal Jidášovi, synu Šimona iškariotského. (Až dosud dává na Východě hostitel ku konci hostiny sousto se svého talíře hostovi na důkaz zvláštní pozornosti a přátelské náklonnosti). Odpovídaje pak Jidáš, jenž ho zradil, řekl (nevinně jako ti ostatní): Zdali já to jsem, Mistře? Řekl mu

Ježíš (tiše): Ty jsi řekl (= tak jest). A po té skývě vešel do něho satan. (Podlehl jeho vlivu úplně a rozhodl se dokonat svůj plán.) I řekl mu Ježíš (hlasitě): Co děláš, učiň raději hned.

Ale žádný z přísedících nevěděl, proč mu to řekl. Neboť někteří se domnívali, (poněvadž měl Jidáš měšec (= společnou pokladnu, že mu tím řekl Ježíš: Nakup těch věcí, kterých je nám potřeba ke dni svátečnímu, anebo aby něco dal chudým. (Z toho patrně, že Kristus Pán i ze svého mála pamatoval vždy na chudé.)

Když tedy Jidáš požil skývu, hned vyšel. A byla noc (venku i v duši Jidášově: nejčernější zrada, příslovečná u všech národů až podnes.)

160. Tajemství lásky.

Když tedy Jidáš odešel (z večeřadla), Ježíš pravil: Nyní jest oslaven Syn člověka (neboť zradou Jidášovou začíná Jeho utrpení, které však skončí slavným vzkříšením). A Bůh oslaven je v něm (po celém světě). A když bude Bůh oslaven v něm, oslaví jej i Bůh sám u sebe (že dá mu po slavném nanebevstoupení seděti na pravici Svě). Ano, ihned (= již brzy) jej oslaví.

I řekl jim: S toužebností jsem žádal jísti s vámi (naposledy ve Starém zákoně) tohoto beránka, prve než bych trpěl. Neboť pravím vám, že již nebudu ho (ani Já ani vy) jísti více, dokavad se (jako předobraz) nenaplní v království Božím (kdy všichni Jeho vyznavači budou již zasedati s Ním ke „Stolu Páně“). A vzav (první) kalich, díky činil (dle starodávneho předepsaného obřadu) a řekl jim: Vezměte a rozdělte mezi sebe. Neboť

pravím vám, že nebudu více pít z plodu vinného kmene, dokavad nepřijde království Boží (= Zákon Nový).

Já jsem vinný kmen pravý (= dokonalý), a Otec můj je vinař. Každou ratolest na mně, která nenese ovoce (dobrých skutkův), odejme a každou, která nese ovoce, očistí, aby více ovoce nesla. Vy jste již čisti tím slovem (Božského učení), které jsem vám mluvil (a které jste vy ochotně přijali). Zůstaňte ve mně a já ve vás. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li na kmenu, tak ani vy (nemůžete sami ze sebe konati dobrých skutků pro věčnost záslužných), nezůstanete-li ve mně. Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho, neboť beze mne nemůže činiti nic (pro život věčný). Jestli že kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest. I uschne a seberou ji a vrhnou na oheň a bude hořeti. Zůstanete-li však ve mně a slova má zůstanou-li ve vás, cokoliv budete chtít, prostě a stane se vám. (Oživující míza duší je posvěcující milost Boží).

Když pak povečeřeli, Ježíš vzal chléb (pšeničný, nekvašený) a požehnav rozlámá jej a dal učedníkům svým řka: Vezměte a jezte: Toto je tělo mé, které za vás bude vydáno. To číňte na mou památku. A podobně vzav po jídle kalich (s vínem, do něhož bylo po orientálním způsobu přimícháno trochu čerstvé vody), díky činil a dal jim řka: Pijte z toho všichni: Neboť toto je krev má Nového zákona, která za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů. — A pili

z něho všichni. (Mk. 14, 23.). — To čiňte, kolikrát-koli pítí budete, na mou památku (= při každé mši sv.)

(I Starý zákon byl zpečetěn krví obětního beránka, který byl předobrazem Krista Pána.)

I řekl jim: Větší lásky nemá nikdo nad tu, aby položil život svůj za své přátele. (Tehdy dává to nejdražší, co člověk na světě má). Vy jste přáteli mými (a já dám život svůj za vás.) Ne vy jste mne vyvolili, nýbrž já jsem vyvolil vás a ustanovil jsem vás (k tomu), abyste šli (mezi národy) a přinášeli užitek, a užitek váš aby zůstával. (Vaše hlásání Mého učení zachová život národům). Již více nenazývám vás služebníky, neboť služebník neví, co činí pán jeho. Ale nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám oznámil všechno, co jsem slyšel od Otce svého.

Budete-li zachovávatí přikázání má, zůstanete v lásce mé, jakož i já jsem zachoval přikázání Otce svého a zůstávám v lásce jeho. Jako mne miloval Otec, i já jsem miloval vás. Zůstaňte v lásce mé. Kdo má přikázání moje a je zachovává, ten mne miluje. Kdo však miluje mne, bude milován od Otce mého. A já jej budu milovati a zjevím se jemu. V ten den vy poznáte, že já jsem v Otci a vy ve mně a já ve vás.

I řekl mu Juda (Tadeáš), ne onen z Kariotu (Jidáš): Pane, co se stalo, že se hodláš zjeviti (jen) nám a ne (všemu) světu? * Ježíš odpověděl a řekl jemu: Miluje-li kdo mne, slovo mé zachovávati bude a Otec můj ho bude milovati. I přijdeme k němu a příbytek u něho (= v duši jeho) si učiníme. Kdo mne nemiluje, slov mých neza-

chovává. A přece slovo, které slyšíte, není moje, nýbrž Otce, který mne poslal.* V tom jest oslaven Otec můj, abyste přinášeli mnoho užitku a stali se dokonalými učedníky mými. (Jen lidé dobré vůle poznají božského ducha v učení Krista Pána a ne lidé zlovolní.)

Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek: jako já jsem miloval vás, abyste se i vy milovali vespolek. Po tom poznají všichni lidé, že jste učedníci moji, budete-li míti lásku jedni k druhým. To je (výhradné) přikázání mé, abyste se milovali vespolek, jako jsem já miloval vás. Toto (opět a opět) přikazuji vám, abyste se milovali vespolek.

161. Tajemství zášti.

Pamatujte na to slovo, které jsem já řekl vám: Není služebník větší než pán jeho, ani učedník větší než mistr jeho. Dosti je služebníku, aby byl jako pán jeho, a učedníku, aby byl jako mistr jeho. Jestliže hospodáře (Mne) nazvali Belzebubem (sr. čl. 71.), čím spíše domácí jeho? (= vás). Jest-li mne (jedni) pronásledovali, i vás budou pronásledovati. Jest-li však (druzí) mé slovo zachovávali, i vaše budou zachovávat. *To jsem vám mluvil, abyste se nehoršili (nemalomyslněli v dobách pronásledování). Ven ze škol vyženou vás (= ze synagogy vyloučí vás), ano přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, bude se domnívati, že by tím Bohu sloužil. (Tak na př. v Jerusalemě 40 mužů se slavně zapřísahalo, že nepožijí pokrmu a nepřijmou nápoje, dokud nezabijí sv.

Pavla, toho rouhače prý proti Mojžíšovi). A to vám učiní, protože nepoznali Otce ani mne.*

Nebojte se, malé (pohrdané) stádce, neboť se zalíbilo Otci vašemu dáti vám království (nebeské v odměnu). Nebojte se tedy, neboť nic není skryto, co nebude odkryto, a nic není tajno, co nebude zvěděno. Co vám pravím ve tmách, povězte na světle, a co slyšte v ucho (= soukromě), hlásejte na střeších (= veřejně).

Jestliže svět vás nenávidí, vězte, že mne nenáviděl dříve než-li vás. Kdybyste byli ze světa, svět by miloval, co jeho jest. Poněvadž však ze světa nejste, nýbrž já jsem vás vyvolil ze světa, proto vás svět nenávidí. (To je tajemství zášti jeho).

Budete pak vydáváni na smrt od rodičův a od bratří a od příbuzných i od přátel. A usmrtí některé z vás. Vydá pak bratr bratra na smrt a otec syna. A povstanou dítky proti rodičům a usmrtí je. A budete v nenávisti všechněm pro jméno mé. Ale to všechno učiní vám pro jméno mé, poněvadž neznají toho, jenž mne poslal. (Nedostatek víry v Boha zaviní všechny společenské rozvraty ve světě).

Kdybych byl nepřišel a jim nekázal, hříchu by neměli. Nyní však nemají výmluvy ze hříchu svého. Kdybych byl nečinil mezi nimi skutkův, kterých nikdo jiný nečinil, hříchu by neměli. Avšak oni je i viděli a přece nenáviděli jak mne tak Otce mého. Kdo nenávidí (totiž) mne, nenávidí i Otce mého. Ale to (se dělo a děje), aby se naplnilo slovo, kteréž je napsáno v zákoně jejich (Ž. 25., 19.): Nenáviděli mne bez příčiny.

Když vás budou pronásledovati v městě tomto, utecte do jiného (a tak rozšiřujte učení mé po světě). Amen pravím vám, že nebudete u konce se všemi městy israelskými (kde Židé žijí), až přijde Syn člověka (k soudu).

A když vás povedou před soudce a vladaře, aby vás vydali (na smrt), složte to v srdcích svých, abyste se nestarali napřed, kterak byste odpovídali, nýbrž to mluvte, co v tu hodinu bude vám dáno. Neboť ne vy to jste, kteří mluvíte, nýbrž Duch svatý naučí vás v tu hodinu, co byste měli mluvit. Já zajisté dám vám ústa a moudrost, které nebudou moci odmlouvati ani odolati všichni protivníci vaši. (Sv. Kateřina).

Amen, amen pravím vám: Vy budete kvíleti a plakati, ale svět se bude radovati. Vy se budete rmoutiti, ale zármutek váš obrátí se v radost. Žena, když rodí, zármutek má, neboť přišla hodina její. Když však porodila dítě, již nepamatuje na bolest pro radost, že se narodil člověk na svět. Tak i vy máte nyní zármutek. Avšak opět vás uzřím, a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaší nikdo neodejme od vás. Ještě maličko a svět mne více neužří. Vy mne však uzříte, neboť já jsem živ (na věky); i vy živi budete (se mnou).

162. Pramen moudrosti a síly.

* Ale já pravdu pravím vám — pokračoval Kristus Pán za stolem — jest vám užitečno, abych já odešel. Neboť neodejdu-li, Utěšitel (Duch sv.) nepřijde k vám. Odejdu-li, pošlu Ho k vám. A já budu prositi Otce a jiného Utěšitele (než Já jsem vám dosud byl) dá vám, aby s vámi zů-

stával na věky, Ducha pravdy. Když pak přijde Utěšitel, kterého pošlu vám od Otce, ten bude (lidstvu) svědčiti o mně. A on přijde, usvědčí svět, kde je hřích, a na čí straně je spravedlivý soud. Že hřích je u lidí, protože (přes všechny mé důkazy pravdy) nevěří ve mne. Že spravedlnost je na mé straně, jelikož jdu k Otci (jako vítěz) a již neuzříte mne (a přece vytrváte v hlásání mého evangelia až do konce). Že spravedlivý soud je v tom, že kníže tohoto světa (ďábel), již jest (mým) vítězstvím) odsouzen (a přestane všeobecné modlářství a všechna neřest s ním spojená).

Ještě mnoho mám mluvit vám, ale nemůžete nyní snést. Když však přijde onen Duch pravdy, naučí vás všelike pravdě (hlubokému smyslu jejímu), neboť nebude mluvit sám od sebe, nýbrž co uslyší (v úradcích Nejsvětější Trojice), bude mluvit a příští věci zvěstuje vám. Všecko, cožkoliv má Otec, mé jest. Proto jsem řekl: Z mého (Duch sv.) vezme a zvěstuje vám. (Duch sv. od Otce i Syna od věčnosti vychází).*

Avšak i vy budete svědčiti (svědectví o Mně světu vydávati), neboť jste se mnou od počátku (a slyšeli jste tedy všechna má slova). Svět nemůže přijmouti Ducha pravdy, poněvadž ho nevidí ani ho nezná. Vy však jej znáte, neboť ve vás zůstává a ve vás jest. (Účinky Jeho osvětlení a posily v sobě pociťujete).

*Toť jsem vám mluvil u vás zůstávaje. Utěšitel pak, Duch svatý, kteréhož Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, co jsem mluvil vám, (Syn,

apoštolové sami často doznávají, jak mnohé záhady dřívější po seslání Ducha sv. jim najednou ozřejmely. Srov. na př. čl. 140).*

163. Útěcha v zármutku.

Nermutiž se srdce vaše aniž se strachuj! Věříte v Boha, i ve mne věřte. Slyšeli jste, že jsem vám řekl: Jdu a přijdu zase k vám: Kdybyste mne (dokonale) milovali, radovali byste se, že jdu k Otci, neboť Otec větší jest mne.

Tyto věci jsem vám mluvil, abyste měli (v pevné důvěře ve mne) pokoj. Pokoj svůj (pravý) zůstavuji vám, pokoj svůj (trvalý) dávám vám. Ne jako svět dává (klamavý a nestálý pokoj), já vám dávám (pokoj s Bohem, s lidmi, s vlastním svědomím).

Amen, amen pravím vám: Budete-li zač prositi Otce mého ve jménu mém, dá vám. Až dosavad jste neprosili za nic ve jménu mém (neboť Já s vámi jsa o všechny potřeby vaše jsem se postaral). Proste a vezmete, aby radost vaše byla úplná (že naprostá důvěra vaše ve Mne vás nikdy nezklamala). Amen, amen (slavnostně) pravím vám: Kdo věří ve mne, bude i on činiti skutky, jaké já činím, ano větší nad ty bude činiti, neboť já jdu k Otci. A začkoli budete prositi Otce ve jménu mém, učiním to, aby oslaven byl Otec i Syn. (Životopisy svatých mužů a žen nám ukazují, jak Pán Ježíš plnil vždy tento svůj slavný slib.) Budete-li zač prositi mne ve jménu mém, učiním to. (Proto od prvních již dob končí křesťané všechny své modlitby a prosby závěrkem: Pro Krista Pána našeho).

Již nebudu mnoho mluvit s vámi, neboť přichází kníže (= vládce) tohoto světa (d'ábel, kterému celí národové sloužili modlářstvím) a na mne nemá ničeho (proč by mne právem mohl trestati nějakým utrpením), avšak aby svět poznal, že miluji Otce a tak činím, jak mi Otec přikázal (trpěti za lidstvo).

*Maličko a neuzříte mne (zemru) a opět maličko (= jen malou chvíli) a uzříte mne (vstanu z hrobu), poněvadž jdu k Otci. I řekli někteří z učedníků jeho sobě vespolek: Co jest to, co nám praví: Maličko a neuzříte mne a opět maličko a uzříte mne? a Poněvadž jdu k Otci? Právili tedy (velmi zvědavě): Co jest to, co dí: Maličko? Nevíme, co praví. I poznal Ježíš, že se ho chtěli tázati, a řekl jim: O tom se tážete mezi sebou, že jsem řekl: Maličko a neuzříte mne a opět maličko a uzříte mne? *

Amen, amen pravím vám: V domě Otce mého (— v nebi —) je příbytků mnoho. Kdyby nebylo, byl bych vám to řekl (abyste se neklamali marnou nadějí), ale nyní jdu, abych vám připravil místo. A až odejdu a připravím vám místo, přijdu zase a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já. A kam já jdu, víte i cestu znáte. Řekl mu Tomáš: Pane, nevíme, kam jdeš. I kterak můžeme znáti cestu? Ježíš řekl jemu: Já jsem cesta (pravá) a pravda (sama) a život (celý). Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne. Kdybyste byli poznali mne (dokonale), byli byste poznali i Otce mého. A od této chvíle poznáte ho a viděli jste jej. Dí jemu Filip: Pane, ukaž nám Otce, a to dostačí nám. Ježíš řekl jemu: Tak dlouhý

čas jsem s vámi a nepoznali jste mne, Filipe? Kdo vidí mne, vidí i Otce (t. j. Boha)! Kterak ty (ještě) pravíš: Ukaž nám Otce? Nevěříš-li, že já v Otci a Otec ve mně jest? Slova, která já mluvím vám, nemluvím sám od sebe, ale Otec, který zůstává ve mně, činí ty skutky (kterými dotvrzují slova svá). Nevěříte-li, že já v Otci a Otec ve mně jest? Ne-li, pro skutky samy věřte!

*Toto jsem vám mluvil v podobenstvích. Přichází hodina, kdy (po vzkříšení svém) nebudu více mluvit vám v podobenstvích, nýbrž zjevně budu vám zvěstovati o Otci. V ten den budete prositi ve jménu mém. A nepravím vám, že já budu prositi Otce za vás, neboť Otec sám miluje vás, protože vy jste milovali mne a uvěřili jste, že jsem já vyšel od Boha. Vyšel jsem od Otce a přišel jsem na svět. Opět opouštím svět a jdu k Otci.

Řkou jemu učedníci jeho: Aj, nyní mluvíš zjevně a žádného podobenství nepravíš. Nyní víme, že znáš všecko a nemáš zapotřebí, aby se tě kdo tázal. (Už předem zodpovídáš naše dotazy, jak je čteš v našich duších). Proto věříme, že jsi od Boha vyšel.*

Ježíš jim odpověděl: Nyní (konečně) věříte? Miláckové, ještě maličko jsem s vámi. Budete mne hledati, a jakož jsem řekl Židům (čl. 77.)· Kam já jdu, vy nemůžete přijíti, tak pravím nyní i vám. Aj, nyní přichází hodina a již přišla, že se rozprchnete jeden každý do (úkrytu) svého a mne samotného necháte. Ale nejsem samotný, neboť Otec je se mnou.

A nyní pověděl jsem vám to, prve než by se stalo, abyste, když se stane, uvěřili. Neboť pravím vám, že musí se mně splnit ještě i toto Písmo (Ž. 53, 12.): A s hříšníky (= se zločinci) počten jest. Neboť to, co se mne (jako člověka), týká, béře konec. Ale když vstanu z mrtvých předejdu vás do Galileje.

164. Modlitba velekněze.

Tyto (předešlé) věci promluvil Ježíš a (povstav od stolu) pozdvihl oči k nebi a řekl: Otče, přišla hodina (mé oslavy). Oslav Syna svého (v lidské Jeho přirozenosti), aby Syn tvůj oslavil tebe (mezi všemi národy), ježto jsi mu dal moc nade vším tělem (= lidstvem), aby dal život věčný všem, které jsi dal jemu. To pak je život věčný, aby poznali tebe, jediného pravého Boha a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista.

Já jsem tě oslavil na zemi, dokonav dílo, které jsi mi dal, abych je učinil. A nyní oslav mne (i jako člověka) ty, Otče, u sebe slávou, kterou jsem měl u tebe (jako druhá Osoba v nejvyšší Trojici), prve nežli svět byl. Oznámil jsem jméno tvé lidem, které jsi mi dal ze světa. Tvoji byli a mně jsi je dal, a slovo tvé zachovali. Nyní poznali, že všechno, co jsi mi dal, jest od tebe, neboť slova (učení božského), která jsi mi dal, dal jsem jim. A oni je přijali a poznali právě, že jsem vyšel od tebe a uvěřili, že jsi ty mne poslal. Já za ně (tedy) prosím.

Neprosím to za (hříšný a převrácený) svět, nýbrž za ty, které jsi mi dal, neboť tvoji jsou. A

všecko, co je mé, je tvoje, a co je tvé, je moje, a jsem v nich oslaven. A již nejsem na světě (leč kratičko), ale oni jsou ve světě (zlém) a já jdu k tobě. Otče svatý, zachovej je ve svém jménu (= v učení), které jsi mi dal, aby byli jedno, jakož i my (jedno jsme).

Když jsem byl s nimi, já jsem je zachovával ve jménu tvém. Ochránil jsem ty, které jsi mi dal, a nikdo z nich nezahynul, leč jen syn záhuby (nevěrný Jidáš), aby se naplnilo Písmo (Ž. 108., 8.) Nyní však jdu k tobě a toto mluvím (hlasitě) před lidmi, aby měli radost moji v sobě úplnou (až uvidí, jak se všechna má slova plní). Já jsem jim dal slovo tvé a svět pojal nenávisť proti nim, poněvadž nejsou ze světa, jakož ani já ze světa nejsem. Neprosím, abys jej vzal ze světa, nýbrž abys je ochránil od zlého. Ze světa nejsou, jakož ani já nejsem ze světa. Posvětiž je v pravdě (evangelia). Slovo tvé je pravda (sama). Jako jsi ty mne poslal na svět, i já jsem je poslal do světa. A já posvěcuji sebe (= obětuji sebe) sama za ně, aby i oni posvěceni byli v pravdě (a za ni se obětovali).

Neprosím pak toliko za ně, nýbrž i za ty, kteří skrze slovo jejich uvěří ve mne, aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně jsi a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli, by svět uvěřil, že jsi ty mě poslal. A já jsem jim dal slávu, kterou jsi mi dal, aby byli jedno (v církvi mé), jakož i my jedno jsme: já v nich a ty ve mně, aby byli v jednotě dokonalé, by svět poznal, že jsi ty mne poslal a že jsi je miloval, jako jsi miloval mne.

Otče, chci, aby, kde jsem já, (u Tebe), byli

se mnou i ti, které jsi mi dal, aby viděli slávu mou, kterou jsi mi dal, neboť jsi mne miloval před stvořením světa. Otče spravedlivý, svět tě nepoznal, ale já jsem tě poznal. I tito poznali, že jsi ty mě poslal. A ve známost uvedl jsem jim jméno tvé a ve známost uvedu, aby ta láska, kterou jsi mě miloval, byla v nich, i já v nich.

Vstaňte, pojďme!

165. Známou cestou.

Když to Ježíš pověděl (vstali od stolu) a chválu vzdali (Bohu po skončené večeři předepsaným chvalozpěvem zvaným Hallel = Ž. 115., 118.) I vyšel (asi po 9. hod. več.) s učedníky svými a bral se podle obyčeje svého přes potok Cedron (= „Černý“, obtékající východní hranice města), na horu Olivetskou. (On kráčel napřed), učedníci jeho pak šli za ním.

Tehdy (cestou) dí jim Ježíš: Vy všichni pohoršíte se (= zmalomyslníte) nade mnou této noci, neboť psáno jest (Zach. 13., 7.): Bíti budu pastýře (praví Hospodin Bůh zástupů) a rozprchne se stádo ovcí. Řekl mu tedy Šimon Petr: Pane, kam jdeš? Ježíš mu odpověděl: Kam já jdu, nemůžeš nyní za mnou jíti, půjdeš však později. (= Po letech i ty budeš ukřižován jako Já teď.) Dí jemu Petr: Proč, Pane, nemohu nyní za tebou jíti? S tebou jsem hotov i do žaláře i na smrt jíti. Život svůj dám za tebe! Ježíš mu odpověděl: Život svůj že dáš za mne? Amen, amen pravím tobě, Petře (ty „skálo“, že (ještě) dnes, této noci, prve než kohout dvakrát zazpívá (po

půlnoci po první a k ránu po druhé), ty (mezi tím právě časem) třikrát mne zapřeš, že mne neznáš. Ale on ještě více se zaříkal: Bych měl i umřít s tebou, nezapru tebe. Podobně mluvili též všichni ostatní učedníci.

I řekl Pán (výstražně): Šimone, Šimone, hle, satan vyžádal si vás (na Bohu jako kdysi Joba ve St. zák.), aby vás čistil jako pšenici (na řesetu, kdo by z vás propadl), ale já jsem prosil (obzvláště) za tebe, aby nepoklesla víra tvá, a ty za to zase potvrzuj bratry své (ve víře. Tím Kristus Pán prohlásil Petrovo prvenství čili primát v církvi Svě a neomylnost jeho a všech jeho nástupců, papežů, ve věcech víry a mravů. Tím mu ovšem Pán neslíbil, že bude neomylným v osobních svých záležitostech, v politických názorech, v národnostním citění a v podobných světských věcech).

A (potom) řekl jim (všem): Když jsem vás poslal bez měšce (na peníze) a bez mošny (na chléb) a bez obuvi (srov. čl. 74.), zdali jste měli v něčem nedostatek? A oni řekli (nadšeně): V ničem! I řekl jim: Ale nyní (změní se poměry): kdo má měšec, vezmi jej, podobně i mošnu (vezmi s sebou) a kdo nemá, prodej (svrchní postrádatelný) plášť svůj a kup si meč. A oni pravili: Pane, hle, dva meče zde. (Galileané ozbrojovali se na poutní cestu Samařskem. Srov. čl. 27.) I řekl jim: Dosti jest (již řeči o tom; neporozuměli jste mi, že mluvím o duchovní zbraní, o hrdinné statečnosti v budoucích pronásledováních. Ale Duch sv. a vlastní vaše zkušenost vás poučí o pravém smyslu mých slov).

I octli se v zahradě, které bylo jméno Gethsemani (= Olejový lis. — Hora Olivetská odtud měla jméno, že byla hojně osázená olivovými stromy; z těch jsou tam dnes jenom zbytky).

166. Smrtelná úzkost.

A když přišli na místo, řekl Ježíš (osmi učedníkům svým (u vchodu). Posed'te tuto, až odejda tamto se pomodlím. A pojav (nejvěrnější a nejstatečnější tři), Petra a dva syny Zebedeovy, Jakuba a Jana, počal se děsiti a teskliv býti. (= Smrtelná mdloba Ho jímala). T'u řekl jim: Smutná je duše má až k smrti! Zůstaňte tuto a bděte se mnou a modlete se, abyste nevešli v pokušení. (Ti tři, kteří byli svědky jeho slávy tam na hoře Tábor ve čl. 113., měli býti svědky jeho ponížení teď na hoře Olivetské).

A vzdáliv se maličko, co by asi kamenem dohodil, padl na svou tvář a modlil se, aby odešla, možno-li, od něho ta hodina (bolestí) řka: Abba, (= po aramajsku) Otče, všecko je možné tobě. Je-li možno, ať odejde tento kalich (utrpení) ode mne, ale ne má (lidská), nýbrž tvá (Božská) vůle se staň. (Člověk se děsí operace a přece se jí dobrovolně podrobuje, aby zachoval svůj život. Tak Kristus Pán šel dobrovolně na smrt, aby jako Bůh zachoval časný i věčný život milionům lidstva, ale jako člověk měl z ní přece strach.)

I přišel k učedníkům svým a našel je, ani spí. (Byli zmořeni mocnými dojmy z předchozích smutných rozprav Mistra). I řekl Petrovi: Šimone, spíš? Takliž jste nemohli jedné hodinky bdíti se mnou? Bděte a modlete se, abyste ne-

vešli v pokušení (= ve zmatek nad Mou nastávající zdánlivou bezmocností). Duch zajisté hotov jest, ale tělo je slabé (a působí ochabivě i na duši).

Opět po druhé odešel a modlil se řka: Otče můj, nemůže-li kalich tento minouti mne, leč abych jej pil, staň se vůle tvá. A přišed opět, našel je, ani zase spí, neboť oči jejich byly obtíženy, a nevěděli (ve zmatku), co by mu odpověděli.

I nechal jich a odešed opět modlil se po třetí, táž slova říkáje. A ocitnuv se v úzkosti smrtelné, modlil se snažněji. I stal se pot jeho jako krůpěje krve kanoucí na zemi. (Něžný jeho tělesný organismus nemohl překonati svrchovaného rozčilení duševního a návalem krve hrnouce se od bušícího srdce k hlavě popraskala jemná síť žíleček rozestřených hlavně po čele: Pán se krví potil). I ukázal se mu anděl s nebe a posiloval ho. (Spousta minulých i budoucích hříchů lidstva hrnula se Mu na mysl a děsem plnilo duši Jeho vědomí, že pro přecetné lidi bude jeho nastávající utrpení nadarmo).

A když vstal od modlitby, přišel po třetí k učedníkům svým a řekl jim: Spěte již a odpovívejte.

(Po přestávce pak je Pán budil řka): Vstaňte, pojďme!

(Petr jako obyčejně měl asi co říci, ale Pán mu řekl): Dosti jest! (= Není času na dlouhé výklady.) Aj, přiblížila se hodina, a Syn člověka bude vydán v ruce hříšníků. Hle, přichází ten, který mne zradí. (Pochodně se blížily).

(I nám pošle Bůh v úzkostech a starostech anděla útěchy, budeme-li ji hledati u Něho).

167. Zrádné políbení.

A když Ježíš ještě mluvil, hle, Jidáš Iškariotský, jeden ze dvanácti, přišel a s ním zastup veliký (až 100 osob) vojáků (římských z hradu Antonia) a služebníků (chrámových) s meči a kyji, se svítilnami a pochodněmi (posláni byvše) od velekněží a zákoníkův a starších lidu. Dal pak zrádce Jeho jim (cestou) znamení: Kterého políbím, ten je to, chopte se ho a ved'te opatrně. (Doufal asi, že Kristus Pán se z rukou jejich zázračně vyprostí). Šel pak Jidáš před nimi (= vedl je), neboť věděl o tom místě, protože Ježíš scházel se tam často s učedníky svými.

A přišed hned přistoupil k Ježíšovi a řekl: Zdráv buď, Mistře! A políbil jej. I řekl mu Ježíš: Příteli, nač jsi přišel? Jidáši, políbením zrazuješ Syna člověka? (Projevu nejněžnějšího přátelství zneužíváš ku zradě? A to proti Mně?)

168. Noční dílo.

Ježíš však věda všechno, co mělo naň přijíti, vyšel jim vstříc a řekl jim: Koho hledáte? Odpověděli mu: Ježíše Nazaretského. Řekl jim Ježíš: Já jsem to. Stál pak s nimi i Jidáš, který ho zrazil. Jak jim tedy řekl: Já jsem to, ustoupili zpět a padli na zemi. (Než se Beránek vydal vlkům, ukázal se mocným lvem, praví sv. Augustin). I otázal se jich opět: Koho hledáte? Oni pak řekli: Ježíše Nazaretského. Odpověděl Ježíš: Řekl jsem vám, že to jsem já. Hledáte-li tedy mne,

nechte těchto, ať odejdou. Aby se naplnilo slovo, jež řekl (ve své velekněžské modlitbě v čl. 164.): Z těch, které jsi mi dal, (Otče), neztratil jsem nikoho.

Tehdy přistoupivše vztáhli na něho ruce, aby ho jali. Tedy vidouce ti, kteří s ním byli, co nastává, řekli jemu: Pane, máme-li bítí mečem? A Šimon Petr (hned prudký jako vždy), maje meč, vytasil jej a sekl veleknězova sluhu a uťal mu pravé ucho. Bylo pak jméno sluhy toho Malchus, (praví sv. Jan, který byl obeznámen v domě velekněžském dle čl. 22.). Ježíš pak odpověděv řekl: Nechtež (toho), až potud (a nic dále!). A doteknuv se jeho ucha, uzdravil jej. I řekl Petrovi: Schovej svůj meč do pochvy! Neboť všichni, kdo meč berou, mečem zahynou (dle 1. Mojž. 9, 6.). Či myslíš, že bych nemohl prositi svého Otce, a dal by mi ihned více než dvanáct pluků (= celou armádu) andělův. Ale kterak se naplní Písma (Is. 53., Ž. 21. a j.), že se tak musí státi? Či nemám píti kalichu, který mi dal Otec?

I řekl Ježíš těm, kteří přišli pro něj, velekněžím a představeným chrámu a starším lidu: Jako na lotra (v lupičském jeho doupěti) jste vyšli s meči a kyji zajmout mne? Když jsem každého dne býval s vámi ve chrámě uče, nevztáhli jste rukou na mne (báli jste se lidu). Ale tato je vaše hodina a moc temnosti. (= Zločinci pracují v noci.)

Ale toto všecko stalo se, aby se naplnila prorocká Písma (na př. Zach. 11, 12. o zradě Jidášově.)

Tu (římská) četa s důstojníkem a židovští sluhové jali Ježíše a svázali jej. Tehdy jeho učedníci opustivše jej všichni utekli.

Jakýs pak mladík (asi sám pisatel evangelista Marek), šel za ním, oděn jsa lněným rouchem na nahém těle (= v nočním obleku). I poplápili jej. Ale on zanechav lněné roucho (tu ložní plachtu), utekl nahý od nich.

(Zase malá poznámka, která nám však mnoho praví o věrohodnosti sv. evangelií: Všichni čtyři evangelisté vypravují onen výjev s uťatým uchem Malchovým, ale jenom sv. Jan prozrazuje, že Petr to byl, který ho sekl. První tři psali totiž své evangelium ještě za vlády vele rady a vydali by tedy Petra v nebezpečení, že bude od Židů stíhán za svůj protizákonný čin. Ale sv. Jan může ho již jmenovati bez obavy, neboť když on píše své evangelium, soudní samospráva židovská náleží už minulosti skoro 30 let).

169. Proti zákonu.

I dovedli Ježíše do domu velekněžského a přivedli ho nejprve (z náboženské uctivosti) k nejvyššímu knězi Annášovi (který byl od Římanů sesazen proti židovskému církevnímu právu. Srov. čl. 14.). Velekněz tedy tázal se Ježíše o jeho učednících a o jeho učení. Ježíš mu odpověděl: Já jsem mluvil světu zjevně. Já jsem učil vždy v synagoze a ve chrámě, kde všichni židi se scházejí, a tajně jsem nemluvil nic. Proč se mě ptáš? Zeptej se těch, kteří slyšeli, co jsem mluvil. Aj, ti vědí, co jsem já mluvíval. Když však to pověděl, jeden ze služebníků, stojí tu,

dal Ježíšovi políček řka: Tak-li odpovídáš nejvyššímu knězi? Ježíš mu odpověděl: Mluvil-li jsem zle, vydej svědectví o zlém. Jestli však dobře, proč mne tepeš?

I poslal jej Annáš (okolo půlnoci) svázaného ke Kaifášovi (zeti svému), který byl (úřadujícím) nejvyšším knězem tohoto (velepamátného) roku. Byl pak to onen Kaifáš, který byl dal Židům radu (v čl. 133.), že jest užitečno, aby jeden člověk zemřel za lid. (Nevědomky prorokoval.)

Tam tedy se všichni velekněží (představení 24 kněžských tříd), zákoníci a starší lidu byli shromáždili (ale učinili tak proti zákonu, neboť soudní řád židovský nedovoloval žádných nočních zasedání.) Velekněží pak a celá velerada hledali svědectví proti Ježíšovi, aby ho vydali na smrt, ale nenalezali. Ačkoliv mnoho falešných svědků vystoupilo a svědčilo křivě proti němu, svědectví jejich nevyhovovala (přesnému výměru zákona, který vyžadoval k dokázanému rouhání výslovné urážlivé jmenování samého Boha.) Naposled přišli dva falešní svědkové a řekli: My jsme ho slyšeli, kterak řekl: Mohu zbořiti chrám Boží rukou udělaný a ve třech dnech zase vybudovati jiný, ne rukou udělaný. (Ale tak to Kristus Pán neřekl! Viz čl. 23.) Avšak ani takto (jakkolvěk překroucené) svědectví jejich nevyhovovalo.

Tu povstal nejvyšší kněz (Kaifáš rozmrzen, že obvinění se nedaří), řekl jemu: Nic-li neodpovídáš k těm věcem, kteréž tito proti tobě svědčí? Ale Ježíš mlčel a neodpověděl ničeho. (To velekněze rozčililo ještě více, neboť takto

se stává vyšetřování jeho bezpředmětným. I postavil se nejvyšší kněz doprostřed a (slavnostně) řekl jemu: Zapřísahám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li Kristus, Syn Boha požehnaného? (Ejhle, jak i Jeho největší protivníci prozrazují, za koho byl všeobecně považován! — Na slavné přísežné vyzvání byl každý povinen před soudem odpovědět a říci pravdu.) Dí mu Ježíš (v obvyklém slavnostním židovském přísežném způsobu): Ty jsi řekl! (= Tak jest!) Já jsem. Avšak pravím vám (aby vás mé nynější ubohé vzezření nemátlo): Od toho času uzříte (slavné zakončení dnešního utrpení): Syna člověka sedět na pravici moci Boží a přicházeti (podle Dan. 7, 13.) v oblacích nebeských (jako soudce světa). Tu nejvyšší kněz roztrhl roucha svá (na znamení posvátné rozhorlenosti podle předpisu Deut. 14, 6., ač velekněz podle Lev. 21, 10. nikdy toho neměl učiniti. Než stalo se tak patrně řízením Božím, jako se roztrhla potom odpoledne opona velesvatyně na znamení ukončení Starého zákona.) I zvolal: Rouhal se! Což ještě potřebujeme svědků? Aj, nyní jste slyšeli rouhání! Co se vám zdá? A oni všichni odpovídající řekli: Hoden je smrti!

Po té (odvedli Krista do žaláře a tu) počali služebníci někteří (i členové velerady) plivati na jeho tvář a bili jej pěstí. Jiní zakrývali obličej jeho a políčkovali ho říkajíce: Hádej nám, Kriste, kdo je to, který tě udeřil? A mnoho jiného rouhavého mluvili proti němu.

Také ti muži, kteří jej drželi (svázaného), posmívali se mu, tepouce ho.

170. Skála se víklá.

(Zatím co byl Ježíš vyslýchán u Kaifáše, sběhla se na nádvoří nezapomenutelná událost:) Petr šel (za zajatým) Ježíšem zdaleka až ku paláci nejvyššího kněze, aby viděl konec (= jak se vše s Pánem skončí) a (s ním) jiný učedník (Jan, Miláček Páně). Ten pak učedník byl znám nejvyššímu knězi (a domácím jeho lidem podle čl. 22.) a vešel (bez obtíže tedy) s Ježíšem do dvora nejvyššího kněze. Ale Petr stál venku před vraty. I vyšel ten druhý učedník, který byl znám veleknězi, a promluviv s vrátnou (aby vpustila jeho soudruha), uvedl Petra (do nádvoří).

A když udělali oheň tam dole na dvoře (nádvoří mělo spád od západu k východu) posadili se vojáci a služebníci kolem ohně a ohřívali se, neboť bylo zima (jako bývá v noci ve všech teplých přímořských krajinách). A byl mezi nimi Petr sedě a ohřívaje se.

(1.) Když ho uzřela děvečka vrátná, an sedí u světla, a naň upřeně pohleděla (a poznala, že je to onen soudruh Janův), řekla: I ty jsi byl s Ježíšem Galilejským. On pak řekl: Ženo, neznám člověka toho. I řekli mu druzí (kolem): Nejsi-li i ty z jeho učedníků? Zapřel s přísahou a řekl: Nejsem. I vyšel ven do předdvorí (aby se vyhnul dalšímu jejich dotazování), a kohout zazpíval (po prvé).

(2.) A po malé chvíli, když vešel do brány, uzřela ho jiná děvečka a řekla těm, kteří tam stáli: Taky tento byl s Ježíšem Nazaretským.

Tu dí mu jeden ze sluhů nejvyššího kněze, příbuzný toho, jemuž Petr uťal ucho: I ty jsi z nich. Ale Petr řekl: Člověče, nejsem. (A onen zpytavě): Zdaž jsem tě neviděl s ním v zahradě? A Petr: Ani nevím, ani nerozumím, co praviš.

(3.) A po malé chvíli, asi po jedné hodině, služebnice uzřevši jej (jak sem tam nepokojně přechází), opět jala se říkati okolo stojícím: Tento je také z nich. A jiný kdoši tvrdil řka: V pravdě i tento s ním byl, neboť i Galilean jest. A ti, kteří tu stáli, řekli Petrovi: Jistě i ty z nich jsi, neboť i řeč tvá (t. j. galilejská výslovnost) tě prozrazuje. (Ta dráždila judské židy tolik ke smíchu, že Galileané nesměli ani v synagogách jejich hlasitě čísti z prorokův.) On pak se začal proklínati a přísahati: Neznám toho člověka, o němž mluvíte. A hned, když ještě mluvil, zazpíval kohout (po druhé, asi kolem třetí hod. ranní. — Jen očitý svědek, Jan, mohl nám zmatené přecházení Petrovo tak věrně vypsati).

I obrátil se Pán (když Ho vedli ze soudní síně do žalární komory) a pohleděl na Petra. I rozpomenul se Petr (při tom bolestném pohledu) na slovo Páně: Prve než kohout dvakrát zazpívá, třikrát mne zapřeš. I vyšel ven, počal plakati hoře.

(Stará zbožná legenda nám praví, že sv. Petr až do smrti želel svého hříchu a kdykoliv uslyšel kohouta zakokrhát, vždy zaslzel, takže prý konečně měl brázdy na tvářích, vyryté hořkými slzami.)

171. Zástěra zloby.

Jakmile se rozednilo (v pátek), sešli se velekněží a zákoníci a starší lidu (ještě jednou, poněvadž noční minulé zasedání bylo protizákonné). A uvedše Ježíše do své (70tičlenné) rady řekli: Jsi-li ty Kristus (očekávaný totiž král židovský), pověz nám to (ještě jednou) zřejmě. — (Za rouhání náboženské sotva by Ho pohan Pilát vydal na smrt. Třeba na něm vylouditi výrok významu politického, protiřímského.) I řekl jim: Povím-li vám to, neuvěříte mi (že jsem králem celého světa). Jestli se však také otáží (co jsem vlastně provinil), neodpovíte mi, aniž mne propustíte (neboť za každou cenu mne chcete usmrtiti). Ale od té chvíle Syn člověka bude seděti na pravici moci Boží. I řekli všichni: Ty jsi tedy Syn Boží? (Ejhle, jak v rozčileném zmatku zase prozrazují všeobecné přesvědčení o Něm! On sám se nazývá jen Synem člověka, oni pak sami Ho zovou Synem Božím.) A on řekl (tedy slavnostně): Vy pravíte. Já jsem. Avšak oni řekli K čemu ještě potřebujeme svědectví? Vždyť sami jsme slyšeli z úst jeho (vlastní přiznání).

I povstalo jich veškeré množství a vedli jej k Pilátovi. (Římané odňali veleradě hrdelní pravomoc a bez schválení rozsudku vladařem a bez jeho dovolení nikdo nesměl býti popraven.)

172. Odplata zrádcova.

Tehdy Jidáš, jenž ho zradil (a dostal za to v noci 30 stříbrných) vida, že Ježíš jest odsouzen, pojal (zoufalou) lítost a navrátil (ráno) třicet

stříbrných velekněžím a starším řka: Zhřešil jsem zradiv krev spravedlivou. Ale oni řekli (výsměšně): Co nám do toho? (A dodali pohrdlivě): Ty viz! (= To je tvá věc).

I pohodil stříbrňáky ve chrámě a vzdálil se. A odešel osidlem se oběsil.

Velekněží však vzavše stříbrňáky pravili: Nesluší se (dle Deut. 23, 18.) vložit je do pokladnice chrámové), neboť je to mzda krve. A poradivše se, koupili za ně pole hrnčířovo (na polední straně od hradeb městských) ku pohřbívání poutníkův. (Do dneška jsou tam patrný stopy mnoha zapadlých hrobů.) Proto nazváno je pole to „Hakeldama“ to jest „pole krve“ až do dnešního dne (kdy sv. Matouš to psal).

Tehdy se naplnilo, co pověděno bylo (již před 650 lety) od proroka Jeremiáše (32, 9.) slovy „A vzali třicet stříbrných, cenu to muže proceněného, jak ho vycenili synové israelští, a dali je za pole hrnčířovo, jakož mi ustanovil Pán“

(Ve Sk. Ap. 1., 15.—20. vypravuje sv. Petr prvním křesťanům, že Jidáš oběsiv se, utrl se se stromu a tím pádem pukl mu život a vyšly z něho všechny vnitřnosti. A vešlo prý to ve známost všem obyvatelům v Jerusalemě.)

173. První výslech.

I vedli Ježíše (svázaného) od Kaifáše do soudního domu (do římského pretoria v pevnosti Antonia půlnočně od chrámu) a vydali ho vladaři Pontskému Pilátovi. (Ten byl prokurátorem či správcem Judska od r. 26—36 po Kr. se sídlem

v přímořské Caesareji a byl podřízen syrskému pretorovi čili místodržiteli v Antiochii. Na svátky dojížděl do Jerusalema, aby osobně dohlédl na zachování pořádku v městě a udržení pokoje mezi nepokojnými a nespokojenými Židy z celého světa příšlymi.) Bylo pak ráno (velkopáteční). A oni nevešli do soudního domu (pohanského), aby se neposkvrnili (dle Ex. 12, 15.), nýbrž aby mohli jísti maso z obětí velikonočních (tak zvanou chagigu).

Tehdy vyšel k nim Pilát ven (jako na pavlač) a řekl: Jakou žalobu vedete proti tomuto člověku? Odpověděli a řekli mu (podrážděně): Kdyby tento nebyl zločinec (smrti hodný), nevydali bychom ho tobě (a potrestali bychom ho dle zákona sami.) I počali žalovati naň velekněží mnoho věcí řkouce (také toto): Toho jsme našli (= přistihli), an (1.) převrací (= rozvrací) pokojný náš národ a (2.) brání dávati daň císaři. (Jaká to lež!) A též (3) praví, že je Kristem — králem. Pilát pak otázal se ho řka: Nic neodpovídáš? Viz, jak veliké (3) věci na tebe žalují! Ale Ježíš nic neodpověděl, takže se Pilát velice podivil (velebné Jeho mlčenlivosti a nevěděl si rady). I řekl jim Pilát: Vezměte jej vy a sudte ho podle svého (židovského) domácího zákona. I řekli mu Židé: Nám není dovoleno (nyní) nikoho usmrtiti. (Srov. čl. 171.). Aby se naplnila řeč Ježíšova, kterou řekl (u Mat. 20, 19., Jana 12, 32.) naznačuje, jakou smrtí má umřít (na kříži totiž a to rukou pohanův). Ale ukřižování nebylo pro svou krutost trestem židovským, nýbrž římským, přijatým od bar-

barských národův, a to jenom pro politické provinilce z porobených národů. Proto velerada úsilovně Pána za takového hleděla vyhlásiti. Podle židovského zákona (Lev. 24, 16.) měl býti vlastně Pán jako zdánlivý rouhač ukamenován, ale musila se splniti prorocká Písma i Jeho vlastní předpovědi. Srov. čl. 24. a 128.)

Vešel tedy Pilát zpět do soudního domu (aby unikl asi jejich řevu) a dal povolati Ježíše (dovnitř; jinak se konaly soudy pod širým nebem). A když stanul Ježíš před vladařem, otázal se ho vladař řka: Ty jsi židovský král? Ježíš odpověděl: Sám to od sebe pravíš, či ti to jiní o mně pověděli? (= Je to tvé mínění či jen jejich osočování?) Odpověděl Pilát (pohrdlivě): Zda jsem já Žid?, (abych se staral o vaše Kristy — krále? — Pocházel totiž ze staré rytířské rodiny sabinské v Itálii a byl pln římské pýchy a pohrdlivosti k jiným národnostem.). Tvůj národ a velekněží vydali tě mně. Co jsi učinil? (Mluv, jak je to s tím tvým kralováním?) Odpověděl Ježíš: Mé království není z tohoto světa. Kdyby bylo z tohoto světa mé království, moji služebníci by jistě zabránili, abych nebyl vydán Židům. Ale mé království není odtud. I řekl mu Pilát (útrpně): Tedy králem jsi ty? Odpověděl Ježíš (slavnostně): Ty pravíš. Já jsem král (říše pravdy). Já jsem k tomu se narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo je z pravdy, slyší hlas můj. Dí mu Pilát (výsměšně, vzpomenuv si asi na četné a různící se filosofy řecké): Co je pravda?!

A když to řekl (aby raději ukončil nechutnou sobě rozpravu o pravdě, které se bál), vyšel opět k Židům a dí velekněžím a zástupcům: Já na tom člověku žádné viny nenalézám. Ale oni tím více usilovali řkouce: Bouřil lid uče po všem Judsku, počav od Galileje až sem. (A na buřiče proti občanskému pořádku je přece u vás Římanů trest kříže!)

Tedy Pilát uslyšev (zmínku) o Galileji, otázal se, je-li ten člověk Galilean. (S nepokojnými Galileany měl už jednou velmi nepříjemné pojednání dle čl. 134.) A když zvěděl, že je (z Galileje a tudíž) z moci Herodovy, poslal jej k Herodovi, který byl v těch (poutních) dnech také v Jerusalemě (v blízkém paláci Hasmoneův na protilehlé straně za chrámem). I stali se přáteli Herodes a Pilát toho dne (že takovou pozornost mu prokázal a před celým národem jeho panovnickou moc uznal), neboť před tím byli nepřáteli mezi sebou (jako bývá mezi poplatným a mocným utiskovatelem. Možno též, že Pilát podal někdy do Říma nějakou nepříznivou zprávu o kouscích Herodových).

174. Zahanbený zhýrlec.

Herodes (Antipas) uzřev (přivedeného) Ježíše, zaradoval se velice. Neboť byl odedávna žádostiv uvidět ho, poněvadž o něm mnoho slyšel. A (nyní) se nadál, že ho uzří učiniti nějaký div. (I svolal své dvořanstvo k tomu divadlu.) I vyptával se ho mnoha řečmi, ale on neodpověděl mu ničeho. (S otrlým zhýralcem, který dává drze pohoršení celému národu, Pán

nemluví). Stáli však tu velekněží a zákoníci ustavičně naň žalující. (O vážné jejich žaloby se však lehkomyšlný král nezajímal.) I pohrdl jím Herodes se svým komonstvem a posmíval se mu (aby tak zakryl své vlastní zahanbení, že veliký ten prorok neuznal ho za hodna ani jediného slova) a oblékl jej v roucho bílé (na posměch jako uchazeče o veřejný úřad, zde o hodnost královskou) a odeslal ho nazpět k Pilátovi (a tím oplatil mu jeho pozornost, uznáváje takto zase svrchovanou soudcovskou moc Římanovu v zemi židovské.)

175. Hlas svedeného lidu.

Pilát pak dav svolati velekněze i (světské) náčelníky a lid, vyšel opět k nim a řekl jim: Přivedli jste mi toho člověka, jakoby podvracel lid. A hle, já vyšetřoval jsem (žalobu vaši) před vámi, ale nenalezl jsem na tomto člověku žádné viny v těch věcech, které na něho žalujete. Ale ani Herodes, neboť jsem vás poslal k němu, a hle, nic smrti hodného mu neučinil.

V den slavný (velikonoční) propouštěl vladař (dle starodávného zvyku židovského) lidu jednoho vězně, kterého si žádali. (Dělo se tak na památku vysvobození národa židovského z poroby egyptské.) Měl pak tehdy vězně pověstného, který slul Barabáš (= syn Abbův; obojí toto jméno vyskytuje se v židovském Talmudu). Byl pak Barabáš lotr, který byl pro nějaké vzbouření vyvolané v městě a pro spáchanou vraždu vsazen s buřiči do žaláře. I přistoupil lid a počal prositi za to, co jim vladař vždycky

činíval. Pilát pak odpověděl jim řka: Jest u vás obyčej, abych vám propustil jednoho vězně o velikonocích. Chcete-li tedy, abych vám propustil krále židovského? Neboť vypožoroval, že velekněží vydali jej ze závisti (a obecný lid proti němu poštvali).

Ale (v tom právě) když seděl na soudné stoličce, manželka jeho (Klaudia Prokula) poslala k němu se vzkazem: Nic neměj se spravedlivým tímto, neboť jsem mnoho vytrpěla dnes ve snách pro něho. (Klaudia byla prý židovskou proselytkou, obrácenou na víru v jednoho pravého Boha. Pocházela z patricijského rodu římského. Východní církve ji ctí jako křesťanskou světici.)

(Mezitím) velekněží a starší přemluvili a popudili lid, aby prosili raději za Barabáše, Ježíše pak aby zahubili.

Když se tedy zase sešli (ku společnému vyjednávání), řekl jim Pilát: Kterého tedy z těch dvou chcete, abych vám propustil, Barabáše či Ježíše, jenž slove Kristus? A oni vzkřikli všichni najednou řkouce: Pryč s tímto! Propust nám Barabáše! Dí jim Pilát: Co tedy mám učiniti s Ježíšem, jenž slove (u vás) Kristus? Řkou všichni: Ukřižován buď! Dí jim vladař: Co zlého učinil? Ale oni křičeli ještě více: Ukřižuj ho! Pilát však promluvil opět k nim, chtěje propustiti Ježíše. Ale oni volali řkouce: Ukřižuj, ukřižuj ho! On však řekl jim po třetí: I co zlého učinil tento? Žádné příčiny smrti na něm nenalézám. Potrestám ho tedy (pro neshodu s vámi) a propustím. Ale oni naléhali naň křikem velikým, aby byl ukřižován.

176. Nejslavnější korunovace.

Tu Pilát vzal Ježíše a dal ho zbičovati. (Tělo odsouzencovo bývalo obnaženo po pás a ruce byly přivázány ke kruhu na nízkém kamenném sloupu jen asi 2 stopy vysokém, ohnutá záda byla pak mrskána metlami, pruty nebo bičíky, důtkami, které byly někdy opatřeny kovovými háčky nebo ostrými kůstkami. Trest ten byl tak hrozný, že zákon židovský připouštěl jen „čtyřicet ran bez jedné“ (39), ale římský zákon neznal žádného omezení.)

Tehdy vojáci vladařovi odvlékli Ježíše do sousedního dvora a shromáždili celou tlupu. A svlékše ho ((po dokonáném zbičování) přioděli jej (pohozeným vojenským) pláštěm šarlatovým. A spleťše korunu z trní, vložili mu ji na hlavu a dali třtinu (jakoby vladařské žezlo) v pravici jeho. A klekajíce před ním posměšně ho pozdravovali řkouce: Zdráv buď, králi židovský! (To měl býti patrně ohlas římského holdu: Ave, Caesar! Buď zdráv, císaři!) A plijíce na něj, brali mu třtinu a bili ho jí do hlavy a dávali mu políčky.

177. Druhá přelíčení.

I vyšel Pilát opět ven (ze soudní síně) a řekl Židům: Hle, vedu vám jej ven, abyste poznali, že na něm žádné viny (smrti hodné) nenalézám.

Tu vyšel Ježíš, nesa trnovou korunu a šarlatové roucho. I dí jim Pilát: Ejhle, člověk! (= Ecce homo! — Je to ještě člověk?! — Mějte slitování: vždyť on je člověk jako vy!) Ale jak

ho uzřeli velekněží a jejich (otročtí) sluhové, volali řkouce: Ukřižuj, ukřižuj ho! Dí jim Pilát: Vezměte jej vy a ukřižujte, ale já na něm viny nenalézám. Odpověděli mu Židé: My máme zákon a podle zákona (Lev. 24, 16.) má umřít, neboť se činil Synem Božím.

Když uslyšel Pilát tuto (záhadnou mu) řeč, měl větší strach. (Pohané totiž byli velmi pověřčivi. A Pilát znal jistě mnohý případ z jejich bájesloví, kterak některý bůh přišel s posvátné hory Olympu na svět v podobě člověka. Ba i syny měli bohové jejich zde na zemi, tak zvané polobohy.) I vešel do soudního domu a řekl Ježíšovi: Odkud jsi ty? (Jistě se Ho netázal znova na domovinu Jeho pozemskou, neboť to už dobře věděl, že je z Nazareta Galilejského, nýbrž pravý smysl této otázky nejlépe se vysvětlí podle předchozí poznámky = jakého jsi původu?) Ale Ježíš nedal mu odpovědi. (Za celého výslechu nikdy neodpovídal na nepravdu, ale vždy ochotně odpověděl na pravdu.) I řekl mu Pilát: Se mnou nemluvíš? Nevíš, že mám moc tě ukřižovati a mám moc tě propustiti? Odpověděl Ježíš: Neměl bys proti mně žádné moci, kdyby ti nebyla dána s hůry (= kdyby Bůh nebyl dopustil, abych byl tobě vydán a tebou souzen). Proto, kdo mne tobě vydal, (velerada židovská), má větší hřích.

A od té chvíle hleděl ho Pilát (rozhodně) propustiti (a vyjádřil se tak k Židům). Ale Židé volali (výhrůžně): Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův. Neboť každý, kdo se činí králem, protiví

se císaři. A křik jejich se rozmáhal (= přibývalo křiklounů i zběsilost jejich rostla.)

Když tedy Pilát uslyšel tato (výhrůžná) slova, usoudil (k vůli svému vlastnímu pokoji), aby se vyplnila žádost jejich. (Obětovati spravedlnost slepému přání vášnivého lidu je podle římského myslitele a řečníka Cicerona (de lege agraria 2, 4. 10.) „poslední neštěstí nešťastného státu.“) I dal vyvésti Ježíše ven a posadil se na (vyvýšené) soudní stoličce na (vydlážděném) místě, které slove (řecky) Lithostrotos (kamením vydlážděné) a hebrejsky Gabbatha. Byl pak to přípravní den velkonoční (= pátek velikonoční) okolo šesté hodiny (= kolem poledne. Nemajíce hodinek u sebe jako my, nečítali též čas tak přesně, jako my nyní. Hodinu více nebo méně nebrali na vážky.)

I dí Pilát Židům: Ejhle, váš král! (= Ne dělejte se směšnými; tento ubožák, který už sotva na nohou se drží, je vám nebezpečným?!) Ale oni křičeli: Vezmi, vezmi, ukřižuj ho! Dí jim Pilát: Krále vašeho ukřižuji? Odpověděli velekněží: Nemáme krále, pouze císaře! (Hle, s Kristem Pánem zavrhovali i svůj národní ideál! Uznali raději slavnostně porobu svého národa, než by přijali Jeho učení.)

I vida Pilát, že nic neprospívá, ale že rozbroj větším se stává, vzal vodu a umyl si (obřadně) ruce před lidem řka: Nevinen jsem já krví tohoto spravedlivého. Vy vizte! (jak si to zodpovíte). A odpověděv všecken lid řekl: Krev jeho na nás i na naše syny! (Šílené jejich přání se splnilo při zkáze Jerusalema za 37 let.)

Tak tedy Pilát, chtěje vyhověti lidu, propustil jim Barabáše, který pro vraždu a pro vzbouření vsazen byl do žaláře, za nějž prosili, ale Ježíše ubičovaného vydal jejich zvůli, aby byl ukřižován. I svlékli s něho (vojenský onen) plášť a oblékli jej v roucho jeho vlastní (aby lépe od všech byl poznán) a vyvedli jej (ven z města), aby ho ukřižovali.

178. Bolestnou cestou.

A nesa sobě Ježíš kříž, vyšel na to místo, které (pro svou vypouklou podobu) sluje Kalvarie (= Lebčí = jako lebka) a hebrejsky Ġolgotha (severozápadně od hradeb městských. — (Nynější „Křížová cesta“ od hradu Antonia počínajíc jest asi 1200 kroků dlouhá). A když jej vyvedli (z městských bran a on jim pod tíží kříže klesal), chytili mimojdoucího jakéhosi (poutníka), člověka z města Cyreny v severní Africe, nyní Lybie zvané, jménem Šimona, otce to Alexandra a Rufa, který přicházel ze vsi (do města). Toho přinutili (nechtějíce se sami nástrojem smrti poskvřniti), aby nesl jeho kříž (by jim Ježíš neskonal snad již cestou vysílením. Neboť kříž byl přibližně asi 12 stop dlouhý a příční trám 6 stop široký, ostatky sv. kříže pak ukazují, že byl z tvrdého dřeva a tudíž velmi těžký.) I vložili naň kříž, aby ho nesl za Ježíšem. (Nestačila by jim smrt Kristova. Chtěli jako vítězové ukázati Ho všemu lidu v nejpotupnější možném stavu — na kříži!)

Šel pak s ním velký zástup lidu i žen, které plakaly a kvílely nad ním. A obrátiv se

k nim Ježíš, řekl (soucítěně): Dcery Jerusalemské, neplačte nade mnou, ale samy nad sebou plačte a nad svými syny. Neboť hle, přijdou dny (hrozné), v nichžto řeknou (ženy a matky): Blahoslavené neplodné a (blahoslaveny jsou) životy, které nerodily, a prsy, které nekojily (ačkoli židovka z náboženského i vlasteneckého důvodu dle vysvětlivky ve čl. 1. pokládala bezdětnost za kletbu Boží a největší hanbu vdané ženy). Tehdy počnou říkati horám: Padněte na nás! (abychom se nemusily dívati na trápení svých dětí) a (řeknou) pahrbkům: Přikryjte nás! (Os. 10, 8.) Neboť když na zeleném dřevě toto činí, na suchém co se stane? (Židovské to přísloví znamená: Když se mnou, spravedlivým, tak zacházejí, jak budou jednati někdy s vámi, vinnými? A skutečně, když ty děti, které nyní soucítěné ženy držely na rukou, vospěly v muže, přišla zkáza Jerusalema s útrapami, „které nebyly nikdy před tím a nebudou nikdy více“ Čl. 140.)

I dovedli jej (s pomocí Šimona Cyrenského) na místo (latinsky zvané) Kalvaria či (hebrejsky) Golgotha, to je na místo popravné.

(Alexander a Rufus, synové Šimona Cyrenského, byli podle evangelisty Marka (15, 21.) vynikajícími a všeobecně známými mezi prvními křesťany v Římě. Sv. Pavel v listě k Římanům (16, 13.) pozdravuje Rufa a matku jeho, kterou dokonce nazývá tam druhou svou matkou. Vidno, že asi celá rodina se stala upřímně křesťanskou.)

Byli pak vedeni s ním i jiní dva, zločinci aby byli usmrceni. (Byli to asi společníci Barabášovi.)

179. Smutná předehra.

A když přišli na místo, které slove Lebčí, dávali mu pít víno smíšené s myrrhou (hořkým kořením), či se žlučí (výtažkem to nějaké jedovaté byliny, jak obyčejně připravovaly odsouzcům šlechetné ženy ze soucitu, aby byli nápojem tím omámeni a necítili tolik bolesti při popravě.) A Ježíš okusil (jednak aby ukázal vděčnost oněm ženám za jejich soucit, jednak aby se naplnilo proroctví v Ž. 68, 22.: „Dali mi za nápoj žluč.“) Nechtěl však pít (poněvadž chtěl trpět za lidstvo s plným vědomím).

180. Strašné divadlo.

Tam (na Kalvarii) ukřižovali ho (čtyřmi hřeby). Tehdáž byli ukřižováni s ním dva lotři (pro větší potupu), jeden po pravici (jmenem Dismas, a druhý po jeho levici, jmenem Gesmas) a Ježíš uprostřed (jakoby byl z nich nejhorší). I naplněno je Písmo (Is. 53, 12.), jež dí: „A se zločinci počtěn jest.“ (Propuštěný Barabáš byl asi jejich náčelníkem.)

Stáli pak všichni jeho známí zdaleka dívající se, i ženy, které přišly za Ježíšem z Galileje, posluhující mu (a synům svým, učedníkům Jeho). Mezi nimi byla Maria Magdaleňa a Maria, matka Jakuba Mladšího i Josefa (vdova to po Kleofášovi, bratranci sv. Josefa) a (Salome), matka synů Zebedeových, i jiné mnohé, které z Galileje za ním přišly do Jerusalema (na př. Johanna, Susanna a j.)

Když tedy (čtyři) vojáci ukřižovali Ježíše, vzali (dle popravčího římského práva) roucha jeho a učinili z nich čtyři díly, každému vojínovi jeden díl, a sukni (domácí to as výrobek Panny Marie. Neboť každá židovská matka pokládala si za čest a povinnost dáti synovi vlastnoručně utkanou tuniku na cestu do světa.) Byla pak ta sukně nesešíváná, od vrchu až dolů veskrze utkaná. Proto řekli mezi sebou: Neroztrhujme ji (bylo by škoda toho důkladného výrobku), nýbrž losujme o ni, čím bude. Aby se naplnilo Písmo (v Ž. 21, 19.), které praví: „Rozdělili sobě roucha má a o oděv můj metali los. Vojáci to tedy učinili.

I dali nad jeho hlavu nápis jeho viny, který dal napsati Pilát. Byl pak nápis nad ním napsán písmem řeckým, latinským a hebrejským (= ve všech tamějších zemských řečích). A bylo napsáno: JEŽIŠ NAZARETSKÝ, KRÁL ŽIDOVSKÝ. (Jesus Nazarenus, Rex Judaeorum, zněl po latinsky. Odtud zkratka na našich křížích: I. N. R. I.) Ten pak nápis četli mnozí ze Židů, neboť blízko města bylo to místo, kde byl Ježíš ukřižován. I řekli židovští velekněží Pilátovi: Nepiš: „Král židovský,“ nýbrž že řekl: „Král židovský jsem.“ (Viděli v nápisu potupu.) Odpověděl Pilát (úsečně): Co jsem psal, to jsem psal (a tak zůstane).

I stál lid dívaje se. Ti pak, kteří tudy (cestou) mimo chodili, tupili ho, potřásajíce hlavami svými a říkajíce: Ha, ha, který boříš chrám Boží a ve třech dnech jej zase vzděláváš, pomoz sám sobě! Jsi-li Syn Boží, sestup s kříže!

Podobně i velekněží se zákoníky a staršími lidu posmívající se jeden k druhému pravili: Jiným pomáhal (hle, jak i nechtějící přiznávají pravdu!), sám sobě nemůže pomoci. Kristus, král Israelský! Ať nyní sestoupí s kříže, ať vidíme, je-li vyvolený Boží, a uvěříme mu. (Předpisují Bohu, za jakých podmínek by se uráčili věriti.) Doufal v Boha, ať jej nyní vysvobodí, chce-li. Neboť řekl: Syn Boží jsem.

Posmívali se mu pak i (ti čtyři) vojáci řkouce: Jsi-li ty židovský král (jak nápis hlásá), pomoz si!

Tu řekl Ježíš (1. slovo na kříži): Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.

Spolu i jeden z těchto lotrů, kteří viseli s ním, rouhal se mu řka: Jsi-li ty Kristus, pomoz sobě i nám. Odpověděv pak druhý, káral ho: Ani ty se Boha nebojíš, ač jsi v témž odsouzení? A my zajisté spravedlivě trpíme, neboť máme zasloužený trest za své skutky. Ale tento nic zlého neučinil. (Modlitba Ježíšova za tak zavilé nepřátele ho přesvědčila, že tolik zloby odpouštětí není již lidské, nýbrž božské jednání.) I řekl k Ježíšovi: Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do svého království. I řekl mu Ježíš (2. slovo): Zajisté pravím tobě: Dnes budeš se mnou v ráji.

Stály pak u kříže Ježíšova jeho matka Maria a sestra (= blízká příbuzná) matky jeho Maria, vdova Kleofášova, a Maria Magdalena. (Zmužilejší dodali si již odvahy a přistoupili až ke kříži.) Tedy Ježíš uzřev matku svou a toho učedníka, kterého miloval (Jana), an tu stojí,

řekl matce své (3. slovo): Ženo (= paní, lady), hle, syn tvůj. Na to řekl učedníkovi: Hle, matka tvá. A od té chvíle přijal ji ten učedník k sobě. (Jako Jan byl představitelem všech duší Kristu Pánu věrných, tak se stala Panna Maria tam pod křížem matko u všech věrných vyznavačů Kristových.)

Bylo pak okolo hodiny šesté (= kolem poledne), když zatmělo se slunce a nastala tma po celé zemi až do hodiny deváté (= naší třetí odpolední. — Nebylo to přirozené zatmění slunce, neboť byl právě tehdy jarní úplněk měsíce, nýbrž zázračný čin Boží. — Řecký kronikář Phlegon napsal okolo r. 120. po Kr. ve svých „Podivuhodných událostech“, že za císaře Tiberia (r. 14.—37. po Kr.) událo se podivné zatmění slunce, které bylo provázeno hrozným zemětřesením a bylo tak tmavé, že bylo viděti hvězdy na nebi za pravého poledne. — Církevní dějiny pak nám vypravují, že v dalekých řeckých Alhenách pohanský filosof a pozdější žák sv. Pavla, Dionysius Areopagita, zvolal na velký pátek: Buď je konec světa anebo umírá Bůh!)

A o hodině deváté zvolal Ježíš hlasem velikým (4. slovo po hebrejsku): Eli, Eli, (či po aramajsku: Eloí, Eloí), lamma sabachthani?, což znamená (po česku): Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? (Protože lidstvo opustilo Boha. — Ono zvolání Páně jsou počáteční slova Ž. 21., který je celý mesiášský, jedná totiž o budoucím Vykupiteli.) A někteří tu stojíce a slyšíce to, pravili (výsměšně): Hle, Eliáše volá.

Potom Ježíš vida, že jest již všechno dokonáno, aby se naplnilo Písmo (Ž. 68, 22.: „V žízni mé napojili mne octem“), pravil (5. slovo): Žízním! Byla pak tam postavena nádoba plná octa. (Onen omamující nápoj zatím skysl.) Ihned jeden z nich běžel a vzal houbu a naplniv ji octem, napíchl ji na třtínu (t. j. na stonek yzopový, který vyrůstá asi na 2 stopy), a dával mu píti. Ale jiní pravili: Nechej (= počkej), zda uzříme, přijde-li Eliáš sejmuti Ho. A když Ježíš ocet přijal, řekl (6. slovo): Dokonáno jest (všecko: veškeré proroctví o Mně, můj pozemský život i mé vykupitelské dílo).

Ježíš pak opět zvolal hlasem velikým (7 slovo): Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého! A to pověděv, naklonil hlavu a vypustil duši.

A hle, opona chrámová roztrhla se na dvě polovice od vrchu až dolů (takže bylo viděti dovnitř velesvatyně, na znamení, že přestalo tajemství svatyně starozákonní a nastal Nový zákon s novým svatostánkem). A země se třásla a skály pukaly (protože zesnul Pán přírody) a hroby se otvíraly.

A mnohá těla svatých, kteří zesnuli, vstala (potom v neděli) a vyšedše z hrobu (až) po jeho vzkříšení, přišli do svatého města a ukázali se mnohým. (Ve chrámě Božího Hrobu až podnes je patrna dlouhá trhлина ve skále Golgotské.)

Ale setník (jménem Longinus), který stál naproti, a ti, kteří s ním byli, střežíce Ježíše, vidouce zemětřesení a co se dělo, a slyšíce, že tak (mohutným hlasem) volaje vypustil duši (kdežto všichni ukřižovaní dokonávali naprostým

vysílením), báli se velmi a velebili Boha řkouce (jedni): Jistě člověk tento byl spravedlivý! (a druzí): Jistě Syn Boží byl tento! (Setník Longin se ctí jako světec.)

A veškeren zástup těch, kteří tu byli u toho divadla a viděli, co se dalo, bili se v prsa a navracovali se (ve spěchu do města).

181. Truchlivá dohra.

Poněvadž byl pátek, tedy Židé prosili Piláta, aby těm (popraveným) byly zlámány nohy, a oni aby byli sňati s kříže, by nezůstala těla na kříži v sobotu, neboť den té soboty byl veliký (svátek. — Dle Deut. 21, 22. nesměla těla odpravených zůstat nepohřbena než do východu hvězd, tím více tedy bylo spěchatí dnes, před velkou sobotou velkonoční). Přišli tedy vojáci a zlámali nohy jednomu i druhému, jenž s ním byl ukřižován. (Tím hrozným utrpením měly býti jaksi vyváženy dlouhé jindy bolesti na kříži. Ranou pak kyjem přes hrudník byli doraženi.) Když však přišli k Ježíšovi a uzřeli ho již mrtvého, nezlomili mu nohou, nýbrž jeden z vojáků bodl jej kopím v bok (a způsobil mu takovou ránu do srdce, že nevěřící apoštol Tomáš chtěl do ní vložit celou ruku). A hned vyšla krev a voda (známka to jisté smrti a spolu zjev jistě zázračný

Staloť se to zajisté, aby se naplnilo Písmo (Lev. 9, 12. o beránkovi): Kostí mu nezlomíte. A opět jiné Písmo (Zach. 12, 10.) dí: Budou patřiti na toho, v něhož bodli,

A ten (evangelista Jan), jenž to (na vlastní oči) viděl, vydal (tímto) svědectví o tom, a pravdivé je svědectví jeho. A on ví, že pravdivé věci mluví, abyste i vy uvěřili (že Ježíš Kristus jest slíbený Vykupitel světa, neboť všechno se na něm vyplnilo, co o budoucím Mesiáši předpověděli všichni proroci všech věků).

182. Kvapné jednání.

Když pak se schylovalo k večeru, přišel jeden člověk bohatý (původem) z Judského města Arimathie (asi 48 km severozápadně od Jerusalema na obchodní silnici k přístavu Joppe), jménem Josef (právě bydlící v Jerusalemě), který také očekával království Boží (a ne jenom světské) a také byl učedníkem Ježíšovým, ale tajným pro strach před Židy. Byl to muž dobrý a spravedlivý a vážný člen velerady, ale on nesouhlasil se (soudním) nálezem (proti Kristovi) ani s jednáním jejich (které osvědčili proti Němu potom).

Ten tedy dodav si odvahy přistoupil k Pilátovi a prosil ho, aby směl sejmouti tělo Ježíšovo (s kříže). Pilát se však podivil, že by již byl mrtev, a povolav k sobě setníka, otázel se ho, zdali Ježíš již zemřel. A zvěděv to od setníka, daroval tělo jeho Josefovi (dle římského práva, protože o ně žádal). A Josef nakoupiv kmentu (= pravého jemného plátna), sňal ho s kříže.

Přišel pak i Nikodem — ten, který byl přišel k Ježíšovi ponejprv v noci (čl. 24.) — a přinesl velkou nádobu s (práškovou) smíšeninou

(rozemleté) myrrhy a (rozdrceného vonného dřeva indického stromu) aloe.

I vzali tělo Ježíšovo a zavinuli je v plátno čisté s vonnými věcmi (mezi dvě plachty nasypanými), jakož je u Židův obyčej pochovávat. Byla pak (blízko) na tom místě, kde byl Ježíš ukřižován, zahrada a v té zahradě hrob, kterýž byl Josef pro sebe ve skále vytesal, a v němž ještě nikdo neležel. Tam tedy položili Ježíše, poněvadž hrob byl blízko a poněvadž byl pátek a nastávala (s východem hvězd) sobota.

Za ním (za Jeho mrtvolou v pohřebním průvodu) šly ženy, kteréž byly s ním přišly z Galilie (čl. 180.), a ty podívaly se na hrob i na to, jak tělo jeho bylo položeno (a tak potom mohly býti věrohodnými svědkyněmi při Jeho vzkříšení.)

A přivalivše kámen veliký ke dveřím hrobovým (jako na vchod do nějaké komůrky), odešli.

Zůstala pak tam Maria Magdalena a druhá Maria, matka Josefova (vdova po Kleofášovi), sedíce proti hrobu a dívající se (tesklivě), kam ho položili. A vrátivše se (do města) připravily si vonné věci a masti (neboť pro pokročilý čas jen na rychle a prozatímně — jak myslily — prokázaly Pánu poslední službu). Sobotu ovšem světily podle přikázání.

(Pokyn obětavým a starostlivým duším: Na památku, že tělo Páně bylo zaobaleno do pravého plátna, všechny plachty oltářní a roucha kněžská mají býti z pravého plátna, tím jistěji pak roušky, které přicházejí do bezprostředního styku s Tělem Páně.)

183. Úřední pečť.

Druhého dne, který je po pátku, velekněží a farizeové sešli se k Pilátovi a pravili: Pane, my jsme se rozpomenuli, že ten svůdce (!), jsa ještě živ, řekl: Po třech dnech vstanu. Rozkaž tedy ostříhati hrobu až do třetího dne, aby snad učedníci jeho nepřišli a neukradli ho a něřekli lidu: Vstal z mrtvých. I bude poslední blud (a z něho prošlý rozvrat v národě) horší nežli (byl již ten) první. Řekl jim Pilát: Máte stráž (moji k vaší službě), jděte, ostříhejte ho, jakož rozumíte. I odešli a osadili hrob strážci a zapečetili kámen (hrobový tím, že přetáhli přes něj provaz a ten na obou koncích ku skále připečetili a opatřili úředním razítkem. Tak předešli veškerému podvodu nebo uplacení stráže se strany přátel Kristových a přispěli, nechtějíce, ku potvrzení dějepisné události, že Ježíš Nazaretský vstal skutečně z mrtvých. (Srov. čl. 187.) Čím větší byla jejich opatrnost, tím větší prospěch z ní má naše víra, praví sv. Jeronym. — Ejhle, ti velicí vždy světitelé soboty znesvětili dnes největší sobotu v roce vyjednáváním s pohanem Pilátem, vedením pohanských vojáků a ostatním jednáním u hrobu Páně. Proti Kristu Pánu jest jim však všecko dovoleno!)

184. Radostné ráno.

* A když sobota pominula (se západem slunce), Maria Magdalena a Maria, matka Jakubova, a Salome (matka Janova), nakoupily (večer) vonných věcí, aby přijdouce (nazejtří) pomazaly Ježíše.

A záhy z rána první den (židovského) týdne, když ještě bylo přitmní, vyšly, aby se podívaly na hrob. I pravily k sobě vespolek (cestou): Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových? Byl totiž velmi veliký. I přišly ke hrobu, když již slunce vyšlo (kolem 6. hodiny. V Palestině není přechod ze soumraku do denního světla tak pozvolný jako v našich krajinách. Slunce jakoby najednou vyhoupne se nad obzor). A pohleděvše (z blízka) uzřely, že kámen je odvalen.

(Před tím totiž), hle, zemětřesení se stalo veliké. Neboť anděl Páně sestoupil s nebe a přistoupiv (ke hrobu), odvalil kámen a posadil se na něm. Byl pak obličej jeho jako blesk a roucho jeho bílé jako sníh. Ze strachu před ním strážci se zachvěli a stali se jako mrtví.

I vešly ženy do hrobu (do komůrky ve skále vytesané), ale nenalezly těla Pána Ježíše. I běžela (ihned) Maria Magdalena a přišla k Šimonovi Petrovi a k jinému učedníkovi (Janovi), kterého miloval Ježíš, a řekla jim: Vzali Pána z hrobu! A nevíme, kam ho dali.

(Zatím) Maria Kleofášova a Salome Zebedeova uzřely mládence, an sedí na pravici oděn rouchem bílým (nebeské čistoty). I ulekly se. On pak řekl jim: Nebojte se (jako ti strážci)! Neboť vím, že hledáte Ježíše Nazaretského, ukřižovaného. Není ho tuto. Vstalť jest zajisté, jakož byl řekl. Aj, vizte místo, kde jej byli položili. Ale jděte rychle a povězte učedníkům jeho a (jmenovitě) Petrovi, že vstal z mrtvých. A aj, předejde vás do Galileje, tam jej (všichni

jeho vyznavači) uzříte, jakož vám předpověděl. (Mt. 26, 32., Mk. 14, 28.) Hle, pověděl jsem vám to (tedy jděte a jednejte). *

I vyšly rychle ze hrobu s bázní a (ocitnuvše se venku) utíkaly od hrobu, neboť přišel na ně strach a hrůza. A neřekly (hned) nikomu ničeho, neboť se bály.

(Mezitím na poselství Magdalenino) vstav Petr vyšel (a s ním) i ten druhý učedník (Jan) a šli ke hrobu. Běželi pak (zpočátku) oba spolu, ale (potom) ten druhý učedník (jsa mladší) běžel napřed, rychleji než Petr, a přišel ke hrobu první. A nachýliv se dovnitř, uzřel prostěradla ležeti, ale nevešel tam (nýbrž dočkal, aby byli dva svědkové). Tu došel Šimon Petr jda za ním a vešel do hrobu i uzřel prostěradla ležeti, a rouška, kteráž byla na hlavě Ježíšově, ležela nikoliv s prostěradly, nýbrž svinutá na jednom místě (zvlášť). — (Jaká to přesnost a podrobnost ve vypravování, obvyklá vždy jen u očitých svědků!) Potom tedy (za Petrem) vešel tam i ten učedník, kterýž byl přišel první ke hrobu, a uzřel (vše tak, jak nám tuto vypravuje) i uvěřil (že Pán žije). Neboť ještě nerozuměli (přes výklady Mistra v čl. 195.) Písmu (v Ž. 15, 10.), že musí z mrtvých vstáti. I odešli učedníci ti zase domů (divíce se tomu, co se stalo).

185. První mezi prvními.

Maria Magdalena (která za nimi doběhla do zahrady, nevrátila se s nimi domů, nýbrž) stála u hrobu venku. I uzřela dva anděly seděti v

rouše bílém, jednoho u hlavy a jednoho u nohou, kde bylo leželo tělo Ježíšovo. Ti řekli jí: Ženo, proč pláčeš? Dí jim: Vzali Pána mého a nevím, kam ho položili. To pověděvši, obrátila se nazpátek (neboť andělé v tom směru učinili projev hluboké úcty). I spatřila Ježíše, an tu stojí, ale nevěděla (pro slzy), že je to Ježíš. Dí jí Ježíš: Ženo, proč pláčeš, koho hledáš? Ona domnívající se, že je to zahradník, řekla jemu: Pane, vzal-li jsi jej ty, pověz mi, kam jsi ho položil? A já jej vezmu. Dí jí Ježíš: Maria! Ona obrátila se a řekla jemu: Rabboni!, to jest: Můj Mistře! (A padla k nohám Jeho.) I dí jí Ježíš: Nedotýkej se mne, neboť jsem ještě nevstoupil k Otci svému (kde teprve čisté projevy důvěrného přátelství budou odměnou věrných mi duší. — Domnívala se snad, že Pán už sestoupil s nebe a že si přišel pro ni, jak byl slíbil svým věrným ve čl. 163.) Ale jdi k bratrům mým (tak zove Pán od nynějška všechny učedníky a vyznavače své!) a pověz jim: Vstupuji k Otci svému a k Otci vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu.

(Takto tedy) vstav Pán z mrtvých prvního dne v týdnu (židovském), ukázal se nejprve Marii Magdaleně (té bývalé slabé ženě), ze které byl vyhnal sedm duchů zlých. Ona šla a zvěštovala to těm, kteří s ním bývali a kteří nyní lkali a plakali (nad Jeho smrtí), řkouc: Viděla jsem Pána a toto mi řekl (co vám mám vyřídit). Ale oni uslyševše, že je živ a od ní (od Magdaleny) že byl viděn, nevěřili.

186. Odplata věrných.

Ale v neděli záhy z rána přišly ke hrobu (Kristovu také jiné ženy s Johannou, manželkou Chusovou), nesouce vonné věci, které byly (večer) připravily. Nalezly však kámen odvalený (jako dříve Magda lena se svými společnicemi) a vešedše do hrobu, nenalezly těla Pána Ježíše. I stalo se, když byly proto bez rady, aj dva muži stanuli před nimi v rouše stkvoucím. Když pak se bály a svůj obličej (pro záření andělů) k zemi sklonily, řekli jim tito: Proč hledáte živého mezi mrtvými? Není ho tuto, ale vstal. Rozpomeňte se, kterak mluvil vám, když byl ještě v Galileji (čl. 112.) řka: Syn člověka musí býti vydán v ruce lidí hříšných a býti ukřižován a třetího dne vstáti z mrtvých. I rozpomenuly se na slova jeho. A běžely s radostí velikou, aby to zvěstovaly učedníkům jeho.

A hle, Ježíš potkal se s nimi a řekl: Budte zdrávy! A ony přistouпивše, chopily se nohou jeho (dle tamějšího způsobu) a klaněly se mu. Tu řekl jim Ježíš: Nebojte se! Jděte, zvěstujte bratřím svým (vyznavačům svým, kteří jsou dosud na pouti v Jerusalemě), ať odejdou (domů) do Galileje. Tam mne uvidí.

A navrátivše se od hrobu, zvěstovaly to všechno jedenácti (apoštolům) a všem ostatním. Byla to tedy Maria Magdalská a Johanna a Maria, matka Jakubova, a ostatní ženy s nimi, které to apoštolům (stejně) povídaly. Ale slova ta zdála se jim jako bláznovství. I nevěřili jim.

(Protože ženy osvědčily tak neohroženou věrnost ku Kristu Pánu pod křížem, odměnil je Pán svým zjevením po vzkříšení dříve než muže, kteří se ukázali daleko bojácnějšími než — slabé prý pokolení lidské.)

187. Zmatek nepřátel.

(Zatím co navštěvovatelé hrobu Páně přicházeli a odcházeli), aj, někteří ze strážců přišli do města a oznámili velekněžím všecko, co se bylo stalo. A ti shromáždivše se se staršími, uradili se dáti mnoho peněz vojákům, řkouce: Říkejte: „Učedníci jeho přišli v noci a ukradli jej, když jsme spali.“ (Spící svědkové mají svědčiti!, volá sv. Augustin. Když spíš, co víš?) A uslyší-li o tom vladař Pilát, uchlácholíme ho (aby vás netrestal za tak těžký vojenský přestupek, spáti na stráži), a učiníme vás bezpečny. (Ve čl. 28. v 2. části najdeš, že za takový přestupek byli vojáci popraveni.)

I vzali vojáci peníze a učinili, jakž byli (od Židů) navedeni. I rozhlásila se ta věc (v tomto způsobu) u Židův až do dnešního dne (kdy sv. Matouš to psal. Sv. Justin svědčí, že Židé ještě po 100 letech tak mluvili).

(Z mrtvých vstání Páně je dějinnou událostí nad veškeru pochybnost všech rozumných lidí povznesenou. Předně Kristus Pán byl skutečně mrtev, neboť

1. všichni okolo stojící lidé viděli, že zemřel.
2. Setník mu dal probodnout srdce a vyšla svedlá krev a voda.

3. Pilát vydal jeho tělo teprve, když se úředně přesvědčil, že je skutečně mrtev.

4. Přátelé jeho zamotali tělo po židovském způsobu do plachet plných vonných látek, které by nezbytně udusily poslední jiskerku života, kdyby bylo možno bývalo, že by jaká ještě v těle byla zbyla.

5. V studeném hrobě na kamenném podkladu každý zdánlivě mrtvý by jistě dokonal zápalem plic a všemi ostatními zápaly vnitřními.

6. Úhlavní jeho nepřátelé při vší své proľhanosti nikdy neřekli, že nebyl Ježíš Nazaretský skutečně mrtev — to zůstalo vyhraženo až novější době nevěrecké! — nýbrž jen jednu možnost připouštěli (srov. čl. 183.), že by učedníci Jeho mohli tělo ukrásti. Ale potom přece nikdy jich nestíhali pro porušení úřední pečeti a pro tak zločinnou krádež, ač je měli ve své moci. Jen jim nařizovali, aby o Ježíši z Nazareta mlčeli. (Čl. 7. v části 2.)

7. Učedníci Jeho však taky nikdy by Ho nebyli odnesli, neboť ani nemohli pro stráž, ani nechtěli pro veliký strach před veleradou a pro naprostou skleslost mysli, že všechny jejich naděje jsou už s jejich Mistrem navždy pohřbeny. (Srov. čl. následující.)

8. Naopak všem zvěstem o vzkříšení Páně tvrdošíjně odpírali (dle čl. 186.), ale když vlastníma očima, ušima a rukama usvědčení museli skutečnosti uvěřiti, pak za tuto pravdu i život svůj kladli.

9. Tuto pravdu za základ veškerého křesťanství vyhlašovali. „Nevstal-li Kristus z mrtvých,

marné je kázání naše a marná i víra vaše," volá sv. Pavel k svým vlastním obrácencům v Korintě. (I. 15. 14.)

10. I Josefus Flavius, tehdejší dějepisec židovský, horlivý farizeus a nepřítel křesťanů, ve svých Starožitnostech (18, 3, 3.) praví: Kristus zjevil se totiž jim (= svým stoupencům) třetího dne opět živý jak Boží prorokové toto a tisíce jiných zázrakův o něm předpověděli.

188. Návrat z pouťi.

* A aj, dva z nich (= z Jeho stoupencův) šli toho dne (odpoledne) do městečka jménem Emaus (= Bystřice), kteréž bylo vzdáleno (směrem severozápadním) od Jerusalema honů šedesát (= asi 14 km). A ti hovořili spolu o těch věcech, které se byly udály (v Jerusalemě). I stalo se, když hovořili a sebe se (velmi živě) dotazovali, že i Ježíš se k nim přiblížil a bral se s nimi. Ale oči jejich byly drženy, aby ho nepoznali (jako dříve Maria Magdalena anebo potom apoštolové na jezeře Tiberiodském). I řekl k nim: Které jsou to řeči, jež spolu cestou vedete a jste (při tom) tak smutni?

A jeden z nich, jménem Kleofáš, odpověděl řekl jemu: Ty-li jediný jsi cizincem v Jerusalemě a neseznal jsi těch věcí, které se tam staly v těchto dnech? (Soudruh Kleofášův dle Hege-sipsa slul prý Šimon.) I řekl jemu Ježíš: Které? A oni pravili: O Ježíši Nazaretském (jsi neslyšel), jenž byl (skutečně) prorokem, mocným v činu i ve slově před Bohem i před vším lidem, a kterak jej velekněží a naši představení vydali (Říma-

nům), aby byl odsouzen k smrti, a ukřižovali jej? My však jsme se nadáli, že on to (již) jest, který má vykoupit lid israelský (= vysvobodit z poddanství Římského). Ale nyní (je po všem veta, vždyť) ke všemu tomu jest dnes třetí den od té doby, co se to stalo (a o Něm není zmínky). Ale i některé ženy z našich (souvěrců) poděsily nás: byly z rána u hrobu a když nenalezly těla jeho, přišly a pravily, že prý viděly také zjevení andělů, kteří tvrdí, že je živ. I odešli někteří z našinců ke hrobu (Petr a Jan) a shledali tak, jak byly ženy pravily, jeho však nenalezli. (Tak co teď?)

‘Tu on pravil k nim: O bláhoví (v myslí) a váhaví srdcem k věření všemu tomu, co mluvili proroci! Zdaliž nemusil to Kristus (= Pomazaný Páně) trpěti a tak vejíti do slávy své? A počav od Mojžíše a všech proroků, vykládal jim všechna Písma, která byla o něm.

I přiblížili se k městečku (Èmaüs), do něhož šli. A on se dělal (doopravdy), jako by chtěl jíti dále. (A byl by šel, kdyby Ho nebyli zvali.) Ale oni přinutili ho (úsilovnými prosbami) řkouce: Zůstaň s námi, neb se připozdívá a den se již nachýlil. (Mohlo býti již kolem 5. hodiny a o 6. již slunce zapadalo.) I vešel s nimi (do jejich domu).

A stalo se, když byl s nimi za stolem, že vzal chléb a požehnal jej a rozlámav jej dával jim (ne jako host, ale jako jejich domácí pán). I otevřely se oči jejich a oni poznali ho. Ale on zmizel od nich (v oslaveném Svém těle).

I řekli vespolek: Zdaliž nehořelo v nás srdce naše, když k nám mluvil na cestě a vykládal nám Písma? A vstali v touž hodinu a vrátili se do Jerusalema (asi 3 hodiny vzdáleného). A našly tam pohromadě apoštoly. (vyjma 'To-máše) i ty, kteří byli s nimi, ani praví: Pán vstal skutečně a ukázal se Šimonovi. (Teď všichni už vzkříšení Páně připouštějí, neboť sám Petr o něm svědčí. Zde poprvé podle slov Páně začal utvrzovati bratry své ve víře.) I vypravovali také oni (Kleofáš a Šimon), co se jim přihodilo na cestě a kterak ho poznali v (jeho způsobě) v lámání chleba. *

189. Nevýslovné překvapení.

* Zatím však co o tom mluvili (kterak se Pán jednotlivým zjevil), Ježíš přišel (asi o 9. hodině večerní) a stanul uprostřed nich, ač pro strach jejich před Židy dvěře byly zavřeny, kde byli shromážděni. I řekl jim: Pokoj vám! (= Nejdražší poklad lidstva přináším vám.) Já jsem to, nebojte se! Ale oni zděšení a přestrašení jsouce domnívali se, že vidí ducha (neboť zavřenými dveřmi vešel). I řekl jim (vida ve své Božské vševědoucnosti do duší jejich): Co se děsíte? A proč vstupují takové (pochybovačné) myšlenky na srdce vaše? Vizte ruce mé i nohy mé, že já sám to jsem. Dotýkejte se mne a vizte, neboť duch nemá těla a kostí, jakož vidíte, že já mám. A pověděv to, ukázal jim ruce a nohy i bok. (Svých oslavených pět svatých ran.)

Když však pro radost (a zmatek) ještě nedůvěřovali a se divili, řekl jim: Máte tu něco k jídlu? I podali mu kus pečené ryby a plást medu. (Chléb byl vždy v zásobě a podával se při každém jídle.) A on pojedl před nimi a vzav zbytky dal jim. I zaradovali se učedníci vidouce Pána (že On to skutečně jest v pravém Svém těle). *

* I řekl k nim Ježíš opět: Pokoj vám! Jako mne poslal Otec (ku spáse lidstva), i já posílám vás (s touž mocí a za týmž účelem). A to povědév, dechl na ně (ve své Božské všemohoucnosti) a řekl jim: Přijměte Ducha svatého! (A v tom Duchu svatém), kterým (lidem) odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou. (Rozsuzujte tedy ve svátostné zpovědi věřících mých, kdo je hoden ovoce Mého vykoupení a kdo není. K tomu jest ovšem třeba osobního vyznání jednotlivcova. Tím ustanovil Kristus Pán sv. zpověď tak, jak my katolíci až podnes ji konáme: jako soud Boží nad dušemi již zde na světě vykonávaný od Jeho splnomocněných zástupců.) *

190. Nevěřící Tomáš.

* Tomáš však, jeden ze dvanácti, který slove Blíženec (poněvadž byl z dvojčat, maje za sourozence prý sestru), nebyl s nimi, když přišel Ježíš. Tedy druzí učedníci řekli jemu: Viděli jsme Pána. Ale on řekl jim: Neuzřím-li v jeho rukou rány hřebův a nevpuštím-li prstu svého v místo hřebův a nevložím-li ruky své v jeho bok, neuvěřím.

A po osmi dnech byli učedníci Ježíšovi opět uvnitř a Tomáš s nimi. Tu přišel Ježíš (opětne) zavřenými dveřmi a postavil se doprostřed a řekl: Pokoj vám! Potom dí Tomášovi: Vlož prst svůj sem a viz ruce mé a vztáhni ruku svou a vpusť v bok můj. A nebuď nevěřící, nýbrž věřící. (Pán ve své vševědouce opakuje všechna minulá slova umíněncova.) Tomáš odpověděl a řekl jemu: Pán můj a Bůh můj (jsi Ty)! Řekl mu Ježíš: Že jsi mne uviděl, Tomáši, uvěřil jsi. Blahoslaveni, kteří neviděli a uvěřili. (Blahý to odkaz Páně všem Jeho vyznavačům všech věků!) *

(Nevěra Tomášova napomáhá naší víře více než víra všech ostatních apoštolův, důmyslně tvrdí sv. Řehoř Vel.)

191. Ve staré vlasti.

Jedenácte pak učedníkův odešlo (jako ostatní poutníci po osmidenní slavnosti velikonoční) do Galileje na horu (snad Tábor), kam Ježíš byl jim uložil. A uzřevše ho, klaněli se mu. Někteří však pochybovali (je-li to skutečně On. Boha poznává každý podle vroucnosti své víry). * I přistoupil (proto až k nim) a mluvil k nim řka: Dána je mi veškerá moc na nebi i na zemi. (Dějiny nám tuto pravdu potvrzují: národové, kteří nechtěli přijati učení Kristovo, vyhynuli, a národové, kteří pohrdají učením jeho, před očima našima hynou.) Jdouce tedy učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávat všecko, co jsem přikázal vám (a ne tedy, co jen si oni uráčí

vybrati). Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude. Kdo však neuvěří, bude zavržen. (Co může na tom strašném výroku Páně změnit lidská nevěra?!) A aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa. *

(Kristus Pán nepřikázal svým apoštolům psáti, nýbrž jíti do světa a kázati. Sám žádného písemného odkazu nám nezanechal, a po sedmi z nich žádné písemné památky nezůstalo. První křesťané v prvních 30 letech vůbec žádného psaného učení neměli (srov. čl. 29.), a právě jen ústní podání čili tradice církve římsko-katolické je všem i dnešním křesťanským, ale nekatolickým vyznáním na celém světě jedinou zárukou, že ty knihy, které oni za Písmo svaté a slovo Boží pokládají, jsou skutečně pravé. Od ní je přijali.)

192. Zázračný rybolov.

Potom zjevil se Ježíš opět učedníkům u jezera Tiberiadského. Zjevil pak se takto:

Byli pospolu Šimon Petr a Tomáš příjímí Blíženec a Natanael (čili Bartoloměj), kterýž byl (rodem) z Kány galilejské, a synové Zebedeovi (Jakub Starší a Jan) a ještě dva jiní z učedníků jeho. Šimon Petr řekl jim (večer): Jdu lovit ryby. Řkou jemu: Půjďme s tebou i my. I vyšli (z domu Petrova u Kafarnaumě) a vstoupili na loď. Ale té noci nechytili nic.

Když pak bylo ráno, Ježíš stál na břehu, ale učedníci nepoznali, že to jest Ježíš. Tedy řekl jim Ježíš: Miláčkové, zda-li pak máte něco k jídlu? Odpověděli jemu: Ne! On pak řekl jim;

Vrzte síť na pravou stranu lodi a naleznete. I vrhli. A již nemohli ji utáhnouti pro množství ryb.

Tu řekl Petrovi ten učedník (Jan), kterého Ježíš miloval (nejvíce): Pán je to! (Zázračné zahrnutí ryb otevřelo mu oči.) Šimon Petr uslyšev, že je to Pán, podpásal si roucho svrchní a pustil se do moře, neboť byl nahý (= jen lehce letně oblečený). Ostatní učedníci pak táh-nouce síť s rybami, připlavili se po lodi, neboť uebyli daleko od země, nýbrž jen asi dvě stě loket (= asi 400 našich stop čili 120 m).

Jak vystoupili na zem, spatřili ležeti (mezi kameny) uhlí žhavé a rybu na něm, i chléb. Ježíš řekl jim: Přineste z těch ryb, které jste ulovili nyní (aby stačilo k snídání pro všechny). Tedy Šimon Petr vstoupil na loď a vytáhl na zem síť plnou ryb velikých, sto padesáti tří. A ačkoliv jich bylo tak mnoho, síť se nepřetrhala (jako se trhala tehdy ta při prvním zázračném lovu dle čl. 40.). Ježíš řekl jim: Pojdte, posnídejte! A nikdo z těch učedníků neodvážil se ho tázati: Kdo jsi ty? Neboť věděli, že to je Pán. I přistoupil Ježíš a vzav chléb, dával jim, taktéž i ryby.

To již po třetí (= na třetím místě) zjevil se Ježíš učedníkům svým (když byli pohromadě), co vstal z mrtvých

193. Nejdražší odkaz.

Když tedy posnídali, řekl Ježíš Šimonovi Petrovi: Šimone, synu Jonášův, miluješ-li mne více než tito (ostatní)? Dí jemu Petr (skromně):

Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji. I řekl jemu Ježíš: Pasiž beránky mé.

Řekl mu po druhé: Šimone, synu Jonášův, miluješ-li mne? Dí jemu (odhodlaně): Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji. Řekl jemu Ježíš: Pasiž beránky mé.

Řekl mu po třetí: Šimone, synu Jonášův, miluješ-li mne? Petr zarmoutil se, protože mu řekl po třetí: Miluješ-li mne? (Vycítil, že tím Pán naráží na troje jeho zapření.) I řekl jemu: Pane, ty víš všechno (= jsi vševědoucí), ty víš, že tě miluji. Řekl mu Ježíš: Pasiž ovce mé.

(Beránci, kteří obyčejně jdou napřed, a ovečky, které jich následují, tvoří celé stádo. Beránci jsou obrazem věřících v církvi, ovečky jsou biskupové. Petr má býti dobrým pastýřem celého stáde Kristova.)

194. Stejný a nestejný konec.

Amen, amen pravím tobě (pokračoval Pán v řeči k Šimonu Petrovi): Když jsi byl mladší, opasoval jsi se (sám) a chodil jsi, kam jsi chtěl. Když však sestárneš, vztáhneš ruce své (po kříži) a jiný tě opáše (provazem) a povede tě, kam nechceš (na popraviště). To (proroctví) pak mu pověděl, naznačuje, kterou smrtí oslaví Boha. (Proroctví to se na Petrovi splnilo za pronásledování Neronova dne 29. června r. 67. v Římě, když byl ukřižován, a to na vlastní žádost hlavou dolů, poněvadž se prohlásil za nehodna, aby umíral na kříži jako jeho Mistr.)

* A pověděv to Ježíš, řekl jemu: Pojď za mnou. Petr obrátiv se, užíel za sebou jíti toho

učedníka (Jana), kteréhož Ježíš (nejvíce) miloval, — kterýž byl při (poslední) večeři i na prsou jeho spočinul a (tenkrátě Mu) řekl: Pane, kdo jest ten, který tě zradí? — toho tedy Petr spatřiv, řekl Ježíšovi: Pane, a co bude s tímto? Ježíš řekl jemu: Chci-li, aby zůstal, dokavad nepřijdu (abych ho k sobě vzal jako jiné lidi čili smrtí přirozenou), co ti po tom? (= O něho se nestarej!) Ty pojď za mnou! Proto vznikla mezi bratry (= věřícími) řeč takováto: Učedník ten neumře. Ale Ježíš neřekl: Neumře, nýbrž: Chci-li, aby zůstal, dokavad nepřijdu, co ti po tom?

To je ten učedník, který vydává svědectví o těchto věcech a napsal tyto věci (ve svém evangeliu). A víme, že pravdivé je svědectví jeho. (Skutečně sv. Jan Evangelista jediný ze dvanácti zemřel smrtí přirozenou a to až po zboření Jerusalema, kdy Kristus Pán již přišel jako soudce a mstitel svých protivníkův. Svatý Irenej nám svědčí, že žil až do časů Trajanových, a ten nastoupil na trůn r. 98. po Kr., takže mohl se dožítí 100 let.) *

(Sv. Pavel v I. listě ke křesťanům Korintským 15, 6. praví, že potom Pán Ježíš byl viděn v Galileji od více než 500 bratří spolu, z nichž mnozí až dosaváde (po 25 letech) živi jsou a někteří už zemřeli, a potom soukromě že viděn byl od Jakuba Mladšího.)

195. Na rozchodnou.

* Naposledy ukázal se Pán Ježíš jedenácti, když byli za stolem (ve večeradle Jerusalemském) a vytýkal jim nevěru jejich (mysli) a

tvrdost srdce, že nevěřili těm, kteří jej byli viděli z mrtvých vstalého. (Srov. čl. 185. a 186.) A řekl jim: Jdouce do veškerého světa, kaďte evangelium všemu stvoření. (Proto církev Páně nemůže se nikdy omezovati na hranice některé země nebo jisté národnosti. Tak zv. „národní církev“ nikdy nemůže býti církví Kristovou.)

‘Těch pak, kteří uvěří, budou následovati tato znamení (= zázraky): Ve jménu mém budou zlé duchy vymítati, (jako Pavel v Efesu), novými jazyky mluvíti (jak se stalo hned o Letnicích), hady bráti (jak učinil Pavel na ostrově Maltě), a jestliže by co jedovatého pili (jako Evangelista Jan), neuškodí to jim, na nemocné budou ruce vkládati (jako Petr), a ti se uzdraví. * (Zázraky vždy se děly, dějí a budou dítí v pravé církvi Kristově, a proto jen církev katolická se může jimi vykáhati! Ale nedějí se vždy ve stejné míře, nýbrž podle časové potřeby. „Malý stromek se zalévá, velký už ne,“ praví sv. Řehoř Veliký. A tak mladistvá prvotní církev Páně více potřebovala dokladů pro svůj Božský původ nežli církev pozdější, která může býti poznána též již po blahém ovoci své požehnané působnosti v životě národův.)

* Potom vyložil jim smysl Písma, aby mu rozuměli, a řekl jim: To je psáno a tak (tedy také) bylo třeba, aby Kristus trpěl a třetího dne vstal z mrtvých a aby hlásáno bylo pokání a odpuštění hříchů pro jméno jeho mezi všemi národy, počnouc od Jerusalema (jako kolébky křesťanství). — Právem můžeme mysliti, že výklad mnohých Starozákonních míst, jak se vy-

skytuje v evangeliích anebo v epištolách apoštolův, pochází z tohoto poučení samého Krista Pána.)

I řekl k nim: To jsou (tedy všechna) slova, která jsem mluvil k vám byv ještě s vámi, že se totiž musí naplniti všechno, co psáno jest o mně v zákoně Mojžíšově a v prorocích i v žalmích. (Na jmenované tři částky dělili Židé Písmo sv. St. Zákona.) Vy pak jste svědky těch věcí (že se na Mně splnily). *

A já pošlu na vás toho (Ducha svatého), jehož Otec můj zaslíbil (na př. u Joele 2, 28). Vy však zůstaňte (zatím) v městě, dokavad nebudete opatřeni mocí s výsosti.

196. Slavný návrat.

A když Pán Ježíš byl k nim domluvil, vyvedl je ven k Betanii (na horu Olivetskou) a pozdvihl rukou svých a požehnal jim. I stalo se, když jim žehnal, že odloučil se od nich a vznášel se do nebe a usedl po pravici Boží.

A oni poklonivše se, navrátili se do Jerusalema (do večerádla) s radostí velikou (nad oslavou svého Mistra a nad vznešeným úkolem, který mají nyní před sebou). A byli (po následujících devět dní) stále ve chrámě chválíce a velebíce Boha. * A (pak po seslání Ducha sv.) vyšedše (do světa), kázali všude a Pán jim pomáhal a potvrzoval jejich slova zázraky, které na to následovaly (a o kterých se dočteš v druhé části této knížky). *

197. Doslov.

* Jest však ještě mnoho jiných věcí, které (mluvil a) činil Ježíš před svými učedníky, kteréž

•

nejdou napsány v knize této. Myslím (praví sv. Jan), že by ani celý svět neobsáhl těch knih, které by se musily napsati, kdyby se (ty věci) napsaly každá zvlášť. (Tak mluví sv. Jan podle tehdejších poměrů, kdy nebylo našeho papíru ani tisku.) Tyto věci však jsou napsány, abyste uvěřili, že Ježíš (Nazaretský) je Kristus, (slíbený Vykupitel světa), Syn Boží, a abyste věřice (v Něho) měli život věčný ve jménu jeho. Amen (= tak jest).

198. Souhrn blahověstí.

* Na počátku (= od věčnosti) bylo Slovo, a Slovo bylo u Boha a Bohem bylo Slovo. To bylo (na tom podle sv. Ambrože žádný hloubavý rozum lidský nemůže ničeho změnit!) na počátku u Boha. (Jan Ev. nazývá zde druhou Božskou osobu důmyslně Slovem (podle knihy Moudrosti 18, 15.): duch totiž plodí myšlenku, a myšlenka se odívá ve slovo, aby byla zjevnou. Tak Bůh Otec jako nejdokonalejší duch od věčnosti zplodil nejdokonalejší = soupodstatnou Božskou myšlenku, Boha Syna. To ovšem jest jen chabě po lidsku vysvětlováno, neboť omezený náš rozum nikdy nevystihne závratného tajemství nekonečné bytnosti svrhované bytosti, Pána Boha!)

Všecky věci povstaly skrze Něj, a bez Něho nepovstalo nic, cokoli je stvořeno. V Něm byl život (= zdroj veškerého života) a On (jako pravý) Život byl světlem (správného poznání u všech) lidí. A světlo (pravdy Boží) do tmy (bludů) svítí (přirozeným zákonem mravním, hlasem svědomí, voláním osvěcených mužů dávno-

věku, ale obzvláště zjevením Starého zákona), ale tma (padlé lidské přirozenosti) ho nepojala (= nechtěla Mu porozuměti. Ale proto nezůstalo světlo utlumené.)

Vystoupil pak člověk, byv poslán od Boha, a jméno jeho bylo Jan (Křtitel). Ten přišel na svědectví, aby vydal svědectví o světle (= o druhé Božské osobě), by všichni uvěřili v Něho. On (Jan totiž) nebyl Světlem (= učitelem všeho lidstva), nýbrž (vystoupil), aby svědectví vydal o Světle (= o vtěleném Synu Božím). Bylo však Světlo pravé, kteréž osvětluje každého člověka (dobré vůle) přicházejícího na tento svět. Na světě byl (jako Bůh a Stvořitel) a svět povstal skrze Něho, a (přece bohužel) svět Ho nepoznal. Do vlastního (domova) přišel a svoji (vlastní krajani) Ho nepřijali. (= Židé Ho nechtěli uznati za svého učitele a spasitele.) Kteríkoli však Jej (přece) přijali, těm dal moc (= bezpečnou možnost) státi se dítkami Božími, těm totiž, kteří věří ve jméno Jeho. A takoví (lidé dobré vůle) se zrodili nikoli z krve: ani z vůle těla (ženina), ani z vůle muže, nýbrž (znova na křtu sv.) z Boha.

A Slovo (= druhá Božská osoba) tělem (= člověkem) učiněno jest a přebývalo mezi námi. A viděli jsme (vlastníma očima) slávu Jeho, slávu jakožto jednorozeného od Otce, plného milosti a (úplné) pravdy. (Vždyť svou Božskou velebnost i blahými slovy i zázračnými skutky Svými před námi osvědčil.) *

A z (nekonečné) plnosti jeho my (věřící) všichni isme obdrželi, a to milost nad milost

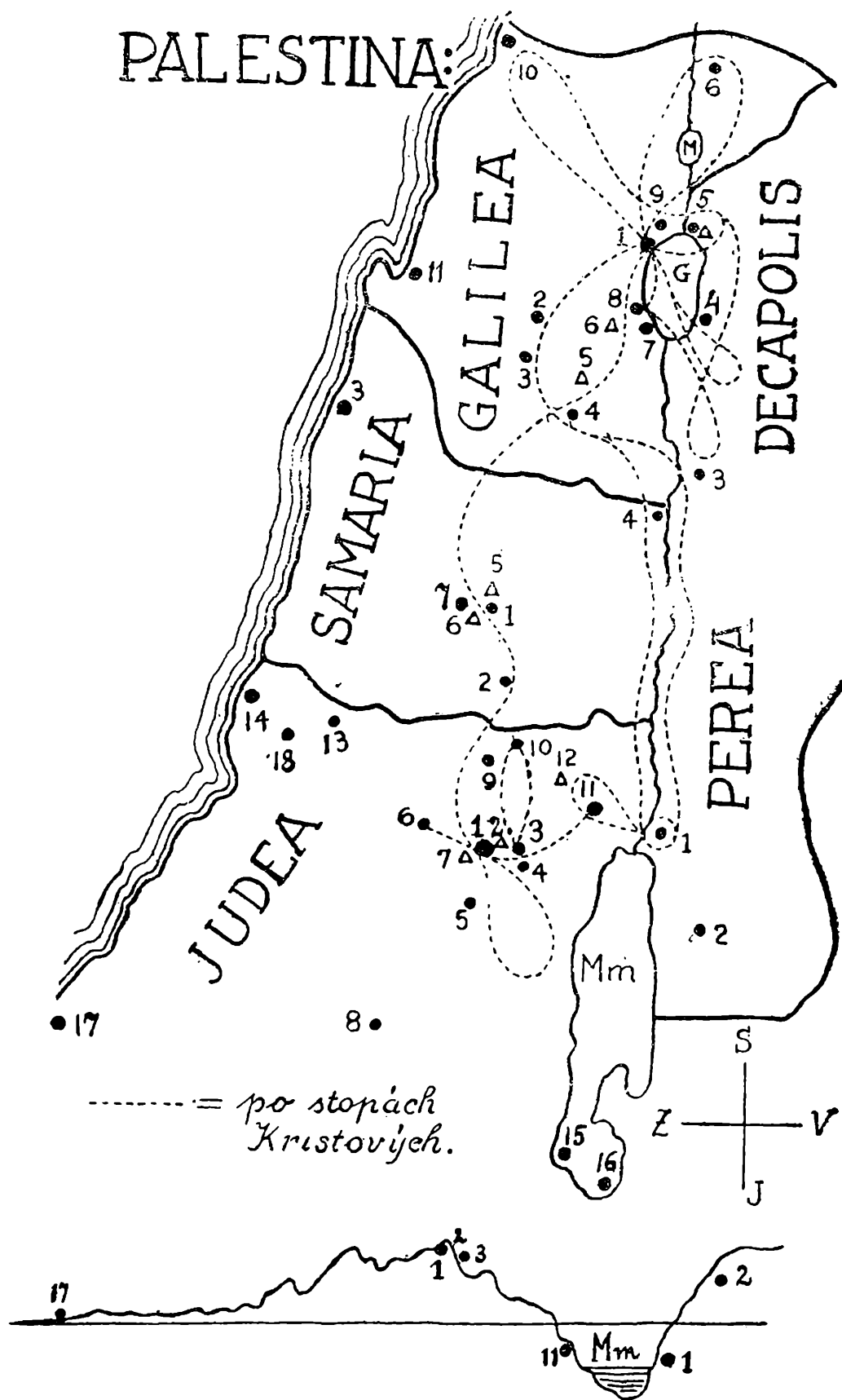
(= jednu za druhou a to v míře nejvyšší). Neboť (přípravný jen a předobrazný) Zákon (starý) byl dán skrze Mojžíše (posla Božího), milost (skutečná však) a pravda (celá) přišla skrze Ježíše Krista (samého Syna Božího). Boha nikdo nikdy (před tím bezprostředně) neviděl, (ale) jednorozený Syn (Boží), jenž jest v lůně Otcově, ten (sám mezi nás přišel a všecko nám) to zjevil (abychom Ho mohli znáti náležitě). Amen (= ano, tak tomu jest).

199. Závěr.

Drahý čtenáři! Knížka tato není — na čtení jako nějaká pohádka, nýbrž na hluboké přemýšlení a vroucné uvažování.

A proto když dočteš až po Amen, umiň si, že začneš ji čísti znova, ale tak, že pravidelně každý den s bedlivou sebraností myslí a s ochotnou vroucností srdce přečteš jen jeden nebo dva články, abys nebyl jako ti tam v čl. 85., kteří podle slov Páně mají oči a nevidí, mají uši a neslyší, mají srdce, ale ztučnělé, a zamhluňují oči, aby neprohlédli a nebyli uzdraveni ze svých — zlaťoučkových slabostí a rozkošných nemocí smrtelných, ubíjejících na věky.

Zajisté pravím tobě, že králové a mudrci přáli si viděti, co ty v této knížce vidíš, a neviděli. Važ si toho tedy! Ale co je hlavní, praví ti sám Kristus Pán: Blahoslavení, kteří slovo Boží slyší (nebo čtou) a — ostříhají ho! (Sv. Otec Lev XIII, udělil odpustky 300 dní pokaždé těm, kdo čtvrt hodinky denně věnují čtení sv. evangelia. Využítvej toho!)

Příčný průřez Judeou.

Ballon 1918.

200. Palestína

zabírala pět území: Judsko, Samařsko, Galileu, Pereu čili Zajordánsko a Dekapolis čili Desítiměstí.

Podle evangelií se dá vystopovati dvanáct cest Krista Pána v uvedených územích. (Vysvětlení: J = Judsko, S = Samařsko, G = Galilea, Z = Zajordánsko i Desítiměstí. Číslice označuje přibližně polohu místa v uvedeném kraji.)

1. *cesta*: Nazaret (G 3) — Betania za Jordánem (Z 1) — Quarantánská poušť s horou Hazor (J 12) — Betania (Z 1) — Nazaret (G 3) — Kána Galilejská (G 2) — Kafarnaum (G 1).

2. *cesta*: Kafarnaum (G 1) — Jerusalem (J 1) — Jerusalem (J 1) — Sichar (S 1) — Kafarnaum (G 1).

3. *cesta*: Kafarnaum (G 1) — Kána Gal. (G 2) — Nazaret (G 3) — Naim (G 4) — Kafarnaum (G 1).

4. *cesta*: Kafarnaum — Geraza (Z 4) — Kafarnaum (G 1).

5. *cesta*: Kafarnaum — Jerusalem (J 1) — Kafarnaum (G 1).

6. *cesta*: Kafarnaum — Betsaida Julias (Z 5) — Kafarnaum.

7. *cesta*: Kafarnaum (G 1) — Tyrus (G 10) — Dekapolis (Z 3) — Dalmanutha (G 8) — Betsaida Gal. (G 1) (= Kafarnaum).

8. *cesta*: Kafarnaum — Caesarea Filip. (Z 6) — Tábor (G 5) — Kafarnaum (G 1).

9. *cesta*: (Kafarnaum — Salim S 4) — Jerusalelem (J 1).

10. *cesta*: Jerusalelem (J 1) — Perea (Z 1) — Jericho (J 11) — Betania (J 3) — Efrem (J 10).

11. *cesta*: Efrem (J 10) — Bethania (J 3) — Jerusalelem (J 1).

12. *cesta*: Jerusalelem — Emaus (J 6) — Jerusalelem.

Mapka Palestíny.

(Vysvětlení znamének: M = Meromské jezero, G = Genezaretské jezero čili Galilejské moře, Mm = Mrtvé moře, Všechny tři spojuje řeka Jordán, tekouc od severu k jihu. — J = Judsko, S = Samařsko, G = Galilea, Z = Perea i Dekapolis čili celé Zajordánsko. — Čteš-li, že Kristus Pán uchýlil se před zlobou velerady do Efrem, hledej v abecedním seznamu Efrem a značka J 10 ti praví, že místo to leží v Judsku tam asi, kde vidíš tečku s číslem 10.)

Arimathia J 13

Betania Z 1

Betania Jud. J 3

Bethel J 9

Betfage J 4

Betlehem J 5

Betsaida G 1

Betsaida Jul. Z 5

Caesarea Filip. Z 6

Caesarea Palest. S 3

Dalmanutha G 8

Ebal, hora, S 5

Efrem J 10

Emaus J 6

Enon S 4

Garizim S 6

Gaza J 17

Geraza Z 4

Golgotha J 7

Gomorrha J 16

Hořa blahosl. G 6

Hora Hazor J 12

Jericho J 11

Jerusalelem J 1

Joppe J 14	Nazaret G 3
Julias Bets. Z 5	Olivetská hora J 2
Kafarnaum G 1	Pella Z 3
Kalvaria J 7	Ptolomais G 11
Kána Gal. G 2	Salim S 4
Kariot J 8	Samaria S 7
Korozain G 9	Sichar S 1
Lydda J 18	Silo S 2
Magdala G 8	Sodoma J 15
Magedan G 8	Tábor, hora. G 5
Machaeros Z 2	Tiberias G 7
Naim G 4	Tyrus G 10

Konec I. částí.

Všecko k větší cti a chvále Boží!

Výňatky ze sv. evangelií.

na všechny neděle a svátky i některé jiné dny
najdeš označeny hvězdičkou *. na počátku i na
konci * v uvedeném článku:

1. adventní	150. a 151.
2. adventní	79.
3. adventní	15.
4. adventní	14.
Narození Páně 1.	6. a 7.
Narození Páně 2.	7.
Narození Páně 3.	198.
Sv. Štěpána	149.
Sv. Jana	194.
Mládětek	11.
Po Naroz. Páně	9.
Obřezání Páně	8.
Po Obřezání Páně	12.
Zjevení Páně	10.
1. po Zjevení Páně	13.
2. po Zjevení Páně	20.
3. po Zjevení Páně	37. a 38.
4. po Zjevení Páně	67.
5. po Zjevení Páně	155.
6. po Zjevení Páně	66.
Devítník	136.
Po Devítníku 1.	85.
Po Devítníku 2.	128. a 131.
Popelec	59. a 60.

Postní 1.	17.
Postní 2.	113.
Postní 3.	71. a 108.
Postní 4	104.
Postní 5.	71. a 80.
Květná	140.
Pašije	.138—183.
Zelený čtvrtek	158.
Velikonoční neděle	184.
Velikonoční pondělí	188.
Velikonoční úterý	189. a 195.
Po velikonocích 1.	190. a 197.
Po velikonocích 2.	82.
Po velikonocích 3.	161. a 163.
Po velikonocích 4.	162.
Po velikonocích 5.	163.
Křížové dny	127.
Nanebevstoupení Páně	.195. a 196.
Po velikonocích 6.	161.
Svatodušní neděle	162. a 163.
Svatodušní pondělí	24.
Svatodušní úterý	82.
Nejsv. Trojice	191.
1. po sv. Duchu	58.
Boží Tělo	106.
2. po sv. Duchu	107.
3. po sv. Duchu	41.
4. po sv. Duchu	40.
5. po sv. Duchu	55. a 58.
6. po sv. Duchu	115.
7. po sv. Duchu	61.
8. po sv. Duchu	91.
9. po sv. Duchu	140. a 141.

10. po sv. Duchu	48.
11. po sv. Duchu	101.
12. po sv. Duchu	53. a 145.
13. po sv. Duchu	93.
14. po sv. Duchu	60.
15. po sv. Duchu	92.
16. po sv. Duchu	87. a 138.
17. po sv. Duchu	141. a 145.
18. po sv. Duchu	39.
19. po sv. Duchu	107.
20. po sv. Duchu	34.
21. po sv. Duchu	126.
22. po sv. Duchu	143.
23. po sv. Duchu	69.
24. po sv. Duchu	150.
Neposkvrněného Početí	2.
Hromnic	9.
Sv. Josefa	5.
Sv. Jana Nep.	79.
Sv. Petra a Pavla	110.
Sv. Cyrila a Metoda	151.
Sv. Anny	95. a 155.
Nanebevzetí P. M.	97.
Sv. Ludmily	95. a 155.
Sv. Václava	112.
Všech svatých	53.
Dušiček	77.
Posvícení	130.

STANOVY

DĚDICTVÍ SV. CYRILLA A METHODĚJE

V BRNĚ.

§ 1. Účel Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje.

Dědictví pečuje o všestranné vzdělání lidu našeho, jakého náš čas požaduje; na základě víry katolické.

§ 2. Prostředky k dosažení účelu tohoto.

Vydávání knih a to netoliko výhradně náboženských, nýbrž vůbec vzdělávacích a k duchovním potřebám věku prohlédajících. — I v zábavných spisech obsažena býti má buď obrana, nebo utvrzování pravdy některé katolické, jižto se odpor časový dotýká.

Vydávati se budou Dědictvím, pokud jmění stačí:

1. Obšírné životopisy svatých,
2. Spisy poučné,
3. Spisy zábavné,
4. Časopisy a všelike listy běžné,
5. Předměty umělecké, na př. obrazy, mapy atd.

§ 3. Šetření zákonův tiskových.

Při vydávání časopisův, knih běžných, obrazův atd. budou se platné zákony tiskové zevrubně zachovávat.

§ 4. Zřízení Dědictví.

1. Spoluúdem Dědictví státi se může každý, kdo za sebe jedenkrát navždy položí 40 Kč. — Ten obdrží 1 výtisk podílů Dědictví ročně zdarma.

2. Kdo témuž ústavu věnuje 400 Kč, bude pokládán za spoluzakladatele a obdrží 4 výtisky věcí Dědictvím vydaných zdarma.

3. Spojí-li se manžel s manželkou v jeden toliko základ o 40 Kč, vydávati se jim budou knihy jen do úmrtí toho, který první v diplomu poznamenán jest.

4. **Řehole, děkanství (vikariáty), osady, knihovny, školy, rodiny, spolky, bratrstva atd. vstupují dvojnásobným vkladem za spoluzakladatele nebo za spoluúdy věčné do Dědictví.** K tomu třeba podotknouti, že rod trvá dokud jméno se netratí. Dcery provdané, není-li synů, odebíráti budou knihy, pokud žijí; dítky pak jejich, jiné jméno nesoucí, nemají už práva toho. Spoluúdství podstoupiti jinému nedovoluje se.

5. Každý přistupující člen račiž jméno a adresu, jakož i biskupství a děkanství (vikariát) a poslední poštu zevrubně udati. Rovněž oznam každý změnu své adresy.

6. Aby úmrtí spoluúda přišlo ústavu tomuto ve známost, žádají se vpp. duchovní správceové, aby úmrtí takové pokladníkovi Dědictví třebaš přímo poštou oznámiti ráčili.

7. Bylo-li by potřebí druhého nebo třetího vydání některé již vydané knihy, spoluúdyvé ji dostávati nebudou, nýbrž knihy ty prodávati se budou ve prospěch pokladnice Dědictví, aby se nákladnější díla mohla vydávati.

8. **V oktavě sv. apoštolů Cyrilla a Methoděje každoročně slouží starosta nebo jiný člen výboru mši svatou za všechny živé a mrtvé spoluúdy Dědictví.**

9. Správu Dědictví ss. Cyrilla a Methoděje vede výbor sestávající z kněží, kteří buď v Brně, buď na blízku přebývají.

10. U úřadů zastupuje Dědictví starosta, po případě jeden z jednatelů, kteří také společně jménem spolku podepisují.

11. Výbor scházívá se k vyzvání starosty v Brně a rozhoduje většinou hlasů přítomných členů výboru. — Výbor má právo počet členů svých doplniti nebo i rozmnožiti, avšak ne jinak než katolickými kněžími, a každoročně uveřejňuje zprávu o činnosti své.

12. Každý spoluúd má právo, písemné návrhy své činiti a přání svá projevovati dotčenému výboru, kterýžto při svých shromážděních zavázán jest, je svědomitě v úvahu bráti a podle nich, pokud možno jest, se zachovati.

13. Ve sporech, z poměru spolkového snad vzniklých, děje se odvolání k starostovi, a v domněle nedostatečném vyhovění k biskupskému ordinariátu v Brně.

14. Kdo témuž Dědictví obětuje práce své literární neb umělecké, obdrží na výslovnou žádost honorář podle výbornosti, obšírnosti a důležitosti spisu svého, o čemž výbor úsudek pronese.

§ 5. Rozesílání knih a výtvorův uměleckých.

O rezesílání knih, spisův a jiných předmětů Dědictvím vydaných, postará se výbor. Každý přistupující k Dědictví hned račiž oznámiti, ze které z ustanovených expedicí si knihy bráti bude.

Kdo by chtěl poštou knihy své dostati, musí hraditi celé poštovné.

§ 6. Rozejítí se spolku.

Kdyby se spolek rozejítí měl, rozhodne výbor o jmění v duchu Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje, a podá o tom předběžnou zprávu státním úřadům a svému P. T. nejdůstojnějšímu panu biskupovi.

Č. 105.

Změněné stanovy spolku sv. Cyrilla a Methoděje se tímto s církevního stanoviska schvalují.

Z biskupské konsistoře v B r n ě, dne 4. ledna 1923.

Jakub Richter, v. r.
oficiál.

Dr. Jakub Hodr, v. r.
kancléř.

Z e m s k á s p r á v a p o l i t i c k á n a M o r a v ě.

Č. 22043 ai 1923.

Právní trvání tohoto spolku dle znění těchto stanov se ve smyslu § 9. zákona ze dne 15. listopadu 1867, v z. čís. 134, osvědčuje.

V B r n ě, dne 19. února 1923.

Za presidenta zem. spr. polit.:
Dr. Wierer.

DŮLEŽITÉ POKYNY.

1. Každý spoluúd Dědictví může si na předložení svého odběrného lístku **vybírat** knihy v knihkupectví, jež si zvolil, a to:

buď v **Občanském (dříve benediktinském) knihkupectví v Brně**,
nebo v **Cyrillo-Method. knihkupectví (Gustava Francla) v Praze**,
nebo v **knihkupectví Ignáta Hofírka v Olomouci**.

2. **Poštou** zašlou se podíly na projevené přání, **hradí-li se celě poštovné**.

3. **Nový úd** Dědictví dostane **zdarma** 3 staré podíly za náhradu poštovného.

4. **Diplom Dědictví**, umělecky provedený, obdržeti mohou údové za náhradu 10 K.

5. **Odběrný arch vyčerpaný** vymění pokladník za nový za náhradu 2 K. **Ztratí-li** někdo odběrný arch, nový může dostati od pokladníka za náhradu 5 K.

5. Knihkupec, vydávající údům podíly, mají právo žádati **poplatek** stanovený výborem.

7. **Dopisy** v záležitostech Dědictví buďtež posílány na adresu: buď **starosty** Dědictví t. č. J. M. Dr. **Jos. Pospíšil**, gen. vikář v Brně, Petrov, nebo **pokladníka** Dědictví t. č. Msgr. Dr. **Jos. Samsour**, prof. bohosl. v Brně, Antonínská 1.

8. **Peníze** buďtež posílány vyžádaným **složným lístkem** nebo poštovní poukázkou na adresu:

Pokladnictví Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje v Brně, alum-nát, Antonínská 1.

9. **Orgánem** Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje jsou časopisy: **Den, Našinec, Občanské Noviny**.

10. Kdo si nevyzvedne podíl **během 5 let po vyjití**, pozbývá naň práva. Podíl ten **propadá**.

Duchovní milosti.

Údům, kteří o **slavnosti sv. Cyrilla a Methoděje** nebo v oktávě téže slavnosti svaté svátosti hodně přijmou, některý kostel navštíví a na úmysl sv. Otce se pomodlí, udělil papež Pius IX. brevem ze dne 21. listop. 1856, **plnomocné odpustky**, které i duším v očistci se přivlastnit mohou.

V oktávě sv. apoštolů Cyrilla a Methoděje obětuje se za živé a mrtvé spoluúdy **mše sv.** (Stanovy § 4, 8.)

PŘÍJEM A VÝDAJ

DĚDICTVÍ SV. CYRILLA A METHODĚJE.

Koncem roku 1919 obnášelo jmění na úpisech 172.700 K,
na hotovosti 12.589.16 K.

ZA ROK 1920:

Příjem: Úroky, za knihy a j.	10.139.01 K
Vydání: Podíl z r. 1919: Dr. Hudec, Za časů Kristových (tisk, vazba, honorář)	27.883.40
Daně, povozné, poštovné a j.	2.244.22
celkem	30.127.62 K
Roku 1920 vznikl schodek	19.988.61 K
Použije-li se celé hotovosti z r. 1919 .	12.589.16 K
Zůstává koncem r. 1920 schodek	7.399.45 K

ZA ROK 1921:

Koncem roku 1920 obnášelo jmění na úpisech 172.700 K,
schodek 7.399.45 K.

Příjem: Úroky, knihy a j.	13.975.94 K
Vydání: Podíl z r. 1920: P. Rejzek, Sv. František Xav. (tisk, vazba, honorář)	42.620.—
Daně, povozné, poštovné a j.	5.041.97
celkem	47.661.97 K
Roku 1921 vznikl nový další schodek	33.686.03 K
Připočte-li se schodek za rok 1920 .	7.399.45 K
Obnáší koncem roku 1921 schodek	41.085.48 K

ZA ROK 1922:

Koncem roku 1921 obnášelo jmění na úpisech 172.700 K,
schodek 41.085.48 K.

Příjem: Úroky, knihy a j.	11.844.47 K
Vydání: Podíl nevydán. Daně, poštovné a j. .	7.558.82 K
Za rok 1922 zbývá zisk	4.285.65 K

Na sanaci schodku mimo to získána sleva
tiskárny, postoupeny knihy, odpuštěn ho-
norář 1921, vyúčtovány poplatky a ode-
brané knihy do konce r. 1922 v Občanském
knihkupectví, celkem

38.552.82 K.

Součet zisku 1922 a příjmu získaného na sanaci	42.838.47 K
Schodek začátkem roku 1922 byl	41.085.48K

Koncem roku 1922 má Dědictví hotovost	1.752.99 K
--	-------------------

a na úpisech 172.700 K.

Dr. **Jos. Pospíšil**, starosta. Dr. **Jos. Samsour**, pokladník
r. 1922.

Emil Procházka, zkoumatel účtů. **Ant. Bartoš**, jednatel
a účetní r. 1920/1922.

Roku 1921 a 1922 dostali členové místo podílu staré knihy.

**Podíl na r. 1923 umožnil jen vzácnou obětavostí náš krajan
Rev. T O M Á Š B A L L O N, farář v Písku v Americe,
jemuž vzdává výbor vroucí zasloužený dík.**

Ř Í D Í C Í V Ý B O R

„Dědictví sv. Cyrilla a Methoda“.

Msgr. Dr. **Jos. Pospíšil**, gener. vikář, první prelát a
děkan kapituly v Brně, **starosta**.

Msgr. Dr. **Jos. Samsour**, prof. bohosl. v Brně, **pokladník**.

Antonín Bartoš, prof. náboženství v Brně, **jednatel**.

Msgr. Dr. **Frant. Bulla**, prof. bohosloví v Brně.

Dr. **Alois Dvořák**, děkan ve Velkém Meziříčí.

Msgr. Dr. **Jos. Dvořák**, prof. bohosloví v Brně.

Ferd. Harna, kons. rada, farář n. o. v Olomouci.

Alois Hlavinka, kons. rada, farář n. o. v Olomouci.

Msgr. Dr. **Jak. Hoďr**, inful. prelát v Brně.

Dr. **Tomáš Huďec**, univ. prof. v Olomouci.

Frant. Korec, b. rada, farář n. o. v Čučicích.

Msgr. Dr. **Jos. Kupka**, kanovník v Brně.

Dr. **Method Marvan**, prof. bohosloví v Brně.

Emanuel Masák, katecheta ob. škol v Brně.

P. Anselm Matoušek, O. S. A., prokur. kláštera Aug. v Brně.

Jan Novotný, arcikněz v Náměšti.

Emil Procházka, prof. nábož. v Brně, **zkoumatel účtů**.

Msgr. Dr. **Jan Sedlák**, prof. bohosloví v Brně.

Dr. **Karel Skoupý**, profesor bohosloví v Brně.

Msgr. **Jos. Svoboda**, č. kanovník v Brně.

P. Ladislav Schmidt, S. J., spirituál v Brně.

Jan Švestka, prof. nábož. v Brně.

Jan Tenora, č. kanovník mikul., farář ve Chvalkovcích.

Adolf Vašek, katecheta občan. škol v Brně.

Dr. **Pavel Vychodil** O. S. B., bisk. rada, řed. tisk. v Brně.

Maximilian Weinberger, kons. assesor n. o. v Brně.

SEZNAM KNIH, které Dědictví sv. Cyrilla a Meth. nabízí:

J m é n o d í l a	Počet exempl. na skladě	Cena	
		K	h
<i>Korec</i> , Poutní kniha II. d. Modlitby a písně.	1000	6	—
<i>Rejzek A.</i> , Bl. Anežka Česká	50	4	80
<i>Weinberger M.</i> , Obrazy z katol. missií .	50	4	80
<i>Tater, Hrudíčka, Janovský</i> , Čtvero vzorů kř. života	400	4	80
<i>Valoušek F.</i> , Tři povídky	100	4	80
<i>Tenora Jan</i> , Život P. Martina Středy T. J.	150	6	—
<i>Kolásek Leopold</i> , Lurdy a pout do Lurd	30	4	80
<i>Janovský, Weiss, Pavelka</i> , Zpět k Římu .	750	4	—
<i>Hrudíčka A.</i> , Františka Slavatová, <i>Vrba</i> <i>R.</i> , O úpadku stavu rolnického. <i>Perutka</i> <i>Fr.</i> , Katechismus střídmosti	900	5	20
Z toho zvláštní otisky:			
<i>Hrudíčka</i> , Františka Slavatová	900	2	80
<i>Vrba</i> , O úpadku stavu rolnického	250	1	60
<i>Hlavinka Al.</i> , Dějiny světa, I díl	2200	6	—
<i>Konečný F. J.</i> , Jen katol. náboženství má budoucnost, <i>Šťastný Vl.</i> , Fr. Sušil	1200	4	80
Z toho zvláštní otisky:			
<i>Konečný, K.</i> , Náboženství má budoucnost	100	4	—
<i>Šťastný Vl.</i> , Památce Františka Sušila	100	—	80
<i>Rondina-Jirák</i> , Anežka a Zuzanna, <i>Wein-</i> <i>berger</i> , Z katolických missií	1000	4	80
<i>Hlavinka Al.</i> , Dějiny světa, II. díl .	1000	6	—
<i>Hamerle-Schroller</i> , Oprava manželství	200	—	24
<i>Roselly-Florian</i> , Kristof Kolumbus . . .	3000	6	—
<i>Vrba</i> , Rozmach kapitalismu	4500	1	—
<i>Jež Cyr.</i> , Bož. Srdce Ježíše, pramen blaž.	1000	—	60
<i>Samsour Dr. J.</i> , Papežové v dějinách	3500	3	—
<i>Jirák Fr.</i> , Přírodopisná čítanka I. . .	1000	3	—
<i>Hlavinka Al.</i> , Dějiny světa, III. díl, 1. sv.	2700	6	—
<i>Rypáček F.</i> , Ms. Vl. Šťastný, <i>Oliva Václ.</i> , Tovaryšstvo Ježíšovo	2000	6	—
<i>Procházka E.</i> , Do Sv. země. Pout r. 1910	200	6	—
<i>Jirák Fr.</i> , Přírodopisná čítanka II. .	3500	3	—
<i>Hlavinka Al.</i> Dějiny světa III. díl, 2. svazek	1800	6	—
<i>Janovský Fr.</i> Vychovatelská rozhledna	2500	6	—
<i>Hudec T.</i> , Obrazy z Východu	3000	6	—
<i>Všetečka Fr.</i> , Obrázky z katolických missií, dí I, Asie	1500	6	—
<i>Všetečka Fr.</i> , Obrázky z katolických misíí, Díl II., Afrika	3000	8	—
<i>Hudec T.</i> , Za časů Kristových	360	10	—
<i>Rejzek A.</i> Sv. František Xav.	3500	10	—
<i>Ballon T.</i> , Krásné poselství a dozvuk jeho.			